

का० १५१ शीम् ॥ ६१ ॥ विश्रामायोपविष्टस्तुसानौवेश्यान्ददर्शह ॥ तामासाद्यमहाराजः कामबाणप्रपीडितः ॥ ६२ ॥ अवती
 र्णाङ्गिरौशश्वदङ्गसङ्गमयाचत ॥ साज्ञात्वानृपशार्दूलङ्कुत्स्थंशक्रसन्निभम् ॥ ६३ ॥ उर्वशीरमयामासगिरिकुब्जेयथेप्सि
 तम् ॥ ततोराज्ञः ककुत्स्थस्यस्वर्व्येश्यायान्तदासुता ॥ ६४ ॥ अभवन्तृपशार्दूलात्सद्योजातामनोहरा ॥ अयकामेनसन्तु
 ष्टङ्कुत्स्थंसातदोर्वशी ॥ ६५ ॥ यथेष्टदेशव्यिज्ञाप्यगन्तुमैच्छदनिन्दिता ॥ तामाहराजातनयाम्परित्यज्यकथंशुभे ॥ ६६ ॥
 गन्तुमिच्छसिचार्वङ्गिसुतामेनान्तुपालय ॥ साप्राहाहंस्वर्गणिकामयिकस्यनचाभवत् ॥ ६७ ॥ तनयस्तनयावापिसद्योजाता
 नृपात्मजा ॥ स्वतेजसाशरीरस्यविकारोमेनविद्यते ॥ ६८ ॥ सुताश्चापिनपालयन्तेवेश्याभावात्स्वभावतः ॥ दयास्तियदि
 तेपुत्र्यात्रीत्वैनाव्यर्द्धयस्वयम् ॥ ६९ ॥ गन्तुंमामनुजानीहिसत्यमेतद्वबोमिते ॥ इत्युक्त्वासाजगामाशुयथेष्टसोर्वशीनृपः
 ॥ ७० ॥ पुत्रान्तांसमुपादायनगरंस्वर्व्यवेशह ॥ तस्याश्चित्राङ्गदानामसचकारनृपः स्वयम् ॥ ७१ ॥ मनोन्मथिन्यैचादा
 ताम्भाष्यार्यैपुत्रिकांशुभाम् ॥ इदञ्चवचनन्देवोन्तदाप्राहनृपोत्तमः ॥ ७२ ॥ देविपुत्रीममेयन्त्वमेनाम्पालयसद्गुणाम् ॥
 मयानीताशैलजाताम्माहेलाङ्कुरुर्महसि ॥ ७३ ॥ इत्युक्ता राजपुत्रीसापालनेचाकरोन्मतिम् ॥ भर्तुराज्ञाम्पुरस्कृत्यनान्यात्कि
 ञ्चिदुवाचह ॥ ७४ ॥ साचैकदाबाल्यभावादष्टावक्रममहामुनिम् ॥ ब्रजन्तंजिह्वमेवाशुजहासोपजहासच ॥ ७५ ॥ सचुको

पु०

अ०५१

१५१

पमुनिस्तस्यैशापम्परमदारुणम् ॥ ददौदासीस्ववंशस्यभवितेतिककुत्स्थजे ॥ ७६ ॥ दासीभूत्वास्ववंशस्यत्यनूढैव
 सुतद्वयम् ॥ जनयिष्यसिपापिष्ठेततोभद्रमवाप्स्यसि ॥ ७७ ॥ एवङ्ककुत्स्थतनयाजाताचित्राङ्गदानृप ॥ दासीचभूता
 सातेनतारावत्यानिवासिता ॥ ७८ ॥ अनूढाप्यलभत्पुत्रयुग्मम्मुनिवराच्छुभा ॥ तौचपुत्रौमहाभागौमहाकार्यङ्क
 रिष्यतः ॥ ७९ ॥ इतितेकथितंराजन्यथाचित्राङ्गदाभवत् ॥ ककुत्स्थस्यसुतासाध्वोप्रस्तुतंशृणुसाम्प्रतम् ॥ ८० ॥
 इतिकालिकापुराणेएकपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५१ ॥ ॥ ६९ ॥ ॥ और्व्वउवाच ॥ ॥ अथकालेव्यतीतितुपुनस्ता
 रावतीशुभा ॥ आर्तवविवहितंस्नानन्नदोन्मत्तात्तादृषद्वतीम् ॥ १ ॥ दासीसहस्रैःसय्युक्तानानालङ्कारमण्डिता ॥ रम्भादि
 भिर्यथेन्द्राणीतथासाप्रत्यदृश्यत ॥ २ ॥ सावतीर्णाजलेदेवीगौराद्वीतडिदुज्ज्वला ॥ नदीमुज्ज्वलयामासभिन्नाञ्जनस
 माम्भसम् ॥ ३ ॥ स्थलीङ्काचमयींस्वच्छाङ्काञ्चनीप्रतिमायथा ॥ स्वभासाज्वलयामासप्रतिबिम्बेनसातथा ॥ ४ ॥
 अथताम्पुनरेवाथकापोतोमुनिसत्तमः ॥ आनाभिमग्नान्तोयौघैर्ददर्शसुमनोहराम् ॥ ५ ॥ दृष्ट्वातामथपप्रच्छतदाचित्रा
 ङ्गदाम्मुनिः ॥ केयञ्जलेदृषद्वत्यावततोर्णासखोशतैः ॥ ६ ॥ श्रियाज्वलन्तीश्रीतुल्याकिमपर्णागिरेःसुता ॥ अतीवभ्राज
 तेरूपैर्नसंस्तौषिचताङ्गिमु ॥ ७ ॥ अथतस्यवचःश्रुत्वामुनेश्चित्राङ्गदातदा ॥ ऋषिशापभयात्साध्वासंस्तौमीति ॥ दाब्रवी

का० १५२ त् ॥ ८ ॥ इयन्तारावतीनामककुत्स्थस्यसुतासती ॥ चन्द्रशेखरभूपालभार्यातिदयिताशुभा ॥ ९ ॥ एषात्वयाकामिता
 तुकामार्थम्पूर्वतोमुने ॥ स्वालङ्कारैरलङ्कृत्यमानन्दत्वातेगृहङ्गता ॥ १० ॥ सेयम्पुनर्नर्दीप्तातुम्भगिनीमेसमागता ॥ ज्येष्ठा
 न्तान्तुमुनेवकुत्रतेकिञ्चिच्चयुज्यते ॥ ११ ॥ त्वमत्रतिष्ठविप्रेन्द्रज्येष्ठान्ताम्भगिनीम्प्रियाम् ॥ समाभाष्यसमेष्येत्वामनुजा
 नासिचेद्गतौ ॥ १२ ॥ इतिश्रुत्वावचस्तस्यामुनिःस्नेहेनवञ्चनाम् ॥ तारावत्याकृताम्पूर्वम्मुनिस्तस्यैचुकोपह ॥ १३ ॥ इयम्पा
 पीयसीरामावञ्चनामकरोन्मयि ॥ तस्याःसङ्कालनञ्चाहङ्करिष्याम्यद्यनिश्चितम् ॥ १४ ॥ इत्युक्त्वासतयासार्द्धम्मुनिश्चि
 त्राङ्गदाख्यया ॥ जगामयत्रसादेवीस्थितातारावतीशुभा ॥ १५ ॥ गत्वातान्तुसमासाद्यकापोतोमुनिसत्तमः ॥ इदन्तारा
 वतोम्प्राहकुपितःप्रहसन्निव ॥ १६ ॥ कामार्थम्प्रार्थितापूर्वन्त्वम्मयाच्छन्नतात्वया ॥ वञ्चितोस्मिदुराधर्षेफलन्तस्यसमाप्नु
 हि ॥ १७ ॥ ममापिपुरतःपापेत्वंसतीतिविकथ्यसे ॥ सतीत्वम्भ्रंशकम्मात्वन्नैवङ्कामितवत्यसि ॥ १८ ॥ तस्माद्दीप्तसर्वेष
 त्वाङ्कपालीपलितोहरः ॥ विरूपोधनहीनश्चकामयिष्यतिवैहठात् ॥ १९ ॥ सद्योजातम्पुत्रयुगंसश्रीकव्यौनराननम् ॥ भवि
 ष्यतिचतेपापेत्वेकाज्दाभ्यन्तरेधुना ॥ २० ॥ एतच्छ्रुत्वामुनेर्वीर्यम्प्राहतारावतीमुनिम् ॥ कोपाद्गयाच्चसादेवीस्फुरदोष्ठपुटा
 तदा ॥ २१ ॥ यदिसापूजयित्वातुचण्डिकांप्रापमाम्प्रसूः ॥ यद्यहव्रँतिनोनित्यम्भूपतौचन्द्रशेखरे ॥ २२ ॥ ककुत्स्थस्यसु

पु०

अ० ५२

१५२

तासत्यय्यैहद्विजसत्तम ॥ तेनसत्येनमेदेवान्नान्योमाङ्कामयिष्यति ॥ २३ ॥ यदिसत्यम्माहादेवोनित्यमाराध्यतैमया ॥ तेन
 सत्येनमेदेवादाराध्याच्चन्द्रशेखरात् ॥ २४ ॥ स्वप्नेपिमुनिशार्दूलनान्योमाङ्कामयिष्यति ॥ इत्युक्त्वासामुनिन्नत्वास्वामिवि
 न्यस्तमानसा ॥ २५ ॥ ययौतारावतीदेवीस्वस्थानमितिभाविनी ॥ तस्याङ्गतायान्देव्यान्तुचिन्तयामासताम्मुनिः ॥ २६ ॥
 ममैवपुरतश्चैषानिर्वर्त्तातिप्रगल्भते ॥ अत्रान्तर्विनिगूढन्तुबीजंशुद्धम्भविष्यति ॥ २७ ॥ एवैवैचिन्त्यसमुनिर्द्वानसय्यु
 क्तमानसः ॥ दिव्यज्ञानपरोभूत्वासर्ववृत्तान्तमाददे ॥ २८ ॥ यथाभृङ्गिमहाकालौदेव्याशतौसुताबुभौ ॥ प्रतिशापय्यथा
 तौतुददतुःपार्वतीहरम् ॥ २९ ॥ यथावतीर्णौमानुष्ययोनौतौतुयदर्थतः ॥ चित्राङ्गदायथाजातायदर्थन्देवकन्यका ॥ ३० ॥
 दिव्यज्ञानेनतज्ज्ञात्वामुनिःकिञ्चननाकरोत् ॥ चित्राङ्गदामादरेणसमादायमुनिस्ततः ॥ ३१ ॥ स्वस्थानङ्गतवान्विप्रःपूज
 यामासताम्मुनिः ॥ तारावतीचतत्सर्वञ्चन्द्रशेखरभूपतेः ॥ ३२ ॥ वृत्तान्तम्मुनिशापस्यकथयामासभामिनी ॥ तत्सर्वम्पौ
 ष्यजोराजास्वगतश्चिन्तयायुतः ॥ ३३ ॥ आश्वास्यदयिताम्भार्याम्माभैर्देवीतिसोचिरात् ॥ सततंसेवयापत्युर्दम्मार्थपरिसे
 वनैः ॥ ३४ ॥ वर्जनादप्रशस्तानाम्मुनिशापोपनीयते ॥ तस्मात्त्वन्देविसुभगेचारित्रव्रतधारिणी ॥ ३५ ॥ कल्याणभागिनी
 नित्यन्नापदंसमवाप्स्यसि ॥ एवमुक्त्वासराजातुकरवीरपुराधिपः ॥ ३६ ॥ प्रासादङ्कारयामासउच्चैरभ्रांशकम्बहु ॥ उच्चैश्च

का० तुःशतव्यामन्त्रिशद्योजनविस्तृतम् ॥ ३७ ॥ रत्नस्फटिकभूम्यन्तःखचितंरत्नकव्वरैः ॥ वैदूर्यपटलैःशुभ्रैश्छादितंसुमनोह
 १५३ रम् ॥ ३८ ॥ स्वर्णरत्नतुलास्तम्भविंश्वकर्मविनिर्मितम् ॥ रक्षार्थंङ्कारयामासतारावत्याःप्रियङ्करम् ॥ ३९ ॥ रत्नसोपानस
 व्युक्तवैदूर्यवलभोयुतम् ॥ सौवर्णनीपसम्बद्धसुधर्म्मासदृशङ्गुणैः ॥ ४० ॥ तस्यांसमस्तभोग्यानिस्वादूनिचमृदूनिच ॥ आ
 तैसादयामासपुरुषैश्चन्द्रशेखरः ॥ ४१ ॥ ततस्तारावतीन्देवीमादायचन्द्रशेखरः ॥ नित्यम्प्रासादपृष्ठन्तमारुह्यरमतेनृपः
 ॥ ४२ ॥ एवंसर्व्वत्सरय्यावदन्यैरप्राप्यवेश्मनि ॥ आतैरधिष्ठितद्वारितान्देवींसमरक्षत ॥ ४३ ॥ एकदातुविमानेनकरवीराधि
 पेनतु ॥ उच्चैःप्रासादमारुह्यस्थितातारावतीसदा ॥ चिन्तयन्तीनृपन्तनुदयितश्चन्द्रशेखरम् ॥ ४४ ॥ तत्पदेन्यस्तमनसासावि
 त्रीवपतिव्रता ॥ आराध्यचमहादेवम्पार्वत्यासहितन्तदा ॥ ४५ ॥ इष्टान्देवीश्चसादेवोचिन्तयन्तीस्मचस्थिता ॥ तत्रसाचि
 न्तयन्तीतुत्र्यम्बकश्चन्द्रशेखरम् ॥ ४६ ॥ विवेदभेदन्नतयोश्चन्द्रशेखरयोर्द्वयोः ॥ एवप्रासादपृष्ठेतुस्थितातारावतीसती ॥
 ॥ ४७ ॥ सुधर्म्मांमध्यगादेवीशक्रश्रीरिवभूषिता ॥ अथोमयासमन्देवोवियतश्चन्द्रशेखरः ॥ ४८ ॥ आजगामतदागच्छन्प्रा
 सादम्प्रतितनृप ॥ ददृशेसूत्ररन्तीसाउमायाःसदृशीगुणैः ॥ ४९ ॥ सर्व्वलक्षणसम्पूर्णांमाधवस्येवमाधवी ॥ तान्दृष्ट्वान्यगददेवो
 ङ्गौरोवृषभकेतनः ॥ ५० ॥ स्मितप्रसन्नवदनःप्रहसन्निवभामिनीम् ॥ ईश्वरउवाच ॥ इयन्तेमानुषीमूर्तिःप्रियेतारावतीति

पु०
 अ. ५२

१५३

या ॥ ५१ ॥ भृङ्गमहाकालयोस्तेजन्मनेविहितास्वयम् ॥ त्वतोत्थनन्यकान्तोहन्नान्याङ्गन्तुमिहोत्सहे ॥ ५२ ॥ त्वमिदानींस्वयञ्चा
 स्याम्मूल्याम्प्रविशामिनि ॥ ततउत्पादयिष्यामिमहाकालञ्चभृङ्गिणम् ॥ ५३ ॥ देव्युवाच ॥ ममैवमानुषीमूर्तिरस्यांवृषभ
 केतन ॥ विशामितेव्रवचनादुत्पादयसुतद्वयम् ॥ ५४ ॥ ममभृङ्गिमहाकालकापोतानाञ्चशापतः ॥ एवस्मोक्षोभवेद्भर्गत्
 स्मात्त्वङ्कुरुमत्प्रियम् ॥ ५५ ॥ और्व्वउवाच ॥ प्रविवेशततोदेवीस्वयन्तारावतीतनौ ॥ महादेवोऽपितस्यान्तुकामार्थसमु
 पस्थितः ॥ ५६ ॥ ततःसापर्णयाविष्टादेवोतारावतीसती ॥ कामयानम्महादेवंस्वयमेवाभजन्मुदा ॥ ५७ ॥ तस्मिन्कालेभ
 वद्भर्गःकपालीचास्थिमाल्यधृक् ॥ बीभत्सवेशोदुर्गन्धःपलितोऽतिविरूपधृक् ॥ ५८ ॥ कामावसानेतस्यान्तुसद्योजातंसु
 तद्वयम् ॥ अभवन्नृपशार्दूलतथाशाखामृगाननम् ॥ ५९ ॥ तद्देहान्निःसृतापर्णाजातयोःसुतयोस्तयोः ॥ मोहयित्वायथा
 त्मानन्नजानातिककुत्स्थजा ॥ ६० ॥ अहङ्गौरीतथाभर्गोभावेनमानुषेणतु ॥ अथतारावतीदेवीसुतौदृष्ट्वाक्षितिस्थितौ
 ॥ ६१ ॥ पातिव्रत्यात्परिभ्रष्टाआत्मानव्यौक्ष्यभाविनी ॥ तथाबीभत्सवेशन्तुहरन्दृष्ट्वाग्रतःस्थितम् ॥ ६२ ॥ मुनिशापन्तदामे
 नेप्राप्तङ्कालान्तकोपमम् ॥ इतिशोकविमूढाचनिनिन्दचसतीव्रतम् ॥ ६३ ॥ इदञ्चोवाचतव्यौक्ष्यमहादेवन्निशूलिनम् ॥
 मुनिव्रतादपिवरन्नारीणाञ्चसतीव्रतम् ॥ ६४ ॥ इतिस्मसततन्धीराव्याहरन्तिपुराविदः ॥ नतत्सत्यमहम्मन्ययेत्प्रवृत्त

का०

१५४

ममेदृशम् ॥ ६५ ॥ इत्युक्त्वासातदादेवीशुशोचचमुमोहच ॥ तामाहाथमहादेवोमाकार्षींस्त्वयैरानने ॥ ६६ ॥ शोकं
 सतीव्रतञ्चापिमानिन्दत्वंसुचेतने ॥ कापोतेनयदाशप्तात्वन्तदैवतदग्रतः ॥ ६७ ॥ उक्तवत्यसिदीर्घाक्षियत्तद्भूतन्तवाधु
 ना ॥ यदिसत्यम्महादेवो नित्यमाराध्यतेमया ॥ ६८ ॥ तेनसत्येनमेदेवादाराध्याच्चन्द्रशेखरात् ॥ स्वप्नेपिमुनिशार्दूलनान्यो
 माङ्गामयिष्यति ॥ ६९ ॥ सोहमेवमहादेवआराध्यश्चन्द्रशेखरः ॥ त्वम्मयाकामिताचापिमाकार्षींःशोकमङ्गने ॥ ७० ॥
 इत्युक्त्वासमहादेवस्तत्रैवान्तरधीयत ॥ माययामोहितादेवीतत्रतारावतीसती ॥ ७१ ॥ भूमौमलिनवेशेनमन्युनासमुपावि
 शत् ॥ सुतौचपतितौभूमौसादेवोनासभाजयत् ॥ ७२ ॥ भर्तुरागमनंशश्वत्काङ्क्षन्तीभर्गभाषितम् ॥ नरराजगृहेचापिमुक्तके
 शीतथास्थिता ॥ ७३ ॥ अथक्षणान्महाभागःसराजाचन्द्रशेखरः ॥ प्रासादपृष्ठमागच्छद्भृन्तारावतीन्तदा ॥ ७४ ॥ सतंप्रा
 सादमारुह्यजायान्तारावतीन्तदा ॥ ददर्शपतिताम्भूमौमुक्तकेशीन्निरुत्सवाम् ॥ श्यामाननांश्वसन्तीञ्चसत्यगर्हणतत्पराम्
 ॥ ७५ ॥ सुतौचपतितौभूमौसूर्याचन्द्रसमौतदा ॥ वानरास्यौसददृशेपदक्षोभव्वृषस्यच ॥ ७६ ॥ इतिसर्वमवेक्ष्याथस
 राजाचन्द्रशेखरः ॥ भीतश्चविस्मितश्चैवभार्य्याम्प्रच्छसम्भ्रमात् ॥ ७७ ॥ किङ्किन्तारावतितवप्रवृत्तनिर्जनेगृहे ॥ को
 बाधर्षितवाँस्त्वांहिशिवासिंहवधूमिव ॥ ७८ ॥ कस्यवापृथुकावेतौप्रोद्दीप्तौवानराननौ ॥ तन्मेद्रुतंसमाचक्ष्वकोवात्वाङ्का

पु०

अ.५२

१५४

हिमवतोगिरेः ॥ तस्याङ्गतायाम्पार्वत्यांशङ्करोविरहार्दितः ॥ १०७ ॥ कैलासाद्रिम्परित्यज्यमेरुपृष्ठन्तदाययौ ॥ तत्रा
 पिशर्मनोलेभेपार्वत्याचविनाकृतः ॥ १०८ ॥ मोहितःकामदेवेनतथावैयोगनिद्रया ॥ अथैकदामेरुपृष्ठेचरन्तीं सुमनोहरा
 म् ॥ १०९ ॥ सावित्रीन्दृशेशम्भुःपार्वत्याःसदृशीङ्गुणैः ॥ तान्दृष्ट्वा मदनाविष्टःपार्वत्याविरहार्दितः ॥ ११० ॥ अवि
 द्यासमाविष्टो बभूवप्राकृतो यथा ॥ अथताम्पार्वतीभ्रान्त्याचरन्तीमन्वधावत ॥ १११ ॥ एहिमांस्पर्वातिशुभेभवद्वि
 रहपोडितम् ॥ प्रहरत्येषमाङ्कामःपूर्ववैरमनुस्मरन् ॥ ११२ ॥ ममतत्रप्रतीकारङ्कुरुसम्प्रतिवल्लभे ॥ इत्युक्त्वा विमु
 खीय्यन्तीं सावित्रीवृषभध्वजः ॥ ११३ ॥ स्कन्धेहस्तेनपस्पर्शसाचुकोपततोभृशम् ॥ अयसासम्मुखीभूत्वासावित्र्य
 तिपतिव्रता ॥ ११४ ॥ इदमाहमहादेवङ्गर्हयन्तोवृषध्वजम् ॥ किन्त्वस्मशुपतेमूर्खमानुषःप्राकृतो यथा ॥ ११५ ॥
 निरस्यकलहैर्भाय्यामनुनेतुमिहार्हसि ॥ विमूढचेतनःकामैर्त्रासंस्तौषिपरस्त्रियम् ॥ ११६ ॥ असंस्तुत्वापिसंस्प्रष्टुम्मादृ
 शीय्युज्यतेतव ॥ किमहम्पार्वतीमूढयेनमत्स्कन्धदेशतः ॥ ११७ ॥ हस्तन्ददास्यविज्ञायसावित्रीविविद्धिमांसतीम् ॥
 यस्मान्मानुषवन्मान्त्वमनुजानीहिवर्च्य ॥ ११८ ॥ तस्मात्त्वस्मानुषीयोन्यांसुरतंसर्व्विधास्यसि ॥ गौरीमृतेनान्यका
 न्तस्त्वमन्यान्तुसमीहसे ॥ ११९ ॥ तस्यैतत्कलितम्भगगच्छमान्त्वम्परित्यज ॥ इत्युक्त्वासागतादेयोस्वमाश्रमपदंसती

का०

१५५

मितोपरः ॥ ७९ ॥ ॥ और्व उवाच ॥ ॥ एवमुक्तातुभूपेनतदातारावतीसती ॥ वृत्तात्तद्धययामाससकलञ्चन्द्रशेखरे ॥ ८० ॥
 यथासमागतोभर्ग उत्तरञ्चयथोक्तवान् ॥ तत्सर्व्वद्धययामासबाष्पकण्ठासगद्गदा ॥ ८१ ॥ तस्यास्तद्वचनंश्रुत्वाचिन्तयँ
 श्चन्द्रशेखरः ॥ किञ्चित्तमिति विज्ञातुम्भूतलेसमुपाविशत् ॥ ८२ ॥ स्वगतश्चिन्तयन्राजाचकारेमाव्विचारणाम् ॥ अनन्यका
 न्तोगिरिशःसनान्याम्पाव्वतीमृते ॥ ८३ ॥ कामयिष्यतितस्मात्सनभर्गःपरमेश्वरः ॥ ऋषिशापोहिबलवँस्तच्छापादे
 वराक्षसः ॥ ८४ ॥ कोपिमायाबलोपेतःशङ्करच्छद्मनागतः ॥ एषासतीप्रियाभार्य्याराक्षसेनापिदूषिता ॥ ८५ ॥ कथ
 ज्ञेयम्मायाग्रात्यापूर्व्ववत्सर्व्वकर्मसु ॥ एतौचतनयौतस्यसद्योजातौचराक्षसौ ॥ ८६ ॥ अन्यथावाकथम्भूतौशाखामृगमु
 खौसुतौ ॥ एवश्चिन्तयतस्तस्यदेवौवविनियोजिता ॥ ८७ ॥ सरस्वतीवियत्स्थातुराजानमितिचाब्रवीत् ॥ नत्वयासं
 शयःकार्यस्तारावत्यान्नृपोत्तम ॥ ८८ ॥ सत्यमेवमहादेवोभार्य्यान्तवसमेयिवान् ॥ एतौचतनयौतस्यराजँस्त्वम्परिपाल
 य ॥ ८९ ॥ योन्यस्तेसंशयोत्रास्तिनारदस्तव्विन्नेष्यति ॥ इत्युक्त्वाविररामाशुवाग्देवीप्रियवादिनी ॥ ९० ॥ जातसम्प्रत्य
 योराजाभार्य्यामाश्वासयत्तदा ॥ सुतौतुदेवदेवस्यसंस्कृत्यविधिनातदा ॥ ९१ ॥ पालयामासन्पतिराकांक्षन्नारदागमम् ॥
 अथाजगामदेवर्षिर्नारदस्तस्यमन्दिरम् ॥ ९२ ॥ पूजाभिर्व्वहुभिस्तन्तुप्रत्यगृह्णात्सभूपतिः ॥ पूजयित्वायथान्यायन्ताराव

पु०

अ.५२

१५५

त्यासमन्नृपः ॥ ९३ ॥ उच्चैःप्रासादमतुलंसुरेशभवनोपमम् ॥ आरोहयानासतदातम्मुनिश्चन्द्रशेखरः ॥ ९४ ॥ तत्रोपांशु
 तदारजासभार्यश्चन्द्रशेखरः ॥ पूर्वप्रवृत्तवृत्तान्तमपृच्छच्चन्द्रशेखरः ॥ ९५ ॥ पूतोस्म्यनुगृहीतोस्मिभवताब्रह्मसूनु
 ना ॥ अन्तर्बहिश्चविप्रेन्द्रतुङ्गप्रासादगामिना ॥ एकस्मेशयम्ब्रह्मंश्चेत्तुमर्हसिहृदतम् ॥ ९६ ॥ त्वदन्यःसंशयस्यास्य
 छेतानैवास्तिकुत्रचित् ॥ ऋषिशापेनभार्येयम्ममतारावतीसती ॥ ९७ ॥ बीभत्सवेशाकृतिनाधर्षिताकृत्तिवाससा ॥ तस्यात्म
 जौसमुत्पन्नौसद्योजाताविमौपुनः ॥ ९८ ॥ तत्रमेसंशयःशश्वन्नित्यश्चितेप्रवर्तते ॥ अनन्यकान्तोगिरिशोगिरिजाम्पावर्
 तीमृते ॥ ९९ ॥ कथंसङ्गमयामासमानुषीहीनजन्मजाम् ॥ कथमुत्पादयामासमनुष्यौतनयौस्वकौ ॥ १०० ॥ एतत्सर्वं
 समाचक्ष्वयदिगुत्यन्नतेभवेत् ॥ ॥ और्व उवाच ॥ ॥ इतिपृष्ठःसतुमुनिश्चन्द्रशेखरभूभृता ॥ १०१ ॥ कथयामासतत्सर्व्वन्ना
 रदोमुनिसत्तमः ॥ यथाभृङ्गिमहाकालौसमुत्पन्नौपुरातनौ ॥ १०२ ॥ यथाशतौचपार्व्व्यातौचोदाहरताय्यथा ॥ यथापौण्य
 सुतोजातोभर्गःसचन्द्रशेखरः ॥ १०३ ॥ तारावतीककुत्स्थस्यगृहेगौरीयथाभवत् ॥ तत्सर्व्वङ्कथयामासनारदश्चन्द्रशेखरे
 ॥ १०४ ॥ इदञ्चपरमाख्यानङ्कथयामासनारदः ॥ ॥ नारद उवाच ॥ ॥ व्याजहारयदापर्णाङ्कालोतिवृषभध्वजः ॥ १०५ ॥
 तदोमातपसेयातावपुर्गौरत्वकांक्षया ॥ अमर्षयुक्तावचनाच्छङ्करस्यगिरेःसुता ॥ १०६ ॥ विनीयमानाभर्गोणसानुं

का०

१५६

॥ १२० ॥ लज्जाविस्मयसय्युक्तोहरोप्यायान्निजास्पदम् ॥ अतोयम्मानुषीयोनौसुरतंशङ्करोकरोत् ॥ १२१ ॥ तस्मान्निःसं
 शयंराजन्निमान्तरावतीसतीम् ॥ दयस्वतनयावेतौभर्गस्यप्रतिपालय ॥ १२२ ॥ और्व्व उवाच ॥ ततःसराजाश्रुत्वैनारद
 स्यमुखात्तदा ॥ आत्मनःशम्भुरूपत्वङ्गौरीतारावतीतिच ॥ १२३ ॥ मनुष्ययोनावुत्पन्नावुमावृषभकेतनौ ॥ श्रुत्वातिहर्षितो
 राजाविस्मितोनारदम्पुनः ॥ १२४ ॥ पप्रच्छमुनिशार्दूलविविज्ञातुमितिचात्मनः ॥ शङ्करश्चगौरीत्वन्तारावत्याःसमक्षतः ॥
 ॥ १२५ ॥ यथाहन्तन्नपश्यामितन्माञ्ज्ञापयनिश्चितम् ॥ नारद उवाच ॥ अङ्केतारावतोङ्कृत्वाअक्षिणीत्वन्निमीलय ॥ १२६ ॥
 क्षणन्तारावतीचापिनिमोलयतुचक्षुषी ॥ निमील्यपश्चाद्राजेन्द्रउन्मीलयततोद्भुतम् ॥ १२७ ॥ ततस्तेशाम्भवञ्ज्ञानंरूपञ्चा
 पिभविष्यति ॥ इत्युक्तोनारदेनाथसराजाचद्रशेखरः ॥ १२८ ॥ वामेनपाणिनाधृत्वादेवीतारावतीसतीम् ॥ चक्षुषीचतया
 सार्द्धन्निमील्योन्मील्यत्क्षणात् ॥ १२९ ॥ तन्निमीलनकालेतुतस्याभूच्छम्भुरूपता ॥ गौरीरूपाभवद्देवीततस्तारावतीस
 ती ॥ १३० ॥ अहंशम्भुरहङ्गौरीतिविज्ञानन्तयोरभूत् ॥ ततःप्रोवाचतंशम्भुन्नारदःप्रहसन्निव ॥ १३१ ॥ शम्भुःसाक्षाद्गवा
 न्गौरीदेवीतारावतीस्वयम् ॥ प्रत्यक्षन्तेमहाभागसम्पश्यात्मानमात्मना ॥ १३२ ॥ ततोराजाभवत्वेवमित्युक्ताथस्वकान्त
 नुम् ॥ व्याघ्रचर्मपरीधानन्दशभिर्बाहुभिर्युतम् ॥ १३३ ॥ त्रिशूलखट्वाङ्गधरंशक्त्यादिधृतहस्तकम् ॥ वृषभोपरिसंस्थ

पु०

अ.५२

१५६

न्तुजटाजूटविभूषितम् ॥ १३४ ॥ ताराञ्चविद्युद्गौराङ्गीम्पद्महस्तांशुभाननाम् ॥ वीक्ष्यसम्प्रत्ययम्प्रापज्ञानेनापितदात्म
 नि ॥ १३५ ॥ ततस्तुनारदःप्राहशृणुराजन्वचोमम ॥ नृयोर्नोवैष्णवीमायायुवाम्पूर्वममोहयत् ॥ १३६ ॥ तेनतेनशरीरेणश
 म्भुत्वन्नेक्षितन्त्रया ॥ अधुनादर्शितातेद्यशम्भुनाशम्भुरूपता ॥ १३७ ॥ निमील्यनयनद्वन्द्वम्पुनस्त्वय्याहिमर्त्यताम् ॥ आ
 साद्यमानुषम्भावमादेहान्तंस्थिरोभव ॥ १३८ ॥ तथातारावतीदेवीतूर्णम्भवतुमानुषी ॥ और्व उवाच ॥ आत्मनोदेवरूपत्व
 ज्ञात्वादृष्ट्वाथचक्षुषा ॥ १३९ ॥ जातसम्प्रत्ययोराजान्यमीलयतलोचने ॥ ततस्तारावतीदेवीन्यमीलयतचक्षुषी ॥ पुन
 स्तौमानवौजातौमहिषीनृपतिस्तथा ॥ १४० ॥ उन्मील्यतौतुनेत्राणिमानुषत्वन्तदात्मनोः ॥ दृष्ट्वाआवान्तथामर्त्यावितिज्ञा
 नमभूतयोः ॥ १४१ ॥ ततोविमोहितौतौतुदम्पतीविष्णुमायया ॥ अहंराजाचमहिषीअहमित्यभवन्मतिः ॥ १४२ ॥ तस्यां
 सुतौतुजायायान्देवांशवितितन्मती ॥ आवांस्थिताकलामूर्ध्निअभूताञ्जातचिह्नितौ ॥ १४३ ॥ ततःसराजान्यगदत्तम्मुनिन्ना
 रदम्मुदा ॥ सत्यमेतत्त्वयाप्रोक्तङ्कुरिष्येवचनन्तव ॥ १४४ ॥ पालयिष्येशम्भुपुत्रोसत्यलभ्यसदैवहि ॥ किन्त्वेतौमुनिशार्दूलत्वंसं
 स्कुरुयथाविधि ॥ १४५ ॥ ॥ और्व उवाच ॥ ॥ ततस्तयोन्नामचक्रेनारदोवचनान्नृपा ॥ ज्येष्ठोभैरवनामाभूद्गौरःपुत्रोभयङ्कुरः ॥
 ॥ १४६ ॥ वेतालसदृशःकृष्णोवेतालोभूत्तथापरः ॥ इतिचक्रेतयोन्नामदेवर्षिर्ब्रह्मणःसुतः ॥ १४७ ॥ अन्याँश्चसर्वा

का० १५७ न्तसंस्कारान्नारदोमुनिसत्तमः ॥ चकारक्रमशोवाक्याच्चन्द्रशेखरभूभृतः ॥ १४८ ॥ एवंसर्वान्तसंशयांस्तुसञ्छिद्यमुनिस
तमः ॥ संस्कृत्यभर्गतनयौविसृष्टेनभूभृता ॥ १४९ ॥ ययावाकाशमार्गेणनाकपृष्ठंसनारदः ॥ नारदेतुगतेराजामु
दितश्चन्द्रशेखरः ॥ १५० ॥ तारावत्यासमरेमेकरवीराह्वयेपुरे ॥ शम्भोरंशोहमित्येवङ्गौर्यास्तारावतीतिच ॥ १५१ ॥
जातश्चद्वस्तदाराजाशशाससुचिरङ्गिभितिम् ॥ तनयौचहरस्याथतदावेतालभैरवौ ॥ १५२ ॥ ववृधातेमहात्मानौशरच्चन्द्रा
विवोद्यतौ ॥ चन्द्रशेखरभूपस्यतारावत्यान्नृपोत्तम ॥ १५३ ॥ त्रयःपुत्रामहावीर्यारूपसम्पत्समन्विताः ॥ ज्येष्ठस्तत्रोपरि
चरोदमनोऽलर्कएवच ॥ १५४ ॥ वेतालभैरवाभ्यान्तुज्यायांसस्तेभवंस्त्रयः ॥ एवमेतेत्रयःपुत्राश्चन्द्रशेखरभूभृतः ॥ १५५ ॥
वेतालभैरवौचापिसद्योजातौहरात्मजौ ॥ समानभोगाववृधुश्चन्द्रशेखरभूभृतः ॥ १५६ ॥ पालितास्तुसभार्थ्येणसमानास
नवाहनाः ॥ इतिपञ्चसुतामहाबलाःपञ्चभूतसदृशाःकृताविधेः ॥ १५७ ॥ अवृधिरप्रथमंसकलज्जगत्समतीत्यमुदाबलदर्पिताः
॥ १५८ ॥ इतिकालिकापुराणेद्वापञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५२ ॥ ॥ और्व्यउवाच ॥ ॥ अथकालक्रमेणैवप्रवृद्धास्तेमहाबलाः ॥ शस्त्रा
स्त्रज्ञानकुशलाःशास्त्रार्थपरिनिष्ठिताः ॥ १ ॥ सम्प्राप्तयौवनादोप्तादुर्दर्षाःपरिपन्थिभिः ॥ धर्मार्थज्ञानकुशलब्रह्मण्याःसत्य
वादिनः ॥ २ ॥ सदासहचरैतत्रप्रोत्थावेतालभैरवौ ॥ अलर्कोदमनश्चैवतथोपरिचरस्त्रयः ॥ ३ ॥ सदासहचरानित्यम्भ्रातरश्चान्द्र

पु०

अ.५३

१५७

शंखराः ॥ त्रिष्वात्मजेषु नृपतेः सदोपरिचरादिषु ॥ ४ ॥ ममत्वमधिकन्नित्यम्प्रीतिस्नेहौ तथाधिकौ ॥ वेतालं भैरवं चापि च
 न्द्रशेखरभूभृतः ॥ ५ ॥ नास्त्येव तादृशी प्रीतिर्यादृशी तेषु जायते ॥ न तौ दृष्ट्वा स नृपतिः कदाचिच्चन्द्रशेखरः ॥ ६ ॥ अ
 त्याहादयतेऽजस्रम्पुत्रबुद्धेयं तेथवा ॥ तौ वीरौ धर्मकुशलो महाबलपराक्रमौ ॥ ७ ॥ त्रैलोक्यविजये दक्षौ शस्त्रास्त्रग्रामपार
 गौ ॥ ताभ्याम्बिभेति च नृपः कदाकिं वाँकरिष्यतः ॥ ८ ॥ वेतालभैरवावेतौ मांसुतात्राज्यमेव वा ॥ इति चिन्ता परो राजानित्य
 मेव निरीक्षते ॥ ९ ॥ प्रणतावपितत्पुत्रौ सम्यग्वेतालभैरवौ ॥ अथोपरिचरं राजायौ वराज्येभ्यषेचयत् ॥ १० ॥ ज्यायां समौ र
 सम्पुत्रं सर्वराजगुणैर्युतम् ॥ यः पश्चात्सर्वभूपालान्योजयिष्यति नीतिभिः ॥ ११ ॥ राजोपरिचरो नाम सर्वशास्त्रार्थपारगः ॥
 दमनाय ददौ दायं तथा लर्काय भूमिभृतः ॥ १२ ॥ प्रभूतधनरत्नानि तथासनरथान्बहून् ॥ तावतिनददौ ताभ्यान्दायवित्तानि भा
 गशः ॥ १३ ॥ वेतालभैरवाभ्यान्तु ततस्तौ मन्युराविशत् ॥ मन्युनाभिपरीतौ तौ विचरन्तावितस्ततः ॥ १४ ॥ न भोगमीप्सितां वो
 रौ तपसे च कृतोद्यमौ ॥ अनूढभाय्यौ सततन्निर्जने वसतः सदा ॥ १५ ॥ तथाभूतौ तदा पुत्रौ देवौ वेतालभैरवौ ॥ बुबुधे चिन्तया
 क्रान्ता देवी तारावती तदा ॥ १६ ॥ राजोपरिचराद्गोतापत्युश्च चन्द्रशेखरात् ॥ नोवाच किञ्चित्सुदतीच्छन्तौ बोधयत्यपि ॥ १७ ॥
 एतस्मिन्नन्तरे विद्वान्कापोतो मुनिसत्तमः ॥ चित्राङ्गदासङ्गभोगी सन्तुष्टः सुरतोत्सवैः ॥ १८ ॥ चित्राङ्गदाम्परित्यज्य सपुत्रां

का०
१५८

सहचारिणीम् ॥ इयेषगन्तुन्तसेप्रोचेचित्राङ्गदाश्चसः ॥ १९ ॥ मुनिरुवाच ॥ चित्राङ्गदेतपस्तप्तुङ्गमिष्यामितपोवनम् ॥
 किन्तेप्रियङ्करोमीहतन्मेवदमनोहरे ॥ २० ॥ चित्राङ्गदोवाच ॥ तुम्बुरुश्चसुवर्चाश्चतनयोतवसुव्रत ॥ एतयोस्त्वम्मुनिश्रेष्ठ
 प्रियङ्कुरयथोचितम् ॥ २१ ॥ माश्चापिभगिनीगेहेसंस्थाप्यद्विजसत्तम ॥ तदातपोवनङ्गच्छयदितेरोचतेनघ ॥ २२ ॥ इति
 श्रुत्वावचस्तस्याःकापोतोमुनिसत्तमः ॥ हिरण्यार्थान्तामालोच्यकुबेरसदनय्ययौ ॥ २३ ॥ प्रार्थयित्वाकुबेरन्तुसुवर्णानांश
 तानिषट् ॥ निष्काणान्तुसहस्राणिसलेभेमुनिसत्तमः ॥ २४ ॥ शवम्भाराँश्चरत्नानामानीयचसवीर्वधैः ॥ पुत्राभ्याम्प्रददौवि
 प्रोभाय्ययैचविशेषतः ॥ २५ ॥ ततस्तांसहपुत्राभ्यान्तैर्द्वनैरपिभूरिभिः ॥ चित्राङ्गदामतेनाथपुत्रयोरपिसम्मते ॥ २६ ॥
 सुवर्चसन्तुम्बुरुश्चतथाचित्राङ्गदामपि ॥ आमन्त्र्यमुनिशार्दूलःकरवीरपुरय्ययौ ॥ २७ ॥ तत्रगत्वासकापोतोराजानश्चन्द्रशे
 खरम् ॥ राजोपरिचरश्चैववाक्यमेतदुवाचह ॥ २८ ॥ इयङ्कुकुस्थजाभूपतवैविदितापुरा ॥ सद्योजातौतथैवास्यामेतौ
 मेतनयौशुची ॥ २९ ॥ एभिर्वित्तैःसमम्पुत्रौममत्वम्प्रतिपालय ॥ राजोपरिचरश्चापिपालयत्विहमेसुतौ ॥ ३० ॥ अपुत्रस्य
 नृपःपुत्रोनिर्धनस्यधननृपः ॥ अमातुर्जननीराजात्यतातस्यपितानृपः ॥ ३१ ॥ अनाथस्यनृपोनाथोऽह्यभर्तुःपार्थिवःपतिः ॥
 अभृत्यस्यनृपोभृत्योनृपएवनृणांसखा ॥ ३२ ॥ सर्वदेवमयोराजातस्माच्चामर्थयेनृप ॥ ॥ और्व्वउवाच ॥ ॥ ततःसरा

१ विववधीव धशब्दौउभयतोबद्धशिक्येस्कन्धबाह्योकाप्रचेतैर्हतिदक्षितः ॥

पु०

अ.६३

१५८

जातम्प्राहमुनिमेवन्दिजोत्तमम् ॥ ३३ ॥ करिष्येत्वद्वचश्चाहंराजोपरिचरश्चसः ॥ अथचित्राङ्गदांराजाजग्राहमुनिसम्म
 ते ॥ ३४ ॥ सुतौचतस्यसधनौज्यायसेसूनवेददौ ॥ सचोपरिचरःप्रादाद्राज्यमर्द्धसुवर्चसे ॥ ३५ ॥ तथैवसचिवाध्यक्ष
 मकरोत्तुम्बुरुन्तदा ॥ कापोतश्चापिसुप्रीतःपुत्रर्द्धिसमवेक्ष्यच ॥ ३६ ॥ जगामामन्यन्पतिं तपसेचतपोवनम् ॥ पथिगच्छ
 न्सकापोतःशम्भुपुत्रौमनोहरौ ॥ ३७ ॥ एकाकिनौचरन्तौतुसूर्य्याचन्द्रमसाविव ॥ तयोर्दृदर्शचतदावदनेवानराकृती ॥ ३८ ॥
 स्मृत्वापूर्वकथान्दृष्ट्वातावपृच्छत्तपोधनः ॥ कौयुवान्देवगर्भामौचरन्तौविजनेपथि ॥ ३९ ॥ एकाकिनौनरश्रेष्ठौतन्मेवदत
 मीरितम् ॥ अथतौप्रणिपत्यैनंसम्भाष्यचममञ्जसम् ॥ ४० ॥ कापोताख्यम्मुनिश्रेष्ठमूचतुःशङ्करात्मजौ ॥ चन्द्रशेखरपु
 त्रौतौतारावत्यांसमुद्रतौ ॥ ४१ ॥ विदित्वम्मुनिशार्दूलप्रणमावःपदन्तव ॥ अवज्ञाव्यौक्ष्यनृपेतरावयोःसततम्मुने ॥ ४२ ॥
 एकाकिनौनिर्जनेषुभ्रमावोमन्युनासदा ॥ किमर्थमात्मजौपुत्रौप्रणतौसततन्नृपः ॥ ४३ ॥ अवज्ञायमहाभागदायमात्रन्न
 दित्सति ॥ तस्मादावान्तपस्तप्तुमिच्छावोद्विजसत्तम ॥ ४४ ॥ उपदेशप्रदानेनचानुगृह्णातिचेद्भवान् ॥ ततस्तयोर्वचःश्रुत्वाप्र
 हस्यमुनिसत्तमः ॥ ४५ ॥ भूतभव्यभवज्ज्ञानस्ताविदम्मुनिरब्रवीत् ॥ ॥ मुनिरुवाच ॥ ॥ नयुवान्तनयौतस्यचन्द्रशेखर
 भूपतेः ॥ ४६ ॥ तारावत्यांसमुत्पन्नौभवन्तौशङ्करात्मजौ ॥ सद्योजातोमहावीर्य्यौवेतालत्वेचसम्मतौ ॥ ४७ ॥ भृङ्गिम

का०

१५९

हाकालसज्ज्ञौशापाद्वरणिमागतौ ॥ युवयोरत्रतेनैव नदायन्दिस्तिप्रियम् ॥ ४८ ॥ गच्छतं शरणन्तातं शङ्करवृषभध्व
 जम् ॥ स एव युवयोः सर्वङ्करिष्यति महेश्वरः ॥ ४९ ॥ किंवाँत्युग्रेण तपसा चिरकालफलेन वै ॥ इत्युक्त्वा मुनिशार्दूलः का
 पोतः परमात्मधृक् ॥ ५० ॥ भूतभव्यभवज्ज्ञानस्ताभ्यां सर्वमथो विवान् ॥ यथा भृङ्गिर्महाकालौ शप्तावनिमागतौ ॥ ५१ ॥
 यथा हरश्च गौरो च पृथिवीमागतौ नृप ॥ तारावती यथा शप्तातेनैव मुनिनापुरा ॥ ५२ ॥ यथा तौ च समुत्पन्नौ तारावत्युदरेपुरा ॥
 यथा वानारदेनैव संशयच्छेदनं नृपे ॥ ५३ ॥ तत्सर्वङ्कथयामास पुत्राभ्याङ्गिरिष्यतु ॥ तच्छ्रुत्वा तौ महात्मानौ तदा वेताल
 भैरवौ ॥ ५४ ॥ मुदा परमया युक्तौ बभूवतु रनिन्दितौ ॥ मोदपूर्णौ तदा भूत्वा सिक्ता विवसुधारसैः ॥ ५५ ॥ पुनः प्रच्छका
 पोतं वेतालो भैरवोऽपि च ॥ पिता वयोर्महादेवस्त्वया सत्यमितीरितम् ॥ ५६ ॥ सोऽर्चनो यो यथा वाभ्यां सिद्धये मुनि सत्तम ॥
 चावाभ्याम्यथाराध्यो यत्र वाराधितो हरः ॥ ५७ ॥ प्रसादमेष्यत्यचिरात्तन्नो वदमहामते ॥ धन्या वनगृहीतौ नौ यत्त्वयामु
 निसत्तम् ॥ ५८ ॥ विज्ञापितमिदं सर्वं हृच्छल्यञ्चोद्धृतञ्च नौ ॥ पुनरावा नन्दयस्व त्वङ्कपामयमुनोऽश्वर ॥ ५९ ॥ प्राप्स्यावो न चि
 राद्गर्ग्यं थावदतथैव नौ ॥ ॥ मुनिरुवाच ॥ ॥ शृणु त्वङ्कथयाम्यद्यत्र चाराधितो हरः ॥ ६० ॥ न चिरादेव भवतो रायास्यतिस
 मक्षताम् ॥ नित्यं यत्र महादेवो वसन् भवति तुष्टये ॥ ६१ ॥ युवान्तत्सम्प्रवक्ष्यामि स्थानं ह्यङ्गुलं प्रकाशितम् ॥ वाराणसीना

पु०

अ. ५३

१५९

मपुरीगङ्गातीरेमनोहरे ॥ ६२ ॥ वरणायास्तथाचासेर्मध्येचापाकृतिःसदा ॥ स्वयवृषध्वजस्तत्रनित्यव्यसतियोगिना
म् ॥ ६३ ॥ सदाप्रीतिकरोयोगीस्वयञ्चाप्यात्मचिन्तकः ॥ वियत्स्थासापुरीनित्यम्भर्गयोगबलादृता ॥ ६४ ॥ दिव्य
ज्ञानन्ददात्येषातत्रयोषियतेनरः ॥ तस्मैस्वयम्महादेवःसंसारग्रन्थिमुक्तये ॥ ६५ ॥ सभूत्वापरमोयोगीमृतस्तत्रभवान्त
रे ॥ सुलभेनैवनिर्वाणमाप्नोतिहरसम्मतः ॥ ६६ ॥ योगयुक्तोमहादेवःपार्वत्यासहितःसदा ॥ देवगन्धर्व्यक्षाणाम्मानुषाणा
ञ्चनित्यशः ॥ ६७ ॥ ज्ञेयोहरःप्रकाशश्चक्षेत्रन्तश्चप्रकाशितम् ॥ नतत्रकामदोदेवोनचिराच्चप्रसीदति ॥ ६८ ॥ आराधितश्चिरम्प्री
त्यानिर्वाणायप्रसीदति ॥ गौर्याविर्जितासातुपुरीतत्रनगच्छति ॥ ६९ ॥ योगस्थानम्महाक्षेत्रङ्कदाचिदपिशाङ्करी ॥ आस
न्नय्युवयोःक्षेत्रमिदव्यारणसीतुयत् ॥ ७० ॥ कथितभ्रातिदूरेचवर्ततेनरसत्तमौ ॥ अपरन्तुप्रवक्ष्यामिगुह्यम्पीठसदाञ्चितम्
॥ ७१ ॥ हरगौरीसमायुक्तम्परन्धर्मार्थकामदम् ॥ तपसाचातितीव्रेणचिराद्भवतिमोक्षदम् ॥ ७२ ॥ नचिरात्कामदम्पुण्यङ्गे
त्रम्पीठन्निगद्यते ॥ चिरान्तुकामदोदेवोनचिराद्यत्रज्ञानदः ॥ ७३ ॥ तत्क्षेत्रमितिलोकेषुगद्यतेपूर्ववन्दिभिः ॥ कामरूपम्महापी
ठङ्कुल्यादुद्यतमम्परम् ॥ ७४ ॥ सदासन्निहितस्तत्रपार्वत्यासहशङ्करः ॥ नचिरात्पूजितोदेवस्तास्मिन्पीठेप्रसीदति ॥ ७५ ॥
पार्वतीचानुगृह्णातिभर्गभक्तन्तुतत्रवै ॥ ददातिनचिरात्कामम्भक्तायपरमेश्वरः ॥ ७६ ॥ तन्तुपीठम्प्रवक्ष्यामिशृणुतंसाम्प्रत

का०

१६०

व्युँवाम् ॥ कस्तोयानदीपूर्वव्याँवदिकरवासिनीम् ॥ ७७ ॥ त्रिंशद्योजनविस्तीर्णयोजनैकशतायतम् ॥ त्रिकोणद्वृष्णावर्णश्च
 प्रभूताचलपूरितम् ॥ ७८ ॥ नदीशतसमायुक्तद्वामरूपम्प्रकीर्तितम् ॥ शम्भुनेत्राग्निनिर्दग्धः कामः शम्भोरनुग्रहात् ॥ ७९ ॥ त
 त्ररूपय्यैतः प्रापकामरूपन्तन्तोभवत् ॥ तस्यपीठस्यवायव्यान्नैर्ऋत्याम्मध्यभागतः ॥ ८० ॥ ऐशान्याश्चतथाग्नेय्याम्मध्यपा
 श्वैश्चशङ्करः ॥ स्वमाश्रमपदङ्कत्वापङ्कस्थानेषुशोभनम् ॥ ८१ ॥ नित्यव्यँसतितत्रापिपार्वत्यासहनर्मभिः ॥ मध्येदेवीगृहन्तत्र
 तदधीनस्तुशङ्करः ॥ ८२ ॥ नीलारूपेपर्वतश्रेष्ठेपार्वतीतत्रतिष्ठति ॥ ऐशान्यान्नाटकेशैलेशङ्करस्यमहाश्रमम् ॥ ८३ ॥ नि
 त्यव्यँसतितत्रेशस्तदधीनाचपार्वती ॥ अपरेचाश्रमाः सन्तिहरगौर्योः सदातनाः ॥ ८४ ॥ नैतयोः सदृशः कोपिविद्यतेशङ्क
 राश्रमः ॥ यत्राराध्योमहादेवोभवद्व्यान्नरसत्तमौ ॥ ८५ ॥ तत्स्थानम्मनसादायप्रसादयवृषध्वजम् ॥ वेतालभैरवावूचतुः ॥
 कामरूपङ्गमिष्यावोरहस्यन्नाटकाचलम् ॥ ८६ ॥ गौरीहरौस्थितौयत्रनित्यंसन्निहितौमुने ॥ आराधनीयोभूतेशोत्पश्यमि
 हचावयोः ॥ ८७ ॥ यथैवाराधयिष्यावस्तथाचक्ष्वद्विजोत्तम ॥ येनमन्त्रेणवादेवोनचिरात्तुप्रसीदति ॥ ८८ ॥ तत्त्वव्यँदमहा
 भागानुग्रहोस्त्यावयोर्यदि ॥ ॥ ऋषिरुवाच ॥ ॥ नाटकम्पर्वतश्रेष्ठङ्गच्छतन्नरसत्तमौ ॥ ८९ ॥ तत्रनित्यम्महादेवोरमतेऽ
 पर्णयासह ॥ सन्ध्याचलेतत्रमुनिराराधयतिशङ्करम् ॥ ९० ॥ वशिष्ठोब्रह्मणः पुत्रस्तव्युँवामनुगच्छतम् ॥ सचमन्त्रंसतन्त्र

पु०

अ.६३

१६०

श्वहराधनकर्मणि ॥ ९१ ॥ ज्ञापयिष्यतिवाम्पृष्टः किलवेतालभैरवौ ॥ तपसेगन्तुमिच्छामिनेदानोङ्कालयापना ॥ ९२ ॥ यु
 ज्यतेममतस्मान्मान्त्यजताव्वीरसत्तमौ ॥ एवमुक्तामुनिश्रेष्ठः कापोतः प्रययौवनम् ॥ ९३ ॥ तौतम्मुनिन्नमस्कृत्यजग्मतु
 र्भवनन्निजम् ॥ अथतौसमयङ्कृत्वादीक्षितौतपसेतदा ॥ ९४ ॥ पितरावप्यनुज्ञाप्यभ्रातृनन्यांश्चबान्धवान् ॥ प्रस्थान
 ङ्कामरूपायचक्रतुस्तौमहामती ॥ ९५ ॥ तौगच्छन्तौपरिज्ञायशङ्करोपिसहोमया ॥ देवान्सर्वानुवाचेदं सान्त्वयन्निवसे
 न्द्रकान् ॥ ९६ ॥ ॥ ईश्वरउवाच ॥ ॥ पुत्रौमेतपसेयातः साम्प्रतंसुरसत्तमाः ॥ ममाराधनचित्तौतुतौदयध्वंसुरेश्वराः
 ॥ ९७ ॥ संस्कृत्यतपसाचैतौपुत्रौवेतालभैरवौ ॥ गाणपत्येनियोक्ष्यामितौसंस्कृष्वन्तुनिर्जराः ॥ ९८ ॥ अनेनैवशरीरेण
 तौगणेशत्वमाप्स्यतः ॥ तपसातुतयोः कायौभावन्त्यक्तातुमानुषम् ॥ ९९ ॥ यथाम्रुतः सौरभावविंवास्यामित्यहन्तथा ॥
 इत्युक्तावामदेवोपिपार्वत्यासहपुत्रकौ ॥ १०० ॥ गच्छन्तौवियतास्त्रेहात्पश्चादनुययौशिवः ॥ शक्राद्यास्त्रिदशाः सर्वेदि
 कपालाश्चतथापरे ॥ १ ॥ सर्वेहरश्चानुजग्मुरनुगच्छन्तमात्मजौ ॥ अथतौतुनदीम्प्राप्यकृष्णाजिनधरौतदा ॥ २ ॥ आददे
 तापसम्भावङ्गङ्गातुल्यान्ष्टद्वतीम् ॥ तपस्विनौतौदेवेनत्र्यम्बकेनाथपालितौ ॥ ३ ॥ देवैः सहतदायातौकामरूपाह्वयाश्रमम् ॥
 आसाद्यकामरूपन्तुकरतोयानदीजले ॥ ४ ॥ उपस्पृश्यतस्तौतुनन्दिकुण्डनृपोत्तम ॥ तत्रस्नात्वाप्युपस्पृश्यनदीङ्गत्वाजटो

का०

१६१

द्रवाम् ॥ ५ ॥ तत्राप्युपस्पृश्यचतौर्नन्दनन्तपसाधृतम् ॥ प्रणम्यजल्पिषन्देवञ्जग्मतुर्नाटकाचलम् ॥ ६ ॥ नाटकाचलमा
 साद्यप्रणम्यवृषभध्वजम् ॥ आराधनोपदेशायकापोतस्यवचःस्मरन् ॥ ७ ॥ जग्मतुर्दक्षिणाङ्काष्टार्घ्यैत्रसन्ध्याचलः
 स्थितः ॥ कान्तानामनदीतत्रवशिष्टेनावतारिता ॥ ८ ॥ तस्यास्तीरेमहाशैलःस्निग्धच्छायालतातरुः ॥ सन्ध्याव्यंशिष्टःकृत
 वींस्तत्रयस्माद्विधेःसुतः ॥ ९ ॥ अतःसन्धाचलन्नामतस्यगायन्तिदेवताः ॥ तत्रासाद्यवशिष्टन्तुसाक्षादिवहुताशनम् ॥
 ॥ ११० ॥ आराधयन्तङ्गिरिशन्ध्यानसय्युक्तमानसम् ॥ तपःश्रियादीप्यमानन्द्वितीयमिवभास्करम् ११ ॥ प्रणम्यपु
 रतस्तस्यतदावेतालभैरवौ ॥ प्राञ्जलीतस्थतुर्भूपविनयानतकन्धरौ ॥ १२ ॥ इदञ्चाप्युचतुस्तौतुप्रणमन्तौविधेःसुत
 म् ॥ तारावत्यांसमुत्पन्नौचन्द्रशेखरभूभृतः ॥ १३ ॥ क्षेत्रेभर्गस्यतनयावावाञ्जानीहिमानुषौ ॥ आराधयितुमिच्छावो
 हरङ्कार्यस्यसिद्धये ॥ १४ ॥ वाञ्छितस्ययदित्वन्नावनुगृह्णासिसुव्रत ॥ तयोस्तद्वचनंश्रुत्वावशिष्टोमुनिसत्तमः ॥ १५ ॥
 उवाचेतियुवाञ्जातौमयासत्यंहरात्मजौ ॥ हरस्याराधनङ्कार्यय्युवयोर्नरसत्तमौ ॥ १६ ॥ तत्रास्तिममकृत्यङ्कितद्वा
 प्रतमनिन्दितौ ॥ वृषध्वजाराधनाययुवयोस्तुप्रयोजनम् ॥ १७ ॥ विद्यतेतन्निमित्तयैतत्सिद्धमवधारय ॥ वेतालभैरवा
 बूधतुः ॥ येनमन्त्रेणनचिरात्सम्यगाराधितोहरः ॥ १८ ॥ प्रसादमेष्यत्यवनौतन्नौवदमहामुने ॥ यथाचाराधयिष्या

पु०

अ.६

१६१

वस्तन्त्रय्यँद्यादृशःक्रमः ॥ १९ ॥ तत्सर्व्वम्मुनिशार्दूलवक्तुमर्हसिचोत्तरम् ॥ यथात्वदुपदेशेनप्राप्स्यावोनचिराद्वरम्
 ॥ १२० ॥ तथाचावाम्मुनिश्रेष्ठह्यनुशाधिनतौत्वयि ॥ ॥ वशिष्ठउवाच ॥ ॥ प्रसन्नएवभवतोर्व्वषकेतुःसहोमया ॥ २१ ॥
 नचिरात्स्वयमेवात्रप्रसादश्चसमेप्यति ॥ सर्व्वैर्देवगणैःसार्द्धसभाय्योर्व्वषभध्वजः ॥ २२ ॥ आकाशमार्गेणायातः
 पालयन्स्वसुतौगृहात् ॥ किन्तुमानुषदेहौवामधिवास्यतपोव्रतैः ॥ २३ ॥ स्वयन्नेप्यतिकैलासङ्गाणपत्येनियोज्यवा
 म् ॥ अहश्चाप्युपदेक्ष्यामियथाभर्ग्य्युवान्द्रुतम् ॥ २४ ॥ प्राप्स्यथःपार्व्वतीपुत्रावेकाग्रंशृणुतन्तुतत् ॥ चिरात्प्रसीदति
 ध्यानान्नचिराद्व्यानपूजनात् ॥ २५ ॥ तस्माद्धानम्पूजनश्चकथयाम्यद्यतत्त्वतः ॥ तेजोमयःसदाशुद्धोज्ञानामृतविवर्द्धितः
 ॥ २६ ॥ जगन्मयश्चिदानन्दःशौरिब्रह्मस्वरूपधृक् ॥ महादेवोमहामूर्तिर्महायोगयुतःसदा ॥ २७ ॥ जगन्तितस्यरूप
 पाणितानिकोगदितुङ्गमः ॥ किन्तुयैरिहरूपैस्तुविचरत्येषशङ्करः ॥ २८ ॥ तेषार्थ्यन्मेज्ञानगम्यन्तत्रेष्टन्निगदामिवाम् ॥
 प्रथमंशृणुतम्मन्त्रन्तोनोध्यानगोचरम् ॥ २९ ॥ ततःक्रमन्तुपूजायाःक्रमाद्वृत्तन्नरर्षभौ ॥ समस्तानांस्वराणान्तुदीर्घाःशे
 षाःसबिन्दुकाः ॥ १३० ॥ ऋलृशून्याःसार्द्धचन्द्राउपान्तेनाभिसंहिताः ॥ एभिःपञ्चाक्षरैर्मन्त्रम्पञ्चवक्त्रस्यकीर्तितम् ॥ ३१ ॥
 क्रमात्सम्मदसन्दोहनादगौरवसञ्ज्ञकाः ॥ प्रासादस्तुभवेच्छेषःपञ्चमन्त्राःप्रकीर्तिताः ॥ ३२ ॥ एकैकेनतथैकैकव्यंक्र

का० मन्त्रेण पूजयेत् ॥ एकं समुदितं कृत्वा पञ्चभिर्वा प्रपूजयेत् ॥ ३३ ॥ प्रासादेनाथ वा पञ्चवक्रन्देवम् प्रपूजयेत् ॥ सम्मदा
 १६२ दिषु मन्त्रेषु प्रासादस्तु प्रशस्यते ॥ ३४ ॥ शम्भोः प्रसादनेनैष यस्माद्वृत्तस्तु मन्त्रकः ॥ तेन प्रासादसञ्ज्ञो यद्वृद्धयते मुनि
 सत्तमैः ॥ ३५ ॥ तस्मात्सर्वेषु मन्त्रेषु प्रासादः प्रीतिदः परः ॥ आमोदकारकः शम्भोर्मन्त्रः सम्मद उच्यते ॥ ३६ ॥ म
 नः प्रपूरणाच्चापि सन्दोहः परिकीर्तितः ॥ आकर्षको भवेन्नादोगुरुत्वाद्वारवाहयः ॥ ३७ ॥ एतद्व्यस्तं समस्तं च मन्त्रं शम्भोः
 प्रकीर्तितम् ॥ पञ्चाक्षरन्तु यन्मन्त्रं पञ्चवक्रस्य कीर्तितम् ॥ ३८ ॥ युवान्तेनैव मन्त्रेण आराधयत मोक्षवरम् ॥ ध्यानञ्च शृणु
 वक्ष्यामि सम्यग् वेतालभैरवौ ॥ ३९ ॥ पञ्चवक्रमहाकायञ्जटाजूटविभूषितम् ॥ चारुचन्द्रकलायुक्तं मूर्द्ध्नि व्यालौघभूषितम्
 ॥ १४० ॥ बाहुभिर्दशभिर्धुक्कव्यौघघर्मवराम्बरम् ॥ कालकूटधरं कण्ठेनागहारोपशोभितम् ॥ ४१ ॥ किरीटबन्ध
 नम्बाहुभूषणञ्च भुजङ्गमान् ॥ विभ्रतं सर्वगात्रेषु ज्योत्स्नाधिपतसुरोचिषम् ॥ ४२ ॥ भूतिसलिलैस्तसर्वाङ्गमेकैकत्रिभि
 स्त्रिभिः ॥ नेत्रैस्तु पञ्चदशभिर्ज्योतिष्मद्भिर्विवराजितम् ॥ ४३ ॥ वृषभोपरि संस्थन्तु गजकृतिपरिच्छदम् ॥ सद्योजातव्याम
 देवमघोरञ्च ततः परम् ॥ ४४ ॥ तत्पुरुषन्तथेशानम् पञ्चवक्रमप्रकीर्तितम् ॥ सद्योजातम् भवेच्छुक्लं शुद्धस्फटिकसन्निभम् ॥
 ॥ ४५ ॥ पीतवर्णन्तथा सौम्यवर्णं देवम् मनोहरम् ॥ नीलवर्णमघोरन्तु दंष्ट्राभोतिविवर्द्धनम् ॥ ४६ ॥ रक्तन्तपुरुषन्देवन्दि

पु०

अ. ५३

१६२

व्यमूर्तिमनोहरम् ॥ श्यामलञ्चतथेशानंसर्वदेवशिवात्मकम् ॥ ४७ ॥ चिन्तयेत्पश्चिमेत्वाद्यन्दितीयन्तुतथोत्तरे ॥ अघोर
 न्दक्षिणेदेवम्पूर्वतत्पुरुषन्तथा ॥ ४८ ॥ ईशानंमध्यतोज्ञेयश्चिन्तयेद्भक्तितत्परः ॥ शक्तित्रिशूलखट्वाङ्गवरदाभयदंशिवम् ॥
 ॥ ४९ ॥ दक्षिणेष्वथहस्तेषुवामेष्वपिततःशृणु ॥ अक्षसूत्रम्बीजपूरम्भुजगण्डमरूपलम् ॥ १५० ॥ अष्टैश्वर्य्यसमायुक्तन्ध्याये
 तुहृद्गतंशिवम् ॥ एवविचिन्तयेद्धानेमहादेवञ्जगत्पतिम् ॥ ५१ ॥ चिन्तयित्वाद्वारपालान्गणेशादीन्प्रपूजयेत् ॥ विशुद्धि
 म्पञ्चभूतानाश्चिन्तयित्वाततोमुहुः ॥ ५२ ॥ अष्टमूर्तीस्ततःपश्चात्पूजयेदष्टनामभिः ॥ आसनानिचतस्याथपूजयेत्सकला
 नितु ॥ ५३ ॥ भावादीन्यष्टपुष्पाणिहृदैवविनियोजयेत् ॥ नाराचमुद्रयातस्यताडनम्परिकीर्तितम् ॥ ५४ ॥ विसर्जनन्धे
 नुमुद्रान्दर्शयित्वाविधानतः ॥ निर्माल्यधारिणकुच्यत्सदाचण्डेश्वरन्धिया ॥ ५५ ॥ प्रत्येकम्पञ्चभिर्मन्त्रैरङ्गादीनिप्रमा
 र्जयेत् ॥ सम्मदादिभिरेतस्यपूर्वोक्तैर्नरसत्तमौ ॥ ५६ ॥ बालाञ्जयेष्टान्तथारौद्रीङ्कालीञ्चतदनन्तरम् ॥ कलविक्रिणीन्देवी
 म्बलप्रमथिनीन्तथा ॥ ५७ ॥ दमनींसर्वभूतानाम्मनोन्मथिनीन्तथैवच ॥ अष्टौताःपूजयेद्देवीःक्रमाच्छम्भोश्चप्रीतये ॥ ५८ ॥
 एवंशिवम्पूजयित्वाध्यानतत्परमानसः ॥ जपेन्मालांसमादायमन्त्रन्ध्यात्वातथागुरुम् ॥ ५९ ॥ एकम्पञ्चाक्षरम्मन्त्रमेकम्प्रा
 सादमेववा ॥ तच्छक्तमनसौजस्वाशीघ्रंसिद्धिमवाप्स्यथ ॥ १६० ॥ इतिवाङ्कथितम्मन्त्रन्ध्यानपूजाक्रमन्तथा ॥ गच्छतन्नाटकं

का० शैलन्तत्राराधयतंहरम् ॥ ६१ ॥ वेतालभैरवावूचतुः ॥ पञ्चाक्षरस्तुमन्त्रोयन्धृतस्त्वत्सम्पत्तेमुने ॥ अनेनैवहरन्देवम्पूज
 १६३ यिष्यावहेमुदा ॥ ६२ ॥ इत्युक्तातन्नमस्कृत्यतदावेतालभैरवौ ॥ जग्मतुर्नाटकंशैलवैशिष्टानुमतेनृप ॥ ६३ ॥ तत्रास्ति स
 रसीरम्यासुसम्पूर्णमनोहरा ॥ सर्वदास्वच्छसलिलाप्रफुल्लकमलोत्पला ॥ ६४ ॥ तस्यास्तीरेतुविपुलःसुमनोज्ञोहरा
 श्रमः ॥ सर्वदादानवैर्देवैःकिन्नरैःप्रमथैस्तथा ॥ ६५ ॥ रक्ष्यतेनृपशार्दूलनृत्यवादनतत्परैः ॥ यस्मान्नटतितत्रेशोनित्यङ्कोतुकत
 त्परः ॥ ६६ ॥ तस्मान्नटकनाम्नासौशैलराजःप्रगीयते ॥ छत्राकारन्तुतंशैलम्मनोज्ञंशङ्करप्रियम् ॥ ६७ ॥ आसाद्यपत्रसर
 सीतत्रगत्वातुतौतदा ॥ नचैवापश्यतान्तत्रहराश्रममनुत्तमम् ॥ ६८ ॥ गन्तुञ्चैवाश्रमस्थानंतौनैवाशकतान्नृप ॥ ततोहर
 म्प्रणम्याशुतस्यैवसरसस्तटे ॥ ६९ ॥ निर्मायस्थण्डिलञ्चारुवाशिष्ठोक्तक्रमेणतु ॥ हरमारादुमारेभेवेतालोभैरवोपिच
 ॥ १७० ॥ आराधयन्तौभूतेशन्तौतदाशङ्करात्मजौ ॥ दृष्ट्वाहरोदेवगणैःसार्धन्तास्मिस्तुपर्वते ॥ ७१ ॥ अथित्यकायान्यवस
 त्स्वाश्रमेपर्णयासह ॥ अधोभागेसरस्तीरेतपस्यन्तौहरात्मजौ ७२ ॥ स्थितौदृष्ट्वादेवगणैःसहितःशङ्करःस्थितः ॥ नृत्यमर्द
 लशब्दोयोहरस्यसततम्भवेत् ॥ ७३ ॥ शृणुतस्तौतदाशब्दङ्गन्तुन्द्रपुत्रलभ्यते ॥ हरेणाधिष्ठितःशैलःसर्वदेवगणैःसह ॥ ७४ ॥
 राजतेस्मतदाभूपसुधर्मावासवीयथा ॥ ध्यायतोस्तुतदातत्रभगवान्वृषभध्वजः ॥ ७५ ॥ नचिरादेवतस्याभूद्वचानमा

पु०

अ.५३

१६३

गेषुनिश्चलः ॥ तौपूजयन्तौगच्छन्तौस्थितौवाचन्द्रशेखरम् ॥ ७६ ॥ नैवतत्यजतुश्चितैः कदाविदपिभूमिप ॥ पञ्चाक्षरेणमन्त्रे
 णपूजयन्तौवृषध्वजम् ॥ ७७ ॥ व्यतिचक्रमतुस्तौतुसहस्रम्परिवत्सरान् ॥ निराहारौयताहारौहरसंसक्तमानसौ ॥ ७८ ॥ तपसा
 निन्यतुर्वर्षान्त्सहस्रश्चैकवर्षवत् ॥ गतेवर्षसहस्रेतुस्वयमेववृषध्वजः ॥ ७९ ॥ प्रसन्नस्तुतयोर्भूत्वाप्रत्यक्षत्वमुपागतः ॥ त
 न्तुप्रत्यक्षतोदृष्टातदावेतालभैरवौ ॥ १८० ॥ वृषध्वजन्तुष्टुवतुर्ध्यानगम्यम्पुरः स्थितम् ॥ हररूपयथाध्यातंहृदतन्तेजसो
 ज्ज्वलम् ॥ ८१ ॥ तथादृष्टाततस्ताभ्याव्यंशिष्ठोमनसानुतः ॥ वेतालभैरवावचतुः ॥ पञ्चवक्त्रमहाकायंसर्वज्ञानमयम्परम्
 ॥ ८२ ॥ संसारसागरत्राणम्प्रणमावोवृषध्वजम् ॥ त्वम्परः परमात्माचपरेशः पुरुषोत्तमः ॥ ८३ ॥ त्वङ्कटस्थोजगद्व्यापीप्रधानः
 परमेश्वरः ॥ रूपात्मात्वम्महातत्त्वन्तत्त्वज्ञानालयः प्रभुः ॥ ८४ ॥ साङ्ख्ययोगालयः शुद्धोगुणत्रयविभागवित् ॥ त्वन्नित्य
 स्त्वमनित्यश्चजगत्कर्तालयः स्मृतः ॥ ८५ ॥ एकोनेकस्वरूपश्चशान्तचेष्टोजगन्मयः ॥ निर्विकारोनिराधारोनित्यानन्दः
 सनातनः ॥ ८६ ॥ त्वव्विष्णुस्त्वम्मेन्द्रस्त्वम्ब्रह्मात्वञ्जगताम्पतिः ॥ योरूपरूपेश्वरस्तनमालः सम्भूतिभूतो निरवग्रहश्च
 ॥ ८७ ॥ काङ्क्षयावतीर्णाविगतप्रमाथीयोगेश्वरोज्ञानगतिस्त्वगम्यः ॥ प्रमेयरूपात्मधराधराभोभोगीन्द्रबद्धामृतभोगतन्त्रः
 ॥ ८८ ॥ सूक्ष्माक्षरस्तत्त्वविदप्रमाथीत्वन्देवदेवः शरणं सुराणाम् ॥ विकल्पमानापरिहीनदेहः शुद्धान्तधामानुगतैकविद्यः ॥

का०

१६४

॥ ८९ ॥ वद्विष्णुरुग्रःपुरुषःपरात्मात्वमिन्द्रियौघस्यविचारबुद्धिः ॥ त्वन्नाथनाथःप्रभवःपरषोडशतिर्मुनीनाम्परयोगिग
 म्यः ॥ १९० ॥ त्वम्भूधरोभागधरोद्यनन्तोविश्वात्मनस्तेवहवःप्रपञ्चाः ॥ ज्ञानामृतस्यन्दकपूर्णचन्द्रोमोहान्धकारस्य
 परःप्रदीपः ॥ १९१ ॥ भक्तात्मजानाम्परमःपितात्वङ्कामेचपञ्चाननरूपधारी ॥ शास्ताखिलानाम्प्रथमोविवस्वास्तनूनपात्त्व
 न्तनुषेगुणौघान् ॥ १९२ ॥ त्वम्ब्रह्मरूपेणकरोषिसृष्टिर्विष्णुस्वरूपैःसततंस्थितिश्च ॥ त्वंरुद्ररूपीकुरुषेतथान्तन्त्वत्तो नचान्य
 जगतीहवस्तु ॥ १९३ ॥ त्वंरात्रिनाथोदिवसेश्वरश्चत्वमग्निरापःपवनोधरित्रो ॥ नभस्तथात्वङ्कतुतन्त्रहोतात्वमष्टमूर्तिर्भवतो
 नचान्यत् ॥ १९४ ॥ अनन्तमूर्तिस्त्विहमुख्यभावाग्निगद्यतेचाष्टमयीत्रिमूर्तिः ॥ अनन्तमूर्तेःकथमन्यथातेसङ्ख्यास्तिरूपस्ययद
 ष्टमूर्तिः ॥ १९५ ॥ त्वन्व्यम्बकस्त्वन्त्रिपुरान्तकश्चत्वंशम्भुरीशःशमनोविधाता ॥ सहस्रबाहुश्चहिरण्यबाहुःसहस्रमूर्तिस्त्विहपञ्च
 वक्रः ॥ १९६ ॥ प्रभूतनेत्रस्तुषडर्द्धनेत्रःप्रभूतबार्हुर्दशबाहुरीशः ॥ प्रभूतभोगीमितभोगयुक्तोभोग्यानुसारोनिरवग्रहश्च ॥ १९७ ॥
 नित्यानित्यस्वरूपायनित्यधामस्वरूपिणे ॥ परतत्त्वस्वरूपायनमस्तुभ्यंशिवात्मने ॥ १९८ ॥ नान्तलिङ्गस्ययस्यात्तर्वि
 ण्णुनाब्रह्मणातव ॥ तस्यावाङ्किर्विधास्यावःस्तुतिवाक्यवृष्टैषध्वज ॥ १९९ ॥ स्वरूपय्यस्यजानन्तिनदेवानापिदानवाः ॥ बा
 लावावाङ्मथन्तुत्वांस्तोष्यावःपरमेश्वर ॥ २०० ॥ भक्तिमात्रेणदेवेशतवावावृष्टैषध्वज ॥ कुर्वःप्रणामङ्गौरीशभूयस्तुभ्य

पु०

अ.६३

१६४

नमोनमः ॥ १ ॥ ॥ और्वुवाच ॥ ॥ इतिस्तुतामहादेवोवेतालैनमहांत्मना ॥ भैरवेणापिराजेन्द्रप्रसन्नः प्राह तौ तदा ॥ २ ॥
 ॥ ॥ भगवानुवाच ॥ ॥ तुष्टोस्मियुवयोः पुत्रौ वृणुत व्वाञ्छितव्वरम् ॥ दास्यामियुवयोरिष्टम्प्रसन्नो हन्तपोव्रतैः
 ॥ ३ ॥ स्तुतिभिश्च दमैश्चापितथैकान्तानुचिन्तनैः ॥ मुहुर्मुहुः सुप्रसन्न इष्टन्दास्यामि वांसुतौ ॥ ४ ॥ वेतालभैरवावूच
 तुः ॥ तुष्टोसि यदि सत्यन्नो सत्यमावांसुतौ यदि ॥ वृषध्वज तवैवेहत देष्टुं देहि नो वरम् ॥ ५ ॥ सुतभावेन पितरम्भवन्तञ्ज
 गताम्पतिम् ॥ नित्ययथावगच्छावस्तथा देहिवरन्तु नौ ॥ ६ ॥ नराज्यमभिकाङ्क्षो न धनन्नान्यदेव वा ॥ तद्भक्त्या से
 वनङ्कर्तुं तवेच्छावो वृषध्वज ॥ ७ ॥ त्वत्पादपङ्कजद्वन्द्वेनित्यम्भुकरात्मताम् ॥ त्वयि प्रसन्नेनेत्राण्युगले प्राप्नुतां सदा
 ॥ ८ ॥ इतो न्यथा त्वच्चिन्ताभिस्त्वद्व्यानैस्त्वत्प्रपूजनैः ॥ कल्पकोटिसहस्राणि यान्तु सम्यक्तथा वयोः ॥ ९ ॥ त्वत्तद्वचनं
 श्रुत्वामहादेवो हसन्निव ॥ सर्वैर्देवगणैः सार्द्धं देवत्वमकरोत्तयोः ॥ २१० ॥ देवेन्द्रसम्मतेनैव सुधामानीयनाकतः ॥ वेताल
 भैरवौ तान्तु पाययामास शङ्करः ॥ ११ ॥ पीते मृते ततस्तौ तुमर्त्यतान्नरसत्तमौ ॥ अमर्त्यताम्परित्यज्य प्रापतुः शिवशक्तिः
 ॥ १२ ॥ तस्मिन्काले स्वपन्तौ तु दिव्यज्ञानबलान्वितौ ॥ दिव्यरूपोपसम्पन्नौ बभूवतुरिन्दमौ ॥ १३ ॥ अभिन्नेनैव देहेन
 देवत्वङ्गतयोस्तयोः ॥ प्राह शम्भुस्तदा तौ तु सुतौ परमहर्षितौ ॥ १४ ॥ ॥ भगवानुवाच ॥ ॥ अहन्तुष्टस्तु युवयोः पा

का० १६९ अंतीन्दयिताम्मम ॥ महत्तङ्काममाकाङ्क्षन्नाराधयतमीश्वरीम् ॥ १५ ॥ तामृतेतुनशक्रोमिदातुमिष्टं सनातनम् ॥ सेवितुश्चमुतौ
नित्यन्तस्मात्तांशरणव्रज ॥ १६ ॥ अचिराद्येनभावेनप्रीतिन्देवीगमिष्यति ॥ अत्रवातत्रवागत्वातेनभावेनचार्चिताम् ॥
॥ १७ ॥ इतिकालिकापुराणेत्रिपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५३ ॥ ॥ ५४ ॥ ॥ और्व उवाच ॥ एवम्वदतिभूतेशेतदावेतालभैरवौ
॥ प्राहतुर्व्योमकेशन्तौहर्षोत्फुल्लविलोचनौ ॥ १ ॥ वेतालभैरवावूचतुः ॥ पार्वत्यानहिजानीवोऽध्यानम्मन्त्रविधिन्तथा ॥
कथमाराधयिष्यावोभगवन्सम्यगुच्यताम् ॥ २ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ महामायाविधिम्मन्त्रङ्कल्पश्चभवतोःसुतौ ॥ उपदे
क्ष्यामितत्त्वेनयेनसर्वम्विष्यति ॥ ३ ॥ और्व उवाच ॥ इत्युक्त्वासमहामायाध्यानम्मन्त्रविधिन्तथा ॥ कथयामास
गिरिशस्तयोःसम्यङ्मुपोत्तम ॥ ४ ॥ यदष्टादशभिःपश्चात्पटलैश्चसभैरवः ॥ सनिर्णयविधिङ्कल्पन्निबबन्धशिवामृते ॥ ५ ॥
सगरउवाच ॥ कीदृङ्मन्त्रपुराशम्भुरवोचदुभयोस्तयोः ॥ येनाराध्यमहामायान्तौगणेशत्वमापतुः ॥ ६ ॥ सकल्पंसरह
स्यश्चसाङ्गन्तच्छ्रोतुमुत्सहे ॥ और्व उवाच ॥ दशाष्टपटलैर्यत्तुनिबबन्धसभैरवः ॥ ७ ॥ बहुत्वाङ्गदितुन्तस्यचिरेणैवतुशक्य
ते ॥ तस्मात्सद्यःसमुद्धृत्ययन्महादेवभाषितम् ॥ ८ ॥ सङ्क्षेपात्कथयेतत्त्वन्तच्छृणुष्वनृपोत्तम ॥ पृच्छन्तौपार्वतीमन्त्रन्तदावेताल
भैरवौ ॥ ९ ॥ जगादसमहादेवःशृणुतम्मन्त्रकल्पकौ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ शुणुमन्त्रम्प्रवक्ष्यामिगुह्याद्गुह्यतमम्परम् ॥ १० ॥

पु०

अ. ५९

१६९

अष्टाक्षरन्तुवैष्णव्यामहामायामहोत्सवम् ॥ अस्य श्रीवैष्णवीमन्त्रस्य नारदऋषिः शम्भुर्देवता अनुष्टुप्छन्दः सर्वार्थसाध
ने विनियोगः ॥ हान्तान्तपूर्वोरान्तश्च नान्तोणान्तस्तथैव च ॥ ११ ॥ कैकादशाष्टादिषष्ठः खान्तो बिन्दुपुरःसरः ॥ एभिरष्टाक्ष
रैर्मन्त्रं शोणपत्रसमप्रभम् ॥ १२ ॥ ओंकारं पूर्वतः कृत्वा जप्यं सर्वैस्तु साधकैः ॥ महामन्त्रमिदं ह्यवैष्णवीमन्त्रसञ्ज्ञकम् ॥
॥ १३ ॥ मन्त्रङ्कले वरगतन्तस्मादङ्गमप्रकीर्तितम् ॥ महादेवस्योर्द्धमुखम् बीजमेतत्प्रकीर्तितम् ॥ १४ ॥ ओङ्काराक्षरबीजं च य
कारः शक्तिरुच्यते ॥ सबीजङ्कथितं मन्त्रङ्कल्पञ्च शृणु भैरव ॥ १५ ॥ तीर्थे नद्यान् देवखाते गर्तप्रस्रवणादिके ॥ परकीयेतरे
तो ये स्नानम्पूर्वसमाचरेत् ॥ १६ ॥ आचान्तः शुचिताम्रातः कृतासनपरिग्रहः ॥ उत्तराभिमुखो भूत्वा स्थण्डिलमार्जये
त्ततः ॥ १७ ॥ करेणानेन मन्त्रेण यूः क्षित्वा इति स्वयम् ॥ ओयूँस इति मन्त्रेण आशा पूरणकेन च ॥ १८ ॥ तोयैरभ्युक्षये
त्स्थानम्भूतानामपसारणे ॥ ततः सव्येन हस्तेन गृह्णत्वा स्थण्डिलं शुचिः ॥ १९ ॥ मन्त्रं लिखेत्सुवर्णेन याज्ञिकेन कुशेन वा ॥
ॐ वैष्णव्यै नम इति अस्त्रराजमथापि वा ॥ २० ॥ ततस्त्रिमण्डलं ह्युच्यते नैव समरेखया ॥ नित्यासुनहि पूजासुरजोभिर्मण्ड
लं लिखेत् ॥ २१ ॥ पुरश्चरणकार्येषु तत्काम्येषु प्रयोजयेत् ॥ रेखामुदीच्यामप्रथमं पश्चिमे तदनन्तरम् ॥ २२ ॥ दक्षि
णे तु ततः पश्चात्पूर्वभागे तु शेषतः ॥ वर्णानाञ्च सह द्वारैरेवमेव क्रमो भवेत् ॥ २३ ॥ ओं ह्रीं श्रीं स इति मन्त्रेण मण्डलं पूजयेत्

का०

१६६

तः ॥ हस्तेन मण्डलं कृत्वा कुर्याद्विबन्धनन्ततः ॥ २४ ॥ आशाबन्धनमन्त्रेण पर्वोक्तं न यथाक्रमम् ॥ फटन्तेनात्मना
 प्यत्र करेणैव निबन्धयेत् ॥ २५ ॥ यवानान्तण्डुलैरेकमङ्गुलं चाष्टभिर्भवेत् ॥ अदोर्ध्वयोजितैर्हस्तैश्चतुर्विंशतिरङ्गुलैः ॥ २६ ॥
 तत्प्रमाणेन हस्तेन हस्तैकन्तस्य मण्डलम् ॥ पद्मवितस्तिमात्रं स्यात्कर्णिलारन्तद्वर्द्धकम् ॥ २७ ॥ दलान्यन्योन्यसक्ता
 नित्यायतानि नियोजयेत् ॥ नन्यूनाधिकभागानि सबहिर्व्वेष्टितानि च ॥ २८ ॥ मध्यभागेन्यसे द्वारत्रयूनेनाधिके तथा ॥ सु
 बद्धमण्डलन्तश्चरक्तवर्णविविचिन्तयेत् ॥ २९ ॥ इतो न्यथामण्डलमुग्रमस्याः करोति यो लक्षणभागहीनम् ॥ फलत्रया
 प्रोतिनकामिष्टन्तस्मादिदमण्डलमत्र लेख्यम् ॥ ३० ॥ इति कालिकापुराणे महामाया कल्पे षष्ठादश पटले चतुःपञ्चाशत्त
 मोध्यायः ॥ ५४ ॥ ६५ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ ततो लमिति मन्त्रेण अर्घपात्रस्य मण्डलम् ॥ चतुष्कोणविविधायां शुद्धारप
 द्मविवर्जितम् ॥ १ ॥ ओं ह्रीं श्रीमिति मन्त्रेण अर्घपात्रन्तु मण्डले ॥ विन्यसेत्प्रथमन्तत्र पूजयित्वा समिध्यति ॥ २ ॥ ओं ह्रीं क्रौं मि
 ति मन्त्रेण गन्धपुष्पे तथा जलम् ॥ अर्घपात्रे क्षिपेत्तत्र मण्डलं विन्यसेत्ततः ॥ ३ ॥ पूर्व्ववन्मण्डलं कृत्वा अर्घपात्रे ततो जलैः ॥ त्रिभा
 गैः पूरयेत्पात्रं पुष्पन्तत्र विनिःक्षिपेत् ॥ ४ ॥ ततो ह्रीमिति मन्त्रेण आसनं पूजयेत्स्वकम् ॥ ततः क्षौमिति मन्त्रेण आत्मानं पूजये
 द्बुधः ॥ ५ ॥ गन्धैः पुष्पैः शिरोदेशे ततः पूजां समाचरेत् ॥ ओं क्रीं सँ इति मन्त्रेण पुष्पहस्ततलस्थितम् ॥ ६ ॥ सम्मृज्य सव्यहस्तेन

पु०

अ. ५५

१६६

घ्रात्वावामकरेणतु ॥ ७ ॥ ऐशान्यान्निक्षिपेदेतत्पूर्वमन्त्रेणकोविदः ॥ रक्तपुष्पङ्गुहीत्वातुकराभ्याम्पाणिकच्छपम् ॥ ८ ॥
 बद्धाकुर्यात्ततःपश्चादहनस्रवनादिकम् ॥ वामहस्तस्यतर्जन्यान्दक्षिणस्यकनिष्ठिकाम् ॥ ९ ॥ तथादक्षिणतर्जन्याव्वा
 माङ्गुष्ठनियोजयेत् ॥ उन्नतन्दक्षिणाङ्गुष्ठवामस्यमध्यमादिकाः ॥ १० ॥ अङ्गुलीर्योजयेत्पृष्ठेदक्षिणस्यकरस्यच ॥ वा
 मस्यपितृतीर्थेनमध्यमानामिकेतथा ॥ ११ ॥ अधोमुखेतुतेकुर्यादक्षिणस्यकरस्यच ॥ कूर्मपृष्ठसमम्पृष्ठकुर्यादक्षिणह
 स्ततः ॥ १२ ॥ एवम्बद्धःसर्वसिद्धिन्ददातिपाणिकच्छपः ॥ कुर्यात्तद्दृढयासन्नन्निमील्यनयनद्वयम् ॥ १३ ॥ समङ्काय
 शिरोग्रीवङ्कुत्वास्थिरमनावुधः ॥ ध्यानंसमारभेदेव्यादाहस्रवनपूर्वकम् ॥ १४ ॥ अग्निव्वाँयौविनिःक्षिप्यवायुन्तोयेज
 लंहदि ॥ हृदयन्निश्चलेदत्वाआकाशेनिःक्षिपेत्स्वनम् ॥ १५ ॥ ओँहूँफडितिमन्त्रेणभित्त्वारन्ध्रन्तुमस्तके ॥ शब्देनसहित
 जीवमाकाशेस्थापयेत्ततः ॥ १६ ॥ वाय्वग्नियमशक्राणाम्बीजेनवरुणस्यच ॥ परास्थानपराश्रैतैःसार्धचन्द्रैःसविन्दु
 कैः ॥ १७ ॥ शोषन्दाहन्तथोत्सादम्पोयूषासेचनम्परम् ॥ यथाक्रमेणकर्तव्यश्चिन्तामात्रंविशुद्धये ॥ १८ ॥ ततस्तुदे
 व्याबीजन्तुशुद्धजाम्बूनदाकृति ॥ तत्रासाद्यद्विधाकुर्यादोँहीक्रीश्रीमितिमन्त्रैः ॥ १९ ॥ तदूर्ध्वभागेविधिनालोकंस्वर्ग
 श्रवन्तथा ॥ निष्पाद्यशेषभागेतुभुवम्पातालधारिणीम् ॥ २० ॥ चिन्तयेत्तत्रसर्वाणिसप्तद्वीपाश्चमेदिनीम् ॥ तत्रेक्षुसाम

का०

१६७

रान्तःस्थं स्वर्णद्वीपं विचिन्तयेत् ॥ २१ ॥ तन्मध्ये रत्नपर्यङ्करत्नमण्डलसंस्थितम् ॥ आकाशगङ्गातोयौघैः सदैवासे
 वितं शुभम् ॥ २२ ॥ तत्पर्यङ्करत्नपद्मप्रसन्नं सर्वदा शिवम् ॥ चिन्तयेत्स्वर्णमालाङ्कृतं सप्तपातालनालकम् ॥ २३ ॥
 आब्रह्मभुवनस्पर्शिस्वर्णवर्णककर्णिकम् ॥ तत्र स्थिता मम हामाया न्ध्यायेद्देकाग्रमानसः ॥ २४ ॥ शोणपद्मप्रतीकाशाम्मु
 त्तमूर्द्धजलम्बिनीम् ॥ चलत्काञ्चनसम्बद्धकुण्डलोज्ज्वलशालिनीम् ॥ २५ ॥ सुवर्णरत्नसम्बद्धकिरीटत्रयधारिणीम् ॥ शु
 कृष्णारुणैर्त्रैत्रैस्त्रिभिश्चारुविभूषिताम् ॥ २६ ॥ सन्ध्याचन्द्रसमप्रख्यकपोलाल्लोललोचनाम् ॥ विपक्वदाडिमीबीजदन्तां
 सुभ्रूयुगोज्ज्वलाम् ॥ २७ ॥ बन्धूकदन्तवसनां शिरीषप्रभनासिकाम् ॥ कम्बुग्रीवाव्यंशालाक्षीं सूर्यकोटिसमप्रभाम् ॥ २८ ॥
 चतुर्भुजाव्यं वसनाम्पीनोन्नतपयोधराम् ॥ दक्षिणोर्ध्वेन निस्त्रिंशम्परेण सिद्धसूत्रकम् ॥ २९ ॥ बोधनीव्यं महस्ताभ्यामभीति
 वरदायिनीम् ॥ निम्ननाभिङ्कुमायातक्षीणमध्याम्नोहराम् ॥ ३० ॥ आनमनागनासोरुद्धुतगुल्फां सुपाणिकाम् ॥ बद्धपर्य
 ङ्कसङ्कल्पनिविडासनराजिताम् ॥ ३१ ॥ गात्रेण रत्नस्तम्भश्च सम्यगालम्ब्य संस्थिताम् ॥ किमिच्छसीति वचनव्याहरन्ती
 म्मुहुर्मुहुः ॥ ३२ ॥ पञ्चाननम्पुरःसंस्थन्निरीक्षन्ती स्ववाहनम् ॥ मुक्तावलीस्वर्णरत्नकेयूरकङ्कादिभिः ॥ ३३ ॥ सर्वैरलङ्का
 रगणैरुज्ज्वलां सस्मिताननाम् ॥ ३४ ॥ सूर्यकोटिप्रतीकाशां सर्वलक्षणसंयुताम् ॥ नवयौवनसम्पन्नान्तथा सर्वाङ्गसुन्दरीम्

पु०

अ.५५

१६७

॥ ३५ ॥ ईदृशीमम्बिकान्ध्यात्वोन्नमःफडितिमस्तके ॥ स्वकीयेसुमनोदद्यात्साहमेवविचिन्तयन् ॥ अङ्गन्यासकरन्यासौत
तःकुर्यात्क्रमेणतु ॥ ३६ ॥ एभिर्मन्त्रैःस्वरैःसंघैराशीभूतैःक्रमान्वितैः ॥ ओमुचैते(?)सप्रणवारंरक्तवर्णाम्मिनोहराम् ॥ ३७ ॥
अङ्गुष्ठादिकनिष्ठान्तमन्त्रसंवेष्टनञ्चफट् ॥ प्रान्तेनकुर्याद्विन्यासम्पूर्वङ्कुरतलद्वयोः ॥ ३८ ॥ हस्तिरःशिखाकवचनेत्रे
षुतत्क्रमाद्व्यसेत् ॥ ततस्तुमूलमन्त्रस्यवक्त्रेपृष्ठेतथोदरे ॥ ३९ ॥ बाह्वोर्गुह्योपादयोश्चजङ्घयोर्जघनेक्रमात् ॥ विन्यसेदक्ष
रान्यष्टौओङ्कारश्चतथास्मरन् ॥ ४० ॥ एभिःप्रकारैरभिभुज्यदेहःपूजांसदैवार्हतिनान्यथाहि ॥ शरीरशुद्धिम्मनसोनिवे
शम्भूतप्रसादङ्कुरुतेनृणान्तत् ॥ ४१ ॥ ॥ इतिकालिकापुराणेपञ्चपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५५ ॥ ॥ ६५ ॥
॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ ततोर्धपात्रेतन्मन्त्रमष्टधावृत्यसञ्जपेत् ॥ तेनतोयेनपुष्पाणिस्वमण्डलमथासनम् ॥
॥ १ ॥ आसेचयेत्ततःपश्चात्पूजोपकरणंसमम् ॥ ओँ ऐं क्रीं श्रीमिति मन्त्रेण शब्दप्रांशुविवर्जितम् ॥ २ ॥ द्वारपाल
न्ततोदेव्या आसनानिचपूजयेत् ॥ नन्दिभृङ्गिमहाकालगणेशाद्वारपालकाः ॥ ३ ॥ उत्तरादिक्रमात्पूज्या आसनानिचम
ध्यतः ॥ आधारशक्तिप्रभृतिहेमाद्र्यन्तान्प्रपूजयेत् ॥ ४ ॥ प्रसिद्धान्सर्वतन्त्रेषुपूजाकल्पेषुभैरव ॥ दशदिक्पालसहिता
न्धर्माधर्मादिकौस्तथा ॥ ५ ॥ मण्डलाग्न्यादिकोणेषुपूजयेत्पार्श्वदेशतः ॥ सूर्याग्निसोममरुताम्मण्डलानिचपद्म

क।० १६८ कम् ॥ ६ ॥ रजस्तथातमःसत्वय्यौगपीठङ्कुरोःपदम् ॥ सारादीन्भद्रपीन्ठातान्साङ्गोपाङ्गान्प्रपूजयेत् ॥ ७ ॥ ब्रह्मा
 ण्डंस्वर्णडिम्बश्चब्रह्मविष्णुमहेश्वरान् ॥ ससागरान्तसप्तद्वीपान्स्वर्णद्वीपंसमण्डपम् ॥ ८ ॥ रत्नपद्मंसपर्यङ्करत्नस्तम्भान्त
 थैवच ॥ पञ्चाननम्मण्डलस्यमध्येवश्यम्प्रपूजयेत् ॥ ९ ॥ क्रीमन्त्रेणततःकूर्मपृष्ठम्पाण्योन्निबध्यच ॥ ध्यायेच्चपूर्वव
 द्देवीमासाद्यासनमुत्तमम् ॥ १० ॥ हन्मध्येचिन्तयेत्स्वर्णद्वीपम्पर्यङ्कसम्भृतम् ॥ पश्यन्निवततोदेवोमेकाग्रमनसास्म
 रेत् ॥ ११ ॥ प्रत्यक्षीकृत्यहृदयेमानसैरुपचारकैः ॥ षोडशानाम्प्रकारैस्तुहदिस्थाम्पूजयेच्छिवाम् ॥ १२ ॥ ततस्तुवायु
 बीजेनदक्षिणेनपुटेनच ॥ नासिकायाविनिःसार्य्यक्रीमन्त्रेणचभैरव ॥ १३ ॥ स्थापयेत्पद्ममध्येतुतद्वस्तन्नवियोजयेत् ॥
 कृतेवियोगेहस्तस्यपुष्पात्तस्माच्चभैरव ॥ १४ ॥ गन्धर्वैःपूज्यतेदेवीपूजकैर्त्राप्यतेफलम् ॥ आवाहनन्ततःकुर्त्याद्वाय
 त्त्र्याशिरसासह ॥ १५ ॥ महामायायैविद्महेत्वाञ्छण्डिकास्यान्धीमहि ॥ एतदुक्ताततःपश्चाद्वियोयोनःप्रचोदयात् ॥ १६ ॥
 स्नानीयन्देवितेतुभ्यंओक्तीश्रीनैमइत्यतः ॥ स्नानीयञ्चततोदेव्यैदद्याल्लक्षणलक्षितम् ॥ १७ ॥ ततस्तुमूलमन्त्रेणगन्ध
 पुष्पंसदीपकम् ॥ धूपादिकम्प्रदद्यात्तुमोदकम्पायसन्तथा ॥ १८ ॥ सिताङ्कुडन्दधिक्षीरंसर्पिर्घ्नानाविधैःफलैः ॥ रक्तपुष्पं पु
 ष्पमालांसुवर्णरजतादिकम् ॥ १९ ॥ नैवेद्यमुत्तमन्देव्यालाङ्गलम्मोदकंसिताम् ॥ शाण्डिल्यकरताम्राख्याकुष्माण्डानाम्फ

पु०

अ.५६

१६८

लानिच ॥ २० ॥ हरीतकीफलश्चापिनागरङ्गकमैलका ॥ बालप्रियञ्चयद्वैव्यङ्कसेरुकविसादिकम् ॥ २१ ॥ तोयञ्च
नारिकेलस्यदेव्यैदेयम्प्रयत्नतः ॥ रक्तङ्कौशेयवत्तश्चदेयनीलङ्कदापिन ॥ २२ ॥ देव्याःप्रियाणिपुष्पाणिबकुलङ्केशरन्त
था ॥ माध्यङ्कहारवज्राणिकरवीरकुरुष्टकान् ॥ २३ ॥ अर्कपुष्पंशालमलकन्दूर्वाङ्कुरंसुकोमलम् ॥ कुशमञ्जरिकाद
वर्भाबन्धूककमलेतथा ॥ २४ ॥ मालूरपत्रम्पुष्पञ्चत्रिसन्ध्यारक्तपर्णके ॥ सुमनांसिप्रियाण्येतान्यम्बिकायाश्चभैरव
॥ २५ ॥ बन्धूकमुकुलमध्यम्बिल्वपत्राणिसन्ध्यकम् ॥ उत्तमंसर्वपुष्पेषुद्रव्येपायसमोदकौ ॥ २६ ॥ माल्यम्बन्धू
कपुष्पस्यशिवायैवकुलस्यवा ॥ करवीरस्यमाध्यस्यसहस्राणान्ददातियः ॥ २७ ॥ सकामान्प्राप्यचाभीष्टान्ममलोके
प्रमोदते ॥ चन्दनंशीतलञ्चैवकालीयकसमन्वितम् ॥ २८ ॥ अनुलेपनमुख्यन्तुदेव्यैदद्यात्प्रयत्नतः ॥ कर्पूरंकुङ्कु
मङ्कूर्चमृगनाभिःसुगन्धिकम् ॥ २९ ॥ कालीयकंसुगुण्डेषुदेव्याःप्रीतिकरम्परम् ॥ यक्षधूपःप्रतोवाहःपिण्डधूपःसगो
लकः ॥ ३० ॥ अगुरुःसिन्धुवारश्चधूपाःप्रीतिकरामताः ॥ अङ्गरागेषुसिन्दूरन्देव्याःप्रीतिकरम्परम् ॥ ३१ ॥ सुगन्धिशा
लिजश्चात्रमधुमांससमन्वितम् ॥ अपूपंपायसङ्गीरमन्नन्देव्याःप्रशस्यते ॥ ३२ ॥ रत्नोदकंसकर्पूरम्पिण्डीतककुमारकौ ॥
रोचनम्पुष्पकन्देव्याःस्तानीयम्परिकीर्तितम् ॥ ३३ ॥ घृतप्रदीपोदीपेषुप्रशस्तःपरिकीर्तितः ॥ पुष्पाञ्जलित्रयन्दद्यान्म

१ पुष्पकरीतिपुष्पकुसुमांजवनकुसुमाकाररीतिमलसम्भवंजनमित्यर्थः ।

का०

१६९

लमन्त्रेणशोभनम् ॥ ३४ ॥ दत्वोपचारांखिलान्मध्येचैताःप्रपूजयेत् ॥ कामेश्वरीदुत्तदुर्गाव्विन्ध्यकन्दरवासिनीम् ॥ ३५ ॥ कोटेश्वरीन्दीर्घिकाख्याम्प्रकटोम्भुवनेश्वरीम् ॥ आकाशगङ्गाङ्कामारुयान्तथादिक्करवासिनीम् ॥ ३६ ॥ मातङ्गी
ललितान्दुर्गाम्भैरवींसिद्धिदान्तथा ॥ बलप्रमथिनीञ्चण्डीञ्चण्डोग्राञ्चण्डनायिकाम् ॥ ३७ ॥ उग्राम्भीमांशिवांशान्ताञ्च
यन्तीङ्कालिकान्तथा ॥ मङ्गलाम्भद्रकालीञ्चशिवान्धात्रीङ्कपालिनीम् ॥ ३८ ॥ स्वाहांस्वधामपर्णाञ्चपञ्चपुष्करिणोन्तथा ॥ ३९ ॥ दमनींस्वर्भूतानाम्मनःप्रोत्साहकारिणीम् ॥ दमनींस्वर्भूतानाञ्चतुःषष्टिञ्चयोगिनीः ॥ ४० ॥ एताःसम्पूज्यम
ध्येतुमन्त्रेणाङ्गानिपूजयेत् ॥ हस्तिरस्तुशिखावर्मनेत्रबाहुपदानिच ॥ ४१ ॥ मूलमन्त्राद्यक्षरैस्तुत्रिमिराद्यङ्गपूजनम् ॥ एकै
कवर्द्धयेत्पश्चान्मन्त्राण्यङ्गौघपूजने ॥ ४२ ॥ सिद्धसूत्रञ्चखड्गञ्चखड्गमन्त्रेणपूजयेत् ॥ ततोष्टपत्रमध्येतुपूजयेदष्टयोगिनीः
॥ ४३ ॥ शैलपुत्रोञ्चण्डघण्टांस्कन्दमातरमेवच ॥ कालरात्रिञ्चपर्वादिचतुर्दिक्षुप्रपूजयेत् ॥ ४४ ॥ चण्डिकामथकुष्माण्डो
न्तथाकात्यायनींशुभाम् ॥ महागौरींचाग्निकोणेनैर्ऋत्यादिषुपूजयेत् ॥ ४५ ॥ महामायाक्षमस्वेतिमूलमन्त्रेणचाष्टधा ॥
पूजयेत्पद्ममध्येतुबलिदानन्ततःपरम् ॥ ४६ ॥ एवय्यैदाकल्पविधानमनैःसम्पूज्यतेभैरवकामदेवी ॥ तदास्वयम्पण्डल
मेत्यदेयङ्कलातिकामञ्चददातिसम्यक् ॥ ४७ ॥ ॥ इतिश्रीकालिकापुराणेष्टपञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ६६ ॥ ॥ श्रीभगवानु

पु०

अ.६६

१६९

वाच ॥ ॥ बलिदानन्ततः पश्चात्कुर्याद्देव्याः प्रमोदकम् ॥ मोदकैर्गजवक्रश्च हविषा तोषयेद्रविम् ॥ १ ॥ तौर्यत्रिकैश्च निय-
मैः शङ्करन्तोषयेद्वरिम् ॥ चण्डिकां बलिदानेन तोषयेत्साधकः सदा ॥ २ ॥ पक्षिणः कच्छपाग्राहाश्छागलाश्च वराहकाः ॥
महिषो गोधिका शोषा तथा नवविधामृगाः ॥ ३ ॥ चामरः कृष्णसारश्च शशः पञ्चाननस्तथा ॥ मत्स्याः स्वगात्ररुधिरैश्चाष्टधा व-
लयो मताः ॥ ४ ॥ अभावे च तथैवैषाङ्कदाचिद्वयहस्तिनौ ॥ छागलाः शरभाश्चैव नरश्चैव यथा क्रमात् ॥ ५ ॥ बलिर्महा बलिरिति
बलयः परिकीर्तिताः ॥ स्नापयित्वा बलिन्तत्र पुष्पचन्दनधूपकैः ॥ ६ ॥ पूजयेत्साधको देवीम्बलिमन्त्रैर्मुहुर्मुहुः ॥ उत्तराभि-
मुखो भूत्वा बलिम्पूर्वमुखन्तथा ॥ ७ ॥ निरीक्ष्य साधकः पश्चादिममन्त्रमुदीरयेत् ॥ वरस्त्वम्बलिरूपेण मम भाग्यादुपस्थि-
तः ॥ ८ ॥ प्रणमामिततः सर्वरूपिणम्बलिरूपिणम् ॥ चण्डिका प्रीतिदानेन दातुरापद्मिनाशन ॥ ९ ॥ वैष्णवी बलिरूपा यबले-
तुभ्यन्नमोनमः ॥ यज्ञार्थे पशवः सृष्टाः स्वयमेव स्वयम्भुवा ॥ १० ॥ अतस्त्वाङ्घ्रातयाम्यद्य तस्माद्यज्ञे वधोऽवधः ॥ ऐं क्रीं श्रीं
इति मन्त्रेण तम्बलिङ्कामरूपिणम् ॥ ११ ॥ चिन्तयित्वा न्यसेत्पुष्पमूद्घ्नितस्य च भैरव ॥ ततो देवीं समुद्दिश्य काममुद्दिश्य चा-
त्मनः ॥ १२ ॥ अभिषिच्य बलिम्पश्चात्करवालम्प्रपूजयेत् ॥ रसनात् चण्डिकायाः सुरलोकप्रसाधकः ॥ १३ ॥ ऐं श्रीं क्रीं इ-
ति मन्त्रेण ध्यात्वा खड्गम्प्रपूजयेत् ॥ १४ ॥ कृष्णम्पिनाकपाणिञ्च कालरात्रिस्वरूपिणम् ॥ उग्रं रक्तास्य नयनं रक्तमाल्यानुले-

१ तौर्यत्रिकैर्हरिण्यमैर्हरिस्तोषयेदित्यथासंख्येनान्वयः ।

का० पनम् ॥ १५ ॥ रक्ताम्बरधरश्चैकम्पाशहस्तकुटुम्बिनम् ॥ पीयमानश्चरुधिरम्भुञ्जानङ्कव्यसंहतिम् ॥ १६ ॥ असिर्विशसनः पु०
१७० खड्गस्तीक्ष्णधारोदुरासदः ॥ श्रीगर्वोवेजयश्चैवधर्मपालनमोस्तुते ॥ १७ ॥ पूजयित्वाततःखड्गं ओं क्रीं फडितिमन्त्रकैः ॥ गृही अ.५७
त्वाविमलङ्कङ्गच्छेदयेद्वलिमुत्तमम् ॥ १८ ॥ ततोबलीनांरुधिरन्तोयसैन्धवसत्फलैः ॥ मधुभिर्गन्धपुष्पैश्चअधिवास्यप्रयत्न
तः ॥ १९ ॥ ॐ ऐं क्रीं श्रीं कौशिकीतिरुधिरन्दापयामित ॥ स्थानेनियोजयेद्रक्तंशिरश्चसप्रदीपकम् ॥ २० ॥ एवन्दत्वाबलि
म्पूर्णम्फलम्प्राप्नोतिसाधकः ॥ हीनंस्याद्दीनतामूलन्निष्फलंस्याद्विपर्ययात् ॥ २१ ॥ बलिदानेतुदुर्गायाअन्यत्रापिविधिः
सदा ॥ अयमेवप्रयोक्तव्यःसद्भिर्वैतालभैरवौ ॥ २२ ॥ जपंसमारभेत्पश्चात्पूर्ववद्व्यानमास्थितः ॥ हस्तेनस्रजमादायचि
न्तयेन्मनसाशिवाम् ॥ २३ ॥ चिन्तयित्वागुरुम्मूर्द्धियथावर्णादिकम्मवेत् ॥ मन्त्रश्चकण्ठतोध्यात्वासितवर्णहिरण्य
म् ॥ २४ ॥ महामायाश्चहृदयेआत्मानङ्कुरुपादयोः ॥ आचक्षेतततःपश्चाद्गुरोर्मन्त्रस्यचात्मनः ॥ २५ ॥ देव्य
श्चाप्येकतान्ध्यात्वासुषुम्नावर्त्मनाततः ॥ तत्त्वस्वरूपमेकन्तुषट्कम्प्रतिलम्बयेत् ॥ २६ ॥ षट्क्रेपिमहामायाङ्कणन्ध्यात्वाप्रय
त्नतः ॥ लम्बयेन्मूलमन्त्रेणवादिषोडशचक्रम् ॥ २७ ॥ आदिषोडशचक्रस्थांसाधकानन्दकारिणीम् ॥ चिन्तयन्त्साधकोदेवी
ञ्जपकर्म्मसमारभेत् ॥ २८ ॥ भुवोरुपरिनाडीनान्त्रयाणाम्प्रान्तउच्यते ॥ तत्प्रान्तन्त्रिपथस्थानंषट्कोणंचतुरङ्गुलम् ॥ २९ ॥ र

क्तवर्णन्तुयोगज्ञैराज्ञाचक्रमितीर्यते ॥ कण्ठेत्रयाणान्नाडीनावैष्टनविद्यतेनृणाम् ॥ ३० ॥ सुषुम्नेडापिङ्गलानांषट्कोणन्त
 त्पङ्कजम् ॥ तत्पट्चक्रमितिप्रोक्तंशुक्लङ्कणस्यमध्यगम् ॥ ३१ ॥ त्रयाणामथनाडीनांहृदयेचैकताभवेत् ॥ तत्स्थानं
 षोडशारंस्यात्सप्ताङ्गुलप्रमाणतः ॥ ३२ ॥ तत्प्रयुक्तन्तुयोगज्ञैरादिषोडशचक्रकम् ॥ ध्यानानामथमन्त्राणाञ्चिन्तनस्यजप
 स्यच ॥ ३३ ॥ यस्मादाद्यन्तुहृदयन्तस्मादादीतिगद्यते ॥ जपादौपूजयेन्मालान्तोयैरभ्युक्ष्ययत्नतः ॥ ३४ ॥ निधायमण्डल
 स्यान्तःसव्यहस्तगताश्चवा ॥ ओमाम्मालेमहामायेसर्वशक्तिस्वरूपिणि ॥ ३५ ॥ चतुर्वर्गस्त्वयिन्यस्तस्तस्मान्मेसिद्धिदा
 भव ॥ पूजयित्वाततोमालांगृहीयादक्षिणेकरे ॥ ३६ ॥ मध्यमायामध्यभागेवर्जयित्वाथतर्जनीम् ॥ अनामिकाकानिष्ठा
 भ्यार्युतायानम्रभागतः ॥ ३७ ॥ स्थापयित्वातत्रमालामङ्गुष्ठाग्रेणतद्गतम् ॥ प्रत्येकम्बीजमादायजप्यादूर्ध्वंनभैरव ॥ ३८ ॥
 प्रतिवारम्पठेन्मन्त्रंशनैरोष्ठञ्चालयेत् ॥ मालाबीजन्तुजप्तव्यंस्पृशेन्नहिपरस्परम् ॥ ३९ ॥ पूर्वजापप्रयुक्तनैवाङ्गुष्ठेनभै
 रव ॥ पूर्वबीजञ्चपन्यस्तुपरबीजञ्चसंस्पृशेत् ॥ ४० ॥ अङ्गुष्ठेनभवेत्तस्यनिष्फलस्तस्यतज्जपः ॥ मालांस्वहृदयासन्नेधृत्वा
 दक्षिणपाणिना ॥ ४१ ॥ देवीर्विचिन्तयञ्जप्यङ्कुर्याद्दामेननस्पृशेत् ॥ स्फटिकेन्द्राक्षरुद्राक्षैःपुत्रञ्जीवसमुद्भवैः ॥ ४२ ॥
 सुवर्णमणिभिःसम्यक्प्रवालैरथवाज्जैः ॥ अक्षमालातुक्तंन्यादेवीप्रीतिकरीपरा ॥ ४३ ॥ जपेदुपांशुसततङ्कुराग्रन्ध्या

का०

१७१

थपाणिना ॥ मालाबीजेषु सर्वेषु रुद्राक्षो मत्प्रिया प्रियः ॥ ४४ ॥ रुद्रप्रीतिकरीयस्मात्तेन रुद्राक्षरोचनी ॥ प्रवालैरथवाकुर्व्या
 दष्टाविंशतिबीजकैः ॥ ४५ ॥ पञ्चपञ्चाशतावापिनन्यूनैरधिकैश्च या ॥ रुद्राक्षैर्घ्यदिजप्येत इन्द्राक्षैः स्फाटिकैस्तथा ॥ ४६ ॥
 नान्यम्मध्ये प्रयोक्तव्यम् पुत्रस्त्रीवादिकञ्च यत् ॥ यद्यन्यत्तु प्रयुज्येत मालायाञ्जपकर्मणि ॥ ४७ ॥ तस्य कामञ्च मोक्षञ्च ददा
 तिनप्रियङ्करी ॥ मिश्रीभावन्ततोयातिचाण्डालैः पापकर्मभिः ॥ जन्मान्तरे जायते न वेद वेदाङ्गपारगः ॥ ४८ ॥ एको मे रुस्तत्र दे
 यः सर्वेभ्यः स्थूलसम्भवः ॥ आद्यं स्थूलन्तस्तस्मान्न्यूनं न्यूनतरन्तथा ॥ ४९ ॥ विन्यसेत्क्रमतस्तस्मात्सर्वाकाराहिसाय
 तः ॥ ब्रह्मग्रन्थियुतङ्कुर्व्यात्प्रतिबोजय्यैथास्थितम् ॥ ५० ॥ अथवाग्रन्थिरहितन्दरजुसमन्वितम् ॥ द्विरावृत्त्याथ मध्येन चा
 द्वावृत्त्यान्तदेशतः ॥ ५१ ॥ ग्रन्थिः प्रदक्षिणावर्तः स ब्रह्मग्रन्थिः सञ्ज्ञकः ॥ आत्मना योजयेन्मालान्नामन्त्रो योजयेन्नरः ॥ ५२ ॥
 दृढं सूत्रं त्रियुञ्जीत जपे त्रुत्यतिनो यथा ॥ यथाहस्तान्न च्यवेत जपतः स्रक्तथाचरेत् ॥ ५३ ॥ हस्तच्युतायां विंशत्याश्चिन्नायाम्मर
 णम्भवेत् ॥ एवमर्थैः कुरुते मालाञ्जपञ्चजपकोविदः ॥ ५४ ॥ स प्राप्नोतीप्सितङ्कामं हीने स्यात्तु विपर्ययः ॥ अन्यत्रापि जपे
 न्मालाञ्जप्यन्देव मनोहरम् ॥ ५५ ॥ तादृशः साधकः कुर्यान्नान्यथा तु कदाचन ॥ यथाशक्ति जपङ्कुर्व्यात्सङ्ख्यैव प्रयत्नतः ॥
 असङ्ख्यातञ्च यज्जपन्तस्य तन्निष्फलम्भवेत् ॥ ५६ ॥ जप्त्वामालां शिरोदेशे प्राशुस्थानेथवान्यसेत् ॥ स्तुतिपाठन्ततः

पु०

अ० ५७

१७१

कुर्यादिष्टङ्कामन्निवेद्य च ॥ ५७ ॥ स्तुतिश्चापिमहामन्त्रं साधनं सर्वकर्मणाम् ॥ वक्ष्ये युवाम् महाभागौ सर्वसिद्धिप्रदाय
 कम् ॥ ५८ ॥ सर्वमङ्गलमङ्गल्येशिवे सर्वार्थसाधिके ॥ शरण्ये त्र्यम्बके गौरिनारायणि नमोस्तुते ॥ ५९ ॥ सप्तधा वर्त
 नङ्कृत्वा स्तुतिमेनाञ्च साधकः ॥ पञ्चप्रणामान्कृत्वाथ ऐं ह्रीं श्रीं मिति मन्त्रकैः ॥ ६० ॥ अन्येषाम् पुरतश्चैव अधिकव्यायथेच्छया
 ॥ योनिमुद्रान्ततः पश्चाददर्शयित्वा विसर्जयेत् ॥ ६१ ॥ द्वौ पाणी प्रसृतौ कृत्य कृत्वा चोत्तानमञ्जलिम् ॥ अङ्गुष्ठाग्रद्वयस्य क
 निष्ठाग्रद्वयोस्ततः ॥ ६२ ॥ अनामिकाया व्यामस्य तत्कनिष्ठां पुरोन्यसेत् ॥ दक्षिणस्यानामिकायाङ्गुलिष्ठान्दक्षिण
 स्य च ॥ ६३ ॥ अनामिकायाः पृष्ठे तु मध्यमे द्वे निवेशयेत् ॥ द्वे तर्जन्यौ कनिष्ठाग्रे तदग्रेणैव योजयेत् ॥ ६४ ॥ योनिमुद्रा
 समाख्याता देव्याः प्रीतिकरीमता ॥ ६५ ॥ त्रिवारन्दर्शयेत्तान्तु मूलमन्त्रेण साधकः ॥ ताम्मुद्रां शिरसि न्यस्य मण्डलव्यिन्य
 सेत्ततः ॥ ६६ ॥ ऐशान्यामग्रहस्तेन द्वारपद्मविवर्जितम् ॥ तत्र न त्वारक्तचण्डां ह्रीं ह्रीं मन्त्रेण साधकः ॥ ६७ ॥ रक्तचण्डा
 यै नम इति निर्माल्यन्तत्र निक्षिपेत् ॥ उदके तरुमूले वा निर्माल्यन्तत्र सन्त्यजेत् ॥ ६८ ॥ एवम्यैः पूजयेद्देवीं विधानेन शिवा
 न्नरः ॥ सोचिरेण लभेत्कामान्सर्वानेव मनोगतान् ॥ ६९ ॥ अर्द्धलक्षजपञ्चत्वा प्रथमञ्चैव साधकः ॥ पुरश्चरे द्विशेषेण नाना
 नैवेद्यवेदनैः ॥ ७० ॥ कुण्डमण्डलवत्कृत्वा चाष्टम्यां समुपोषितः ॥ नवम्यां शुक्लपक्षस्य रजोभिः पञ्चभिर्न्नरैः ॥ ७१ ॥ पूर्वं

का०

१७२

वन्मण्डलङ्कृत्वागुरुपित्रोश्चसन्निधौ ॥ अनेनैवविधानेनपूजयित्वातुचण्डिकाम् ॥ ७२ ॥ सहितैर्विवल्वपत्रैश्चअष्टोत्तरशतत्र
 यम् ॥ तिलैर्होमश्चरेत्तस्यांसहस्रत्रितयञ्जपेत् ॥ ७३ ॥ नैवेद्यङ्गन्धपुष्पेचवस्त्रन्दद्याच्चयत्रियम् ॥ पूर्वोक्तश्चान्यदप्यस्यैत्र
 दद्यात्पायसन्तथा ॥ ७४ ॥ पूजावसानेदेयस्यात्तज्जातीयम्बलित्रयम् ॥ सिन्दूरंस्वर्णरत्नानियद्यत्स्त्रीणाविवैभूषणम् ॥ ७५ ॥
 निवेदयेद्यथाशक्त्यापुष्पमालाश्चभूरिशः ॥ महाशुल्कंसशाल्यन्नङ्गव्यञ्जनसय्युतम् ॥ ७६ ॥ देव्यैनवम्यांसम्पूर्णम्बलि
 न्दद्याद्दृतादिभिः ॥ दक्षिणाङ्गुरवेदद्यात्सुवर्णङ्गान्तथातिलम् ॥ ७७ ॥ अभिशतमपुत्रश्चसावद्यद्वितवन्तथा ॥ क्रियाहीनमक
 ल्पज्ञव्यामनङ्गुरुनिन्दकम् ॥ ७८ ॥ सदामत्सरसय्युक्तङ्गुरुमन्त्रेषुवर्जयेत् ॥ गुरुर्मन्त्रस्यमूलस्यान्मूलशुद्धौतदुद्गतम् ॥
 ॥ ७९ ॥ सफलञ्जायतेयस्मान्मन्त्रयैन्तात्परीक्षयेत् ॥ शाव्याक्रोधात्तुमोहाद्वानासम्मत्यागुरोर्मुखात् ॥ ८० ॥ कल्पेषुदृष्टा
 वामन्त्रङ्गुलीयाच्छन्ननाथवा ॥ सब्रह्मस्तेयपापेनतामिस्रेनरकेनरः ॥ ८१ ॥ मन्वन्तरत्रयंस्थित्वापापयोनिषुजायते ॥ शठे
 क्रूरेचमूर्खेचच्छन्नकारिण्यभक्तिके ॥ ८२ ॥ मन्त्रन्नदूषितेदद्यात्सुबीजव्यङ्गिनेतथा ॥ लक्षेणसाधयेत्कामपुरश्चरणपूर्वक
 म् ॥ ८३ ॥ पापक्षयम्भवेद्यस्मात्पुरश्चरणकर्मणा ॥ लक्षद्वयेनमन्त्रस्यजपेननरसत्तमौ ॥ ८४ ॥ त्रिसन्ध्यासुप्रतिदिनम्बी
 जसङ्घातकेनच ॥ कविर्वार्गमीपण्डितश्चयशस्वीचप्रजायते ॥ ८५ ॥ साधकःसाधकश्रेष्ठपूजास्थानन्ततःशृणु ॥ यत्रयत्रन

पु०

अ. ५७

१७२

रःपूजान्निर्जनेकुरुतेचयः ॥ ८६ ॥ तस्यादत्तेस्वयन्देवीपत्रम्पुष्पफलञ्जलम् ॥ शिलाप्रशस्तापूजायांस्थण्डिलन्निर्जनन्त
था ॥ ८७ ॥ जपश्चोपांशुसर्वेषामुत्तमःपरिकीर्तितः ॥ अशुचिर्नमहामायाम्पूजयेत्तु कदाचन ॥ ८८ ॥ अवश्यन्तुस्मरेन्म
न्त्रंयोतिभक्तियुतो नरः ॥ दन्तरक्तेसमुत्पन्नेस्मरणश्चनविद्यते ॥ ८९ ॥ सर्वेषामेवमन्त्राणांस्मरणान्नरकव्रजेत् ॥ जानूद्देक्ष
तजेजातेनित्यंकर्मनचाचरेत् ॥ ९० ॥ नैमित्तिकश्चतदधःस्त्रवद्रक्तोनचाचरेत् ॥ लोतके (?) चसमुत्पन्नेक्षुरकर्मणिमैथुन ॥
धूमोद्गारेतथावान्तेनित्यकर्माणिसन्त्यजेत् ॥ ९१ ॥ द्रव्येभुक्तेष्वजीर्णेचनैवभुक्ताचकिञ्चन ॥ कर्मकुर्यान्नरोनित्यंसूत
केमृतकेतथा ॥ ९२ ॥ पत्रम्पुष्पश्चताम्बूलम्भेषजत्वेनकल्पितम् ॥ कणादिपिप्पल्यंतंचफलम्भुक्तानचाचरेत् ॥ ९३ ॥
जलस्यापिनरश्रेष्ठभोजनाद्भेषजाहते ॥ नित्यक्रियानिवर्त्ततसहनैमित्तिकैःसदा ॥ ९४ ॥ जलौकाङ्गुष्ठपादश्चकृमिगण्डू
पदादिकम् ॥ कामादस्तेनसंस्पृश्यनित्यकर्माणिसन्त्यजेत् ॥ ९५ ॥ विशेषतःशिवापूजाम्प्रमीतपितृको नरः ॥ यावद्व
त्सरपर्यन्तम्मनसापिनचाचरेत् ॥ ९६ ॥ महागुरुनिपातेतु काम्यङ्घ्रिश्चित्रचाचरेत् ॥ आर्त्विज्यम्ब्रह्मयज्ञश्चाद्वन्देवयज
श्चयत् ॥ ९७ ॥ गुरुमाक्षिप्यविप्रश्चप्रहृत्यैवचपाणिना ॥ नकुर्यान्नित्यकर्माणिरेतःपातेचभैरव ॥ ९८ ॥ आसनश्चार्घपा
त्रश्चभग्नमासादयेन्नतु ॥ ऊषरेकृमिसर्प्युक्तेस्थानेमृष्टेपिनार्चयेत् ॥ ९९ ॥ नीचैरासनमासाद्यशुचिःप्रयतमानसः ॥ अर्चये

का०

१७३

चण्डिकान्देवीन्देवमन्यश्चभैरव ॥ १०० ॥ दिग्विभागेतुकोबेरीदिक्छिवाप्रीतिदायिनी ॥ तस्मात्तन्मुखआसीनःपूजयेच्चण्डि
 कांसदा ॥ १ ॥ पुष्पञ्चकृमिसम्मिश्रविंशीर्णम्भग्नमृद्गते ॥ सकेशम्मूषिकोद्धृत्यैतेनपरिवर्जयेत् ॥ २ ॥ याचित
 म्परकीयञ्चतथापर्युषितञ्चयत् ॥ अन्त्यस्पृष्टम्पदास्पृष्ट्यैतेनपरिवर्जयेत् ॥ ३ ॥ इदंशिवायाःपरमम्मनोहरङ्करोति
 योनेनतदीयपूजनम् ॥ सवाञ्छितार्थसमवाप्यचण्डिकागृहम्प्रयातानचिरेणभैरव ॥ १०४ ॥ ॥ इतिकालिकापुराणेऔर्व
 सगरसव्वादेसप्तपञ्चाशोऽध्यायः ॥ ५७ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ अस्यमन्त्रस्यकवचंशृणुवेतालभैरव ॥ वैष्णवीतन्त्रस
 ज्ञस्यवैष्णव्याश्चविशेषतः ॥ १ ॥ तत्रमन्त्राद्यक्षरन्तुवासुदेवस्वरूपधृक् ॥ वर्णोद्वितीयोब्रह्मैवतृतीयश्चन्द्रशेखरः ॥ २ ॥ चतु
 र्थो गजवक्त्रश्चपञ्चमस्तुतिवाकरः ॥ शक्तिःस्वयम्पकारश्चमहामायाजगन्मयी ॥ ३ ॥ यकारस्तुमहालक्ष्मीःशेषवर्णःसरस्वती ॥
 योगिनीपूर्ववर्णस्यशैलपुत्रीप्रकीर्तिता ॥ ४ ॥ द्वितीयस्यतुवर्णस्यचण्डिकायोगिनीमता ॥ चण्डघण्डातृतीयस्यकुष्माण्डीत
 त्परस्यच ॥ ५ ॥ स्कन्दमातातकारस्यपस्यकात्यायनीस्वयम् ॥ कालरात्रिःसप्तमस्यमहादेवीतिसंस्थिता ॥ ६ ॥ प्रथमवर्ण
 कवचंयोगिनीकवचन्तथा ॥ देवौघकवचम्पश्चाद्देवीद्विकवचन्तथा ॥ ७ ॥ ततस्तुपार्श्वकवचन्द्वितीयान्ताव्ययस्यच ॥ कवच
 न्तुततःपश्चात्षड्वर्णकवचन्तथा ॥ ८ ॥ अभेद्यकवचञ्चेतिसर्वत्राणपरायणम् ॥ इमानिकवचान्यष्टौयोजानातिनरोत्तमः

पु०

अ. ५८

१७३

॥ ९ ॥ सोहमेवमहादेवोदेवीरूपश्चशक्तिमान् ॥ अस्यवैष्णवीतन्त्रकवचस्यनारायणऋषिरीश्वरोदेवताऽनुष्टुप्छन्दः
 कात्यायनीदेवी सर्वकामार्थसाधनेविनियोगः ॥ अःपातुपूर्वकाष्टायामाग्नेय्याम्पातुकःसदा ॥ १० ॥ पातुचायमका
 ष्टायान्टोनैऋत्याश्चसर्वदा ॥ माम्पातुतोऽसौपाश्चात्त्येशक्तिर्व्यायव्यदिग्गता ॥ ११ ॥ यःपातुमाञ्चोत्तरस्यामैशान्यां
 शस्तथावतु ॥ मूर्ध्निरक्षतुमांसोसौबाहौमान्दक्षिणेतुकः ॥ १२ ॥ माव्वाँमबाहौचःपातुहृदिटोमांसदावतु ॥ तःपातुकण्ठ
 देशेमाङ्गुल्योःशक्तिस्तथावतु ॥ १३ ॥ यःपातुदक्षिणेपादेशोमाव्वाँमपदेतथा ॥ शैलपुत्रीतुपूर्वस्यामाग्नेय्याम्पातुचाण्डि
 का ॥ १४ ॥ चण्डघण्टापातुयाम्याय्यँमभोतिविवर्द्धिनी ॥ नैऋत्येत्वथकूष्माण्डोपातुमाञ्जगताम्प्रसूः ॥ १५ ॥
 स्कन्दमातापश्चिमायाम्मारक्षतुसदैवहि ॥ कात्यायनीमाव्वाँयव्येपातुलोकेश्वरोसदा ॥ १६ ॥ कालरात्रीतुकौवेय्यां
 सदारक्षतुमांसवयम् ॥ महागौरीतयैशान्यांसततम्पातुपावनी ॥ १७ ॥ नेत्रयोर्व्यासुदेवोमाम्पातुनित्यंसनातनः ॥
 ब्रह्मामाम्पातुवदनेपद्मयोनिरयोनिजः ॥ १८ ॥ नासाभागेरक्षतुमांसर्वदाचन्द्रशेखरः ॥ गजवक्रःस्तनयुग्मेपातुनित्यं
 हरात्मजः ॥ १९ ॥ वामदक्षिणपाण्योर्मन्त्रित्यम्पातुदिवाकरः ॥ महामायास्वयन्नाभौमाम्पातुपरमेश्वरी ॥ २० ॥
 महालक्ष्मीःपातुगुह्येजानुनोश्चसरस्वती ॥ महामायापूर्वभागेनित्यंरक्षतुमांशुभा ॥ २१ ॥ अग्निज्वालातथाग्नेय्या

का० १७४ म्पायान्नित्यवैरासिनी ॥ रुद्राणीपातुमाय्याम्यान्नैर्ऋत्याञ्चण्डनायिका ॥ २२ ॥ उग्रचण्डापश्चिमायाम्पातुनित्यम्मे
 श्वरी ॥ प्रचण्डापातुवायव्येकौबेर्याङ्गोररूपिणी ॥ २३ ॥ ईश्वरीचतथैशान्याम्पातुनित्यंसनातनी ॥ ऊर्ध्वपातुम
 हामायापातधःपरमेश्वरी ॥ २४ ॥ अग्रतःपातुमामुग्रापृष्ठतोवैष्णवीतथा ॥ ब्रह्माणीदक्षिणेपार्श्वेनित्यंरक्षतुशोभना ॥
 माहेश्वरीवामपार्श्वेनित्यम्पायादृषध्वजा ॥ २५ ॥ कौमारीपर्वतेपातुवाराहीसलिलेचमाम् ॥ नारसिंहीदंष्ट्रिभयेपातु
 माविपिनेषुच ॥ २६ ॥ ऐन्द्रीमाम्पातुचाकशेतथासर्वजलेस्थले ॥ सेतुःसर्वाङ्गुलीःपातुदेवादिःपातुकर्णयोः ॥ २७ ॥ दे
 वान्तश्चिबुकेपातुपार्श्वयोःशक्तिपञ्चमः ॥ हापातुमान्तथैवोर्वोर्मायारक्षतुजङ्घयोः ॥ २८ ॥ सर्वेन्द्रयाणिमेपातुरोमकूपे
 पुसर्वदा ॥ त्वचिमाव्वैसदापातुमांशम्भुःपातुसर्वदा ॥ २९ ॥ नखदन्तकरोष्ठादौरोमाम्पातुसदैवहि ॥ देवादिःपातुमा
 म्बस्तौदेवान्तःस्तनकक्षयोः ॥ ३० ॥ एतदादौतुयःसेतुर्बाह्येमाम्पातुदेहतः ॥ आज्ञाचक्रेषुपुम्नायांषट्चक्रेहृदिसन्धिषु ॥ ३१ ॥
 आदिषोडशचक्रेचललाटाकाशएवच ॥ वैष्णवीतन्त्रमन्त्रोमान्नित्यंरक्षश्चैतिष्ठतु ॥ ३२ ॥ कर्णनाडीषुसर्वासुपार्श्वकक्षशि
 खासुच ॥ रुधिरस्नायुमज्जासुमस्तिष्केषुचपर्वसु ॥ ३३ ॥ द्वितीयाष्टाक्षरोमन्त्रःकवचःपातुसर्वतः ॥ रेतोवायौनाभिरन्ध्रेषु
 सन्धिषुसर्वतः ॥ षडक्षरस्तृतीयोयमन्त्रोमाम्पातुसर्वदा ॥ ३४ ॥ नासारन्ध्रेमहामायाकण्ठरन्ध्रेतुवैष्णवी ॥ सर्वसन्धि

पु०

अ.५८

१७४

पुमाम्पातुदुर्गादुर्गातिहारिणी ॥ ३५ ॥ श्रोत्रयोर्दूष्कडित्येवंनित्यंरक्षतुकालिका ॥ नेत्रबीजत्रयन्नेत्रेसदातिष्ठतुरक्षतु
 म् ॥ ३६ ॥ ओँहोहौनैसिकायांरक्षन्तीचास्तुचण्डिका ॥ ओँहीहूमांसदाताराजिह्वामूलेतुतिष्ठतु ॥ ३७ ॥ हृदितिष्ठ
 तुमेसेतुर्ज्ञानंरक्षितुमुत्तमम् ॥ ओँक्षौफट्चमहामारीपातुमांसर्वतःसदा ॥ ३८ ॥ ओँयूसःप्राणान्कौशिकीमाम्प्राणान्
 क्षतुरक्षिका ॥ ओँहोहूभाम्भर्गदयितादेहशून्येषुपातुमाम् ॥ ३९ ॥ ओँमःसदाशैलपुत्रीसर्वान्त्रोगान्प्रमृज्यताम् ॥
 ओँहीसैःस्फेक्षःफडस्त्रायसिंहव्याघ्रभयाद्रणात् ॥ ४० ॥ शिवदूतीपातुनित्यंहीसर्वास्त्रेषुतिष्ठतु ॥ ओँहौँहीसश्च
 ण्डघण्टाकर्णछिद्रेषुपातुमाम् ॥ ४१ ॥ ओँहीसैःकामेश्वरीकामानभितिष्ठतुरक्षतु ॥ ओँओँहूफटुग्रचण्डारिपून्विघ्नान्वि
 मर्दताम् ॥ ४२ ॥ ओँअलापातुमान्नित्यंवैष्णवीजगदीश्वरी ॥ ओँकैंब्रह्माणीपातुचक्रत्ओँचंरुद्राणोतुशक्तिः ॥ ४३ ॥
 ओँटङ्कौमारीपातुवज्रात्ओँतंवाराहीतुकाण्डतः ॥ ओँपंपातुनारसिंहीमाङ्गव्यादेभ्यस्तथास्त्रतः ॥ ४४ ॥ शस्त्रास्त्रेभ्यःसम
 स्तेभ्योयन्त्रेभ्योनिष्ठमन्त्रतः ॥ चण्डिकामांसदापातुओँयैसदेव्यैनमोनमः ॥ ४५ ॥ विश्वासघातकेभ्योमामैन्द्रीरक्षतुम
 न्नमः ॥ ओँनमोमहामायायैओँवैष्णव्यैनमोनमः ॥ ४६ ॥ रक्षमांसर्वभूतेभ्यःसर्वत्रपरमेश्वरि ॥ आधारेवायुमाग्नौ
 हृदिकमलदलेचन्द्रवत्स्मेरसूर्येबस्तौवह्नौसमिद्धेविशतुवरदयामन्त्रमष्टाक्षरन्तत् ॥ ४७ ॥ यद्ब्रह्मामूर्द्ध्वत्तेहरिरवतिगले

का०

१७६

चन्द्रचूडोहदिस्थन्तन्मात्पातुप्रधानन्निखिलमतिशयम्पद्मगर्भाभिबीजम् ॥ आद्याःशेषाःस्वरौघैर्नमयबलवरेरस्वरंणापि
 युक्तैःसानुस्वाराविसर्गैर्हरिहरविदितयैःसहस्रञ्चसाष्टम् ॥ ४८ ॥ मन्त्राणांसेतुबन्धन्निवसतिसततवैष्णवीतन्त्रमन्त्रे
 न्मात्पायात्पवित्रम्परमपरमजम्भूतलव्योमभागे ॥ अङ्गान्यष्टौतथाष्टौवसवइहतथैवाष्टमूर्तिर्दलानिप्रोक्तान्यष्टौतथाष्टौम
 धुमतिरचिताःसिद्धयोष्टौतथैव ॥ ४९ ॥ अष्टावष्टाष्टसङ्ख्याजगतिरतिकलाःक्षिप्रकाष्ठाङ्गयोगामय्यष्टावक्षराणिक्षरतुनहि
 गणोयद्द्वयोयस्त्वमूपाम् ॥ इतितत्कवचम्प्रोक्तन्धर्मकामार्थसाधकम् ॥ ५० ॥ इदंरहस्यम्परममिदंसर्वार्थसाधकम् ॥ यः
 सकृच्छृणुयादेतत्कवचम्मयकोदितम् ॥ ५१ ॥ ससर्वल्लभतेकामान्परत्रशिवरूपताम् ॥ सकृद्यस्तुपठेदेतत्कवचम्मयको
 दितम् ॥ ५२ ॥ ससर्वयज्ञस्यफलल्लभतेनात्रसंशयः ॥ सङ्ग्रामेषुजयेच्छत्रून्मातङ्गानिवकेसरी ॥ ५३ ॥ दहेत्तृणयैथावह्निस्त
 थाशत्रून्दहेत्सदा ॥ नास्त्राणितस्यशस्त्राणिशरीरेप्रविशन्तिवै ॥ ५४ ॥ नतस्यजायतेव्याधिर्नचदुःखङ्कदाचन ॥ गुटिकाञ्ज
 नपातालपादलेपरसाञ्जनम् ॥ ५५ ॥ उच्चाटनाद्यास्ताःसर्वाःप्रसीदन्तिचसिद्धयः ॥ वायोःशिवगतिस्तस्यभवेदन्यैरवारिता
 ॥ ५६ ॥ दीर्घायुःकामभोगीचधनवानभिजायते ॥ अष्टम्यांसय्यतोभूत्वानवम्याव्विधिवच्छिवाम् ॥ ५७ ॥ पूजयित्वावि
 धानेनविचिन्त्यमनसाशिवाम् ॥ योन्यसेत्कवचन्दहेतस्यपुण्यफलशृणु ॥ ५८ ॥ जितव्याधिःशतायुश्चरूपवान्गुणवान्त्स

पु०

अ.५८

३७६

दा ॥ धनरत्नौघसम्पूर्णोविद्यावान्सचजायते ॥ ५९ ॥ नाग्निर्दहतितत्कायन्नापःसङ्क्षेदयन्तिच ॥ नशोषयतितव्यौयुःकव्या
 तन्नहिनस्तिच ॥ शस्त्राणिनैनञ्छिन्दन्तिनतापयतिभास्करः ॥ ६० ॥ नतस्यजायतेविघ्नोनास्तितस्यचसञ्ज्वरः ॥ वे
 तालाश्चपिशाचाश्चराक्षसागणनायकाः ॥ ६१ ॥ सर्वेनस्यवशय्यन्तिभूतग्रामाश्चतुर्विधाः ॥ नित्यम्पठतियोभक्त्या
 कवचंहरनिर्मितम् ॥ ६२ ॥ सोहमेवमहादेवोमहामायाचमातृका ॥ धर्मार्थकाममोक्षाश्चतस्यनित्यङ्कुरेस्थिताः ॥ ६३ ॥
 अन्यस्यवरदःसौवैनित्यम्भवतिपण्डितः ॥ कवित्वंसत्यवादित्वंसततन्तस्यजायते ॥ ६४ ॥ वदेच्छ्लोकसहस्राणिभवेच्छ्रुति
 धरस्तथा ॥ लिखितय्यस्यगेहेतुकवचम्भैरवस्थितम् ॥ ६५ ॥ नतस्यदुर्गतिःकापिजायतेतस्यदूषणम् ॥ ग्रहाश्चस
 र्वेतुष्यन्तिवशङ्गच्छन्तिभूमिपाः ॥ ६६ ॥ यद्राज्येकवचज्ञोस्तिजायन्तेतत्रनेतयः ॥ सेतुर्देवःशक्तिबोजम्पञ्चमोहाय
 नेनमः ॥ ६७ ॥ वायुर्बलेनचैतायैद्वितीयाष्टाक्षरन्विदम् ॥ सेतुर्देवोथैषणव्यैषडक्षरमिदंस्मृतम् ॥ ६८ ॥ एतद्वयन्तु
 जिह्वाग्रेसततय्यस्यवर्त्तते ॥ तस्यदेवीमहामायाकाथेतिष्ठतिवैसदा ॥ ६९ ॥ मन्त्राणाम्प्रणवःसेतुस्तत्सेतुःप्रणवःस्मृतः ॥
 क्षरत्यनोद्धतःपूर्वपरस्ताच्चविशीर्यते ॥ ७० ॥ नमस्कारोमहामन्त्रोदेवइत्युच्यतेसुरैः ॥ द्विजातीनामयमन्त्रःशूद्राणांस
 र्वकर्मणि ॥ ७१ ॥ अकारश्चाप्युकारश्चमकारश्चप्रजापतिः ॥ वेदत्रयात्समुद्भूत्यप्रणवन्निर्ममेपुरा ॥ ७२ ॥ सउदा

का०

१७६

तोद्विजातीनां राज्ञां स्यादनुदात्तकः ॥ प्रचितश्चोरुजातानामनसापितथास्मरेत् ॥ ७३ ॥ चतुर्दशस्वरो योसौ शेषौ का
 रसञ्ज्ञकः ॥ सचानुस्वारचन्द्राभ्यां शूद्राणां सेतुरुच्यते ॥ ७४ ॥ निःसेतुचयथा तोयङ्गुणान्निम्नम्प्रसर्पति ॥ मन्त्रस्तथै
 व निःसेतुः क्षणात्क्षरति यज्ज्वनाम् ॥ ७५ ॥ तस्मात्सर्वत्र मन्त्रेषु चतुर्वर्णाद्विजातयः ॥ पार्श्वयोः सेतुमादाय जपकर्म समा
 रभेत् ॥ ७६ ॥ शूद्राणामादि सेतुर्व्याद्विः सेतुर्व्यायथेच्छतः ॥ द्विः सेतवः समाख्याताः सर्वदैवद्विजातयः ॥ ७७ ॥ ॥ औ
 र्व उवाच ॥ ॥ एतत्ते सर्वमाख्यातं ह्यवचन्यम्बकोदितम् ॥ अभेद्यं कवचन्तु कवचाष्टकमुत्तमम् ॥ ७८ ॥ महामाया
 मन्त्रकल्पं ह्यवचमन्त्रसंयुतम् ॥ षडक्षरसमायुक्तं त्रिपुल्लोकेषु दुर्लभम् ॥ ७९ ॥ एतत्त्वन्नृपशार्दूलनित्यम्भक्तियुतः पठ
 न् ॥ जपन्मन्त्रञ्च वैष्णव्याः सर्वसिद्धिमवाप्स्यसि ॥ ८० ॥ इति कालिकापुराणे महामायामन्त्रकल्पनामाष्टपञ्चाशत्तमो
 ऽध्यायः ॥ ५८ ॥ ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ ॥ श्रुत्वेमं सगरा राजा सर्व्वान्दम्भैरवेणैव ॥ वेतालेनापि भर्गस्य पुनरौर्वमपृ
 च्छत ॥ १ ॥ सगर उवाच ॥ ॥ मन्त्रङ्कले वरगतं साङ्गम्प्रोक्तं त्वया द्विज ॥ अङ्गमन्त्राणि मे देव्याः कथयन्ताम्भोद्विजोत्तम
 ॥ २ ॥ तथामन्त्राणि सर्वाणि पूजास्थानानि सर्व्वशः ॥ तथैवोत्तरमन्त्राणि कवचानि पृथक्पृथक् ॥ ३ ॥ कामाख्यायाश्च माहा
 त्म्यं सरहस्यं समन्त्रकम् ॥ यथाशंभो भगवान्महादेव उमापतिः ॥ ४ ॥ वेतालभैरवाभ्यान्तत्समाचक्ष्वसविस्तरात् ॥ शृण्वतो न

पु०

अ. ५९

१७६

हिमेतृप्तिर्जायतेमहद्भुतम् ॥ ५ ॥ भवताकथ्यमानंहिपरङ्कोतूहलम्मम ॥ और्व्युवाच ॥ ॥ शृणुत्वंराजशार्दूलयत्पुत्रा
भ्यामुमापतिः ॥ ६ ॥ उवाचमहदारूयानन्तन्मेनिगदतोधुना ॥ एतद्रहस्यम्परमम्पवित्रम्पापनाशनम् ॥ परंस्वस्त्ययनम्पुं
साङ्गभेपुंसवनंस्मृतम् ॥ ७ ॥ कल्याणकारकम्भद्रञ्चतुर्वर्गफलप्रदम् ॥ शठायचलचित्तायनास्तिकायाजितात्मने ॥ ८ ॥
देवद्विजगुरूणाञ्चमिथ्यानिर्बन्धकारिणे ॥ नपापायाभिश्शस्तायस्वञ्जकाणादिरोणिणे ॥ ९ ॥ नकथ्यन्नचवादेयंश्रद्धाविरहि
तायच ॥ महामायामन्त्रकल्पम्प्रोक्ताताभ्यामुमापतिः ॥ १० ॥ वेतालभैरवाभ्यान्तुपुनरेवाभ्यभाषत ॥ भगवानुवाच ॥ अङ्ग
मन्त्रम्प्रवक्ष्यामिप्रोक्तव्यैन्तन्त्रमुत्तमम् ॥ ११ ॥ तदेवप्रथमव्यैद्विसर्वपूजासुसङ्गतम् ॥ आचान्तःशुचिताम्प्राप्तःसुस्नातोदे
वपूजने ॥ १२ ॥ पूजावेद्याबहिःस्थित्वाचतुर्हस्तान्तरेधिया ॥ गृहेवाद्धारदेशस्थःप्रणम्यशिरसागुरुम् ॥ १३ ॥ प्रणमेदिष्टदे
वंस्वन्दिक्पालानपिचेतसा ॥ यत्पूर्वमर्जितम्पापन्तद्दिनेन्यदिनेपिवा ॥ १४ ॥ प्रायश्चित्तैर्त्रापनुन्नन्तञ्चपापंस्मरेद्विया ॥ तत्पा
पस्यापनोदायमन्त्रद्वयमुदीरयेत् ॥ १५ ॥ देवित्वम्प्राकृतञ्चित्तंपापाक्रान्तमभून्मम ॥ तन्निःसारयचित्तान्मेपापंहुँफट्चतेनमः
॥ १६ ॥ सूर्यःसोमोयमःकालोमहाभूतानिपञ्चवै ॥ एतेशुभाशुभस्येहकर्मणोनवसाक्षिणः ॥ १७ ॥ ततःपुनर्हुँफडितिपार्श्व
मूर्द्धमधस्तथा ॥ आत्मानंक्रोधदृष्ट्याथनिरीक्ष्यसुमनाभवेत् ॥ १८ ॥ एवङ्कृतेप्रथमतःपापोत्सारणकर्मणि ॥ यत्स्याद्दृढतर

का०

१७७

म्पापन्तदूरेचावतिष्ठते ॥ १९ ॥ अतोतेपूजनेस्थानंस्वप्नयातिपुनश्चयत् ॥ यत्स्यादल्पतरम्पापन्तन्नाशमुपगच्छति ॥ २० ॥
 ओँअःफडितिमन्त्रेणपूजावेदीन्ततोविशेत् ॥ पूजनेत्यक्तपापस्यकाममिष्टंक्षणाद्भवेत् ॥ २१ ॥ नाराचमुद्रयादृष्टासमयासम
 लोकयत् ॥ पुष्पनैवेद्यगन्धादिहँहीफडितिमन्त्रकैः ॥ २२ ॥ यदात्मनानवज्ञातंसम्यक्पुष्पादिदूषणम् ॥ अस्पृश्यस्पर्शनव्या
 पियदन्यायार्जितञ्चवा ॥ २३ ॥ तथानिर्माल्यसंसृष्टकोटाद्यारोहणञ्चयत् ॥ तत्सर्व्वन्नाशमायातिनैवद्याद्यवलोकनात् ॥ २४ ॥
 ततोरमितिमन्त्रेणशिखान्दीपस्यसंसृशेत् ॥ सतस्यसुभगोदीपोभवेत्स्पर्शनमात्रतः ॥ २५ ॥ पतङ्गकीटकेशादिदाहात्क्रव्या
 दसंहतः ॥ २६ ॥ वसामजास्थिसम्पूतिर्यज्ञादावुपयोजनम् ॥ अज्ञातरूपन्तत्सर्व्वन्दोषंस्पर्शाद्विनाशयेत् ॥ २७ ॥ नार
 सिंहेनमन्त्रेणदेवतीर्थेनसंसृशेत् ॥ पानीयङ्कटमध्यस्थव्यीक्षन्नभ्युक्ष्ययाजकः ॥ २८ ॥ वामेनपाणिनाधृत्वावामपाश्वे
 स्थितन्तदा ॥ पात्रमाधारमन्त्रेणसंस्कुर्व्वन्तंसंसृशेज्जलम् ॥ २९ ॥ ॥ यदज्ञानादपेयादिसंसृष्टिरिहसङ्गता ॥ यदन्यदूष
 णम्पात्रेतोयेवाज्ञानतोभवेत् ॥ ३० ॥ जलाशयंशवस्पर्शाज्जलंस्नानाच्चसङ्गतम् ॥ दूषणानिविनश्यन्तितानिवैदेवपूजने
 ॥ ३१ ॥ प्रजापतिसुतोहान्तप्रान्तःस्वरसमन्वितः ॥ चन्द्रार्द्धबिन्दुसहितोमन्त्रोयन्नारसिंहकः ॥ ३२ ॥ स्वसञ्ज्ञाद्यक्षर
 म्बिन्दुचन्द्रार्द्धपरियोजितम् ॥ आधारमन्त्रज्ञानीयात्साधकःकार्य्यसिद्धये ॥ ३३ ॥ ततआधारमन्त्रेणपाणिभ्यामासनं

१ प्रजापतिसुतोऽग्निस्तद्धीजंरमित्यापिप्रजापतिसुतशब्देनाभिधीयते ।

पु०

अ.५९

१७७

स्वकम् ॥ आदायविनिधायाशुपुनःसंस्पृश्यपाणिना ॥ ३४ ॥ आत्ममन्त्रेणोपविशेत्तदातस्मिन्वरासने ॥ दुःशिल्पि-
चित्त्वादियद्वान्यासनभूषणम् ॥ ३५ ॥ अज्ञातविलयय्यातिउपवेशात्समन्त्रकात् ॥ आहूयस्वाक्षरम्पूर्वसोमंसा-
मिसमन्वितम् ॥ ३६ ॥ सविन्दुकव्विज्ञानोयादात्ममन्त्रन्तुसाधकः ॥ ततस्तुमातृकान्यासन्नादविन्दुसमन्वितम् ॥ ३७ ॥
कुर्यात्तुमातृकामन्त्रैःस्वशरीरेविचक्षणः ॥ कल्पेषुचयदज्ञातमन्त्रोच्चारणकर्मणि ॥ ३८ ॥ यदुष्टव्वातथास्पृष्टमा-
त्राभ्रष्टादिदूषणम् ॥ तद्व्यस्तामातृकामन्त्रानाशयन्तिसदैवहि ॥ ३९ ॥ व्यञ्जनानिचसर्वाणितथाविष्णवादयःस्वराः ॥
सर्व्वेतेमातृकामन्त्राश्चन्द्रविन्दुविभूषणाः ॥ ४० ॥ सर्व्वेयुगान्तबन्धेषुन्यस्तेषुन्यूनपूरणम् ॥ मन्त्रेकल्पेचकुर्व्वन्ति
विन्यस्तामातृकाःस्वयम् ॥ ४१ ॥ एकमात्रोभवेद्वस्वोद्विमात्रोदीर्घउच्यते ॥ प्लुतस्त्रिमात्रोविज्ञेयोवर्णाएतेव्यवस्थिताः
॥ ४२ ॥ सर्व्वेषामेववर्णानाम्मात्रादेव्यस्तुमातृकाः ॥ शिवदूतोप्रभृतयस्तद्व्यासास्तत्तनुस्थिताः ॥ ४३ ॥ पूरयन्ति
चतान्यूनानाश्चतुर्व्वर्गन्तथाचिरात् ॥ ददत्येवसदारक्षाङ्कुर्व्वन्तिसुरपूजने ॥ ४४ ॥ चतुर्व्वर्गप्रदश्चायंसर्व्वकामफलप्रदः ॥
सर्व्वदामातृकान्यासस्तुष्टिपुष्टिप्रदायकः ॥ ४५ ॥ यःकुर्यान्मातृकान्यासव्विनापिसुरपूजनात् ॥ तस्माद्विभेतिसतत-
म्भूतग्रामश्चतुर्व्विधः ॥ ४६ ॥ तन्द्रष्टुमपिदेवाश्चस्पृहयन्तिमहौजसम् ॥ ससर्व्वश्चवशङ्कुर्यान्नचयातिपराभवम् ॥ ४७ ॥

१.सोमसामीति सोमार्द्धसमन्वितमित्यर्थः । २.शिवदूतीप्रभृतयोयादेव्यस्तद्विभ्राणवाकारादिमातृकाःसर्व्वेषांव्यंजनवर्णानामात्रारूपाभवन्तीत्यर्थः । ३.ताइति शिवदूतीप्रभृतयइत्यर्थः

का०

१७८

कुसुमविष्णुमन्त्रेण अङ्गुल्यग्रेण साधकः ॥ विमर्दनार्थं ङ्गुलीयात्करशोधनकर्मणि ॥ ४८ ॥ उपान्तःसामिचन्द्रेण रञ्जितः
 शून्यसंयुतः ॥ रुद्रान्तोपरिसंसृष्टो मन्त्रो यैर्वैष्णवो मतः ॥ ४९ ॥ प्रासादेन तु मन्त्रेण अङ्गुल्यग्रेण साधकः ॥ गृहीत्वा च ततः
 कुर्यात्कराभ्याम्पुष्पमर्दनम् ॥ ५० ॥ निर्म्मथैत्कामबीजेन जिघ्रेद्वाह्मेण तत्पुनः ॥ प्रासादेन परित्यागो दिश्यैशान्याविशेषतः
 ॥ ५१ ॥ एवङ्कृते तु करयोर्विशुद्धिरतुला भवेत् ॥ जलौका गूढपादादिस्पर्शाच्छुद्धिर्विशोधनात् ॥ ५२ ॥ दुर्गन्ध्युच्छिष्टसं
 स्पर्शाद्वृषणद्वारयोस्तु यत् ॥ अज्ञातरूपन्तत्सर्वत्राशयेत्सुविधानतः ॥ ५३ ॥ अङ्गुल्यग्राणि शुद्धानि पुष्पाणां द्रवणां द्रवेत् ॥
 तलद्वयमर्दनात्तु विशुद्धमभिजायते ॥ ५४ ॥ निर्म्मन्थनात्पाणिपृष्ठद्वान्नासाग्रमुत्तमम् ॥ तीर्थानि च समायाति नासिका
 याङ्करम्प्रति ॥ ५५ ॥ तस्माद्यत्नेन कार्याणि कर्माण्येतानि भैरव ॥ प्रान्तादिर्व्यासुदेवेन वर्णेनापि च संहितः ॥ ५६ ॥ शम्भुचूडा
 बिन्दुयुक्तः प्रासादश्च स उच्यते ॥ कामबीजन्तु विज्ञेयव्यासुदेवेन्दुबिन्दुभिः ॥ ५७ ॥ व्यञ्जनञ्चाद्यदन्तश्च प्रान्तदन्त्या तु पूर्व
 कम् ॥ आद्यदन्त्यद्वयम्पश्चाद्व्यञ्जनम्प्रणवोत्तरम् ॥ ५८ ॥ ब्रह्मबीजमिदम्प्रोक्तं सर्वपापप्रणाशनम् ॥ प्रणवन्दीघमुच्चार्य
 प्रथमम्मुखशुद्धये ॥ ५९ ॥ वासुदेवस्य बीजेन प्राणायामं समाचरेत् ॥ यस्य देवस्य यद्रूपं यथाभूषणवाहनम् ॥ ६० ॥ तदेव
 पूजने तस्य चिन्तयेत्पूरकादिभिः ॥ वैष्णवी तन्त्रमन्त्रस्य कण्ठाद्यर्थं त्पुरःसरम् ॥ ६१ ॥ तद्बीजव्यासुदेवस्य पूर्णचन्द्रनिभं स

पु०

अ. ५९

१७८

दा ॥ गङ्गावतारबीजेनप्रथमन्धेनुमुद्रया ॥ ६२ ॥ अमृतीकरणंकुर्यादर्घपात्राहितेजले ॥ शशिखण्डयुतःकण्ठ्यःपञ्चमीबल
 बोजकः ॥ ६३ ॥ गङ्गावतारमन्त्रोयंसर्वपापप्रणाशकः ॥ मात्राद्वययुतोविष्णुर्बलबीजमुदाहृतम् ॥ ६४ ॥ अमृतीकरणे
 वृत्तेतोयय्यदीयतेमृतम् ॥ भूत्वाप्रयातिदेवस्यप्रीतयेसुरपूजने ॥ ६५ ॥ गङ्गापिस्वयमायातिपूजापात्रजलम्प्रति ॥ अमृती
 करणंकुर्याद्वर्म्मकामार्थसिद्धये ॥ ६६ ॥ स्वस्तिकङ्गोमुखम्पद्ममर्द्धस्वस्तिकमेवच ॥ पर्यङ्कमासनंशस्तमभीष्टसुरपूजने ॥
 ॥ ६७ ॥ पादयन्त्रमिदम्प्रोक्तंसर्वमन्त्रोत्तमोत्तमम् ॥ तद्गुह्याद्वाराहस्यबीजेनप्रथमम्बुधः ॥ ६८ ॥ मायादिरग्निबीजस्यचतु
 र्थःसमवाप्तिकः ॥ षष्ठस्वरोपरिचरोवाराहम्बीजमुच्यते ॥ ६९ ॥ वाराहबीजसंशुद्धमन्त्रम्पादद्वयेकृतम् ॥ पश्यन्नभीष्टदेव
 न्तुपाददोषन्नपश्यति ॥ ७० ॥ नयुक्तमन्यथापाददर्शनंसुरपूजने ॥ मन्त्रेणलभतेभीष्टांस्तस्मान्मन्त्रपरोभवेत् ॥ ७१ ॥ पाणिक
 छपिकाङ्कुर्यात्कूर्म्ममन्त्रेणसाधकः ॥ तत्रसंस्कृतपुष्पेणपूजयेदात्मनोवपुः ॥ ७२ ॥ पूजितेतेनपुष्पेणदेवत्वंस्वस्यजायते ॥
 द्वितीयवैष्णवीतन्त्रम्बीजम्बिन्दिन्दुसय्युतम् ॥ ७३ ॥ षष्ठस्वरोपरिचरङ्कूर्म्मबीजम्प्रकीर्तितम् ॥ दहनप्लवनस्यादौरन्ध्रस्य
 दशमस्यतु ॥ ७४ ॥ भेदनंसाधकःकुर्यान्मन्त्रेणप्रणवेनतु ॥ बीजेनवासुदेवस्यआकाशेविनिधापयेत् ॥ ७५ ॥ प्राणेनसहि
 तम्बीजन्तत्पूर्वम्प्रतिपादितम् ॥ अज्ञाताप्रयतानान्तुमण्डलस्थानमार्जनात् ॥ ७६ ॥ द्रव्याणांविप्रकारःस्यात्संसर्गा

का०

१७९

णान्तथैवच ॥ मधुकैटभयोर्मैदःसंघातैर्दृढताङ्गता ॥ ७७ ॥ मेदिनीसर्वदाशुद्धासुरपूजासुसर्वतः ॥ अद्यापिसर्वत्रिदशा
 नस्पृशन्तिपदाक्षितिम् ॥ ७८ ॥ नचस्वीयतनुच्छायाय्योजयन्तिचभूतले ॥ तस्यदोषस्यमोक्षार्थम्मन्त्रराजलिखेक्षितौ
 ॥ ७९ ॥ प्रोक्षणाद्वीक्षणादपिशुद्धाभवतिमेदिनी ॥ वीक्षणधर्मबीजेनस्थण्डिलस्यसमाचरेत् ॥ ८० ॥ दान्तोबले
 नसय्युक्तश्चूडाबिन्दुसमन्वितः ॥ धर्मबीजमितिप्रोक्तन्धर्मकामार्थसाधनम् ॥ ८१ ॥ आदानन्धारणञ्चैवतथासंस्थान
 पूजने ॥ पूरणंसलिलेनैवनिःक्षेपोगन्धपुष्पयोः ॥ ८२ ॥ मण्डलस्याथविन्यासःपुनःपुष्पस्यसंश्रयः ॥ अमृतीकरणम्पा
 त्रप्रतिपत्तिरियन्नरः ॥ ८३ ॥ आनिरुद्धेनचादायअस्त्रमन्त्रेणधारणम् ॥ पात्रेतुमण्डलाभ्याश्वौग्बीजाग्रेणयोजयेत् ॥
 ॥ ८४ ॥ आनिरुद्धम्भवेद्वीजमाद्यम्बिन्दुद्वयोत्तरम् ॥ फण्तेनानिरुद्धन्तुअस्त्रमन्त्रप्रकीर्तितम् ॥ ८५ ॥ शम्भुराद्यम्बलः
 प्रान्तःसम्पूर्णःसहिताइमे ॥ परतःपरतःपूर्वसमाप्त्यन्ताःसबिन्दुकाः ॥ ८६ ॥ तृतीयव्याग्भवम्बीजंसकलन्निष्कलाह्वय
 म् ॥ स्वरश्चतुर्थःसकलःसंसृष्टौन्बिन्दुनेन्दुना ॥ ८७ ॥ वर्गाद्यादिर्द्वितीयन्तुवाग्भवम्बीजमुच्यते ॥ कामराजाह्वयश्चैतद्धर्म
 कामार्थसाधनम् ॥ ८८ ॥ मनोभवस्यबीजन्तुकुण्डलीशक्तिसय्युतम् ॥ वासुदेवेनसम्पृक्तमाद्यव्याग्भवमुच्यते ॥ ८९ ॥ इ
 दंसारस्वतन्नामयदाद्यव्याग्भवस्मृतम् ॥ एकैकङ्कामबीजादित्रिभिस्तुत्रिपुरामहः ॥ ९० ॥ आद्यन्तृतीयंसामीन्दुबिन्दुभ्यां

पु०

अ-५९

१७९

समलङ्कृतं ॥ मदनस्यतुमन्त्रोयङ्कामभोगफलप्रदः ॥ ११ ॥ औदेतोरूपविन्यस्तयैतुभास्करसन्निभम् ॥ तद्वक्ष्येकुण्डली
शक्तिमभेदातुनिगद्यते ॥ १२ ॥ भूतापसारणङ्कुर्यान्मन्त्रेणानेनयाजकः ॥ यस्मिन्कृतेस्थानभूतादूरयान्तिसुरार्चने ॥
॥ १३ ॥ स्थितेषुतत्रभूतेषुनैवेद्यमण्डलन्तथा ॥ विलुम्पन्तिसदालुब्धानगृह्णन्तिचदेवताः ॥ १४ ॥ तस्माद्यत्नेनकर्तव्यम्भू-
तानामपसारणम् ॥ अस्रमन्त्रेणसहितन्तस्यमन्त्रमिदंस्मृतम् ॥ १५ ॥ अपसर्पन्तुतेभूतायेभूताभूमिपालकाः ॥ भूताना-
मविरोधेनपूजाकर्मकरोम्यहम् ॥ १६ ॥ अनेनस्थण्डिलाङ्कृतानपसार्यार्थसाधकः ॥ ततोदिग्बन्धनङ्कृत्वादिग्भ्यस्तानप-
सारयेत् ॥ १७ ॥ विष्णुबीजम्फण्डन्तेतुमन्त्रन्दिग्बन्धनेस्थितम् ॥ करेणछोटिकापूर्ववेष्टनम्बन्धनन्दिशः ॥ १८ ॥ आत्मनः
पूजनेनाथकर्मारम्भाधिकारिता ॥ पूजितश्चासनय्योगपीठस्यसदृशम्भवेत् ॥ १९ ॥ स्वभावतःसदाशुद्धम्पञ्चभूतात्मकवै-
पुः ॥ मलपूतिसमायुक्तश्लेष्मविष्मूत्रपिच्छिलम् ॥ १० ॥ ० ॥ रेतोनिष्ठीवमालाभिःस्रवद्भिरपरिष्कृतम् ॥ बीजभूतानिचैतस्य
महाभूतानिपञ्चवै ॥ १ ॥ तेषान्तुसर्वभूतानाम्बीजानान्देहसङ्गिनाम् ॥ वायुतेजःपृथिव्यम्भोवियतांशुद्वयेक्रमात् ॥ २ ॥
शोषणन्दहनम्भस्मप्रोत्सादोमृतवर्षणम् ॥ आप्लावनञ्चकर्तव्यञ्चिन्तामात्रविशुद्धये ॥ ३ ॥ अण्डस्यचिन्तनाद्देवात्मन्यधेदेव
चिन्तनात् ॥ स्वकीयस्येष्टदेवस्यचिन्तासर्वात्मनाभवेत् ॥ ४ ॥ सोहमित्यस्यसततञ्चिन्तनादेवरूपना ॥ आत्मनोजायते

का०

१८०

सम्यक्संस्कृतिःपुष्पदानतः ॥ ५ ॥ अहन्देवोथनैवेद्यम्पुष्पगन्धादिकञ्चयत् ॥ पूजोपकरणार्थापिदेवत्वमिहजायते ॥ ६ ॥
 देवाधारोत्थहन्देवोदेवन्देवाययोजयेत् ॥ सर्वेषान्देवतासृष्ट्याजायतेशुद्धतापिच ॥ ७ ॥ मनोजीवात्मनोःशुद्धिःप्राणा
 यामेनजायते ॥ अन्तर्गतयैश्चमलन्तश्चशुद्धम्प्रजायते ॥ ८ ॥ गृहेष्वेत्पूजयेद्देवन्तदातस्यविलोकनम् ॥ कुर्यादादित्य
 बीजेनचतुःपार्श्वेष्वपिक्रमात् ॥ ९ ॥ हान्तःसमाप्तिसहितोवह्निबीजेनसंहितः ॥ उपान्तःसचतुर्थस्तुसतथासबलोग्रतः
 ॥ १० ॥ आदित्यबीजङ्कथितं सर्वरोगविनाशनम् ॥ धर्मार्थकाममोक्षाणाङ्कारणन्तोषदायकम् ॥ ११ ॥ अशुद्धपक्षिसंघ्यो
 गपक्षिविष्ठाप्रसेचने ॥ मूषिकानान्तथास्पर्शःकृमिकीटादिसङ्गमः ॥ १२ ॥ एवमादीनिनश्यन्तिलोकनाद्बृहदूषणम् ॥
 ततस्तुयोगपीठस्यध्यानम्प्रथमतश्चरेत् ॥ १३ ॥ ध्यानमात्रेणैवयोगपीठम्प्रविशत्येवमण्डलम् ॥ योगपीठेस्मृतं सर्वैष्यो
 गपीठमयंसमम् ॥ १४ ॥ नयोगपीठादधिकविविधतेपरमासनम् ॥ यस्यध्यानजगद्व्याप्तंसचराचरमानुषम् ॥ १५ ॥
 तच्चिन्तनस्यमाहात्म्यङ्कोवावक्तुंसमुत्सहेत् ॥ चिन्तामात्रेणमानुष्यम्पश्यशोकविनाशनम् ॥ १६ ॥ धारणाद्योगपीठन्तुच
 तुर्वर्गफलप्रदम् ॥ शुद्धस्फटिकसङ्काशश्चतुष्कोणश्चतुर्द्वारम् ॥ १७ ॥ आधारशक्त्याविहितम्प्रग्रहंसूर्य्यसन्निभम् ॥ आ
 ग्रेयादिषुकोणेषुचतुर्षुक्रमतःस्थितम् ॥ १८ ॥ धर्मोज्ञानन्तयैश्वर्य्यवैराग्यङ्कमतःसदा ॥ पूर्व्वदिदिक्षुचैतानिस्थितानि

पु०

अ.५३

१६०

क्रमतो यथा ॥ १९ ॥ अधर्मश्च तथा ज्ञानमनैश्वर्यन्ततः परम् ॥ अवैराग्यम्परन्तस्माद्वारणार्थव्यवस्थितम् ॥ १२० ॥
 तस्योपरिजलौघस्तु तस्मिन्ब्रह्माण्डमास्थितम् ॥ ब्रह्माण्डाभ्यन्तरे तोयदुर्मस्तस्योपरिस्थितः ॥ २१ ॥ कूर्मोपरितथानन्तः
 पृथ्वी तस्योपरिस्थिता ॥ अनन्तगात्रसय्युक्तन्नालम्पातालगोचरम् ॥ २२ ॥ पृथ्वीमध्ये स्थितम्पद्मन्दिकपत्रङ्गिरिकेशरम् ॥
 तस्याष्टदिक्षु दिक्पालाः स्वर्गो मध्ये व्यवस्थितः ॥ २३ ॥ कर्णिकायाम्ब्रह्मलोको महर्लोकादयो ह्यधः ॥ स्वर्गो ज्योतीषि देवा
 श्चतुर्वेदास्तदन्तरे ॥ २४ ॥ सत्वरजस्तम इति गुणाः प्रकृतिसम्भवाः ॥ सदास्थिताः पद्ममध्ये परन्तत्वन्तथैव च ॥ २५ ॥
 आत्मतत्वन्तत्र संस्थमूर्ध्वच्छदनमूर्ध्वतः ॥ अधोऽधश्छदनन्तत्र केशराग्रे स्थितम्पुनः ॥ २६ ॥ सूर्याग्निचन्द्रमरुतामण्डलानि
 क्रमात्ततः ॥ शावासनय्योगपीठे सुखासनमतः परे ॥ २७ ॥ आराध्यासनमस्माच्च ततश्च विमलासनम् ॥ मध्ये विचिन्तयेत्सर्व
 अगद्वैसचराचरम् ॥ २८ ॥ ब्रह्मविष्णुशिवांश्चैव भागत्रयविनिश्चितान् ॥ आत्मानश्चिन्तयेत्तत्र पूजने समुपस्थितम् ॥ २९ ॥
 मण्डलय्योगपीठन्तु पद्मे पद्मन्तु चिन्तयेत् ॥ शावादीन्यासनानीह च त्वार्यपि विचिन्तयेत् ॥ ३० ॥ योगपीठमपृथग्ध्यात्वा म
 ण्डलेन सहैकताम् ॥ पुनर्ध्यात्वा ततः पश्चात्पूजयेदासनन्ततः ॥ ३१ ॥ ध्यानेन योगपीठस्य यथायदीयते जलम् ॥ नैवेद्यपुष्पधू
 पादितस्वयञ्चोपतिष्ठते ॥ ३२ ॥ सर्वदेवाः सगन्धर्वाः सचराचरगुह्यकाः ॥ चिन्तिताः पूजिताश्च स्युर्ध्वयोगपीठस्य पूजने ॥

का०

१८१

॥ ३३ ॥ अभीष्टदेवतापूजाविनायस्यविचिन्तनात् ॥ लभतेवैचतुर्वर्गन्तुष्टिःपुष्टिश्चजायते ॥ ३४ ॥ आवाहनानन्तरतः
 प्राणिभ्यामवतारयेत् ॥ प्रागुत्तानौकरौकृत्वाऊर्ध्वमुक्षिप्यसान्तरौ ॥ ३५ ॥ निरन्तरावधःकुर्यान्नामयन्पूजकस्तथा ॥ हे
 रम्बस्यतुबीजेनतस्मादवतरेतिच ॥ ३६ ॥ आम्नेडितेनचाभीष्टदेवानाल्लम्बनायवै ॥ नासिकावायुनिःसाराद्वियत्स्थादेव
 ताभवेत् ॥ ३७ ॥ एवङ्कृतेमण्डलेतुस्थितिस्तस्यप्रजायते ॥ खान्तःशुद्धांशुबिन्दुभ्यांहैरम्बम्बीजमुच्यते ॥ ३८ ॥ नाश
 नम्बिघ्नबीजानान्धर्मकामार्थसाधनम् ॥ गन्धपुष्पेतथाधूपदीपौनैवेद्यमेवच ॥ ३९ ॥ यदन्यदीयतेवस्त्रमलङ्कारादिकश्चयत् ॥
 तेषान्देवतमुच्चार्यकृत्वाप्रोक्षणपूजने ॥ १४० ॥ उत्सृज्यमूलमन्त्रेणप्रतिनाम्नानिवेदयेत् ॥ वरुणस्यतुबीजेनतेषाम्प्रोक्षण
 माचरेत् ॥ ४१ ॥ इष्टेनमूलमन्त्रेणतथोत्सर्गनिवेदने ॥ लपरश्चन्द्रबिन्दुभ्याम्बीजव्यौरुणमुच्यते ॥ ४२ ॥ विलोकनम्पू
 जनश्चतथादानम्पृथक्पृथक् ॥ जपकर्मणिमालायाःप्रतिपत्तिरिदन्त्रयम् ॥ ४३ ॥ इष्टमन्त्रेणमालायाःप्रोक्षणम्परिकी
 र्तितम् ॥ बीजङ्गाणपतम्पूर्वमुच्चार्यतदनन्तरम् ॥ ४४ ॥ अविघ्नङ्कुरुमालेत्वङ्कलीयादित्यनेनच ॥ जपान्तेशिरसिन्यासो
 मालायाःपरिकीर्तितः ॥ ४५ ॥ स्रजमादायपाणिभ्यांश्रीबीजेनतथाञ्चयेत् ॥ अन्त्यदन्त्यान्तमात्राभ्याश्चादिवर्गतृतीय
 कौ ॥ ४६ ॥ परतःपरतःपूर्वश्रीबीजम्बिन्दुनेन्दुना ॥ मालायाअवतारस्तुशिरसःक्रियतेयदा ॥ ४७ ॥ तांसमादायपाणि

पु०

अ.५९

१८१

भ्याङ्कुर्यात्सारस्वतेनै ॥ श्रीबीजानामाद्यमाद्यबिन्दुचन्द्रार्दसंयुतम् ॥ ४८ ॥ एतच्चतुष्टयम्बीजंसारस्वतमुदीरितम् ॥ पौ
 राणिकैर्वैदिकैश्चमूलमन्त्रेणचैवहि ॥ ४९ ॥ प्रदक्षिणाम्प्रणामञ्चकुर्याद्वर्म्मार्थसाधकम् ॥ भूमिर्वीक्ष्यतथाभ्युक्ष्यक्षितिबी
 जेनपूर्वतः ॥ १५० ॥ स्पृशंस्तांशिरसाभूमिम्प्रणमेदिष्टदेवताः ॥ समाप्तिहीनव्वाँराहम्बीजम्बिन्दुसंयुतम् ॥ ५१ ॥
 क्षितिबीजव्विजानीयाच्चतुर्वर्गप्रदायकम् ॥ दर्पणव्यंजनङ्घण्टाञ्चामरम्प्रोक्षयेत्पुनः ॥ ५२ ॥ नैवेद्यालोकमन्त्रेणपूव्वम्प्रोक्ते
 नभैरव ॥ ५३ ॥ नामाक्षराणिचाद्यानिचैतेषाम्बिन्दुनेन्दुना ॥ ५४ ॥ तस्मैनमइतिप्रान्तेग्रहणेमन्त्रमुच्यते ॥ निवेदनमथैतेषा
 मिष्टमन्त्रेणचाचरेत् ॥ ५५ ॥ वाग्भवस्यद्वितीयेनकामबीजेनभैरव ॥ मुद्रायाबन्धनङ्कार्यम्मूलमन्त्रेणदर्शनम् ॥ ५६ ॥ परित्या
 गन्तुमुद्रायास्ताराबीजेनचाचरेत् ॥ प्रान्तादिश्चन्द्रबिन्दुभ्यांषष्ठस्वरसमन्वितः ॥ ५७ ॥ ताराबीजमितिप्रोक्तन्धर्मकामार्थसा
 धनम् ॥ मुदं ददातियस्मात्सामुद्रातेनप्रकीर्तिता ॥ ५८ ॥ दर्शितायान्तुमुद्रायाम्भवेत्पूजासमापनम् ॥ कामम्प्रोक्षन्तथाधर्मम
 र्थमोदयुतास्वयम् ॥ ५९ ॥ ददातिसाधकायाशुदेवतागन्तुमुत्सका ॥ मुद्रान्तेतुमहामन्त्रान्षड्भिमान्समुदीरयेत् ॥ १६० ॥
 यद्वत्तंभक्तिमात्रेणपत्रम्पुष्पम्फलञ्जलम् ॥ आवेदितञ्चनैवेद्यन्तद्रूपाणानुकम्पया ॥ ६१ ॥ आवाहनन्नजानामिनजानामिविस
 र्जनम् ॥ पूजाभावन्नजानामित्वङ्गतिःपरमेश्वरि ॥ ६२ ॥ कर्मणामनसावाचात्वतो नान्यागतिर्मम ॥ अन्तश्चरेणभूताना

का०

१८२

न्वङ्गतिः परमेश्वरि ॥ ६३ ॥ मातर्योनिसहस्रेषु येषु प्रजाम्यहम् ॥ तेषु तेष्वच्युता भक्तिरच्युतेस्तु सदा त्वयि ॥ ६४ ॥ दे
 वीदात्री च भोक्त्री च देवी सर्वमिदं जगत् ॥ देवी जयति सर्वत्र या देवी सोहमेव च ॥ ६५ ॥ यदक्षरम् परिभ्रष्टमात्राहीनं श्रयद्भवेत् ॥
 तत्सर्वं ह्यमृतान्देविकस्य न स्वल्पितमनः ॥ ६६ ॥ मन्त्रेषु पठितेष्वेषु स्वयमेव प्रसीदति ॥ दातुन् देवी चतुर्वर्गं न चिरादेव
 भैरव ॥ ६७ ॥ ऐशान्याम् मण्डलद्वयार्थाद्वारपद्मविवर्जितम् ॥ विसर्जनार्थं तन्निर्मात्यधारिण्याः पूजनाय वै ॥ ६८ ॥ पाद्या
 दिभिः पूजयित्वा ध्यात्वा निर्मात्यधारिणीम् ॥ निःक्षिप्य तस्मिन् निर्मात्यमन्त्रेण तु विसर्जयेत् ॥ ६९ ॥ गच्छ गच्छ परं स्थानं
 स्वस्थानम् परमेश्वरि ॥ यत्र ब्रह्मादयो देवान् विदुः परमम्पदम् ॥ ७० ॥ विसृज्य मन्त्रेणानेन ततः पूरकवायुना ॥ ध्यायंस्तु
 मन्त्रेणानेन नत्वा तां स्थापयेद्बुद्धि ॥ ७१ ॥ तिष्ठ देवि परे स्थाने स्वस्थाने परमेश्वरि ॥ यत्र ब्रह्मादयस्सर्वे सुरास्तिष्ठन्ति मेहदि
 ॥ ७२ ॥ तत एकजटाबीजैरिष्टदेवीन्धिया स्मरन् ॥ निर्मात्य मूर्ध्नि गृहीयाद्वर्त्मकामार्थसाधनम् ॥ ७३ ॥ मण्डलं प्रति
 पत्तिन्तु ततः कुर्याद्विभूतये ॥ सर्वान्कुलीनामग्रौघैः पद्ममष्टदलान्वितम् ॥ ७४ ॥ निर्मन्थेक्षितिबीजेन मण्डलञ्चापि भै
 रव ॥ ततस्तु मूलमन्त्रेण सर्ववश्येन वा पुनः ॥ ७५ ॥ अनामिकानामग्रेण ललाटमपि संस्पृशेत् ॥ समाप्तिसहितः प्रान्तस्ता
 राबीजन्ततः परम् ॥ ७६ ॥ स्मरबीजं त्रिसर्गेण परतः परतः परम् ॥ भवेदेकजटाबीजं धर्मकामार्थसाधनम् ॥ ७७ ॥

पु०

अ. ६९

१८२

ततोभास्करबीजेनसहितेनात्मनापुनः ॥ मन्त्रेणभास्करायार्घ्यमच्छिद्रार्थंनिवेदयेत् ॥ ७८ ॥ नमोविवस्वतेब्रह्मन्भा
स्वतेविष्णुतेजसे ॥ जगत्सवित्रेशुचयेसवित्रेकर्मदायिने ॥ ७९ ॥ ततःकृताञ्जलिर्भूत्वापठित्वामन्त्रमोरितम् ॥ ए
काग्रमनसावाग्भिरच्छिद्रमवधारयेत् ॥ १८० ॥ यज्ञच्छिद्रन्तपश्चिद्रय्यच्छिद्रम्पूजनेमम ॥ सर्व्वन्तदच्छिद्रमस्तुभास्क
रस्यप्रसादतः ॥ ८१ ॥ ततस्तुपुष्पनैवेद्यतोयपत्रादिकञ्चयत् ॥ देवीबीजेनतत्सर्व्वम्पुनरेवविलोकयेत् ॥ ८२ ॥ हस्ते
नचक्षुषावापियत्रयत्रकृतःपुरा ॥ मन्त्रन्यासस्तत्रतत्रविसृष्टिरमुनाभवेत् ॥ ८३ ॥ प्रान्तादिपञ्चमोवह्निबीजषष्ठस्वरा
हितः ॥ तथोपान्तंवाग्भवाद्यन्दुर्गाबीजम्प्रचक्षते ॥ ८४ ॥ स्थण्डिलेज्वलदग्नौचतोयेसूर्य्यमरीचिषु ॥ प्रतिमासु
चशुद्धासुशालग्रामशिलासुच ॥ ८५ ॥ शिवलिङ्गशिलायान्तुपूजाकार्य्याविभूतये ॥ सर्व्वत्रमण्डलन्यासङ्कुर्य्यादेकाग्र
मानसः ॥ ८६ ॥ योगपीठस्यबीजेनस्थण्डिलादिषुसाधकः ॥ वासुदेवस्यरुद्रस्यब्रह्मणोमिहिरस्यच ॥ ८७ ॥ कु
र्यात्सर्व्वत्रपूजासुप्रतिपत्तिमिमाम्बुधः ॥ एवय्यैःपूजयेद्विष्णुममीभिःप्रतिपत्तिभिः ॥ ८८ ॥ चतुर्व्वर्गप्रदस्तस्यन
चिराज्जायतेहरिः ॥ शिवोवामिहिशेवापियेन्येलम्बोदरादयः ॥ ८९ ॥ प्रसीदन्तिसुराःसर्व्वेपूजायाविधिनामुना ॥ वि
शेषतोमहादेवीमहामायाजगन्मयी ॥ १९० ॥ प्रतिपत्तिमिमान्नित्यंस्पृहयत्येवपूजने ॥ एवय्यैःकुरुतेपूजांसम्यक्सफल

का०

१८३

भागभवेत् ॥९१॥ एतैर्विहीनायापूजाततोल्पाल्पफलम्भवेत् ॥ अङ्गहीनस्तुपुरुषो न सम्यक् यज्ञिको यथा ॥९२॥ अङ्गैर्ही-
 ना तथा पूजानसम्यक्फलभागभवेत् ॥ इदं रहस्यम्परममिदं स्वस्त्ययनम्परम् ॥९३॥ मन्त्रवेदमयं शुद्धं सर्वपापप्रणाशनम् ॥
 यः श्रावयेद्वाह्यणसन्निधाने श्राद्धेषु यज्ञे सुरपूजनेषु ॥९४॥ सम्यक्फलन्तस्य लभेत्सकर्मणो विनापि पूजान्तदनन्तमश्नुते ॥
 ॥९५॥ इतिकालिकापुराणे उत्तरतन्त्रे एकोनषष्ठितमोऽध्यायः ॥५९॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ देव्यास्तन्त्रम्विशेषेण शृ-
 णुतं साम्प्रतय्युवाम् ॥ येन चाराधिता देवी न चिराद्वरदा भवेत् ॥ १ ॥ पूर्वतन्त्राद्विशेषेण तथा वै तन्त्रमुत्तरम् ॥ विशेषेण च सामा-
 न्यात्कथितम्भवतोऽपुरा ॥ २ ॥ पुनर्देव्याविशेषेण पूजायां भक्तिकर्मणि ॥ यानि तन्त्राणि शेषाणि तानि वक्ष्याम्यहम्पुनः ॥ ३ ॥
 यः कुर्यात्तु महामाया भक्तिमेकाग्रमानसः ॥ अङ्गिना वाङ्गिमन्त्रेण तेन कार्यमिदं शुभम् ॥ ४ ॥ फलम्पुष्पञ्चताम्बूलमन्नपाना-
 दिकञ्च यत् ॥ अदत्त्वा तु महादेव्यै न भोक्तव्यं दूदाचनम् ॥ ५ ॥ पथि वा पर्वताग्रे वा सभायामपि साधकः ॥ यथा तथा निवेद्यैव स्वमर्थ-
 मुपकल्पयेत् ॥ ६ ॥ दृष्ट्वैव मदिराभाण्डरक्तवर्णांस्तथास्त्रियः ॥ सिंहशंवरक्तपद्मव्याघ्रवारणसङ्गमम् ॥ ७ ॥ गुरुराजानमथ वा-
 महामायान्ततो न मेत् ॥ पतिव्रतायाम्भार्यायां सदैव ऋतुसङ्गमः ॥ ८ ॥ क्रियते च ण्डिकान्ध्यात्वा तदा कार्यो विभूतये ॥ शान्ति-
 कम्पौष्टिकम्वापितथेष्टापूर्तकर्मणी ॥ ९ ॥ यदा कुर्यात्तदानत्वा देवी यात्रां समाचरेत् ॥ तौर्ग्यत्रिकर्यदा पश्येत्केवलङ्गीतमेव वा

पु०

अ० ६०

१८३

॥ १० ॥ तच्चदेव्यैनिवेद्यैवकर्तव्यंस्वोपयोजनम् ॥ यदेवभूषणव्यासोमलयोद्धवमेववा ॥ ११ ॥ स्वकायेपरियुञ्जीततत्रमन्त्रन्धि
यान्यसेत् ॥ व्यायामेचविधानेचसभायाव्वाँजलेस्थले ॥ १२ ॥ यत्रयत्रस्वयङ्गच्छेतत्रदेवींसदास्मरेत् ॥ यद्यत्कर्मतुपूजाङ्गन्त
त्तन्मन्त्रेणचाचरेत् ॥ १३ ॥ मन्त्रहीनम्पूजनाङ्गङ्गर्मयत्तत्तुनिःफलम् ॥ यस्मिन्कर्मणियोद्धिष्टोमन्त्रः पूजासुभैरव ॥ १४ ॥
नैवेद्यालोकमन्त्रेणतत्तत्कर्मसमाचरेत् ॥ देव्यास्तुमण्डलन्यासमिष्टमन्त्रेणचाचरेत् ॥ १५ ॥ पूजान्तेमण्डलच्छिप्त्वातिल
कन्तेनकारयेत् ॥ सर्व्वश्येनमन्त्रेणधर्मकामार्थदायिना ॥ १६ ॥ बलिदानेबलिञ्छित्त्वाखङ्गस्थैरुधिरैःस्वकैः ॥ सर्व्व
श्येनमन्त्रेणललाटेतिलकद्वयसेत् ॥ १७ ॥ जगद्वशेभवेत्तस्यचतुर्थःकस्यवह्निना ॥ षष्ठस्वरेणसय्युक्तःकलाबिन्दुसमन्वितः
॥ १८ ॥ अथोपान्तस्थकारान्तःसपरोपितथापुनः ॥ द्विर्मोहीतिहकारस्यतुय्योद्विस्वरसय्युतः ॥ १९ ॥ तृतायवर्गप्रान्ते
नतृतीयस्वरसंज्ञिना ॥ पूरितान्तोद्विधावर्णस्तथावादिचतुर्थकः ॥ २० ॥ स्वरोद्वितीयश्चतथाक्षोभशब्दःपुरःसरः ॥ पुरे
तिसहितःसोपिमित्रंशत्रुश्चराक्षसः ॥ २१ ॥ दक्षप्रजातथाराजासर्व्वशास्त्रइतिश्रुतः ॥ विनापपूजनङ्कुर्याद्योरहीस्तलक
न्नरः ॥ २२ ॥ मन्त्रेणानेनसततंसर्व्वन्तस्यवशेभवेत् ॥ राजावाराजपुत्रोवास्त्रियोवायक्षराक्षसाः ॥ २३ ॥ सर्व्वे तस्य
वशय्यन्तिभूतग्रामाश्चतुर्विधाः ॥ प्रवासेपथिवादुर्गस्थानाप्राप्तौजलेपिवा ॥ २४ ॥ कारागारेनिबद्धोवाप्रायोवेशग

का० १८४ तोपिवा ॥ कुर्यात्तत्रमहामायापूजावैमानसीम्बुधः ॥ २५ ॥ मनोभयेसमुत्पन्नेसिंहव्याघ्रसमाकुले ॥ परचक्रागमेवापि
 १८४ कुर्यान्मानसपूजनम् ॥ २६ ॥ मनसाहृदयस्यान्तर्ध्यात्वायोगारूपपीठकम् ॥ तत्रैवपृथिवीमध्येपूजांतत्रसमाचरेत् ॥
 ॥ २७ ॥ मैत्रंप्रसाधनंस्नानन्दन्तथावनकर्मवै ॥ अन्यच्चसर्वमनसाकृत्वाकुर्याच्चपूजनम् ॥ २८ ॥ पश्चात्पुष्पादिभिःपू
 जाबहिर्देशेविधीयते ॥ तथाहृद्यपिकर्तव्याःसर्वाश्चप्रतिपत्तयः ॥ २९ ॥ अष्टम्यांसततन्देवीयाजकःस्यात्सदाव्रतो ॥ नवम्या
 न्तुतथापूजाकर्तव्यानिजशोणितैः ॥ ३० ॥ लिङ्गस्थाम्पूजयेद्देवीम्पुस्तकस्थान्तथैवच ॥ स्थण्डिलस्थाम्महामायांम्पादुका
 प्रतिमास्तुच ॥ ३१ ॥ चित्रेचत्रिशिखेखड्गेजलस्थाम्वापिपूजयेत् ॥ पञ्चाशदङ्गुलङ्गङ्गान्त्रिशिखश्चत्रिशूलकम् ॥ ३२ ॥ शिलाया
 म्पर्वतस्याग्रेतथापर्वतगह्वरे ॥ देवीसम्पूजयेन्नित्यम्भक्तिश्रद्धासमन्वितः ॥ ३३ ॥ वाराणस्यांसदापूजासम्पूर्णफलदायिनी ॥
 ततस्तद्विगुणाप्रोक्तापुरुषोत्तमसन्निधौ ॥ ३४ ॥ ततोपिद्विगुणाप्रोक्ताद्वाखत्याब्धिंशेषतः ॥ सर्वक्षेत्रेषुतीर्थेषुपूजाद्वाखती
 समा ॥ ३५ ॥ विन्ध्येशतगुणाप्रोक्तागङ्गायामपितत्समा ॥ आर्यावर्तेमध्यदेशेब्रह्मावर्तेतथैवच ॥ ३६ ॥ विन्ध्यवत्फलदापूजा
 प्रयागेपुष्करेतथा ॥ ततश्चतुर्गुणाप्रोक्ताकरतोयानदीजले ॥ ३७ ॥ तस्मान्चतुर्गुणफलानन्दिकुण्डेचभैरव ॥ ततश्चतुर्गुणा
 प्रोक्ताजलिपेश्वरसन्निधौ ॥ ३८ ॥ तत्रसिद्धेश्वरीयोनौततोपिद्विगुणास्मृता ॥ ततश्चतुर्गुणाप्रोक्तालौहित्यनदपाथसि ॥ ३९ ॥

पु०

अ.६०

१८४

तत्समाकामरूपेतु सर्वत्रैव जले स्थले ॥ सर्वश्रेष्ठो यथा विष्णुर्लक्ष्मीसर्वोत्तमा यथा ॥ ४० ॥ देवीपूजा तथा शस्ता कामरूपे सुरालये ॥ देवीक्षेत्रङ्कामरूपम्विद्यतेऽन्यत्र तत्समम् ॥ ४१ ॥ अन्यत्र विरला देवीकामरूपे गृहे गृहे ॥ ततः शतगुणा प्रोक्तानीलकूटस्य मस्तके ॥ ४२ ॥ ततोऽपि द्विगुणा प्रोक्ता हेरुकेशिर्वालङ्गके ॥ ततोऽपि द्विगुणा प्रोक्ता शैलपुत्र्यादयो निषु ॥ ४३ ॥ ततः शतगुणा प्रोक्ता कामाख्या योनिमण्डले ॥ कामाख्यायाम्महामाया पूजार्थैः कृतवान्सकृत् ॥ ४४ ॥ स चेहलभते कामान्पश्च शिवरूपताम् ॥ न तस्य सदृशो न्योस्ति कृत्यन्तस्य न विद्यते ॥ ४५ ॥ वाञ्छितार्थमवाप्नोति ह चिरायुरभिजायते ॥ वायोरिव गतिस्तस्य भवेदन्यैर्बाधिता ॥ ४६ ॥ सङ्गमेशास्त्रवादेवा दुर्जयः स च जायते ॥ वैष्णवी तन्त्रमन्त्रेण कामाख्या योनिमण्डले ॥ ४७ ॥ सकृत्तु पूजनं कृत्वा फलं शतगुणं लभेत् ॥ मूलमूर्तिमहामाया योगनिद्रा जगन्मयो ॥ ४८ ॥ तस्यास्तु वैष्णवी तन्त्रमन्त्रमप्राक् प्रतिपादितम् ॥ अन्यायामूर्तयः प्रोक्ताः शैलपुत्र्यादयो पराः ॥ ४९ ॥ तस्या एव विभागास्तास्तच्छरीरविनिर्गताः ॥ निःसरन्ति यथानित्यं सूर्यविम्बान्मरीचयः ॥ ५० ॥ देव्यास्तथो ग्रचण्डाद्या महामाया शरीरतः ॥ तासामेवाङ्गरूपाणि वक्तव्यानि मया तव ॥ ५१ ॥ एकैव तु महामाया कार्थ्यार्थमभिन्नताङ्गता ॥ कामाख्या तु महामायामूलमूर्तिः प्रगीयते ॥ ५२ ॥ पीठैर्भिन्ना ह्यसा तु महामाया प्रगीयते ॥ एक एव यथा विष्णुर्नित्यत्वाद्विसनातनः ॥ जनानामर्दनात्सोऽपि जना

का० १८५ दर्शनश्रुतः ॥ ५३ ॥ तथैवसामहामायाकामार्थसङ्गतागिरौ ॥ कामाख्येति सदादेवैर्गद्यते सततन्नरैः ॥ ५४ ॥ यथाहिपुरुषः पु०
 कोपिछत्रीछत्रग्रहाद्वेत् ॥ स्नापकः स्नानकालेवैकामाख्यापितथाह्वया ॥ ५५ ॥ महामायाशरीरन्तुकामार्थसमुपस्थितम् ॥ लो अ.६०
 हितैः कुङ्कुमैः पीतङ्कामार्थमुपयोजितैः ॥ ५६ ॥ खड्गन्यत्तवाकामकालेसागृह्णति स्रजं स्वयम् ॥ यदातुत्यक्तकामासातदास्याद
 सिधारिणी ॥ ५७ ॥ कामकालेशिवप्रेतेन्यस्तेलोहितपङ्कजे ॥ रमतेत्यक्तकामातुसितप्रेतोपरिस्थिता ॥ ५८ ॥ तथैवेतस्ततो
 गत्यासिंहस्थाकामदाभवेत् ॥ कदाचित्सासितप्रेतेकदाचिद्रक्तपङ्कजे ॥ कदाचित्केशरीपृष्ठेरमतेकामरूपिणी ॥ ५९ ॥ य
 दालोहितपद्मस्थातदाग्रेकेशरीश्वरः ॥ यदाप्रेतगतादेवीतदाग्रेन्यन्निरीक्षते ॥ ६० ॥ महामायास्वरूपेण यदासावरदाभवेत् ॥
 पूजाकालेतदाप्रेतपद्मसिंहोपरिस्थिता ॥ ६१ ॥ रक्तपद्मे यदाध्यायेत्तदाग्रेचिन्तयेद्दरिम् ॥ यदाध्यायेद्दरौ चान्यद्वयमग्रे
 विचिन्तयेत् ॥ ६२ ॥ त्रिषुध्यातेषु युगपत्प्रेतेपद्मे हरौ क्रमात् ॥ स्थितेषु कामदादेवीतेषु ध्यायेत्तकामदा ॥ ६३ ॥ एकैकस्मिन्न
 पितथा यथावच्चिन्तयेच्छिवम् ॥ एकसमस्ताजगताम्प्रकृतिः सायतस्ततः ॥ ६४ ॥ विष्णुब्रह्मशिवैर्देवैर्द्वियते सा जग
 न्मयो ॥ सितप्रेतो महादेवो ब्रह्मालोहितपङ्कजम् ॥ ६५ ॥ हरिर्हरिस्तु विज्ञेयो वाहनानिमहौजसः ॥ स्वमूर्त्या वाहनत्वं
 न्तु तेषां यन्मात्रं युज्यते ॥ ६६ ॥ तस्मान्मूर्त्यन्तरङ्गत्वावाहनत्वङ्गतास्रयः ॥ यस्मिन् यस्मिन् महामायाप्रीणाति सततं शि

वा ॥६७॥ तेन तेनैवरूपेण आसनान्यभवंत्ययः ॥ सिंहोपरिस्थितम्पद्मंरक्तन्तस्योर्ध्वगःशवः ॥६८॥ तस्योपरिमहामायावरदा
 भयदायिनी ॥ एवरूपेणयोध्यात्वापूजयेत्सततंशिवाम् ॥६९॥ ब्रह्मविष्णुशिवास्तेनपूजिताःस्युरसंशयः ॥ एवंसदामहामा
 याकामाख्याचैकरूपिणी ॥ ७० ॥ ध्यानतोरूपतोभिन्नातस्मात्तान्त्रपूजयेत् ॥ एवंविशेषतन्त्राणिदुर्गायाःकथितानिवाम्
 ॥ ७१ ॥ अङ्गमन्त्राणितस्यास्तुश्रूयतान्नरसत्तमौ ॥ ७२ ॥ इतिकालिकापुराणेषष्ठितमोऽध्यायः ॥ ६० ॥ ॥ श्रीभगवानुवा
 च ॥ अङ्गमन्त्राण्यहंक्षयेचण्डिकायाविशेषतः ॥ यैःसमाराधितादेवीचतुर्वर्गप्रदाभवेत् ॥ १ ॥ तालव्यान्तोयुतःषष्ठस्वरवि
 न्दिन्दुवह्निभिः ॥ तथोपान्तोयुतस्त्वैतैराद्यम्बाँभवमेवच ॥ २ ॥ नेत्रबीजश्चण्डिकायास्त्रयमेतत्प्रकीर्तितम् ॥ वामलालाटदाक्षि
 ण्यनेत्रेषुत्रितयङ्कमात् ॥ ३ ॥ धर्मार्थकाममोक्षाणांसर्वदाकारणम्परम् ॥ मन्त्रमेतन्महागुल्यन्दुर्गाबीजमितिस्मृतम् ॥ ४ ॥ य
 दाकात्यायनमुनेराश्रमेषुदिवौकसाम् ॥ तेजोभिर्द्वृतकायाभूद्देवीदेवौघसंस्तुता ॥ तदानेत्रत्रयाद्देव्यामूलमूर्तिर्विनिःसृता ॥ ५ ॥
 तेजोमयीजगद्वात्रीमहिषासुरघातिनी ॥ तेजोभिःसर्वदेवानांसाधृत्वावपुरुत्तमम् ॥ ६ ॥ अस्त्राण्यनेकान्यादायदेवैर्दत्तानिभाग
 शः ॥ सगणंसानुबन्धश्चसामात्यबलवाहनम् ॥ ब्रह्माद्यैःसंस्तुतादेवीजघानमहिषासुरम् ॥ ७ ॥ हतेतुमहिषेदेवीपूजितात्रिदशै
 स्ततः ॥ अनेनैवतुमन्त्रेणलोकेख्यातिश्चसागता ॥ ८ ॥ ततःप्रभृतिसामूर्तिःसर्वैःसर्वत्रपूज्यते ॥ मूलमूर्तिःसुगुप्ताभूत्स्वमूर्त्या

का०

१८६

ख्यातिमागता ॥ १ ॥ देवानां वैरदानेन ब्रह्माद्यैरुपयोजनात् ॥ यन्मूर्तिः पूज्यते सर्वैस्तान्मूर्तिशृणु भैरवा ॥ १० ॥ जटाजूटसमा
युक्तमर्द्धेन्दुकृतशेखराम् ॥ लोचनत्रयसंयुक्ताम्पद्मेन्दुसदृशाननाम् ॥ ११ ॥ ततकाञ्चनवर्णाभांसुप्रतिष्ठांसुलोचनाम् ॥ न
वयौवनसम्पन्नांसर्वाभरणभूषिताम् ॥ १२ ॥ सुचारुदशनान्तोक्षणां पीनोन्नतपयोधराम् ॥ त्रिभङ्गस्थानसंस्थानां महिषा
सुरमर्दिनीम् ॥ १३ ॥ मृडालायतसंस्पर्शदशबाहुसमन्विताम् ॥ त्रिशूलन्दक्षिणे देयङ्गुलश्चक्रमादधः ॥ १४ ॥ तीक्ष्णबाण
न्तथाशक्तिम्बाहुसङ्घेषु सङ्गताम् ॥ खेटकम्पूर्णचापश्चपाशश्चाङ्कुशमूर्ध्वतः ॥ १५ ॥ घण्टाश्चपरशुश्चापिवामेधःप्रतियोजयेत् ॥
अधस्तान्महिषन्तद्वद्विशिरस्कम्प्रदर्शयेत् ॥ १६ ॥ शिरश्छेदोद्भवन्तद्वद्वानवङ्गुलपाणिनम् ॥ हृदिशूलेन निर्भिन्नन्तिर्यग्दन्त
विभूषितम् ॥ १७ ॥ रक्तरक्तीकृताङ्गश्चरक्तविस्फुरितेक्षणम् ॥ वेष्टितन्नागपाशेन भृकुटीकुटिलाननम् ॥ १८ ॥ सपाशवामहस्ते
न धृतकेशश्चदुर्गया ॥ वमद्गुधिरवक्रश्चदेव्याः सिंहं प्रदर्शयेत् ॥ १९ ॥ देव्यास्तु दक्षिणम्पादं समंसिंहोपरिस्थितम् ॥ किञ्चिदूर्ध्वन्त
थावाममङ्गुष्ठमहिषोपरि ॥ २० ॥ उग्रचण्डाप्रचण्डाचण्डोग्राचण्डनायिका ॥ चण्डाचण्डवती चैव चामुण्डाचण्डिका तथा ॥
॥ २१ ॥ आभिः शक्तिभिः रष्टाभिः सततम्परिवेष्टिताम् ॥ चिन्तयेत्सततन्देवीन्धर्मकामार्थमोक्षदाम् ॥ २२ ॥ एतस्याश्चाङ्गमन्त्र
न्तुदुर्गातन्त्रमिति श्रुतम् ॥ शृणुष्वैकमना भूत्वा धर्मकामार्थसाधनम् ॥ २३ ॥ वह्निभार्यास्वरषष्ठोहान्तःप्रान्तोन्निरेव च ॥

पु०

अ. ६१

१८६

दुर्गेद्विरितिसोङ्कारन्दुर्गामन्त्रमिति श्रुतम् ॥ २४ ॥ रवौ मकरराशिस्थेया भवेत्सितपञ्चमी ॥ तस्यामनेन मन्त्रेण सम्पूजय वि
 धिवच्छिवाम् ॥ २५ ॥ शुक्लाष्टम्याम्पुनर्देवीम्पूजयित्वा यथाविधि ॥ नवम्यां बलिदानानि प्रभूतानि समाचरेत् ॥ २६ ॥ सन्ध्या
 याश्च बलिङ्कुर्यान्निजगात्रासृगुक्षितैः ॥ एवढ्कृते तु कल्याणैर्युक्तो नित्यम्प्रमोदते ॥ २७ ॥ पुत्रपौत्रसमृद्धस्तु धनधान्यसमृद्धि
 भिः ॥ दीर्घायुःसर्वसुभगलोकेस्मिन्त्स च जायते ॥ २८ ॥ सिताष्टम्यान्तु चैत्रस्य पुण्यैस्तत्कालसम्भवैः ॥ अशोकैरपि यः कु
 र्यान्मन्त्रेणानेन पूजनम् ॥ २९ ॥ न तस्य जायते शोको रोगो वाप्यथ दुर्गतिः ॥ ज्यैष्ठे तु शुक्लपक्षस्य अष्टम्यां समुपोषितः ॥
 ॥ ३० ॥ नवम्यां सति लैरत्रैर्युगैरथ मोदकैः ॥ क्षीरैराज्यैस्तथा क्षौद्रैः शर्कराभिः सपिष्टकैः ॥ ३१ ॥ नाना पशूनां रुधिरैर्मसै
 रपि च पूजयेत् ॥ ततो दशम्यां शुक्लायामद्भिस्तु तिलमिश्रितैः ॥ ३२ ॥ दुर्गातन्त्रेण मन्त्रेण दातव्यमञ्जलित्रयम् ॥ एवढ्कृते दश
 म्यान्तु यत्पापं दशजन्मभिः ॥ ३३ ॥ कृतन्तत्प्रलयय्याति दीर्घायुरपि जायते ॥ आषाढे शुक्लपक्षस्य याष्टमी श्रावणस्य च
 ॥ ३४ ॥ पवित्रारोहणङ्कुर्याद्देवी प्रीतिकरम्परम् ॥ दुर्गातन्त्रेण मन्त्रेण दुर्गाबीजेन भैरव ॥ ३५ ॥ वैष्णवी तन्त्रमन्त्रेण पवि
 त्रारोहणञ्चरेत् ॥ विशेषाच्छ्रावणम्प्राप्य देव्याः कुर्यात्पवित्रकम् ॥ ३६ ॥ सर्वेषामेव देवानाम्पवित्रारोहणञ्चरेत् ॥ आषाढे
 श्रावणे वापि सन्वत्सरफलप्रदम् ॥ ३७ ॥ प्रतिपद्वनदस्योक्ता पवित्रारोहणेति यिः ॥ द्वितीया तु श्रिया देव्यास्तिथीनामुत्तमा

का०

१८७

स्मृता ॥ ३८ ॥ तृतीयाभवभाविन्याश्चतुर्थीतत्सुतस्यच ॥ पञ्चमीसोमराजस्यषष्ठोप्रोक्तागुहस्यच ॥ ३९ ॥ सप्तमीभास्क
 रस्योक्तादुर्गायाश्चतथाष्टमी ॥ मातृणान्नवमीप्रोक्तावासुकेर्दशमीमता ॥ ४० ॥ एकादशीऋषोणाश्चद्वादशीचक्रपाणिनः ॥
 त्रयोदशीत्वनङ्गस्यममचैवचतुर्दशी ॥ ४१ ॥ ब्रह्मणोदिक्पतीनाश्चर्षाणमासीतिथिर्म्मता ॥ पवित्रारोहणयेवैवैदेवानान्नसमा
 चरेत् ॥ ४२ ॥ तस्यसाम्बत्सरीपूजाफलंहरतिकेशवः ॥ तस्माद्यत्नेनकर्त्तव्यम्पवित्रारोहणम्परम् ॥ ४३ ॥ कृतेबहुफलप्रा
 तिस्तत्पूजासफलाभवेत् ॥ पवित्रय्येनसूत्रेणयथाकार्थ्यंविजानता ॥ ४४ ॥ तच्छृणुष्वप्रमाणन्तुवचनान्ममभैरव ॥
 प्रथमन्दर्भसूत्रञ्चपद्मसूत्रन्ततःपरम् ॥ ४५ ॥ ततःक्षौमंसुपुण्यंस्यात्कार्पासकमतःपरम् ॥ पट्टसूत्रन्तथान्येनपवित्रा
 णिनकारयेत् ॥ ४६ ॥ विचित्राणिपवित्राणिकर्त्तव्यानिनितुयत्नतः ॥ गन्धमाल्यैःसुरभिभीरचितानियथोदितम् ॥ ४७ ॥
 कन्याचकर्त्तयेत्सूत्रम्प्रमदाचपतिव्रता ॥ विधवासाधुशीलावादुःशीलानहिकर्त्तयेत् ॥ ४८ ॥ यत्सूचिभिन्नन्दग्वञ्चभस्मधू
 माभिगुण्ठितम् ॥ तद्वर्जनीययत्नेनसूत्रमस्मिन्पवित्रके ॥ ४९ ॥ उपयुक्तश्चाखुजग्धम्मदरक्तादिदूषितम् ॥ मलिनंनीलर
 क्तञ्चत्रयत्नेनविवर्जयेत् ॥ ५० ॥ सूत्रैःपवित्रदुर्घ्वातकनिष्ठोत्तममध्यमम् ॥ कनिष्ठय्यत्पवित्रन्तुसप्तविंशतितन्तुभिः ॥
 ५१ ॥ मर्त्यलोकेयशःकीर्तिःसुखसौभाग्यवर्द्धनम् ॥ चतुःपञ्चाशताप्रोक्तन्तन्तूनाम्मध्यमपरम् ॥ ५२ ॥ दिव्यभो

पु०

अ०६१

१८७

गावहम्पुण्यंस्वर्गमोक्षप्रदायकम् ॥ उत्तमश्चैवतन्तूनामष्टोत्तरशतेनवै ॥ ५३ ॥ तद्वत्वातुमहादेव्यैशिवसायुज्यमाप्नुया
त् ॥ उत्तमम्वासुदेवायदद्याद्यदिपवित्रकम् ॥ ५४ ॥ तदायातिहरेर्लोकंसाधकोनात्रसंशयः ॥ अष्टोत्तरसहस्रन्तुरत्नमा
लेतिगीयते ॥ ५५ ॥ पवित्रन्तुमहादेव्याभुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ॥ रत्नमालान्तुयोयच्छेन्महादेव्यैपवित्रकम् ॥ ५६ ॥ कल्प
कोटिसहस्राणिस्वर्गैस्थित्वाशिवोभवेत् ॥ एतत्तुनागहारारुयंशङ्करस्यपवित्रकम् ॥ ५७ ॥ अष्टोत्तरसहस्रेणतन्तुनासुम
नोहरम् ॥ यःप्रयच्छतिमत्त्यन्तुसयावाँस्तन्तुसञ्चयः ॥ ५८ ॥ तावत्कल्पसहस्राणिममलोकेप्रमोदते ॥ अष्टोत्तरसहस्रेणव
नमालाहरेःस्मृता ॥ ५९ ॥ तन्तूनान्तस्यदानेनविष्णुसायुज्यमाप्नुयात् ॥ यत्कनिष्ठम्पवित्रन्तुनाभिमात्रम्भवेत्तुतत् ॥ ६० ॥
द्वादशग्रन्थिसय्युक्तमात्ममानेनयोजयेत् ॥ ऊरुप्रमाणम्मध्यंस्याद्ग्रन्थीनान्तत्रयोजयेत् ॥ ६१ ॥ चतुर्विंशतिमप्यस्यमानमा
त्मनएवच ॥ पवित्रमुत्तमंप्रोक्तञ्जानुमात्रञ्चभैरवा ॥ ६२ ॥ षट्त्रिंशत्तत्तुग्रन्थीनाय्यैजयेदात्ममानतः ॥ शतमष्टोत्तरंकार्यंद्ग्रन्थी
नांसुविधानतः ॥ ६३ ॥ नागहाराह्वयन्तद्वदन्येषुचविधानतः ॥ पवित्रद्विजयेतेनसूत्रेणग्रन्थयःपुनः ॥ ६४ ॥ तदन्यवर्णसूत्रेण
कर्तव्यालक्षणान्विता ॥ ग्रन्थिस्तुसप्तभिःकुर्याद्वेष्टनैस्तुकनिष्ठके ॥ ६५ ॥ द्विगुणैर्मध्यमेकुर्यान्निगुणैरुत्तमेतथा ॥ अधिवा
स्यपवित्राणिपूर्वस्मिन्निदिवसेततः ॥ ६६ ॥ मन्त्रन्यासम्पवित्रेतुकुर्यात्तत्रापरेहनि ॥ दुर्गाबीजेनमन्त्रेणमन्त्रन्यासद्विज

का० १८८ श्वरेत् ॥ ६७ ॥ वैष्णवीतन्त्रमन्त्रेणकुर्धुरन्येचभैरव ॥ प्रतिग्रन्थिस्वयङ्कुर्धुरान्मन्त्रन्यासम्विचक्षणः ॥ ६८ ॥ अङ्कु
 १८८ ष्ठाग्रेणजपनमालायामिहभैरव ॥ यावन्तोग्रन्थयश्चात्रतावन्त्येवचसन्नयसेत् ॥ ६९ ॥ मन्त्राणितस्यतेनस्याद्देवाङ्गोपनियो
 जनम् ॥ दुर्गातन्त्रेणमन्त्रेणतत्त्वन्यासन्तुकारयेत् ॥ ७० ॥ एकत्रन्यस्यसकलयैज्ञपात्रेपवित्रकम् ॥ तस्मिन्निवायगन्धा
 दिपुष्पाणिचसुशोभनम् ॥ ७१ ॥ तत्त्वन्यासन्ततःकुर्ध्यादङ्कुल्यग्रेणभैरव ॥ विष्णोस्तुमूलमन्त्रेणतत्त्वन्यासन्तुकारयेत् ॥
 इदंविष्णुरितिप्रोक्तमन्त्रन्यासद्विजस्यहि ॥ ७२ ॥ शूद्राणामन्त्रविन्यासेमन्त्रोवैद्वादशाक्षरः ॥ प्रासादेनतुमन्त्रेणतत्त्वन्या
 सोममस्मृतः ॥ ७३ ॥ अनेनमन्त्रन्यासश्चदानश्चानेनकारयेत् ॥ कुङ्कुमोशोरखज्जूरैश्चन्दनादिविलेपनैः ॥ ७४ ॥ पवित्रा
 णिविलिप्याथतत्त्वन्यासन्तुयोजयेत् ॥ सम्पूज्यमण्डलेदेवोर्व्विधिवत्प्रयतोनरः ॥ ७५ ॥ वैष्णवीतन्त्रमन्त्रेणदुर्गातन्त्रे
 णभैरव ॥ दुर्गाबीजेनदद्यात्तुदेव्यामूर्ध्निपवित्रकम् ॥ ७६ ॥ यस्यदेवस्ययःप्रोक्तस्तस्यतेनैवमण्डलम् ॥ यस्ययस्यतुयोम
 न्त्रोयथाध्यानादिपूजनम् ॥ ७७ ॥ तत्तत्तेनैवमन्त्रेणपूजयित्वाप्रयत्नतः ॥ तस्यैवबीजमन्त्राभ्यामूर्ध्निदद्यात्पवित्रकम्
 १८८ ॥ ७८ ॥ पवित्रममयोदद्याद्देवेभ्यश्चपवित्रकम् ॥ सर्वेषामेवदेवानांसम्पूर्णार्थ्यश्चभैरव ॥ ७९ ॥ अग्निर्ब्रह्माभवानोचगजवक्त्रो
 महोरगः ॥ स्कन्दोभानुर्मातृगणोदिकपालाश्चनवग्रहा ॥ ८० ॥ एतानूघटेषुप्रत्येकम्पूजयित्वायथाविधि ॥ पवित्रमूर्ध्निचे

कैकन्दद्यादेभ्यःसमाहितः ॥ ८१ ॥ पञ्चगव्यचरुङ्कृत्वादेव्यैदत्वाहुतित्रयम् ॥ तेनैवविष्णवैदत्वाशम्भवेचयथाविधि ॥ ८२ ॥
 आज्यैरष्टोत्तरशतंतिलैराज्यैस्तथैवच ॥ अष्टोत्तरशतन्दद्यान्महादेव्यैचसाधकः ॥ ८३ ॥ एवमेवविधानेनविष्णवादीनाञ्च
 साधकः ॥ पवित्रारोहणङ्कुर्याद्वर्म्मकामार्थसिद्धये ॥ ८४ ॥ नैवेद्यैर्विविधैःपैयैर्वटपिष्ठकमोदकैः ॥ कुष्माण्डैर्नारिकेलैश्च
 खज्जूरैःपनसैस्तथा ॥ ८५ ॥ आघदाडिमकर्कारुद्राक्षादिविविधैःफलैः ॥ भक्ष्यभोज्यादिभिःसर्वैर्मर्म्मस्यैर्मर्म्मसैस्तथोद
 नैः ॥ ८६ ॥ गन्धैःपुष्पैस्तथाधूपैर्दीपैश्चसुमनोहरैः ॥ वासोभिर्भूषणैश्चैवभवानीसाधकोजपेत् ॥ ८७ ॥ नटनर्त्तकसङ्घैश्च
 वेश्याभिश्चैवभैरव ॥ नृत्यगीतैःसमुदितोजागरङ्कारयेन्निशि ॥ ८८ ॥ भोजयेद्ब्राह्मणाँश्चापिज्ञातो नपिद्विजातिभिः ॥ प
 वित्रारोहणेवृत्तेदक्षिणामुपदापयेत् ॥ ८९ ॥ हिरण्यङ्गान्तिलघृतव्याँसोवाशाकमेववा ॥ इमम्मन्त्रन्ततःपश्चात्साधकः
 समुदीरयेत् ॥ ९० ॥ मणिविद्रुममालाभिर्मन्दारकुसुमादिभिः ॥ इयंसाव्यँत्सरीपूजातवास्तुपरमेश्वरी ॥ ९१ ॥ ततो
 विसर्जयेद्देवीम्पूजाभिःप्रतिपत्तिभिः ॥ एवङ्कृतेपवित्राणान्दानेदेव्यायथाविधि ॥ ९२ ॥ सर्व्वँत्सरस्ययापूजासम्पू
 र्णावत्सराद्भवेत् ॥ कल्पकोटिशतय्याँवद्देवीगेहेवसेन्नरः ॥ ९३ ॥ तत्रापिसुखसौभाग्यसमृद्धिरतुलाभवेत् ॥ ९४ ॥
 इतिकालिकापुराणेएकषष्ठितमोध्यायः ॥ ६१ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ दुर्गातन्त्रेणमन्त्रेणकुर्याद्दुर्गामहोत्सव

का०

१८९

म ॥ महानवम्यांशरदिवलिदाननृपादयः ॥ १ ॥ आश्विनस्यतुशुक्लस्यभवेद्याअष्टमीतिथिः ॥ महाष्टमीतिसाप्रोक्तादे
 व्याःप्रीतिकरीपरा ॥ २ ॥ ततोनुनवमीयास्यात्सामहानवमीस्मृता ॥ सातिथिःसर्व्वलोकानाम्पूजनीयाशिवप्रिया ॥ ३ ॥
 अनयोर्व्वत्सपूजायाविशेषंशृणुभैरव ॥ सम्पूज्यमण्डलेदेवीव्विधिवत्प्रयतो नरः ॥ वैष्णवीतन्त्रमन्त्रेणदुर्गातन्त्रेणभैरव ॥ मू
 र्तिभेदेयथादेवोपूजाङ्गह्नातिभूतये ॥ ४ ॥ कन्यासंस्थेरवौवत्सशुक्लामारभ्यनन्दिकाम् ॥ अयाचिताशीनक्ताशोएकाशीत्वथचा
 पदः ॥ ५ ॥ प्रातःस्नायीजितद्वन्द्वस्त्रिकालंशिवपूजकः ॥ जपहोमसमायुक्तोभोजयेच्चकुमारिकाः ॥ ६ ॥ बोधयद्विल्वशाखासु
 षष्ठ्यान्देवीफलेषुच ॥ सप्तम्यांबिल्वशाखान्तामाहृत्यप्रतिपूजयेत् ॥ ७ ॥ पुनःपूजान्तथाष्टम्याविशेषेणसमाचरेत् ॥ जागर
 श्रस्वयङ्कुर्याद्वलिदानमहानिशि ॥ ८ ॥ प्रभूतबलिदानन्तुनवम्याव्विधिवच्चरेत् ॥ ध्यायेद्दशभुजान्देवीन्दुर्गातन्त्रेणपूजयेत्
 ॥ ९ ॥ विसर्ज्यदशम्यान्तुकुर्याद्वैसाधकोत्तमः ॥ कृत्वाविसर्जनन्तस्यान्तिथौनक्तंसमाचरेत् ॥ १० ॥ यदातुषोडशभुजाम्महा
 मायाम्प्रपूजयेत् ॥ दुर्गातन्त्रेणमन्त्रेणविशेषतन्त्रवैशृणु ॥ ११ ॥ कन्यायाङ्कणपक्षस्यएकादश्यामुपोषितः ॥ द्वादश्यामे
 कभक्तन्तुनक्तङ्कुर्यात्परेहनि ॥ १२ ॥ चतुर्दश्याम्महामायाम्बोधयित्वाविधानतः ॥ गीतवादित्रनिर्घोषैर्नानानैवेद्यवेदनैः ॥
 ॥ १३ ॥ अयाचितम्बुधःकुर्यादुपवासम्परेहनि ॥ एवमेवव्रतङ्कुर्याद्यावद्वैनवमीभवेत् ॥ १४ ॥ ज्येष्ठायाश्चसमभ्यर्च्यमूलेन

पु०

अ.६२

१८९

प्रतिपूजयेत् ॥ उत्तरेणार्चनं कृत्वा श्रवणान्ते विसर्जयेत् ॥ १५ ॥ यदा त्वष्टादशभुजां महामायां प्रपूजयेत् ॥ दुर्गा तन्त्रेण मन्त्रेण तत्रापिशृणुभैरव ॥ १६ ॥ कन्यायाङ्गुष्ठापक्षस्य पूजयित्वा ईशे देवा ॥ नवम्याम्बोधयेद्देवीं गीतवादित्रनिस्वनैः ॥ १७ ॥ शुक्लपक्षे चतुर्थ्यान्तु देवीकेशविमोचनम् ॥ प्रातरैव तु पञ्चम्यां स्नापयेत् शुभैर्जलैः ॥ १८ ॥ सप्तम्यां पत्रिकापूजा अष्टम्यां आप्युपोषणम् ॥ पूजा जागरणञ्चैव नवम्यां द्विधिवद्वलिः ॥ १९ ॥ सम्प्रेषणं दशम्यान्तु क्रीडाकौतुकमङ्गलैः ॥ नीराजनन्दशम्यान्तु बलवृद्धिकरम् महत् ॥ २० ॥ यदा वै वैष्णवीन्देवीं महामायां जगन्मयीम् ॥ पूजयेत्तत्र चतुर्विंशं शृणुभैरव ॥ २१ ॥ कन्यासंस्थे रवौ पूजायां शुक्लातिथिरष्टमी ॥ तस्यां रात्रौ पूजितव्या महाविभवविस्तरैः ॥ २२ ॥ नवम्याम्बलिदानन्तु कर्तव्यं यथाविधि ॥ जपहोमञ्चविधिवत्कुर्यात्तत्र विभूतये ॥ २३ ॥ सम्पूजयेन्महादेवीं मष्टपुष्पिकयानरः ॥ रामस्यानुग्रहार्थं रावणस्य वधाय च ॥ २४ ॥ रात्रावेव महादेवीं ब्रह्मणा बोधितापुरा ॥ ततस्तु त्यक्तनिद्रा सा नन्दायामाश्रिते ॥ २५ ॥ जगाम नगरीं लङ्कायैत्रा सो द्राघवः पुरा ॥ तत्र गत्वामहादेवीं तदा तौ रामरावणौ ॥ २६ ॥ युद्धेनियोजयामास स्वयमन्तर्हिताम्बिका ॥ रक्षसां वानराणाञ्च जग्ध्वा सामांसशोणिते ॥ २७ ॥ रामरावणयोर्युद्धं सप्ताहं सान्ययोजयेत् ॥ व्यतीते सप्तमे रात्रौ नवम्यां रावणन्ततः ॥ २८ ॥ रामेण घातयामास महामायां जगन्मयी ॥ यावत्तयोः स्वयन्देवी युद्धे केलिमुदक्षत ॥

का०

१९०

॥२९॥ तावत्तु सत्तरात्राणि सर्वैर्देवैः सुपूजिता ॥ निहतेरावणे वीरेन वम्यांसकलैः सुरैः ॥ ३० ॥ विशेषपूजान्दुर्गायाश्चक्रेलोक
 पितामहः ॥ ततः सम्प्रेषिता देवी दशम्यां शाबरोत्सवैः ॥ ३१ ॥ शक्रोऽपि देवसेनायानीराजमथाकरोत् ॥ शान्त्यर्थं सुरसैन्यानां
 न्देवराज्यस्य वृद्धये ॥ ३२ ॥ रामरावणबाणेन युद्धञ्चावेक्ष्य भीतिदम् ॥ तृतीयायान्तुलङ्कायाः पूर्वोत्तरदिशि स्थितम् ॥ ३३ ॥
 स्वातीनक्षत्रयुक्तायाम्भीतं सुरबलममहत् ॥ शान्त्यर्थं व्यैरयामास देवेन्द्रो वचनाद्वरेः ॥ ३४ ॥ ततस्तु श्रवणेनाथदशम्याश्चण्डि
 कां शुभाम् ॥ विसृज्य चक्रेशान्त्यर्थं बलनीराजनं हरिः ॥ ३५ ॥ नीराजितबलः शक्रस्तत्र रामञ्च राघवम् ॥ सम्प्राप्य प्रययौ स्वर्गं
 सह देवैः शचीपतिः ॥ ३६ ॥ इति वृत्तम्पुराकल्पे मनोः स्वायम्भुवेन्तरे ॥ प्रादुर्भूता दशभुजा देवी देवहिताय वै ॥ ३७ ॥ नृणां
 न्नेता युगस्यादौ जगतां हितकाम्यया ॥ पुराकल्पे यथा वृत्तम्प्रतिकल्पन्तथा तथा ॥ ३८ ॥ प्रवर्तते स्वयन्देवी दैत्यानां नाश
 नाय वै ॥ प्रतिकल्पम्भवेद्रामोरावणश्चापिराक्षसः ॥ ३९ ॥ तथैव जायते युद्धन्तथा त्रिदशसङ्गमः ॥ एवं रामसहस्राणि रावणानां
 सहस्रशः ॥ ४० ॥ भवितव्यानि भूतानि तथा देवी प्रवर्तते ॥ पूजयन्ति सुरास्सर्वे बलवन्नीराजयन्त्यपि ॥ ४१ ॥ तथैव च नराः सर्वे
 कुर्युः पूजार्थं विधिः ॥ बलनीराजनं राजा कुर्याद्बलविद्धये ॥ ४२ ॥ दिव्यालङ्कारयुक्ताभिर्वीरुणीभिः प्रवर्तनम् ॥ कर्तव्य
 नृत्यगीतानि क्रीडाकौतुकमङ्गलैः ॥ ४३ ॥ मोदकैः पिष्टकैः पेयैर्भक्ष्यभोज्यैरेकशः ॥ कूष्माण्डैर्नारिकेलैश्च खज्जूरैः पनसैस्त

पु०

अ. ६२

१९०

था ॥ ४४ ॥ द्राक्षामलकशाण्डिल्यैः स्त्रीहैश्चकरुणैस्तथा ॥ कशेरुक्रमुकैर्मूलैः सजम्बूतिन्दुकादिभिः ॥ ४५ ॥ गव्यैर्गु
डैस्तथामांसैर्मर्द्यैर्मधुभिरेव च ॥ बालप्रियैश्चनैवेद्यैर्लज्जाक्षतफलादिभिः ॥ ४६ ॥ इक्षुदण्डैः सिताभिश्चलवलोनागरङ्ग
कैः ॥ अजाभिर्महिषैर्मैषैरात्मशोणितसञ्चयैः ॥ ४७ ॥ पक्ष्यादिबलिजातीयैस्तथानानाविधैर्मृगैः ॥ पूजयेच्च जगद्वात्रोम्मां
सशोणितकर्मैः ॥ ४८ ॥ रात्रौ स्कन्दविशाखस्य कृत्वा पिष्टकपुत्रिकाम् ॥ पूजयेच्छत्रुनाशाय दुर्गायाः प्रीतये तथा ॥ ४९ ॥
होमश्च सतिलैराज्यैर्ममैरपि तथा चरेत् ॥ उग्रचण्डादिकाः पूज्यास्तथा ष्ठी योगिनीः शुभाः ॥ ५० ॥ योगिन्यश्च चतुःषष्टिस्त
था वैकोटियोगिनोः ॥ नवदुर्गास्तथा पूज्या देव्याः सन्निहिताः शुभाः ॥ ५१ ॥ जयन्त्यादिर्गन्धपुष्पैस्ता देव्यामूर्तयो यतः ॥
देव्याः सर्वाणि चास्त्राणि भूषणानि तथैव च ॥ ५२ ॥ अङ्गप्रत्यङ्गयुक्तानि वाहनं सिंहमेव च ॥ महिषासुरमर्दिन्याः पूजयेद्भूत
ये सदा ॥ ५३ ॥ पुराकल्पे महादेवी मनोःस्वायम्भुवेन्तरे ॥ नृणां हूतयुगस्यादौ सर्वदेवैस्तुता सदा ॥ ५४ ॥ महिषासुर
नाशाय जगतां हितकाम्यया ॥ योगनिद्रामहामाया जगद्वात्री जगन्मयी ॥ भुजैः षोडशभिर्युक्ता भद्रकालीति विश्रुता ॥ ५५ ॥
क्षीरोदस्योत्तरे तीरे विभ्रती विपुलान्तनुम् ॥ अतसीपुष्पवर्णा भाज्वलत्काञ्चनकुण्डला ॥ ५६ ॥ जटाजूटसखण्डेन्दुमुकुट
त्रयभूषिता ॥ नागहारेण सहिता स्वर्णहारविभूषिता ॥ ५७ ॥ शूलश्चक्रश्च खड्गश्च शङ्खश्चाम्बाणान्तथैव च ॥ शक्तिर्वज्रश्च दण्डश्च

का० नित्यन्दक्षिणबाहुभिः ॥ ५८ ॥ विभ्रतीसततन्देवोविकाशिदशनोज्ज्वला ॥ खेटकश्चर्मचापश्चपाशश्चाङ्कुशमेव च ॥ ५९ ॥ घ
 १९१ ण्टाम्पर्शुञ्चमुशलम्बिभ्रतीवामपाणिभिः ॥ सिंहस्थानयनैरक्तवर्णैस्त्रिभिरतिज्वला ॥ ६० ॥ शूलेनमहिषम्भित्वातिष्ठन्ती
 परमेश्वरी ॥ वामपादेनचाक्रम्यतत्रदेवीजगन्मयी ॥ ६१ ॥ तान्दृष्ट्वासकलादेवाःप्रणम्यपरमेश्वरीम् ॥ नोचुःकिञ्चनतन्ट्टा
 निहतम्महिषासुरम् ॥ ६२ ॥ ततःप्रोवाचदेवास्तान्ब्रह्मादीन्परमेश्वरी ॥ स्मितप्रभित्तवदनाविकाशिवदनोज्ज्वला ॥ ६३ ॥
 गच्छन्तुभोःसुरगणाजम्बुद्वीपान्तरम्प्रति ॥ हिमवत्पर्वतासन्नेवरङ्गात्यायनाश्रमम् ॥ ६४ ॥ तत्रैवभवतांसाध्यम्भविष्यतिन
 संशयः ॥ इत्युत्कासामहादेवीतत्रैवान्तरधीयत ॥ ६५ ॥ देवाअपितदाजग्मुःकात्यायनमुनेःपुरम् ॥ आश्रमम्प्रतितेगत्वावि
 स्मयाविष्टमानसाः ॥ ६६ ॥ निहतोमहिषोदेव्यादिष्टोस्माभिर्यदर्थतः ॥ स्तुताचैषामहादेवीजगद्वात्रीजगन्मयी ॥ ६७ ॥
 किमर्थमाहसादेवीगन्तुङ्कात्यायनाश्रमम् ॥ किमन्यद्वाञ्छितङ्कार्यमस्माकवाँभविष्यति ॥ ६८ ॥ इतिब्रुवन्तरस्तेसर्वेगच्छ
 न्तिस्मपरस्परम् ॥ हिमवत्पर्वतासन्नम्मुनिङ्कात्यायनाश्रमम् ॥ ६९ ॥ तत्रसेन्द्राःसदिक्पालाब्रह्मविष्णुशिवास्तथा ॥ नि
 पेदुःसुचिरम्प्रीतादुर्गादर्शनलालसाः ॥ ७० ॥ ततोरुद्रगणाःसर्वेमहिषासुरचेष्टितम् ॥ आगत्यकथयामासुर्देवलोकपराभ
 वम् ॥ ७१ ॥ ततस्तत्रमहाकोपम्ब्रह्मविष्णुशिवादयः ॥ चक्रुःकोन्योस्तिमहिषोहतोदेव्यासदानवः ॥ ७२ ॥ पुनर्येने

पु०

अ.६२

१९१

हक्रियतेजगद्विध्वंसनम्भृशम् ॥ इतिप्रकुप्यतान्तेषांशरीरेभ्यःपृथक्पृथक् ॥ ७३ ॥ निश्चक्रमुश्चतेजौसिशक्तिरूपाणित
 क्षणात् ॥ तत्तेजोभिद्वृतवपुर्देवीकात्यायनेनैवै ॥ ७४ ॥ सन्धुक्षितापूजिताचतेनकात्यायनीस्मृता ॥ ततस्तेनैवमन्त्रेणदशबाहु
 युतेनैवै ॥ ७५ ॥ पश्चाज्जघानमहिषञ्जगद्वात्रीजगन्मयी ॥ यदास्तुतामहादेवीबोधिताचाश्विनस्यच ॥ ७६ ॥ चतुर्दशीकृ
 ष्णपक्षेप्रादुर्भूताजगन्मयी ॥ देवानान्तेजसाम्मूर्तिःशुक्लपक्षेसुशोभने ॥ ७७ ॥ सप्तम्यांसाकरोद्देवीअष्टम्यान्तैरलङ्कृता ॥
 नवम्यामुपहारैस्तुपूजितामहिषासुरम् ॥ ७८ ॥ निजघानदशम्यान्तुविसृष्टान्तर्हिताशिवा ॥ ७९ ॥ ॥ मार्कण्डेयउवाच ॥
 श्रुत्वेमांसगरोराजादेव्याःसङ्गतिमुत्तमाम् ॥ संशयालुश्चतद्रूपेपुनरौर्वमपृच्छत ॥ ८० ॥ ॥ सगरउवाच ॥ ॥ यदिपश्चा
 न्महादेवीजघानमहिषासुरम् ॥ कथम्पूर्वम्भद्रकालीरूपाभून्महिषासुरम् ॥ ८१ ॥ तथाहिदर्शनंतस्याःपादाक्रान्तश्चका
 रच ॥ हृदिशूलेननिर्विभन्नन्ददृशुःसकलाःसुराः ॥ ८२ ॥ एवन्तुसंशयञ्छिन्धिमुनिश्रेष्ठममाधुना ॥ ॥ और्वउवाच ॥ ॥ शृणु
 त्वन्नृपशार्दूलभद्रकालीयथापुरा ॥ ८३ ॥ प्रादुर्भूतामहामायामहिषेणसहैवतु ॥ महिषासुरएवासौनिद्रायान्निशिपूर्वतः
 ॥ ८४ ॥ स्वप्नम्प्रददृशेवीरोदारुणङ्घोरदर्शनम् ॥ महामायाभद्रकालीछित्त्वाखड्गेनमेशिवम् ॥ ८५ ॥ पपौतस्यचरक्तानि
 व्यादितास्यातिभोषणा ॥ ततःप्रातर्भययुतःसदैव्योमहिषासुरः ॥ ८६ ॥ तामेवपूजयामाससुचिरंसानुगस्तदा ॥ आरा

का० १९२ धितातदादेवीमहिषेणासुरेणै ॥ ८७ ॥ प्रादुर्भूताभद्रकालीभुजैःषोडशभिर्युता ॥ ततःप्रणम्यमाहषोमहामायाञ्जगन्म
 यीम् ॥ ८८ ॥ उवाचेदव्यँधो नमूर्तिर्भक्तियुतोसुरः ॥ ॥ महिष उवाच ॥ ॥ देविखड्गेनसञ्छिद्यशोणितानिशिरोमम ॥ ८९ ॥ अ.६२
 त्वयाभुक्तानिदृष्टानिमयास्वप्नेननिश्चतम् ॥ अवश्यन्तुत्वयाकार्यम्मयाज्ञातम्प्रमाणतः ॥ ९० ॥ एतद्रुधिरपानस्मेतत्रैक
 न्देहिमेवरम् ॥ वद्वस्तवाहन्नात्रास्तिसंशयःपरमेश्वरि ॥ ९१ ॥ ममापितत्रनोदुःखन्नियतिःकेनलङ्घ्यते ॥ किन्तुत्वयैवसहितः
 शम्भुराराधितःपुरा ॥ ९२ ॥ ममपित्रामदर्थेनजातःपश्चादहन्ततः ॥ मयाप्याराधितःशम्भुःप्राप्ताचेष्टातथाविधाः ॥ ९३ ॥
 मन्वन्तरत्रयर्थ्यावदसुरंराज्यमुत्तमम् ॥ अकनृकम्मयामुक्तमनुतापोनविद्यते ॥ ९४ ॥ कात्यायनेनमुनिनाशतोहंशिष्य
 कारणात् ॥ सीमन्तिनोविनाशन्तेकरिष्यतिनसंशयः ॥ ९५ ॥ पुरामुनिन्तपस्यन्तरौद्राश्चैत्रामसत्तमम् ॥ मुनेःकात्याय
 नाख्यस्यशिष्यंहिमवदन्तिके ॥ ९६ ॥ दिव्यस्त्रीरूपमतुलङ्कृत्वाहङ्कौतुकान्तदा ॥ मयासम्मोहितोविप्रोऽयजत्सद्यस्तदात
 पः ॥ ९७ ॥ नदूरात्संस्थितेनाहम्ममुनिनाकात्यसूनना ॥ ज्ञात्वामायान्तदासप्तःशिष्यार्थेक्रोधवह्निना ॥ ९८ ॥ यस्मा
 त्वयामेशिष्योयम्मोहितस्तपसञ्च्युतः ॥ कृतस्त्वयास्त्रीरूपेणतत्त्वास्त्रीनिहनिहनिष्यति ॥ ९९ ॥ इतिमांशतवान्पूर्वम्मुनिः
 कात्यायनःस्वयम् ॥ तस्यशापस्यकालोयमागत्यसमुपस्थितः ॥ १०० ॥ देवेन्द्रत्वंमयाप्राप्तम्भुक्तन्निभुवनंसमम् ॥ कि

पु०

अ.६२

१९२

अत्रिशोच्यमेत्रास्तिवाञ्छनीयंहियन्मया ॥ १ ॥ तस्मात्स्वाम्यैप्रपन्नोहम्प्रात्थ्यैषंहियन्मम ॥ तन्देहिदेविदुर्गेत्वम्भूय
 भ्यन्नन्नमोनमः ॥ २ ॥ ॥ देव्युवाच ॥ ॥ प्रार्थनीयोवरोयस्तेतम्बृणुध्वम्महाऽसुर ॥ दास्यामितेवरम्प्रात्थ्यैसंशयोनात्र
 विद्यते ॥ ३ ॥ ॥ महिषउवाच ॥ ॥ यज्ञभागमहम्भोक्तुमिच्छामित्वत्प्रसादतः ॥ यथामखेषुसर्वेषुपूज्योहंस्यात्तथाकुरु
 ॥ ४ ॥ त्वत्पादसेवान्नत्यक्षयेयावत्सूर्यःप्रवर्तते ॥ एवम्बरद्वयन्देहियदिदेयोवरोमम ॥ ५ ॥ ॥ देव्युवाच ॥ ॥ यज्ञभा
 गाःसुरेभ्यस्तुकल्पितावैपृथक्पृथक् ॥ भागोनविद्यतेचान्योयन्दास्यामितवाऽधुना ॥ ६ ॥ किन्तुत्वयिमयायुर्द्वेनिहतेमहि
 षासुर ॥ नैवत्यक्षसिमत्पादंसततन्नात्रसंशयः ॥ ७ ॥ ममप्रवर्ततेपूजायत्रयत्रचतत्रते ॥ पूज्यश्चिन्त्यश्चतत्रैवकायोयत्तवदा
 नव ॥ ८ ॥ इतिश्रुत्वावचस्तस्याःप्रत्यूचेमहिषासुरः ॥ वरम्प्राप्येहमुदितःप्रसन्नवदनस्तदा ॥ ९ ॥ उग्रचण्डेभद्रकालि
 दुर्गेदेविनमोस्तुते ॥ प्रभूतामूर्तयोदेविभवत्यांसकलात्मिकाः ॥ १० ॥ काभिस्तेमूर्तिभिःपूज्योयज्ञेहम्परमेश्वरि ॥ तत्स
 माचक्ष्वयदिमेभवत्येहकृपाकृता ॥ ११ ॥ ॥ देव्युवाच ॥ ॥ यानिनामानिप्रोक्तानित्वयेहमहिषासुर ॥ तासुमूर्तिषु
 सम्पृष्टःपूज्योलोकेभविष्यति ॥ १२ ॥ उग्रचण्डेतियामूर्तिर्भद्रकालीत्यहम्पुनः ॥ ययामूर्त्यात्वांहनिष्येसादुर्गेतिप्रकी
 र्तिता ॥ १३ ॥ एतासुमूर्तिषुसदापादलग्नोन्मृणाम्भवान् ॥ पूज्योभविष्यतिस्वर्गेदेवानामपिरक्षसाम् ॥ १४ ॥ आदि

का०

१९३

सृष्टावुग्रचण्डामूर्त्यां त्वन्निहतः पुरा ॥ द्वितीयसृष्टौ तु भवान्भद्रकाल्यामयाहतः ॥ १५ ॥ दुर्गारूपेणाधुना त्वांहनिष्यामि सहा
 नुगम् ॥ किन्तु पूर्ववन्नगृहीतस्त्वम्मापादयोस्तले ॥ १६ ॥ अधुना प्रार्थितवरो गृहीतः पूर्वकामयोः ॥ ग्रहीतव्यश्च पश्चा
 त्वय्यज्ञभागोपभुक्तये ॥ १७ ॥ और्व्य उवाच ॥ इत्युक्त्वा सामहामाया उग्रचण्डाहयातनुम् ॥ दर्शयामास च तदामहिषाया
 सुराय वै ॥ १८ ॥ यामूर्तिः षोडशभुजा भद्रकालीति विश्रुता ॥ तथैव मूर्तिम्बाहुभ्यां अपराभ्यान्तु बिभ्रती ॥ १९ ॥ दक्षि
 णाधोगदाब्जौ मपाणिनापादपात्रकम् ॥ सुरापूर्णश्च शिरसामुण्डमालाच्चिलेशयम् ॥ २० ॥ भिन्नाञ्जनचयप्रख्याप्रचण्डासि
 हवाहिनी ॥ रक्तनेत्रा महाकाया युक्ताष्टादशबाहुभिः ॥ २१ ॥ उग्रचण्डा भद्रकाली देव्या मूर्तिद्वयन्तथा ॥ महिषः प्रणना
 माशुदृष्ट्वा विस्मयमागतः ॥ २२ ॥ ततो यथापदाक्रम्य निहतो महिषासुरः ॥ तथैव जगृहे पादतले देवीद्वयंतुतम् ॥ २३ ॥
 हृदि शूलेन निर्भिन्नम्माहिषं च शिरस्ककम् ॥ गृहीतकेशन्देव्या तु निर्यादात्र विभूषितम् ॥ २४ ॥ वमद्रक्तम्माहाकायन्दृष्ट्वा पू
 र्वतनुं स्वकम् ॥ भयम्प्राप्यासुरः सोथशुशोच च मुमोह च ॥ २५ ॥ ततस्तु क्षणमात्मानं संस्तभ्य स तु दानवः ॥ प्रणम्य व
 चनन्देवीमिदमाह स गद्गदम् ॥ २६ ॥ महिष उवाच ॥ यदि देवि प्रसन्नासि यज्ञभागाश्च कल्पिताः ॥ तदाममान्यदानां शण
 वमेतद्भवेन हि ॥ २७ ॥ यथाहन्नसुरैः सार्द्धं हिरण्ये वैरमद्भुतम् ॥ तथामाङ्कुरु भो देवि न जन्मप्रलभेयथा ॥ २८ ॥ ॥ देव्युवाच ॥

पु०

अ. ६२

१९३

आराधिताहम्भवतावरोदतोमयातव ॥ वध्यश्चत्वम्ममैवेहनात्रकार्य्याविचारणा ॥२९॥ यत्त्वयाप्रार्थितञ्चापिसर्वैःसुरगणैः
 सह ॥ विरोधीमेसदामाभूदितिचापिभविष्यति ॥ १३० ॥ मत्पादनलसंस्पर्शाच्छरीरन्तवदानव ॥ यज्ञभागोपभोगायविशि
 र्णन्नभविष्यति ॥ ३१ ॥ तवजीवात्मभिःप्राणाःसर्व्वेएवमहासुर ॥ हरस्यपादसय्यौगाच्चिरंस्थास्यतिकेवलम् ॥ ३२ ॥ कल्पको
 टिसहस्राणित्रिंशत्वम्महिषासुर ॥ शतानिचाष्टावन्यानिजन्मतेनभविष्यति ॥ ३३ ॥ इतिदेवीवरन्दत्वामहिषायासुरायवे ॥
 प्रणतातेनशिरसात्तत्रैवान्तरधियत ॥ ३४ ॥ महिषोपिनिजस्थानम्पुनःप्रायात्समोहितः ॥ माययाचासुरम्भावमादायनृपपूर्व्व
 वत् ॥ ३५ ॥ ॥ सगरउवाच ॥ ॥ अनेकेनिहतादैत्यामाययालोकभूतये ॥ नतेपुनःप्रगृहीतातेभ्योदत्तावरानव ॥ ३६ ॥ तेनवा
 कारणेनेयम्प्रगृहीतोवराःकथम् ॥ दत्तास्तस्मैसमाचक्ष्वममसम्यग्द्विजोत्तम ॥ ३७ ॥ और्व्वउवाच ॥ आराधितोमहादेवोर
 म्भेणासुरैरिणा ॥ विरेणसचसुप्रीतस्तपसातस्यशङ्करः ॥ ३८ ॥ अथतुष्टोमहादेवःप्रत्यक्षंरम्भमूचिवान् ॥ प्रीतोस्मितेवरं
 रम्भवरयस्वयथेप्सितम् ॥ ३९ ॥ एवमुक्तःप्रत्युवाचरम्भस्तञ्चन्द्रशेखरम् ॥ अपुत्रोहम्महादेवयदितेमय्यनुग्रहः ॥ १४० ॥ म
 मजन्मत्रयेपुत्रोभवान्भवतुशङ्कर ॥ अवध्यःसर्व्वभूतानाञ्जेताचत्रिदिवौकसाम् ॥ ४१ ॥ चिरायुश्चयशस्वीचलक्ष्मीवान्त्सच
 शङ्कर ॥ एवमुक्तस्तुदैत्येनप्रत्युवाचवृषध्वजः ॥ ४२ ॥ भवन्त्येतद्वाञ्छितन्तेभविष्यामिसुतस्तव ॥ इत्युक्त्वासमहादेवस्तत्रै

का०

१९४

वान्तरधीयत ॥ ४३ ॥ रम्भोपियातः स्वस्थानं हर्षोत्फुल्लविलोचनः ॥ पथिगच्छन्सरम्भो यददर्शमहिषीं शुभाम् ॥ ४४ ॥ त्रिहा
 यणीञ्चित्रवर्णा सुन्दरी मृतशालिनीम् ॥ सतान्ष्टृष्ठाथमहिषीं रम्भः कामेन मोहितः ॥ ४५ ॥ दोर्भ्याङ्गहीत्वा च तदा चकार सुरतो
 त्सवम् ॥ तयोः प्रवृत्ते सुरते तदा सा तस्य तेजसा ॥ ४६ ॥ दधारमहिषी गर्भन्तदा भून्महिषासुरः ॥ तस्यां स्वांशेन गिरिशस्त
 त्पुत्रं त्वमवाप्तवान् ॥ ४७ ॥ वटधेसतदाराम्भिः शुक्लपक्षे समुद्रवत् ॥ तच्च कात्यायनमुनिः शतवान्महिषासुरम् ॥ ४८ ॥
 दुर्णयव्यौक्ष्यशिष्यार्थे शिष्यानुग्रहकारकः ॥ कात्यायनेन शतन्तव्यं ज्ञायमहिषासुरम् ॥ ४९ ॥ प्राह प्रणाय पूर्वन्तु चण्डिका
 श्रन्द्रशेखरः ॥ ॥ ईश्वर उवाच ॥ ॥ देविकात्यायनेनायं शत्पोद्यमहिषासुरः ॥ १५० ॥ योषिद्विनाशकर्त्रीति भु
 वितेति जगन्मय ॥ निःसंशयमृषेर्व्यक्मभविष्यति न संशयः ॥ ५१ ॥ मदीयो महिषः कायस्त्वया देवि जगन्मयि ॥ हन्त
 व्यः सततय्यै गयुक्तः पूर्वपरेपि च ॥ ५२ ॥ हरिर्हरिस्वरूपेण तत्त्वाम्बोदुङ्गमो धुना ॥ ममायम्माहिषः कायस्तव वोढा भविष्य
 ति ॥ इति पूर्वम् महादेवो देवीम् प्रार्थितवान्पुरा ॥ ५३ ॥ तेन देवी महादेवश्च ग्राहमहिषासुरम् ॥ त्रिषु जन्मसु पुत्रो भूद्रम्भ
 स्य भगवान्हरः ॥ ५४ ॥ सृष्टित्रये सरम्भोऽपि रम्भ एव व्यजायत ॥ आसुरन्तादृशन्तेपेतपः परमदारुणम् ॥ ५५ ॥ त
 थैवाराधितः शम्भुः पुत्रार्थे प्रददौ वरम् ॥ तथैव महिषीम्भेजे प्रथमं सुरतायसः ॥ ५६ ॥ तस्यान्तथा भवद्वीरो दानवो महिषा

पु०

अ. ६२

१९४

सुरः ॥ तथैवशेषेभगवान्मुनिःकात्यायनस्तुतम् ॥ ५७ ॥ इतिप्रवृत्तेपूर्वस्मिन्परस्मिन्सतुजन्मनि ॥ महिषःपूजयिताथ
 देवीम्बरमयाचत ॥ ५८ ॥ तृतीयेजन्मनिवरम्प्राप्यकल्पानशेषतः ॥ नेहमेजन्मभवितीत्येवम्बरमयाचत् ॥ ५९ ॥ तेनदेवी
 पादतलेतिष्ठत्येषोसुरोधुना ॥ नोत्पत्तिरपितस्यास्तिसर्व्यन्तानुदूतृप ॥ ६० ॥ एवन्देवीप्रसादेनमहादेवाँशसम्भवः ॥
 परामवापसततम्प्रतिपत्तिम्महासुरः ॥ ६१ ॥ इतितेकथितंराजन्यथासमहिषासुरः ॥ देवीपादतलम्प्राप्ययथासोद्यापि
 मोदते ॥ ६२ ॥ प्रस्तुतशृणुभोराजन्कथयामि नृपोत्तम ॥ ६३ ॥ ॥ मार्कण्डेयउवाच ॥ ॥ इतिवःकथितंराजासगरःसहि
 तोयथा ॥ और्वेणचक्रेसर्व्याँन्देवीमहिषयोजने ॥ ६४ ॥ पुनर्ग्र्यदाहभूयायसगरायमहात्मने ॥ तच्छृण्वन्तुमुनिश्रेष्ठागुह्या
 द्रुह्यतरम्परम् ॥ ६५ ॥ ॥ इतिकालिकापुराणेमहिषासुरोपाख्यानेद्विषष्ठितमोध्यायः ॥ ६२ ॥ ॥ और्वउवाच ॥ ॥
 यथाहभगवान्देवोभैरवायमहात्मने ॥ वेतालायनृपश्रेष्ठतथात्वम्प्रस्तुतंशृणु ॥ १ ॥ ॥ भगवानुवाच ॥ ॥ उग्रचण्डाचया
 मूर्तिरष्टादशभुजाभवत् ॥ सानवम्याम्पुराकृष्णपक्षेकन्यांगतेरवौ ॥ २ ॥ प्रादुर्भूतामहामायायोगिनीकोटिभिःसह ॥
 आषाढस्यतुपूर्णयांसत्रन्द्वादशवार्षिकम् ॥ ३ ॥ दक्षःकर्तुंसमारेभेवृताःसर्व्येदिवांकसः ॥ ततोहन्नवृतस्तेनदक्षेणसुमहात्म
 ना ॥ ४ ॥ कपालीतिसतीचापितजायेतिचनोवृताः ॥ ततोरोषसमायुक्ताप्राणौस्तच्याजसासती ॥ ५ ॥ त्यक्तदेहा

का०

१९५

सतीचापिचण्डमूर्तिस्तदाभवत् ॥ ततःप्रवृत्तेयज्ञेपितस्मिन्द्वादशवार्षिके ॥ ६ ॥ नवम्याङ्कुष्णपक्षेतुक्रन्यायाश्चणुमूर्ति
 धृक् ॥ योगनिद्रामहामायायोगिनीकोटिभिःसह ॥ ७ ॥ सतीरूपम्परित्यज्ययज्ञभङ्गमथाकरोत् ॥ शङ्करस्यगणैः
 सर्वैःसहिताशङ्करेणच ॥ ८ ॥ स्वयव्वंभञ्जसादेवीमहासत्रम्महात्मनः ॥ ततोदेव्यामहाक्रोधेव्यतोतंत्रिदिवौकसः ॥
 ॥ ९ ॥ पूजयाश्चक्रुरतुलान्देवीम्पूर्वोदितेनवै ॥ पूर्वोदितविधानेनपूजामस्यादिवौकसः ॥ १० ॥ कृत्वैवपरमामापुर्निवृ
 त्तिन्दुःखहानये ॥ एवमन्यैरपिसदाकार्यन्देव्याःप्रपूजनम् ॥ ११ ॥ विभूतिमतुलाम्प्राप्तुश्चतुर्वर्गप्रदायिकाम् ॥ यो
 मोहादथवालस्यादेवीन्दुर्गाम्महोत्सवे ॥ १२ ॥ नपूजयतिदम्भाद्वाद्द्वेषाद्वाप्यथभैरव ॥ क्रुद्धाभगवतीतस्यकामानिष्टान्नि
 हन्तिवै ॥ १३ ॥ परत्रचमहामायाबलिम्भूत्वाप्रजायते ॥ अष्टम्यांरुधिरैश्चैवमहामांसैःसुगन्धिभिः ॥ १४ ॥ पूजयेद्बहुजाती
 यैर्बलिभिर्भोजनैःशिवाम् ॥ सिन्दूरैःपट्टवासोभिर्नानाविधविलेपनैः ॥ १५ ॥ पुष्पैरनेकजातीयैर्फलैर्बहुविधैरपि ॥ उपवा
 सम्हाष्टम्याम्पुत्रवान्नसमाचरेत् ॥ १६ ॥ यथातथैवपूतात्माव्रतीदेवीम्प्रपूजयेत् ॥ पूजयित्वामहाष्टम्यान्नवम्याम्बलिभि
 स्तथा ॥ १७ ॥ विसर्जयेद्दशम्यान्तुश्रवणेसावरोत्सवैः ॥ अत्यपादोदिवाभागेश्रवणस्ययदाभवेत् ॥ १८ ॥ तदासम्प्रेषण
 न्देव्यादशम्यांकारयेद्बुधः ॥ वासिनीभिःकुमारीभिर्व्वेश्याभिर्नर्तकैस्तथा ॥ १९ ॥ शङ्खतूर्य्यानिनादैश्चमृदङ्गैर्पटहैस्तथा ॥ ध्व

पु०

अ.६३

१९५

जैर्ब्बस्त्रेर्ब्बहूविधैर्ल्लाजपुष्पप्रकीर्णकैः ॥ २० ॥ धूलिकर्दमविक्षेपैः क्रीडाकौतुकमङ्गलैः ॥ भगलिङ्गभिधानैश्च भगलिङ्गप्रगीतकैः ॥ २१ ॥ भगलिङ्गादिशब्दैश्च क्रीडयेयुरलङ्घनाः ॥ परैर्त्राक्षिप्यते यस्तु यः परात्राक्षिपेद्यदि ॥ २२ ॥ क्रुद्धा भगवती तस्य शापन्द
द्यात्सुदारुणम् ॥ आदिपादो निशाभागे श्रवणस्य यदा भवेत् ॥ २३ ॥ तदा देव्याः समुत्थानन्नवम्यान्नपुनर्दिवा ॥ अन्नपादो नि
शाभागे श्रवणस्य यदा भवेत् ॥ २४ ॥ तदा देव्याः समुत्थानन्नवम्यान्दिनभागतः ॥ विसर्जनमनेनैव मन्त्रेण वत्सभैरव ॥ २५ ॥
कर्त्तव्यमम्भसि स्थाप्य विसृज्य च विभूतये ॥ उत्तिष्ठ देवि चण्डेशेषु भाम्पूजाम्प्रगृह्य च ॥ २६ ॥ कुरुष्व मम कल्याणमष्टाभिः श
क्तिभिः सह ॥ गच्छ गच्छ परं स्थानं स्वस्थानन्दे विचण्डिके ॥ २७ ॥ यत्पूजितम् मया देवि परिपूर्णं तदस्तु मे ॥ ब्रजत्वं स्त्रोतसि जले
तिष्ठ गेहे च भूतले ॥ २८ ॥ निमज्ज्याम्भसि सन्त्यज्य पत्रिकावर्जिते जले ॥ पुत्रायुर्द्वनवृद्धयर्थं स्थापिता सि जले मया ॥ २९ ॥ इ
त्यनेन तु मन्त्रेण देवीं संस्थापयेज्जले ॥ सर्वलोकहितार्थाय सर्वलोकविभूतये ॥ ३० ॥ दुर्गा तन्त्रेण मन्त्रेण पूजितव्ये उभे अ
पि ॥ भद्रकालीमुग्रचण्डां महामायाम्महोत्सवे ॥ ३१ ॥ नेत्रबीजन्तु सर्वा साम्पूजने परिकीर्तितम् ॥ योगिनीनान्तु सर्वा
सांन्मूलमूर्तेस्तथैव च ॥ ३२ ॥ मन्त्रन्तथोग्रचण्डायाः पृथक्त्वं शृणु भैरव ॥ आद्यद्वयन्नेत्रबीजमन्त्रस्योपान्तमन्तरे ॥
॥ ३३ ॥ वह्निनान्तःस्वरेणेन्दुबिन्दुभ्यान्नत्रमौग्रकम् ॥ नेत्रबीजं द्वितीयन्तु द्विधा वर्तितमुच्यते ॥ ३४ ॥ भद्रकाल्यास्तु मन्त्रो य

का०

१९६

न्धर्मकामार्थसिद्धये ॥ यदातुवैष्णवीदेवीमहामायाजगन्मयी ॥ ३५ ॥ पूज्यतेवैष्णवीदेवीतन्त्रोक्ताअष्टयोगिनी ॥ ताः प्रो
 क्ताः शैलपूज्याश्चपुर्वकल्पेचभैरव ॥ ३६ ॥ उग्रचण्डादयश्चाष्टौदुर्गातन्त्रस्यकीर्तिताः ॥ भद्रकाल्यास्तुमन्त्रेणभद्रकालीमप्र
 पूजयेत् ॥ ३७ ॥ पूजयेद्भूतिवृद्धयर्थमेताएवाष्टयोगिनीः ॥ जयन्तीम्मङ्गलाङ्गालीम्भद्रकालीङ्कपालिनीम् ॥ ३८ ॥ दुर्गाशिवा
 ङ्गमान्धात्रीन्दलेष्वष्टासुपूजयेत् ॥ यदोग्रचण्डातन्त्रेणसादेवीतत्रपूज्यते ॥ ३९ ॥ योगिन्यस्तत्रपूज्याः स्युरष्टावन्याश्चभैर
 व ॥ कौशिकीशिवदूतीचउमाहैमवतीश्वरी ॥ ४० ॥ शाकम्भरीचदुर्गाचसप्तमीचमहोदरी ॥ उमायाःसौम्यमूर्तेस्तुतन्त्रन्वं
 शृणुभैरव ॥ ४१ ॥ पादिःसमाप्तिसहितःफटन्तो नान्तएवच ॥ एकाक्षरस्यक्षरश्चउमातंत्रइतिस्मृतः ॥ ४२ ॥ सुवर्णसदृशी
 ङ्गौरीभुजद्वयसमन्विताम् ॥ नीलारविन्दंवामेनपाणिनाविभ्रतींसदा ॥ ४३ ॥ शुक्लन्तुचामरन्धृत्वाभर्गस्याङ्गेयदक्षिणे ॥
 विन्यस्यदक्षिणंहस्तन्तिष्ठन्तीम्परिचिन्तयेत् ॥ ४४ ॥ विनापिशम्भुरुद्राणीम्भक्तस्तुपरिचिन्तयेत् ॥ द्विभूजांस्वर्णगौराङ्गी
 म्पद्मचामरधारिणीम् ॥ ४५ ॥ व्याघ्राचर्मस्थितेपद्मेपद्मासनगतसिदा ॥ एतस्याःपूजनेप्रोक्ताअष्टौवेतालभैरव ॥ ४६ ॥
 योगिन्योनायिकाश्चापिपृथक्केनव्यवस्थिताः ॥ जयाचविजयाचैवमातङ्गीललितातथा ॥ ४७ ॥ नारायण्यथसावित्रीस्व
 धास्वहातथाऽष्टमी ॥ पूर्वशुभेनिशुम्भश्चदानवौभ्रातरावुभौ ॥ ४८ ॥ बभूवतुमहासत्वौमहाकायौमहाबलौ ॥ अन्य

पु०

अ.६३

१९६

कस्यसुतौद्वौतौदन्तिनाविवदुर्मदौ ॥४९॥ मयाविनिहितेस्मिन्नन्धकारेयमहाबले ॥ ससैन्यवाहनौतौतुपातालतलमाश्रि
 तौ ॥५०॥ बभूवतुर्महाकायौमहासत्वौमहाबलौ ॥ ततस्तद्वातपस्तीव्रं ब्रह्माण्तौमहासुरौ ॥५१॥ सम्यक्तदातोषयतांस
 सुप्रीतोवरन्ददौ ॥ तौब्रह्मवरदत्तौतुसमासाद्यजगत्वयम् ॥५२॥ इन्द्रत्वमकरोच्छुम्भश्चन्द्रत्वश्चनिशुम्भकः ॥ सर्वेषामेवदे
 वानार्य्यज्ञभागानुपाहरत् ॥५३॥ स्वयंशुम्भोनिशुम्भश्चदिकपालत्वश्चतौगतौ ॥ सर्वेसुरगणाःसेन्द्रास्ततोगत्वाहिमाचल
 म् ॥५४॥ गङ्गावतारनिकटेमहामायाम्प्रतुष्टुवुः ॥ अनेकशःस्तुतादेवीतदासर्वामरोत्करैः ॥५५॥ मातङ्गवनितामूर्तिर्भूत्वा
 देवानपृच्छत ॥ युष्माभिरमरैरत्रस्तूयतेकाचभाविनी ॥५६॥ किमर्थमागतायूयस्मतङ्गस्याश्रमम्प्रति ॥ एवम्ब्रुवन्त्यामात
 ङ्ग्यास्तस्यास्तुकायकोपतः ॥५७॥ समुद्रूताब्रवीद्देवीमांस्तुवन्तिसुरा इति ॥ शुम्भोनिशुम्भोत्थसुरैर्वाधेतेसकलान्सुरान्
 ॥५८॥ तस्मात्तयोर्वधायाहंस्तूयेतैःसकलैःसुरैः ॥ विनिःसृतायान्देव्यान्तुमातङ्ग्याःकायकोपतः ॥५९॥ भित्वाञ्जननिभाकृ
 ण्णासाभूद्गौरीक्षणादपि ॥ कालिकाख्याभवत्सापिहिमाचलकृताश्रया ॥६०॥ तामुग्रतामृषयौवदन्तीहमनीषिणाः ॥ उग्राद
 पिभयात्रापियस्माद्भक्तान्त्सदाम्बिका ॥६१॥ एतस्याःप्रथमम्बीजंङ्कथितन्त्रयमेवच ॥ एषैवेकजटाख्यातुयस्मात्तस्माज्जटै
 किकाम् ॥६२॥ शृणुतश्चिन्तनश्चास्याःसम्यग्वेतालभैरवौ ॥ यथाध्यात्वामहादेवीम्भक्तःप्राप्नोत्यभीप्सितम् ॥६३॥ चतु

को०

१९७

भूर्वाङ्गुष्ठावर्णाम्मुण्डमालाविभूषिताम् ॥ खड्गन्दक्षिणपाणिभ्याम्बिभ्रतीन्दीवरन्त्वधः ॥ ६४ ॥ कर्त्रीञ्चखर्परञ्चैवक्रमा
 द्वामेनविभ्रतीं ॥ द्याल्लिखन्तीञ्जटामेकाम्बिभ्रतींशिरसास्वयम् ॥ ६५ ॥ मुण्डमालाधरांशीर्षेग्रीवायामपिसर्वदा ॥ वक्षसा
 नागहारन्तुविभ्रतींरक्तलोचनाम् ॥ ६६ ॥ कृष्णवस्त्रधराङ्क्याब्ज्याङ्ग्राजिनसमन्विताम् ॥ वामपादंशवहदिसंस्थाप्यदक्षि
 णम्पदम् ॥ ६७ ॥ विन्यस्यसिंहपृष्ठेतुलेलिहानांशवंस्वयम् ॥ सादृहासाम्महाघोरांदावयुक्तातिभीषणाम् ॥ ६८ ॥ चिन्त्योग्र
 तारासततम्भक्तिमद्भिःसुखेप्सुभिः ॥ एतस्याःसम्प्रवक्ष्यामियाअष्टौयोगिनिस्मृताः ॥ ६९ ॥ महाकालाथरुद्राणीउग्राभी
 मातथैवच ॥ घोराचभ्रामरीचैवमहारात्रिश्चसप्तमी ॥ ७० ॥ भैरवीचाष्टमीप्रोक्तायोगिनीस्ताःप्रपूजयेत् ॥ याकायकोषान्निः
 सूताकालिकायास्तुभैरव ॥ ७१ ॥ साकौशिकीतिविरूपाताचारुरूपामनोहरा ॥ सूताहृदयाद्देव्यारसनाग्रेणचण्डिका
 ॥ ७२ ॥ नैतस्याःसदृशीमूर्त्याचारुरूपेणविद्यते ॥ त्रिषुलोकेषुकान्त्यावानास्यास्तुल्याभविष्यति ॥ ७३ ॥ योगनिद्राम
 हामायायामूलप्रकृतिर्मता ॥ तस्याःप्राणस्वरूपेयन्देव्याकौशिकीस्मृता ॥ ७४ ॥ नेत्रबीजन्तथैतस्याःबीजन्तुपरिकीर्ति
 तम् ॥ तन्त्रमस्याःप्रवक्ष्यामिमूर्तिरूपञ्चभैरव ॥ ७५ ॥ समाप्तिनान्त्यदन्त्यस्तुषड्वर्गादिसविन्दुभिः ॥ षष्ठस्वरेणसंस्पृ
 श्तेन्विदुनासमलङ्कृतः ॥ ७६ ॥ कौशिकीमन्त्रतन्त्रोयंसर्वकामार्थदायकः ॥ तस्यास्तुसम्प्रवक्ष्यामियामूर्तिरिहभैरव ॥ ७७ ॥

पु०

अ०६३

१९७

शृणुष्वेकमनाभूत्वाजगदाह्लादकारकम् ॥ धम्मिल्लसय्यंतकचाविधोश्चाधोमुखोङ्कलाम् ॥ ७८ ॥ केशान्तेतिलकस्योर्द्धेदध
 तीसुमनोहरा ॥ मणिकुण्डलसङ्कुष्टगण्डामुकुटमण्डिता ॥ ७९ ॥ सज्ज्योतिःकर्णपूराभ्याङ्कर्णमापूर्य्यसङ्गता ॥ सुवर्णम
 णिमाणिक्यनागहारविराजिता ॥ ८० ॥ सदासुगन्धिभिःपद्मैरम्लानैरतिसुन्दरीम् ॥ मालाम्बिभर्तिग्रीवायांरत्नकेयू
 रधारिणी ॥ ८१ ॥ मृडालायतवृत्तैस्तुबाहुभिःकोमलैःशुभैः ॥ राजन्तीकञ्चुकोपेतपीनोन्नतपयोधरा ॥ ८२ ॥ क्षीणम
 ध्यापीतवस्त्रात्रिवलीप्रख्यभूषिता ॥ शलव्वञ्जञ्जबाणञ्चखड्गशक्तिन्तथैवच ॥ ८३ ॥ दक्षिणैःपाणिभिर्देवीगृहीत्वातुविराजि
 ता ॥ गदाङ्कुण्डाञ्चचापञ्चचर्मशङ्खन्तथैवच ॥ ८४ ॥ उर्द्धादिक्रमतोदेवीदधतीवामपाणिभिः ॥ सिंहस्योपरितिष्ठन्तीव्याघ्र
 चर्माणिकौशिकी ॥ ८५ ॥ बिभ्रतीरूपमतुलंससुरासुरमोहनम् ॥ एतस्याःशृणुवत्सख्य्यापूज्याअष्टयोगिनीः ॥ ८६ ॥ ताः
 पूजिताश्चकुर्वन्तिचतुर्वर्गन्नृणांसदा ॥ ब्रह्माणीप्रथमाप्रोक्ताततोमाहेश्वरीमता ॥ ८७ ॥ कौमारीचैववाराहीवैष्णवीपञ्चमी
 तथा ॥ नारसिंहितथैवैन्द्रीशिवदूतीतथाष्टमी ॥ ८८ ॥ एताःपूज्यामहाभागायोगिनीकामदायिनीः ॥ देव्याललाटनिःक्रा
 न्तायाकालीतिचविश्रुता ॥ ८९ ॥ तस्यामन्त्रम्प्रवक्ष्यामिकामदंशृणुभैरव ॥ समाप्तिसहितोदन्त्यःप्रान्तस्तस्मात्पुरःसरः ॥
 ॥ ९० ॥ षष्ठस्वराग्निविन्दिन्दुसहितःसदिरेवच ॥ कालीतन्त्रमितिप्रोक्तन्धर्मकामार्थदायकम् ॥ ९१ ॥ एतन्मूर्तिम्प्रवक्ष्या

का०

१९८

मिवत्सैकाग्रमनाःशृणु ॥ नीलोत्पलदलश्यामाचतुर्बाहुसमन्विता ॥ १२ ॥ खट्वाङ्गश्चन्द्रहासञ्चविभ्रतोदक्षिणेकरे ॥ वामेच
 र्मश्चपाशश्चऊर्ध्वाधोभावतःपुनः ॥ दधतीम्मुण्डमालाञ्चव्याघ्रचर्मधराम्बराम् ॥ १३ ॥ कृष्णाङ्गीदीर्घदंष्ट्राचअतिदीर्घाति
 भीषणा ॥ लोलजिह्वानिम्नरक्तनयनानादभैरवा ॥ १४ ॥ कबन्धवाहनापीनाविस्तारश्रवणानना ॥ एषाताराह्वयादेवीचामु
 ण्डेतिचगीयते ॥ १५ ॥ एतस्यायोगिनीश्चाष्टौपूजयेच्चिन्तयेद्यदि ॥ त्रिपुराभीषणाचण्डिकत्रीहर्त्रीविधानिका ॥ १६ ॥ करा
 लाशूलिनीचेतिअष्टौताःपरिकीर्तिताः ॥ एषातिकामदादेवीजाड्यहानिकरीसदा ॥ १७ ॥ एतस्याःसदृशीकाचित्कामदान
 हिविद्यते ॥ कौशिक्याहृदयादेवीनिःसृताध्यायतोहरेः ॥ १८ ॥ शिवदूतीतिसाख्यातायाचदेवशतैर्वृता ॥ मन्त्रमस्याःप्रव
 क्ष्यामिधर्मकामार्थदायकम् ॥ १९ ॥ यच्छ्रुत्वासाधकोयातिदुर्लभंशिवमन्दिरम् ॥ यामाराध्यमहादेवींशिवदूतींशिवात्मि
 काम् ॥ १०० ॥ नचिराल्लभतेकामान्नरःसर्वजयीभवेत् ॥ अन्तःसमाप्तिसहितोविन्द्विन्दुभ्यांदशावरः ॥ १ ॥ स्वरेणोपान्तद
 न्त्येनसंस्पृष्टोन्तेनपूर्वशः ॥ सएवविन्दुयुगलपूर्वस्थोपान्तपावकः ॥ २ ॥ षष्ठस्वरकलाशून्यैःसहितःप्रथमस्थितः ॥ म
 न्त्रोयंशिवदूत्यास्तुशीवदूतीजयप्रदः ॥ ३ ॥ रूपमस्याःप्रवक्ष्यामिशृणुवत्सैकसम्मतः ॥ चतुर्भुजम्महाकायंसिन्दूरसदृश
 युति ॥ ४ ॥ रक्तदन्तम्मुण्डमालाजटाजूटार्द्धचन्द्रधृक् ॥ नागकुण्डलहाराभ्यांशोभितन्नखरोज्वलम् ॥ ५ ॥ व्याघ्रचर्मप

पु०

अ.६३

१९८

रीधानन्दक्षिणेशूलखड्गधृक् ॥ वामेपाशान्तथाचर्मविभ्रदूर्ध्वपरक्रमात् ॥ ६ ॥ स्थूलवक्रञ्चपीनौष्ठनुङ्गमूर्तिभयङ्करम् ॥
 निःक्षिप्यदक्षिणम्पादंसन्तिष्ठत्कुणयोपरि ॥ ७ ॥ वामपादंशृगालस्यपृष्ठेफेरुशतैर्वृतम् ॥ ईदृशींशिवदूत्यास्तुमूर्तिन्ध्यायेद्वि
 भूतये ॥ ८ ॥ ध्यानमात्रादथैतस्याःनरःकल्याणमाप्नुयात् ॥ पूजनादचिराद्देवीसर्वान्कामान्ददाति च ॥ ९ ॥ यःशि
 वाविरुतंश्रुत्वाशिवदूर्तांशुभप्रदाम् ॥ प्रणमेत्साधकोभक्त्यातस्यकामाःकरेस्थिताः ॥ ११० ॥ यदाजघानजगतांरक्त
 बीजंहितायैव ॥ महादेवीमहामायातदास्याःकायतःसृता ॥ ११ ॥ दूतम्प्रस्थापयामासुशिवंशुम्भायसाम्बिका ॥ तेनसा
 शिवदूतीतिदेवैःसर्वैःप्रगीतये ॥ १२ ॥ क्षेमङ्करीचशान्ताचवेदमातामहोदरी ॥ करालाकामदादेवीभर्गस्यभगशालि
 नी ॥ १३ ॥ भगोदरीभगाहाराभगजिह्वाभगातथा ॥ एताद्वादशयोगिन्यःपूजनेपरिकीर्तिताः ॥ १४ ॥ एताद्वादशयो
 गिन्यःशिवदूत्याःसदैवहि ॥ विचरन्तीस्वयन्देवीयत्रतत्रैवगच्छति ॥ १५ ॥ योगिन्योत्थयत्सख्यःस्युर्ध्वथान्यासान्तथा
 पुनः ॥ चण्डिकायास्तुयोगिन्यःसख्योत्रपरिकीर्तिताः ॥ १६ ॥ इतिनोत्थत्वङ्गमन्त्राणिकथितानिसमासतः ॥ कामरूपा
 याश्चमाहात्म्यङ्कल्पन्तन्त्रव्यंदांमिनो ॥ १७ ॥ इतिकालिकापुराणेकामारूपायाहात्म्येत्रिषष्ठितमोध्यायः ॥ ६३ ॥ ॥ भग
 वानुवाच ॥ ॥ कामार्थमागतायस्मान्मयासार्द्धम्महागिरौ ॥ कामारूपाप्रोच्यतेदेवीनीलकूटेरहोगता ॥ १ ॥ कामदा

का०
१९९

कामिनीकामाकान्ताकामाङ्गदायिनी ॥ कामाङ्गनाजिनीयस्मात्कामाख्यातेनचोच्यते ॥ २ ॥ एतस्याः शृणुमाहात्म्यङ्का
माख्यायाविशेषतः ॥ यासाप्रकृतिरूपेणजगत्सर्व्वत्रियोजयेत् ॥ ३ ॥ मधुकैटभनाशायमहामायाविमोहितः ॥ यदासद्यु
युधेविष्णुस्तदैषामोहयदृढम् ॥ ४ ॥ दैनन्दिनेतुप्रलयेप्रसुप्तेगरुडध्वजे ॥ तस्यश्रवणविड्जातावसुरौमधुकैटभौ ॥ ५ ॥ कूर्म्म
पृष्ठेस्थितादेवीविशीर्णेवाभवज्जलैः ॥ ताव्विंशीर्णायोगनिद्रामहामायाव्यलोकयत् ॥ ६ ॥ ताव्वैदृढतराम्पृथ्वीङ्कर्तुम्प्रति
तदेश्वरी ॥ उपायश्चिन्तयामासकथम्पृथ्वीभवेदृढा ॥ ७ ॥ इदानीमाज्यवत्पृथ्वीप्रवृत्ताकोमलाजलैः ॥ सृष्टिकालेजना
न्त्सोदुङ्कृतंशकाभविष्यति ॥ ८ ॥ इतिसञ्चिन्त्यसामायाजगतांसृष्टिरूपिणी ॥ उपगम्यतदाविष्णुमाससादसनिद्रितम् ॥ ९ ॥
तत्तुमुप्तंसमासाद्यजगन्नाथञ्जगत्पतिम् ॥ वामहस्तकनिष्ठाग्रन्तस्यकर्णेन्यवेशयत् ॥ १० ॥ निवेश्यनखराग्रेणप्रोद्धृत्यश्रा
वणम्मलम् ॥ चुर्णीचकारसादेवीयोगनिद्राजगत्प्रसूः ॥ ११ ॥ तत्कर्णमलचूर्णेभ्योमधुर्नामासुरोभवत् ॥ ततोदक्षिणहस्त
स्यकनिष्ठाग्रन्तुदक्षिणम् ॥ १२ ॥ कर्णेन्यवेशयद्देवीतस्मादप्युधृतम्मलम् ॥ तच्चापिक्षोदयामासकरशाखाद्वयेनतु ॥ १३ ॥
ततोभूत्कैटभोनामबलवान्त्सोऽसुरोमहान् ॥ उत्पन्नःसचपानार्थ्यस्मान्मृगितवान्मधु ॥ १४ ॥ ततस्तस्यमहादेवीम
धुनामाकरोत्तदा ॥ उत्पन्नःकीटवद्भातिमहामायाकरेयतः ॥ १५ ॥ ततोस्यकैटभन्नामहामायातदाकरोत् ॥ महामाया

पु०
अ.६४

१९९

मोहितौतौविष्णुगात्रन्तदागतौ ॥ १६ ॥ भ्रममाणौददृशतुर्त्राभिपद्मेस्थितव्विधिम् ॥ तमूचतुस्तौधातारंहनिष्यावोद्यत्वा
 मिह ॥ १७ ॥ त्वञ्जागरयवैकुण्ठय्यदिजीवितुमिच्छसि ॥ ततोब्रह्मामहामायाय्योगनिद्राञ्जगत्प्रसूम् ॥ १८ ॥ प्रसाद
 यामासतदास्तुतिभिर्वहुभिर्भयात् ॥ चिरंस्तुताऽथसादेवीब्रह्मणाजगदात्मना ॥ १९ ॥ प्रसन्नातरसाव्यग्रमुवाचचय
 थाविधिम् ॥ किमर्थ्यसंस्तुताचाहङ्किङ्करिष्याम्यहन्तव ॥ २० ॥ तद्वत्त्वम्माभागकरिष्याम्यहमद्यते ॥ ततस्तेनमहा
 मायाप्रोक्ताधात्रामहात्मना ॥ २१ ॥ बोधयजगन्नाथय्यैवन्नोमांहरिष्यतः ॥ सम्मोहयदुराधर्षावसुरौमधुकैटभौ ॥ २२ ॥
 इत्युक्तासातदादेवीब्रह्मणाजगदात्मना ॥ बोधयामासवैकुण्ठम्मोहयामासतौतदा ॥ २३ ॥ ततःप्रवृद्धःकृष्णास्तुददर्श
 भयशालिनम् ॥ ब्रह्माणन्तौतदाघोरावसुरौमधुकैटभौ ॥ २४ ॥ ततस्ताभ्यांसयुयुधेह्यसुराभ्याञ्जनार्दनः ॥ नाशकद्वा
 रितुर्वीरावसुरौमधुकैटभौ ॥ २५ ॥ अनन्तोपिफणाग्रेणातान्नोर्धत्तुङ्गमोभवत् ॥ युद्धमानान्महावीरान्वैकुण्ठम्मधुकैटभा
 न् ॥ २६ ॥ अथब्रह्माशिलारूपांस्थितिशक्तिन्तदाकरोत् ॥ अर्द्धयोजनविस्तिर्गामर्द्धयोजनमायताम् ॥ २७ ॥ तस्यां
 शिलायाङ्गोविन्दोयुयुधेनृपसत्तम ॥ सहताभ्यांशिलासातुप्रविवेशजलान्तरम् ॥ २८ ॥ तस्यातुशक्त्यामग्नयान्तोयेसयुयु
 धेहरिः ॥ पञ्चवर्षसहस्राणिबाहुयुदैर्निरन्तरम् ॥ २९ ॥ यदावैनाशकद्वर्तुन्तौविष्णुर्जजगताम्पतिः ॥ पराञ्चिन्तान्तदावा

का० पविधानापिभयात्ततः ॥ ३० ॥ ततस्तावेवतव्विष्णुमूचतुर्बलदर्पितौ ॥ पुनःपुनर्जगन्मातृमहामायाविमोहितौ ॥ ३१ ॥
 २०० तुष्टास्वस्वन्नियुद्धेनवरम्बरयमाधव ॥ तवेष्टं सम्प्रदास्यावःसत्यमेतद्बुधोऽधुना ॥ ३२ ॥ तयोस्तद्वचनं श्रुत्वामाधवोजगता
 म्पतिः ॥ उवाचतौ युवाम्बध्यौ भवताम्मेमहाबलौ ॥ ३३ ॥ इति देहि वरम्माह्यन्दातव्ययैदिविद्यते ॥ तौ तदा प्राह तु त्रांशस्व
 तो नौ शोभनोऽधुना ॥ ३४ ॥ तत्रावाञ्जनो यत्र तोयं सम्प्रति विद्यते ॥ तयोस्तद्वचनं श्रुत्वामाधवोजगताम्पतिः ॥ ब्रह्मा
 णम्माञ्जरीघ्रेण प्राहेदञ्चात्मसंज्ञया ॥ ३५ ॥ ब्रह्मशक्तिशिलां शीघ्रमुत्पृथ्विप्रयताय्यथा ॥ तव स्थित्वामहाघोरौ हनिष्या
 मिमहाबलौ ॥ ३६ ॥ ततो ब्रह्माह्यहञ्चैव उद्धारशिलान्नुताम् ॥ तस्यामध्येषूर्वाभागेऽहम्पर्वतरूपधृक् ॥ ३७ ॥
 ऊर्ध्वस्थित्वा शिलाम्भित्वा प्रविवेश रसातलम् ॥ ऐशान्यामभवत्कूर्मः पर्वतश्चाग्रहीच्छिलाम् ॥ ३८ ॥ वायव्याञ्च तथा न
 न्तोनैऋत्याञ्च सुरेश्वरो ॥ महामाया जगद्वात्री शैलरूपप्रधारिणी ॥ ३९ ॥ आग्नेय्याञ्च तथा विष्णुरेकरूपेण संस्थितः ॥
 ब्रह्मशक्तिशिलागृह्णन् भगवान्परमेश्वरः ॥ ४० ॥ मध्ये ब्रह्मा त्वहञ्चैव वराहश्च तथा परः ॥ ततो वराहपृष्ठास्य चरमेजगता
 म्पतिः ॥ ४१ ॥ स्थित्वा शिलामवष्टभ्य ब्रह्मशक्तिमथोगताम् ॥ वामोरुजघनेऽप्युत्तारोऽप्यशिरसीतयोः ॥ ४२ ॥ जगदाधा
 रभूतः स सर्वयत्नेन सय्युतः ॥ सर्वैर्बलैः समाक्रम्य चिच्छेद च पृथक् पृथक् ॥ ४३ ॥ मधुकैटभयोः सम्यग्ग्रीवयोः पृथिवीमृ

पु०

अ. ६४

२००

ते ॥ तस्यचाक्रमतस्थान्नाब्रह्मशक्तिरधोगता ॥४४॥ प्रियमाणापिदेवोघैर्यत्नादपिमुहुर्मुहुः ॥ ततस्तयोस्तुमृतयोःशरीरेज
 गताम्पतिः ॥४५॥ ब्रह्मशक्तिसमद्वृत्यन्यधात्तस्याम्प्रयत्नतः ॥ उद्धृतायाम्पृथिव्यान्तुतयोर्मेदोविलेपनैः ॥४६॥ सुदृढामक
 रोत्पृथ्वीङ्केदितान्तोयराशिभिः ॥ मेदोविलेपनाद्यस्माद्वीयतेमेदिनीचसा ॥४७॥ अद्यापिपृथिवीदेवीदेवराक्षसमानुषैः ॥ अ
 थकालेबहुतिथेव्यतीतेप्राणिसर्जने ॥४८॥ अगृह्णान्दक्षतनयाम्भार्यार्यैर्हम्बधूम्वराम् ॥ सामेभूत्प्रेयसीभार्य्याप्रादाय
 समयम्पितुः ॥४९॥ अनिष्टकारीत्वञ्चेत्स्याःप्राणैस्त्वक्षयेतदात्वहम् ॥ ततोयज्ञेसमस्तौस्तुसचवब्रेचराचरम् ॥ ५० ॥ नमा
 न्नापिसतीव्यव्रेतदनिष्ठान्मृतातुसा ॥ ततोमोहंसमात्रस्तामादायमृतामहम् ॥५१॥ प्राप्तःपीठवरन्तन्तुभ्रममाणइतस्ततः ॥
 तस्यास्त्वङ्गनिपर्यायात्पतितानियतोयतः ॥५२॥ तत्तत्पुण्यतमञ्जातय्योगनिद्राप्रभावतः ॥ तस्मिँस्तुकुञ्जिकापीठेसत्यास्त
 द्योनिमण्डलम् ॥५३॥ पतितन्त्रसादेवीमहामायाव्यलीयत ॥ लीनायाय्योगनिद्रायाम्पिपर्वतरूपिणी ॥५४॥ सनीलव
 र्णःशैलोभूत्पतितेयोनिमण्डले ॥ सतुशैलोमहातुङ्गःपातालतलमाविशत् ॥५५॥ तस्याआक्रमणाद्गाढन्त्यन्तस्थंद्रुहिणोत्थधा
 त् ॥ सतुपूर्वम्ब्रह्मशक्तिशिलान्धर्तुञ्चतुर्मुखः ॥५६॥ शैलरूपोभवत्तेनशैलरूपेणमामधात् ॥ ब्रह्मापर्वतरूपीसमयिपर्वत
 रूपिणी ॥५७॥ सशक्तोऽधोगमद्गाढमाक्रान्तोमाययाविधेः ॥ ततोवराहसंशक्तोमयिमांसतुमाधवा ॥५८॥ शैलरूपःशैलरूपन्ध

का० तुंसमुपचक्रमे ॥ सोप्यधोयान्मयासार्द्धन्तशपर्वतरूपिणा ॥५९॥ आक्रम्यदेवीम्पृथिवीस्थितोभुविनिखान्धतः ॥ शतंशतं
 २०१ योजनानान्तुङ्गमासीद्भिरित्रयम् ॥ ६० ॥ तदाक्रान्तम्महादेव्यासर्वमेवत्यधोगतम् ॥ क्रोशमात्रस्थितन्तुङ्गशेषन्तन्त्रित
 यस्यतु ॥ ६१ ॥ एकासमस्तजगताम्प्रकृतिःसायतस्ततः ॥ ब्रह्मविष्णुशिवैर्वैर्वैदृतासाजगताम्प्रसूः ॥ ६२ ॥ तत्रपूर्वोब्रह्मशै
 लःश्वेतइत्युच्यतेसुरैः ॥ मद्रूपधारीशैलस्तुनीलइत्युच्यतेतथा ॥ ६३ ॥ सतुमध्यगतःपीठस्त्रिकोणोलूखलाकृतिः ॥ विभ्राजमा
 नःसततम्मध्येब्रह्मवराहयोः ॥ ६४ ॥ वराहःशैलरूपोयःसचित्रइतिकथ्यते ॥ सर्वेषांसंस्थितःपश्चाद्दीर्घःसर्वेभ्यएवतु ॥ ६५ ॥
 ऐशान्याय्योभवत्कूर्मःशैलरूपोमहाद्युतिः ॥ मणिकर्णःसमाम्नातुरुद्यातोदेवौघसेवितः ॥ ६६ ॥ योऽनन्तरूपःशैलस्तुवाय
 व्यांसमवस्थितः ॥ मणिपर्वतसंज्ञोसौपर्वतोमाधवप्रियः ॥ ६७ ॥ महामायागिरेर्यस्तुनैर्ऋत्यांसमवस्थितः ॥ सगन्धमा
 दनोनाम्नासर्वदाशङ्करप्रियः ॥ ६८ ॥ वराहपृष्ठचरमेयतच्छिन्नौमहासुरौ ॥ हरिणातत्रसंघ्यातःपाण्डुनाथइतिस्मृतः ॥
 ॥ ६९ ॥ ब्रह्मशक्तिशिलायास्तुपूर्वभागेतुमध्यतः ॥ यस्तुपर्वतरूपोहंसतुमस्माचलाह्वयः ॥ ७० ॥ एवम्पुण्यतमेपीठेकु
 ञ्जिकापीठसंज्ञके ॥ नीलकूटेमयासार्द्धन्देवीरहसिसंस्थिता ॥ ७१ ॥ सत्यास्तुपतितन्त्रविशीर्णयोनिमण्डलम् ॥ शिलात्व
 मगमच्छैलेकामारुयातत्रसंस्थिता ॥ ७२ ॥ संस्पृश्यतांशिलाम्मर्त्योत्थमरत्वमवाप्नुयात् ॥ अमर्त्योब्रह्मसदनंतस्थोमोक्षम

पु०

अ.६४

२०१

वामुयात् ॥ तस्याःशिलायामाहात्म्ययैत्रकामेश्वरीस्थिता ॥ ७३ ॥ अद्भुतयैस्यगुह्येतुलोहम्भस्मभवेद्भूतम् ॥ साचापिप्रत्य
 हन्तत्रपञ्चमूर्तिधराभवत् ॥ ७४ ॥ मोहार्थसर्वलोकानाम्ममापिप्रीतयेशिवा ॥ अहम्पञ्चमुखेनाशुपञ्चभागेव्यवस्थितः ॥ ७५ ॥
 ईशानःपूर्वभागस्थःकामेश्वर्याःप्रधानतः ॥ ऐशान्याम्बैतत्पुरुषोत्तमोस्तस्यसन्निधौ ॥ ७६ ॥ सद्योजातोऽथवायव्याव्वा
 मदेवस्तुसङ्गतः ॥ देव्याश्चापिनरश्रेष्ठपञ्चरूपाणिभैरव ॥ ७७ ॥ शृणुवेतालगुह्यानिदेवैरपिसदैवहि ॥ कामाख्यात्रिपुराचै
 वतथाकामेश्वरीशिवा ॥ ७८ ॥ शारदाऽथमहालोकाकामरूपगुणैर्युता ॥ मयिलिङ्गत्वमापन्नेशिलायाद्योनिमण्डले ॥ ७९ ॥
 सर्वेशिलात्वमगमञ्छैलरूपाश्चनिर्जराः ॥ यथाहन्निजरूपेणरेमेवैसहकामया ॥ ८० ॥ शिलारूपप्रतिच्छन्नास्तथासर्वा
 स्तुदेवताः ॥ शिलारूपप्रतिच्छन्नाःशैलेशैलेव्यवस्थिताः ॥ ८१ ॥ रमन्तेचस्वरूपेणनित्यंरहसिसङ्गताः ॥ ब्रह्माविष्णुहरश्चो
 त्रदिक्पालाःसर्वैवते ॥ ८२ ॥ अन्येष्वत्रस्थितादेवाःसानुकूलाःसदामयि ॥ उपासितुन्तदादेवीङ्कामाख्याङ्कामरूपिणीम्
 ॥ ८३ ॥ नीलशैलस्त्रिकोणस्तुमध्यनिम्नःसदाशिवः ॥ तन्मध्येमण्डलञ्चारुत्रिंशच्छक्तिसमन्वितम् ॥ ८४ ॥ योनिस्तस्याञ्छिला
 यान्तुशिलारूपामनोहरा ॥ वितस्तिमात्रविस्तीर्णैकविंशाङ्गुलीयुता ॥ ८५ ॥ क्रमसूक्ष्मविनम्रासाभस्मशैलानुगामिनी ॥
 सिन्दूरकुङ्कुमारक्तासर्वकामप्रदायिनी ॥ ८६ ॥ तस्याय्योनौपञ्चरूपानित्यङ्गीडतिकामिनी ॥ महामायाजगद्वात्रीमूल

का० भूताशनातनी ॥ ८७ ॥ तत्रोष्ठौयोगिनीर्नित्यानूतनूताःसनातनीः ॥ पूर्वोक्ताःशैलपुत्र्याद्याःस्थितादेव्याःसमन्ततः ॥
 २०२ ॥ ८८ ॥ तासान्तुपीठनामानिशृणुचैकत्रभैरव ॥ गुप्तकामाचश्रीकामातथान्याविन्ध्यवासिनी ॥ ८९ ॥ कोटीश्वरीवनस्था
 तुपाददुर्गातथापरा ॥ दीर्घेश्वरीक्रमादेवप्रकटाभुवनेश्वरी ॥ ९० ॥ स्वयोगिन्यःपीठनाम्नाख्याताअष्टौचदेवता ॥ सर्व
 तीर्थानिचैकत्रजलरूपाणिभैरव ॥ ९१ ॥ स्थितानिनाम्नासौभाग्यसरस्यल्पापिपुण्यदा ॥ विष्णुस्तुतीरेतस्यास्मना
 म्नाकमलइत्युत ॥ ९२ ॥ कामुकाख्यस्तुवटुकःकामाख्याभ्यर्णसंस्थितः ॥ लक्ष्मीःसरस्वतीदेव्यौदेव्याःसङ्गेव्यवस्थि
 तेः ॥ ९३ ॥ ललिताख्याभवलक्ष्मीर्मातङ्गीतुसरस्वती ॥ गणाध्यक्षःपूर्वभागेतस्यशैलस्यसंस्थितः ॥ ९४ ॥ सिद्धः
 सनाम्नाविख्यातोद्वारेदेव्याःप्रियःसुतः ॥ कल्पवृक्षःकल्पवल्लीतिन्तिडीचापराजिता ॥ ९५ ॥ भूत्वातस्मिन्महाशैले
 स्थितौदेव्याधृतप्रिये ॥ वराहःपाण्डुनाथाख्यःस्थितस्तत्रहरिष्यतः ॥ ९६ ॥ जघनेशिरसीकृत्वाजघानमधुकैटभौ ॥
 तस्यासन्नेब्रह्मकुण्डम्ब्रह्मणानिर्मितम्पुरा ॥ ९७ ॥ ईशानाख्यःशिवोयत्रतस्मिन्नेश्वरसंज्ञकम् ॥ शिलारूपंसिद्धकुण्ड
 म्मध्यस्थविद्भिभैरव ॥ ९८ ॥ तस्यासन्नेगयाक्षेत्रङ्गेत्रय्यारणसीतथा ॥ योनिमण्डलसङ्काशङ्कुण्डम्भूत्वाव्यवस्थितः
 ॥ ९९ ॥ तत्रैवाऽमृतकुण्डतुसुधासंघप्रपूरितम् ॥ ममप्रियार्थमिन्द्रेणस्थापितंसहनिर्जरैः ॥ १०० ॥ वामदेवाह्वयंशी

पु०
 अ.६४

२०२

र्षेश्रीकामेश्वरसंज्ञकम् ॥ कामकुण्डम्महापुण्यन्तस्यासन्नेव्यवस्थितम् ॥ १ ॥ केदारसंज्ञकक्षेत्रमध्यस्थसिद्धकामयोः ॥
 दीर्घश्चतुर्दशव्यामच्छायाक्षत्राह्वयन्तुतत् ॥ २ ॥ तस्यासन्नेशैलपुत्रीगुप्तकामाह्वयातुसा ॥ गुप्तकुण्डस्यमध्यस्थाकामेशग्रा
 णिसङ्गता ॥ ३ ॥ कामेश्वरशिलाशक्ताकामाख्यासंज्ञितासदा ॥ पूर्वभागेणसंसक्तायोनेस्तुपरमागतः ॥ ४ ॥ कामका
 माख्ययोर्मध्येकालरात्रिव्यवस्थिता ॥ पीठेदीर्घेश्वरीनाम्नासीमाभागेप्रचण्डिका ॥ ५ ॥ कामाख्याप्रस्तरप्रान्तेरीकूष्माण्डी
 नामयोगिनी ॥ पीठेकोटीश्वरीनाम्नायोनिरूपेणसंस्थिता ॥ ६ ॥ यन्नाघोराह्वयंशीर्षन्तकामायास्तुदक्षिणे ॥ पिठेभैर
 वनामातुगीयतेपरमार्थिभिः ॥ ७ ॥ चामुण्डाभैरवीनाम्नाभैरवासन्नसंस्थिता ॥ नाईकाकामदाभक्तेचण्डमुण्डविनाशि
 नी ॥ ८ ॥ कामाभैरवयोर्मध्येस्वयन्देवीसुरापगा ॥ हितायसर्व्वजगतान्देव्यास्तुप्रीतयेसदा ॥ ९ ॥ सद्योजाताह्व
 यंशीर्षम्पीठेत्वाम्नातकेश्वरम् ॥ भैरवाख्येगह्वरेतुस्थितन्देवर्षिसेवितम् ॥ ११० ॥ विद्वितत्रैवदुर्गाख्यान्नायिकाय्यैङ्ग
 रूपिणिम् ॥ सिद्धकामेश्वरीनाम्नाख्यातादेवेषुनित्यशः ॥ ११ ॥ अजीर्णपत्रःसुच्छायोवृक्षस्तत्रसुसंस्थितः ॥ आम्नात
 कःकल्पवृक्षःकल्पवल्लीसमन्वितः ॥ १२ ॥ पीठेतुसिद्धगङ्गाख्यास्वयंगङ्गासमुत्थिता ॥ आम्नातकस्यनिकटेममप्रीति
 वितृद्वये ॥ १३ ॥ पुष्कराख्यान्तुतक्षेत्रम्पीठेत्वाम्नातकाह्वयम् ॥ ऐशान्यान्तत्पुरुषाख्यम्ममशीर्षव्यवस्थितम् ॥ १४ ॥

का०

२०३

भुवनेश्वरनाम्नातुपीठेख्यातश्चभैरव ॥ गहरम्भुवनेशस्यभुवनानन्दसंज्ञकम् ॥ १५ ॥ तस्यासन्नेतुसुरभिःशिलारूपेणसं
 स्थिता ॥ कामधेनुरितिख्यातापीठेकामप्रदायिनी ॥ १६ ॥ योसौशरभमूर्तिर्मेमध्यखण्डप्रवण्डकः ॥ महाभैरवनामाभू
 त्कोटिलिङ्गाह्वयस्तुसः ॥ १७ ॥ मूर्तिभिःपञ्चभिःपञ्चभागेषुसममास्थितः ॥ अहम्पश्चादतिप्रीत्याभैरवाख्यस्थितोऽधरे
 ॥ १८ ॥ महागौरीतुयादेवीयोगिनीसिद्धरूपिणी ॥ साब्रह्मपर्वतेचास्तेशिलारूपेणचोद्धतः ॥ १९ ॥ अतीवरूपसम्पन्ना
 नाम्नासाभुवनेश्वरी ॥ यत्रब्रह्मातुसंशक्तोमयिपर्वतरूपिणि ॥ २० ॥ कल्पवल्लीतुतत्रास्तेनाम्नासात्वपराजिता ॥ काम
 धेनोरदूरस्थापूर्वभागेमहेश्वरी ॥ २१ ॥ श्रोकामाख्यायोनिरूपाचण्डिकासातुयोगिनी ॥ आग्नेय्याँर्विद्वितांसंस्थांस
 र्वकामप्रदांशुभाम् ॥ २२ ॥ योगिनीचन्द्रघण्डाख्यापीठेभूद्विध्यवासिनी ॥ योगिनीस्कन्दमातातत्पीठेभूद्वनवासिनी
 ॥ २३ ॥ कात्यायनोपीठनाम्नापाददुर्गेतिगद्यते ॥ नैर्ऋत्यात्रीलशैलस्यप्रान्तेसासंस्थिताशिवा ॥ २४ ॥ योसौनन्दो
 ममतनुःसतुपाषाणरूप ॥ धृक्संस्थितःपश्चिमद्वारिह्नूमान्पीठनामतः ॥ २५ ॥ ॥ और्वउवाच ॥ ॥ इतित
 स्यवचःश्रुत्वाशभमोरमिततेजसः ॥ भैरवस्तन्तुपप्रच्छवेतालेऽपिसमुत्सुकः ॥ २६ ॥ ॥ इतिकालिकापुराणे
 चतुष्पष्टितमोऽध्यायः ॥ ६४ ॥ वेतालभैरवावूचतुः ॥ श्रुतःपीठक्रमस्तातदेव्याःपूजाक्रमस्तुतः ॥ श्रोतुमिच्छामिमूर्तिनाम्प

पु०

अ.६५

२०३

अनामपिशङ्कर ॥ १॥ रूपाणिपञ्चमूर्तिनाम्नन्त्रागिचसमन्ततः ॥ तत्रमन्त्राणितन्त्राणिबदनौघमध्यज ॥ २ ॥ ॥ ईश्वरउ
 वाच ॥ ॥ शृणुवक्ष्यामिवेतालमन्त्रन्तन्त्रमृथक्पृथक् ॥ कामारूपापञ्चमूर्तीनारूपङ्कल्पञ्चभैरव ॥ ३॥ कामस्यङ्ककाममध्य
 स्थङ्कामदायपुटीकृतम् ॥ कामेनकामयेत्कामीकामङ्कामेनियोजयेत् ॥ ४॥ ज्येष्ठन्तुव्यञ्जनम्ब्रह्मन्परःशान्ततदुच्यते ॥ प्रथमङ्क
 मतःकुर्यात्तसंशक्तसुधामयम् ॥ ५॥ प्रजापतिस्तथाशक्रबीजंसंस्थादिसर्ग्युतम् ॥ चन्द्रार्द्धसदितम्बोजङ्कामारूपायाःप्रचक्ष्य
 ते ॥ ६॥ इदन्धर्मप्रदङ्काममोक्षार्थानाम्प्रदायकम् ॥ इदंरहस्यम्परममन्यत्रतुसुदुर्लभम् ॥ ७॥ श्रोत्रेणोदम्यैशृणुयाद्गुरुवक्त्रात्र
 रोत्तमः ॥ सकामानखिलान्प्राप्यशिवलोकेमहीयते ॥ ८ ॥ श्रुतिसकलितसारन्देवकण्ठौघहारंसकलकलुषहारिश्रोधरानन्द
 कारि ॥ सुनयशुभयोभिर्भ्वाजयेद्यद्यशोभिस्तदिहशिवसमस्तविघ्नहन्त्रीङ्गितार्थम् ॥ ९॥ नयनकरभकारिध्याननाश्रोपकारि
 प्रणयिसुनयसंस्थन्देवसत्याह्निकस्थम् ॥ परमपदविशीर्णशर्च्चदौर्भ्वाग्यजीर्णशृणुशिवपदरूपङ्कामदेव्याःस्वरूपम् ॥ १० ॥
 श्रवणगगनमात्रार्दितयैस्यनामप्रभवतिबहुभूत्यैनीतिमार्गैकधाम ॥ सुरगणगणानायाङ्कुण्डलीयस्यशक्तिस्तदिहपरमरूप
 पञ्चिन्तनीयङ्कुतीशैः ॥ ११ ॥ रविशशियुतकर्णाकुङ्कुमापोतवर्णामणिक्रनकविचित्रालोककर्णात्रिनेत्रा ॥ अभयवरदहस्ता
 साक्षसूत्रप्रशस्ताप्रणतसुरनरेशासिद्धकामेश्वरीसा ॥ १२ ॥ अरुणकमलसंस्थारक्तपद्मासनस्थानवतरुणशरीरामुक्तके

का०
२०४

शोसुहारा ॥ शवहृदिपृथुतुङ्गन्यस्तयुग्मामनोज्ञाशिशुरविसमवस्त्रासिद्धकामेश्वरीसा ॥ १३ ॥ विपुलविभवदात्रोस्मेख
त्कासुकेशीदलितकरकदनासामिचन्द्रावनम्रा ॥ मनसिजट्टपदिस्थायोनिमुद्रालसन्तीसकलगगनशक्तासंश्रुतस्तालभागा
॥ १४ ॥ चिन्त्याचैवव्यिद्युदग्निप्रकाशाधर्माध्यासाधकैर्वाच्छितार्थैः ॥ कल्पन्तन्त्रण्यस्तस्यंदसम्यगर्थवेतालवरम्भैवश्रीप्र
तिष्ठम् ॥ तस्मिन्नाधम्मण्डलद्विपश्चात्कार्यञ्चैतच्चन्दनैःपुष्पयुक्तैः ॥ १५ ॥ पर्यायोयोलेखनेपूर्वयुक्तोदेवीतन्त्रेसोत्रपूर्वविविधे
यः ॥ १६ ॥ इतिकालिकापुराणेपञ्चष्ठितमोऽध्यायः ॥ ६५ ॥ ॥ ईश्वरउवाच ॥ ॥ वैष्णवीतन्त्रमन्त्रस्ययथापूर्वम्मयोदि
तम् ॥ मण्डलम्प्रतिपत्त्यातुपर्यायोमण्डलस्ययः ॥ १ ॥ सएवमप्रथमङ्कार्यःशिलायाम्पुष्पचन्दनैः ॥ पात्रादीनाम्प्रतिष्ठा
न्तथैवात्रापियोजयेत् ॥ २ ॥ वैष्णवीतन्त्रमन्त्रस्यप्रोक्तायाप्रतिपत्तयः ॥ अत्रताःसकलायोज्याआसनादैश्चपूजनम् ॥ ३ ॥
तेभ्योन्योयोविशेषोत्रतद्वक्ष्येशृणुभैरव ॥ प्रथमम्भास्करायाध्यम्प्रदद्याच्छेतसर्षपैः ॥ ४ ॥ पुष्पचन्दनसर्व्वितैसगणायमा
हात्मने ॥ आसनार्चनशेषेतुपीठोक्ताःसर्व्वदेवताः ॥ ५ ॥ पीठनाम्नातुसर्व्वयुज्यामण्डलस्यतुमध्यतः ॥ ध्यानस्वरूपमिन्नन्त
द्वैष्णव्यासहभैरव ॥ ६ ॥ कामायाःसर्व्वमन्यतुमहामायास्तवोदितम् ॥ योगिनीस्तुचतुःषष्टिपूजयेच्चपृथक्पृथक् ॥ ७ ॥ गु
हाम्नोभवाश्चापिमहत्सोहान्तथासखीम् ॥ अनन्तरम्पूजयेत्तुदिकपालांश्चनवग्रहान् ॥ ८ ॥ रूपतस्तान्समुद्दिश्यपूजयेदिष्ट

पु०
अ. ६५

२०४

सिद्धये ॥ पूर्वद्वारेणपतिप्रथमन्तुप्रपूजयेत् ॥ ९ ॥ नन्दिनश्चहनुमन्तम्पश्चिमद्वारिपूजयेत् ॥ भृङ्गीचोत्तरतःपूज्योमहा
कालस्तुदक्षिणे ॥ १० ॥ एतेममद्वारपालादेव्याद्वारेप्रयूजयेत् ॥ पात्रामृतीकृतिविधौकुर्याद्वैकाममुद्रया ॥ ११ ॥ भूता
पसारणङ्कुर्यात्पूर्वन्तालत्रयेणतु ॥ वामहस्तेदक्षिणेनपाणिनातालमाहरेत् ॥ १२ ॥ हुँहुँफडितिमन्त्रेणवेतालादीश्चसारये
त् ॥ सर्वमुत्तरतन्त्रोक्तन्त्रङ्कुर्यात्तुसाधकः ॥ १३ ॥ अत्रोक्तेनस्वरूपेणप्राणायामंतथाचरेत् ॥ स्नापयेत्प्रथमन्देवीम्मू
लमन्त्रेणपूजकः ॥ १४ ॥ मधुक्षीराज्यदधिभिर्गोमूत्रैर्गोमयैस्तथा ॥ रत्नोदकैःशर्कराभिर्गुडरत्नङ्कुशोदकैः ॥ १५ ॥ शित
सर्षपयुक्ताभ्यान्तिलक्ष्मीरैस्तथायवैः ॥ रक्तचन्दनपुष्पैश्चदूर्वाभीरोचनायुतैः ॥ १६ ॥ नवभिर्विवरेदर्घ्यशिलाय्यांयोनिस्
त्रिधौ ॥ आसनम्पाद्यमर्घ्यञ्चततआचमनीयकम् ॥ १७ ॥ मधुपर्कस्नानजलव्यञ्जनञ्चन्दनभूषण ॥ पुष्पन्धूपश्चदीपश्चनेत्राञ्ज
नमतःपरम् ॥ १८ ॥ नैवेद्याचमनीयेचप्रदक्षिणनमस्कृती ॥ एतेषोऽशनिर्दिष्टाउपचारास्तुपीठतः ॥ १९ ॥ आवाहये
न्महादेवीङ्गायत्र्याकामयोगया ॥ तामेवविद्विवेतालगुल्यम्भैरवदैवतम् ॥ २० ॥ कामारुख्येत्वमिहागच्छयथावन्ममसन्नि
धौ ॥ पूजाकर्मणिसान्निध्यमिहकल्पयकामिनि ॥ २१ ॥ कामारुखायैचविद्वहेकामैश्वर्य्यैतुधीमहि ॥ ततःकुर्यान्महादेवी
ततश्चानुप्रचोदयात् ॥ २२ ॥ एषातुकामगायत्रीपूजयेदनयाशुभाम् ॥ पूजावसानेचबलीनूदेव्याःप्रोत्थैर्निवेदयेत् ॥ २३ ॥

का०

२०६

रुद्राक्षमालयाजाप्यमादायैवसमाचरेत् ॥ नाक्षरैर्मूलमन्त्रस्यत्रिधावृत्तैः प्रपूजयेत् ॥ २४ ॥ कामारुखायाषडङ्गानिआह्वाना
नन्तरेतथा ॥ वैष्णवीतन्त्रमन्त्रस्यकराङ्गन्यासयोश्चये ॥ २५ ॥ सुराः प्रोक्ताः स्तैः सुरैस्तु सार्द्धचन्द्रैः सविन्दुकैः ॥ मूलमन्त्रा
द्यक्षराभ्याख्यैर्गुणपतुनियोजितैः ॥ २६ ॥ कनिष्ठादिक्रमेणैवत्यङ्गन्यासंसमाचरेत् ॥ अङ्गन्यासकरन्यासौकृत्वापश्चात्तु
साधकः ॥ २७ ॥ हच्छिरस्तुशिखावर्मनेत्रस्योदरपृष्ठतः ॥ बाह्वोः पाण्योर्जङ्घयोश्चपादयोश्चापिविन्यसेत् ॥ २८ ॥ अ
भयव्यरदहस्तमक्षमालांचसूत्रकम् ॥ पूजयेच्छशिनंसूर्यशिरश्चान्द्रकलान्तथा ॥ २९ ॥ रक्तपद्मंशवश्चैवलौहित्यम्ब्रह्मपुत्र
कम् ॥ मनोभवंशिलान्तत्रशक्तिस्थांशवमध्यतः ॥ ३० ॥ देव्याः प्रपूजयेद्भक्तः करवालश्चपार्श्वतः ॥ पीठादिदेवतास्तत्रयजे
त्कामेश्वरीं शुभाम् ॥ ३१ ॥ त्रिपुराम्पूजयेन्मध्येपीठप्रत्यधिदेवताम् ॥ शारदाञ्चमहोत्साहाम्मध्यएवप्रपूजयेत् ॥ ३२ ॥ चण्डे
श्वरीमहादेवीदेव्यानिर्माल्यधारिणी ॥ योनिमुद्रासमारुयाताकामारुखायाविसर्जने ॥ ३३ ॥ इदन्द्रव्यन्तुसिन्दूरचन्दनागु
रुक्कुम्भैः ॥ इतियोक्रमयाप्रोक्तोविशेषः परिपूजने ॥ ३४ ॥ एभिर्विशेषैः सहितवैष्णवीतन्त्रगोचरम् ॥ सर्वङ्कल्यंसमासाद्यका
मारुखाम्परिपूजयेत् ॥ ३५ ॥ अनेनैवविधानेनकामारुखाख्यैस्तुपूजयेत् ॥ मनोभवगुहामध्येसयातिपरमाङ्गतिम् ॥ ३६ ॥ ब्र
ह्माणीचण्डिकारौद्रीगौरीन्द्राणीतथैवच ॥ कौमारीवैष्णवीदुर्गानारसिंहीचकालिका ॥ ३७ ॥ चामुण्डाशिवदूतीचवाराही

पु०

अ.६६

२०६

कौशिकीतथा ॥ माहेश्वरीशाङ्करीचजयन्तीसर्वमङ्गला ॥ ३८ ॥ कालीकपालिनीमेधाशिवाशाकम्भरीतथा ॥ भीमाशान्ता
 भ्रामरीचरुद्राणीचाम्बिकातथा ॥ ३९ ॥ क्षमाधात्रीतथास्वाहास्वधापर्णामहोदरी ॥ घोररूपामहाकालीभद्रकालीभयङ्करी
 ॥ ४० ॥ क्षेमङ्करीचोग्रचण्डाचण्डोग्राचण्डनायिका ॥ चण्डाचण्डवतीचण्डिमहामोहाप्रियङ्करी ॥ ४१ ॥ कलविकरिणीदेवी
 बलप्रमथिनीतथा ॥ मदनोन्मथिनीदेवीसर्वभूतस्यदामनी ॥ ४२ ॥ उमातारामहानिद्राविजयाचजयातथा ॥ पूर्वोक्ताःशै
 लपुञ्जाद्यायोगिन्यष्टौचयाःक्रमात् ॥ ४३ ॥ ताभिरेभिश्चसहिताचतुःषष्ठीचयोगिनीः ॥ पूजयेन्मण्डलस्यान्तःसर्वकामार्थ
 सिद्धये ॥ ४४ ॥ नानाविधन्तुनैवेद्यपानम्पायसमेवच ॥ मोदकापूपपिष्टादिदेव्यैसम्यक्प्रदापयेत् ॥ ४५ ॥ एवन्तुपूजयेद्देवी
 ङ्कामारुघ्याव्यैरदायिनीम् ॥ भक्तियुक्तोनरोयस्तुससर्वाहंभतेप्रियान् ॥ ४६ ॥ महोत्साहातुयादेवीमहामायातुसास्मृता ॥
 वैष्णवीतन्त्रमन्त्रेणसापूज्यायोनिमण्डले ॥ ४७ ॥ तदेवमण्डलश्चास्यत्यङ्गन्यासन्तथैवच ॥ साएवपूजापर्यायतद्व्यानंसैवदे
 वता ॥ ४८ ॥ तन्त्रन्तदेवमुक्तन्तुतस्मान्नान्यंतुकिञ्चन ॥ मण्डलादिविसृष्ट्यर्थमहामायामहोत्सवे ॥ ४९ ॥ यत्प्रोक्तन्तेनतान्दे
 वीमहोत्साहान्तुमण्डले ॥ स्नानपूर्वम्पूजयेत्तुमध्वाज्यादिभिरासवैः ॥ ५० ॥ शृण्वतन्त्रिपुरामूर्तेःकामारुघ्यायाम्प्रपूजनम् ॥
 एतस्यामूलमन्त्रन्तुपूर्वमुत्तरतन्त्रके ॥ ५१ ॥ युवयोरिष्टयोःसम्यक्क्रमात्तत्प्रतिपादितम् ॥ वाग्भवङ्कामराजन्तुडामरश्चेतितत्र

का०

२०६

यम् ॥ ५२ ॥ सर्वधर्मार्थकामादिसाधककुण्डलीयुतम् ॥ त्रीण्यस्मात्पुरतोदद्यादुर्गाध्यातामहेश्वरी ॥ ५३ ॥ त्रिपुरेतिततः
 ख्याताकामाख्याकामरूपिणी ॥ तस्यास्तुत्तापनय्यादृक्कामाख्यायाः प्रकीर्तितम् ॥ ५४ ॥ तेनैवत्तापनकुर्व्यान्मूलम
 न्त्रेणपूजकः ॥ त्रिगुणमण्डलश्चास्यास्त्रिपुरन्तुत्रिरेखकम् ॥ ५४ ॥ मन्त्रन्तुत्र्यक्षरञ्ज्ञेयन्तरूपन्त्रयन्पुनः ॥ त्रिवि
 धाकुण्डलीशक्तिस्त्रिदेवानाञ्चसृष्टये ॥ ५६ ॥ सर्वन्त्रयन्त्रयय्यस्मात्त्रिपुरातेनसास्मृता ॥ उदीच्याद्यथपूर्वान्तारेखाःका
 र्यास्तुमण्डले ॥ ५७ ॥ त्रिस्त्रिरेखास्तुकर्तव्यास्ताएवपुष्पचन्दनैः ॥ ऐशान्यामथनैर्ऋत्याम्मन्त्रङ्कृत्वातुसल्लिखेत् ॥ ५८ ॥
 नैर्ऋत्याश्चैववायव्यान्ततोत्थैशान्यगान्पुनः ॥ एवत्रिकोणविलिखेन्मण्डलस्यान्तरेपुनः ॥ ५९ ॥ ऐशान्याद्यास्तुयारेखा
 सातुशक्तिर्निगद्यते ॥ नैर्ऋत्यांवायवीयाताततोत्थैशान्यगातुया ॥ ६० ॥ सातुशम्भुस्समाख्याताशक्त्याशम्भुर्विभेदयेत् ॥ श
 क्त्याविभिन्नम्भूतेशवेष्टयेत्कमलेनतु ॥ ६१ ॥ अष्टपत्रेणतान्ध्यात्वात्रिवर्णाम्प्राक्प्रपूजयेत् ॥ त्रिभिस्त्रिभिस्तुरेखाभिःशक्ति
 शम्भुञ्चवेष्टयेत् ॥ ६२ ॥ स्थानस्याभ्युक्षणं सम्यङ्मार्जनल्लिखन्तथा ॥ अस्रमन्त्रप्रयोगाणाम्भूतानामपसारणम् ॥
 ॥ ६३ ॥ वैष्णवीतन्त्रमन्त्रोक्तन्तथैवोत्तरतन्त्रके ॥ यत्प्रोक्तन्तुसामान्यम्प्राक्कुर्व्यात्साधकोनरः ॥ ६४ ॥ त्रिपुरायाविशेषेण
 सहितम्पूजनक्रमम् ॥ एतत्रिकोणन्देवानान्त्रयाणांस्थानमिष्यते ॥ ६५ ॥ ऐशान्यांतुतथेशानोनैर्ऋत्याञ्चतुराननः ॥ वाय

पु०

अ.६६

२०६

व्यान्तुतथाब्रह्माषट्कोणेषुप्रकीर्तिता ॥ ६६ ॥ दलन्त्वेकपुरम्प्रोक्तङ्केशरश्चापरम्पुरम् ॥ पुरंशेषान्त्रिकोणन्तुत्रिपुरम्मण्ड
 लंस्मृतम् ॥ ६७ ॥ दलेषुकेशरेचापित्रिकोणेचत्रिधात्रिधा ॥ रेखास्तुविहितासम्यक्कुर्यात्तत्रपुनःपुनः ॥ ६८ ॥ उत्त
 रन्तद्भवेद्वारन्तस्यवैधनुराकृतिः ॥ पूर्वद्वारन्तुषट्कोणश्चतुःकोणन्तुदक्षिणे ॥ ६९ ॥ पश्चिमन्तोरणाकारय्यथाचान्यत्रम
 ण्डले ॥ ऐशान्याम्पञ्चबाणास्तुलिखेद्वह्नौचतद्वनुः ॥ ७० ॥ नैऋत्यांपुस्तकश्चापिवायव्यामक्षमालिकाम् ॥ एवङ्कृत्वा
 मण्डलन्तुधृत्वावामेनपाणिना ॥ ७१ ॥ वाग्देशमनेनमइतिमण्डलम्पूजयेत्ततः ॥ पूजयित्वाततोभूतान्कालिकात्रितयेन
 तु ॥ ७२ ॥ मूलमन्त्रेणपूर्वोक्तैर्मन्त्रैरपिसमाचरेत् ॥ नवभिश्छोटिकाभिस्तुत्रिधाकृत्वातुवेष्टनम् ॥ ७३ ॥ अभ्युक्षण
 न्ततःकुर्याद्भूतानामपसारणम् ॥ प्रतिपत्तिस्तुपात्रस्यअर्घार्थन्नवधापुनः ॥ ७४ ॥ पूर्ववत्साधकःकुर्यादह्नंल्लवनन्त
 था ॥ अमृतीकरणङ्कुर्यात्प्रथमन्धेनुमुद्रया ॥ ७५ ॥ योनिमुद्रान्ततःकुर्यात्पात्रतोयन्तुत्रिःस्पृशेत् ॥ मार्तण्डभैरवायाध्वं
 न्दूर्वाभिःसिद्धसर्षपैः ॥ ७६ ॥ रक्तपुष्पैश्चन्दनैश्चसगणायनिवेदयेत् ॥ पाणिकच्छपिकान्त्यक्त्वाचिन्तनय्योनिमुद्रया
 ॥ ७७ ॥ आदौमध्येचकर्तव्यङ्कमाद्वेतालभैरव ॥ अस्त्रमन्त्रेणपात्रस्यस्थापनार्थन्तुमण्डलम् ॥ ७८ ॥ षट्कोणन्तुलिखेत्पूर्व
 न्तन्मन्त्रस्थापनेपिच ॥ ऐँआँह्रीँइतिमन्त्रेणत्रिधापात्रेजलङ्घिपेत् ॥ ७९ ॥ त्रिधागन्धश्चपुष्पश्चत्रिधादूर्वाक्षतम्पुनः ॥

का०

२०७

ओँहाँक्रीहूँक्रीँअङ्कुष्टादिक्रमान्यसेत् ॥ ८० ॥ ओँक्राइत्यस्यमन्त्रेणपाणिपृष्ठतलेतथा ॥ हृदयादिक्रमात्पश्चात्प्रासङ्कुर्ग्या
 त्रिधात्रिधा ॥ ८१ ॥ सय्येँज्यपाणयोःक्रमतश्चाङ्कुष्टादिव्यन्दयम् ॥ त्रिधात्रिधापृथक्कुर्ग्याच्छेषाङ्गानिचविन्यसेत् ॥ ८२ ॥
 कर्णरन्ध्रेतथाब्रह्मद्वारङ्केशतलन्तथा ॥ नासिकारन्ध्रयुगलञ्जानुयुग्मम्पदद्वयम् ॥ ८३ ॥ त्रिधात्रिधान्यसेदेभिःपङ्क्तिर्म
 न्त्रैःपृथक्पृथक् ॥ प्राणायामन्ततःकुर्ग्यात्पूरकैस्तम्भकैस्तथा ॥ ८४ ॥ रेचकेनापित्रिपुरामूर्तिन्देवीर्विचिन्तयेत् ॥ दहन
 श्रवणद्वत्वाआद्याम्मूर्तिर्विचिन्तयेत् ॥ ८५ ॥ त्रिधादृत्याथहृदयेताम्मूर्तिशृणुभैरव ॥ सिन्दूरपुञ्जसङ्काशान्त्रिनेत्रान्तुचतुर्भु
 जाम् ॥ ८६ ॥ वामोर्ध्वपुष्पकोदण्डन्धृत्वाधःपुस्तकन्तथा ॥ दक्षिणोर्ध्वपञ्चबाणानक्षमालान्दधात्यधः ॥ ८७ ॥ चतुर्णाङ्कुण
 पानान्तुपृष्ठेन्यङ्कुणपान्तरम् ॥ निधायतस्यपृष्ठेतुसमपादेनसंस्थिताम् ॥ ८८ ॥ जटाजूटार्द्धचन्द्रेणसमाबद्धशिरोधराम् ॥
 लग्नान्निवलिभेदेनचारुमध्याम्मनोहराम् ॥ ८९ ॥ सर्वालङ्कारसम्पूर्णासर्वाङ्गसुन्दरीशुभाम् ॥ स्रवद्रविणसन्दोहांस
 र्वलक्षणसय्युताम् ॥ ९० ॥ एनान्तुप्रथमन्ध्यात्वात्रिधात्मानन्तुचिन्तयेत् ॥ सद्रूपश्चततःपश्चात्पुष्पन्तद्वाग्भवेनतु ॥ ९१ ॥
 स्वमस्तकेपुनर्दद्यादङ्गन्यासम्पुनस्तथा ॥ मन्त्रद्वयन्त्रिधाजप्त्वावाग्भवाद्यन्तुसाधकः ॥ ९२ ॥ अर्घ्यपात्रस्यतोयेषुतैस्तोयैः
 सेचयेच्छिरः ॥ पूजोपकरणञ्चापित्रिरभ्युक्षयतथैवतु ॥ ९३ ॥ कामपीठन्ततोध्यात्वापूजयेत्क्रमतस्त्वित्मान् ॥ गणेशश्चगणा

पु०

अ.६६

२०७

ध्यक्षङ्गणनाथन्तथैवच ॥ ९४ ॥ गणक्रीडश्चपूर्वादिद्वारेमन्त्रेणपूजयेत् ॥ हैरम्बबीजमेतेषामन्त्रस्तुपरिकीर्तितः ॥ ९५ ॥
 विद्याशान्तिर्निवृत्तिश्चप्रतिष्ठाद्वारपालकाः ॥ कलान्ताःपूजयेत्सम्यक्पूर्वादिक्रमतस्तथा ॥ ९६ ॥ सिद्धपुत्रञ्ज्ञानपुत्रन्त
 थासहजपुत्रकम् ॥ शेषंसमपुत्रन्तुपूजयेद्वटुकानिमान् ॥ ९७ ॥ प्रत्येकन्तुश्रियंदेवीवटुकानांपरेवरे ॥ श्रीमित्यनेनमन्त्रे
 णपूर्वादौपूजयेत्क्रमात् ॥ ९८ ॥ सिद्धस्यसहजस्याथज्ञानस्यसमयस्यच ॥ कुमारीपूजयेत्कोणेऐशान्यादौतुमण्डले ॥
 ॥ ९९ ॥ गोरटण्डामरश्चैवलोहजङ्घन्तथैवच ॥ भूतनाथद्वेत्रपालमीशानादौप्रपूजयेत् ॥ १०० ॥ मण्डलस्यचमध्येतुपञ्च
 बाणान्प्रपूजयेत् ॥ ॥ इतिश्रीकालिकापुराणेपञ्चषष्ठितमोऽध्यायः ॥ ६३ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ द्वावणंशोषणश्चैवबन्ध
 नम्मोहनन्तथा ॥ आकर्षणञ्चमध्येनमन्त्रेणैवप्रपूजयेत् ॥ १ ॥ ततस्त्रिष्वथकोणेषुपूजयेत्तुत्रियोगिनीः ॥ भगश्चभगजिह्वांच
 भगास्यामुत्तरादिकम् ॥ २ ॥ क्रमात्तुपूज्यास्त्रिस्त्रोऽन्याअन्यामध्येतुकोणयोः ॥ भगमालिनीन्तुप्रथमेद्वितीयेतुभगोदरीम् ॥ ३ ॥
 तृतीयेभगहारान्तुयोगिनीङ्कामरूपिणीम् ॥ अनङ्गकुसुमान्देवीन्तथैवानङ्गमेखलाम् ॥ ४ ॥ अनङ्गमदनाश्चैवत्यनङ्गमद
 नोद्भवाम् ॥ अनङ्गवेशाश्चानङ्गमालिनीम्मदनोद्भवाम् ॥ ५ ॥ दलकेशरमध्येतुत्यष्टमीम्मदनाङ्कुशाम् ॥ शैलपुण्यादयश्चाष्टौ
 त्रिपुरापूजनक्रमे ॥ ६ ॥ एतन्नामभिरव्यग्रावभूवुःकामयोगिनीः ॥ वाग्भवेनतथादुर्गान्नेत्रबोजान्तुकेनतु ॥ ७ ॥ अङ्गन्यासं

का० २०८ समन्त्रैस्तुषड्विष्टविमान्पुनः ॥ पूजयेत्क्षेत्रपालौस्तुमध्येकिञ्चलकपत्रयोः ॥ ८ ॥ हेतुकन्त्रिपुरघ्नश्चाग्निजिह्वस्तथैवच ॥
 अग्निवेतालसंज्ञश्चकालश्चाऽथकरालकम् ॥ ९ ॥ एकपादम्भीमनाथमुत्तरादिक्रमेणतु ॥ एभिरेवाष्टभिर्मन्त्रैःकामराजे
 नसंयुतैः ॥ १० ॥ नवैतानसिताङ्गादीन्नायकान्पूजयेत्क्रमात् ॥ मण्डलस्यचतुर्दिक्षुद्वौद्वौपूर्वादिषुक्रमात् ॥ ११ ॥ प
 द्ममण्डलयोर्मध्येशेषमेकन्तुपूजयेत् ॥ असिताङ्गेरुश्चण्डःक्रोधोन्मत्तोभयङ्करः ॥ १२ ॥ कपालीभीषणश्चैवसंरीतिश्चेति
 नव ॥ ऐशान्यादिक्रमाद्द्वेनायिकंपूजयेन्नरः ॥ १३ ॥ पद्ममण्डलयोर्मध्येअग्नौद्वेचप्रपूजयेत् ॥ ब्रह्माणीभैरवीश्चैवतथामा
 हेश्वरीमपि ॥ १४ ॥ कौमारीवैष्णवीश्चैवनारसिंहीन्तथैवच ॥ वाराहीश्चतथेन्द्राणीञ्चामुण्डाश्चण्डिकान्तथा ॥ १५ ॥
 आधारशक्तिप्रभृतौन्मण्डलस्यतुमध्यतः ॥ वैष्णवीतन्त्रकल्पोक्तान्त्सर्वान्भैरवपूजयेत् ॥ १६ ॥ शिवस्यपञ्चयाःप्रो
 क्ताःसद्योजातादयःपुरा ॥ मूर्तयस्ताःपद्ममध्येपञ्चप्रेतत्वमागताः ॥ १७ ॥ ताःपञ्चपूजयेन्मध्येरक्तपद्मंशवन्तथा ॥ सिं
 हश्चपूजयेत्तत्रजगदाधारसंज्ञितम् ॥ १८ ॥ जयन्तीम्मङ्गलाङ्कालीम्भद्रकालीङ्कपालिनीम् ॥ दुर्गाङ्गमांशिवान्धात्रीं
 स्वधांस्वाहाश्चपूजयेत् ॥ १९ ॥ उग्रचण्डाप्रचण्डाचण्डोग्राचण्डनायिका ॥ चण्डाचण्डवतीचैवचण्डोग्राचण्डनायिका
 ॥ २० ॥ एताःसम्पूजयेन्मध्येन्मण्डलस्यविशेषतः ॥ आदित्यादीन्ग्रहान्त्सर्वान्पूजयेत्ततोत्पत्त्यसंयुतान् ॥ २१ ॥ क्रमा

पु०
 अ. ६७

२०८

त्रत्येकमुद्दिश्यपार्श्वेपार्श्वेप्रपूजयेत् ॥ दिक्पालानान्तुमन्त्रेणतथासर्वास्तुदिक्पतीन् ॥ २२ ॥ अस्रमन्त्रैस्तुतान्सर्वास्ते
 षाम्मन्त्राणिभैरव ॥ नाथङ्कामेश्वरन्तत्रएकवक्त्रश्चतुर्भुजम् ॥ २३ ॥ भस्मश्वेतमध्यतद्दिरक्तपुष्पैस्तुकुङ्कुमैः ॥ त्रिशू
 लश्चपिनाकश्चवामहस्तद्वयेस्थितम् ॥ २४ ॥ उत्पलम्बीजपूरश्चदक्षिणंद्वितयेतथा ॥ श्वेतपद्मोपरिस्थश्चध्यात्वामध्येप्र
 पूजयेत् ॥ २५ ॥ कामख्यांमूर्त्तितोध्यात्वाकामाख्यामपिपूजयेत् ॥ कामेश्वरीन्तत्रदेवीम्पूजयेत्परमेश्वरीम् ॥ २६ ॥
 वक्ष्यमाणेनरूपेणतत्रवेतालभैरवौ ॥ करालङ्घेत्रपालश्चकर्त्रिकर्परधारिणम् ॥ २७ ॥ पूजयेद्दीशमत्यर्थन्दंष्ट्राभिर्नाधरम्भ
 षम् ॥ त्रिन्तिडीङ्कल्पवृक्षश्चसुच्छायंरत्नभूषितम् ॥ २८ ॥ त्रिकुठङ्कणवर्णश्चनीलशैलम्महाद्युतिम् ॥ मनोभवाङ्कुहान्त
 त्रपञ्चव्यामायतांशुभाम् ॥ २९ ॥ रत्नमण्डलसंयुक्तांरक्तवर्णांसुवर्तुलाम् ॥ अपराजिताश्चवल्लीश्चव्यामत्रयसुविस्तृताम् ॥
 ॥ १३० ॥ आरक्तवर्णांसिततङ्कुसुमैरुपशोभिताम् ॥ वटुकङ्कम्बलाख्यन्तुस्वर्णगौरङ्गजासनम् ॥ ३१ ॥ द्विभुजन्दक्षि
 णेदण्डपाणिर्व्योमेकपालकम् ॥ विभ्रतम्पुरतोदेव्याःपूज्योविघ्नविपत्तये ॥ ३२ ॥ भैरवःपाण्डुनाथश्चरक्तगौरश्चतुर्भु
 जः ॥ गदाम्पद्मश्चशक्तिश्चचक्रश्चापिकरेषुच ॥ ३३ ॥ विभ्रदेव्याःपुरोभागेपूज्योयव्विष्णुरूपधृक् ॥ श्मशानंहेरूकारुय
 श्चरक्तवर्णम्भयङ्करम् ॥ ३४ ॥ असिचर्मधरंरौद्रम्भुजानम्मनुजामिषम् ॥ तिसृभिर्मण्डमालाभिर्गलद्रक्ताऽभिराजित

का०

२०९

म् ॥ ३५ ॥ अग्निनिर्दग्धविगलन्दन्तप्रेतोपरिस्थितम् ॥ पूजयेच्चिन्तनेनैव शस्त्रवाहनभूषणम् ॥ ३६ ॥ महोच्छ्वासाय योगिनीन्तु
 महामायास्वरूपिणीम् ॥ ध्यानतोरूपतस्तान्तु देव्या अग्रे प्रपूजयेत् ॥ ३७ ॥ पुरीश्चन्द्रवतीन्देव्या नीलपर्वतपूर्वतः ॥ यो
 जनद्वयविस्तीर्णमर्द्धयोजनमायताम् ॥ ३८ ॥ उच्चैरनेकप्रासादसौधसद्मविभूषिताम् ॥ मणिरत्नसुवर्णौघजातप्रासाद
 विस्तृताम् ॥ ३९ ॥ क्रीडासरोवरैः सद्भिः सञ्छन्ना विष्कैः कचैः ॥ सय्युक्ताम् पूजयेत्तत्र देव्या अग्रे समन्त्रकम् ॥ ४० ॥
 लौहित्यरक्तगौराङ्गनीलवस्त्रविभूषितम् ॥ रत्नमालासमायुक्तश्चतुर्बाहुसमन्वितम् ॥ ४१ ॥ पुस्तकं श्वेतपद्मश्च विभ्रतन्द
 क्षिणेकरे ॥ वामेशक्तिध्वजश्चैव शिशुमारस्थितं शुभम् ॥ ४२ ॥ पीठेश्वरानिमान्मध्ये मन्त्रैरेतैः प्रपूजयेत् ॥ नाथङ्कामेश्वर
 न्देवम् प्रासादेन प्रपूजयेत् ॥ ४३ ॥ कामेश्वर्यास्तु मन्त्रेण यजेत् कामेश्वरीं शुभाम् ॥ द्वावुपान्तौ बलेनैव मदनान्ते च तत्क्रमा
 त् ॥ ४४ ॥ योजयेन्नादविन्दुभ्यामासाकारमन्त्रकम् ॥ चण्डिकानेत्रबीजस्य यच्छेषमक्षरन्तु तत् ॥ ४५ ॥ कल्पन्ति
 न्तिडिकावृक्षमन्त्रमेतत्प्रकीर्तितम् ॥ उग्रायामध्यबीजन्तु नीलशैलस्य मन्त्रकम् ॥ ४६ ॥ मनोभवस्य बीजन्तु महादेवे
 नसंहितम् ॥ चन्द्रविन्दुसमायुक्तन्तन्मन्त्रश्चापराजितम् ॥ ४७ ॥ हयग्रीवस्वरूपस्य विष्णोर्ग्र्यद्बीजमुत्तमम् ॥ कम्बलस्य
 तु तन्मन्त्रम् पूजनं परिकीर्तितम् ॥ ४८ ॥ केवलः सप्ररोहादिषष्ठस्वरसमन्वितः ॥ चन्द्रविन्दुसमायुक्तं हयग्रीवस्य बीजकम् ॥

पु०

अ. ६७

२०९

॥ ४९ ॥ भैरवम्पाण्डुनाथश्चवनमालिस्वरूपिणम् ॥ वाराहेनतुबीजेनपूजयेत्तुविधानतः ॥ ५० ॥ सपरौद्वावनुस्वार
विसद्वाभ्यांसन्नितौ ॥ महाभैरवमन्त्रेणभैरवान्तेनपूजयेत् ॥ ५१ ॥ महोच्छ्वासाम्महामायान्द्वितीयाष्टाक्षरेणतु ॥ दवीतन्त्रो
दितेनैवपूजयेद्भूतिवृद्धये ॥ ५२ ॥ आद्याक्षरन्तुसामीन्दुबिन्दुभ्यांसमलङ्कृतम् ॥ स्वनाम्नश्चन्द्रवत्यास्तुपूजामन्त्रम्प्रकीर्त्ति
तम् ॥ ५३ ॥ सर्व्वलक्षणसम्पूर्णसर्व्वालङ्कारभूषितम् ॥ लौहित्यनदराजस्यब्रह्मपुत्रस्यभूतिदम् ॥ ब्रह्मबीजन्तुमन्मन्त्रव्यँहि
भार्य्यान्तर्मिष्यते ॥ ५४ ॥ द्वितीयन्त्रिपुरारूपन्तथैवतुतृतीयकम् ॥ आवाहनार्थन्देव्यास्तुचिन्तयेद्योनिमुद्रया ॥ ५५ ॥ बन्धूक
पुष्पसङ्काशाञ्जटाजूटेन्दुमण्डिताम् ॥ सर्व्वलक्षणसम्पूर्णसर्व्वालङ्कारभूषिताम् ॥ ५६ ॥ उद्यद्रविप्रभास्पद्मपर्य्यङ्केषुसंस्थि
ताम् ॥ मुक्तारत्नावलीयुक्ताम्पीनोन्नतपयोधराम् ॥ ५७ ॥ वलीविभङ्गचतुरामासवामोदमोदिताम् ॥ नेत्राह्लादकरीशुभ्राङ्गो
भणीञ्जगतान्तथा ॥ ५८ ॥ त्रिनेत्रायेँनिमुद्रायामीषद्वाससमायुताम् ॥ नवयौवनसम्पन्नाम्मृडालाभचतुर्भुजाम् ॥
॥ ५९ ॥ वामोद्वेपुस्तकन्धत्तेअक्षमालान्तुदक्षिणे ॥ वामेनाभयदान्देवीन्दक्षिणाधोवरप्रदाम् ॥ ६० ॥ स्रवद्रक्तौघसूर्याभां
शिरोमालान्तुबिभ्रतीम् ॥ आपादलम्बिर्नीकल्पद्रुममासाद्यसंस्थिताम् ॥ ६१ ॥ कदम्बोपवनान्तस्थाङ्कामाह्लादकरीशुभा
म् ॥ द्वितीयान्त्रिपुरान्ध्यायेदेवरूपाम्मनोहराम् ॥ ६२ ॥ तृतीयान्त्रिपुरारूपंशृणुवेतालभैरव ॥ जपाकुसुमसङ्काशाम्मुक्तके

का०

२१०

शींशुभाननाम् ॥ ६३ ॥ सदाशिवंहसन्तनुप्रेतवद्विनिधायवै ॥ हृदयेतस्यदेवस्यत्यर्द्धपद्मासनस्थिताम् ॥ ६४ ॥ रक्तोत्पलै
र्मिश्रितातुमुण्डमालाम्पदानुगाम् ॥ ग्रीवायान्धारयन्तीन्तुपीनोन्नतपयोधराम् ॥ ६५ ॥ चतुर्भुजान्तथानग्नान्दक्षिणोर्द्वेक्ष
मालिनीम् ॥ वरदान्तदधोवामेजगन्मायान्तथाभयाम् ॥ ६६ ॥ अधस्तुपुस्तकन्धत्तेत्रिनेत्रांहसिताननाम् ॥ स्रवद्रुधिरभो
गात्तातथासर्वाङ्गसुन्दरीम् ॥ ६७ ॥ एवम्बिधन्तृतीयन्तुरूपन्ध्यायेत्तुपूजकः ॥ आद्यन्तुवाग्भवंरूपं द्वितीयङ्कामराजक
म् ॥ ६८ ॥ डामरम्मोहनश्चापितृतीयम्परिकीर्तितम् ॥ एकैकन्तुत्रिरूपाणिप्राग्विचिन्त्याथसाधकः ॥ ६९ ॥ मन्त्रद्व
येनप्रत्येकंहृदिषोडशकैस्तथा ॥ पूजयेदुपचारैस्तुबहिर्यद्वतथैवच ॥ ७० ॥ मन्त्रत्रयन्तथैकत्रकृत्वाचमनमूर्तयः ॥ क
र्तव्याएकतस्तत्रमध्यरूपेनिवेशयेत् ॥ ७१ ॥ नासापुटेननिःसार्यन्दक्षिणेनाथताम्पुनः ॥ अवतार्यकराभ्यान्तुदेवी
मावाहयेत्त्रिधा ॥ ७२ ॥ गायत्रोत्रयमुच्चार्यस्नापयेत्प्रथमन्तुताम् ॥ आवाहनेतुमन्त्रोयम्पठितव्यश्चसाधके ॥ ७३ ॥
एहिदेविशुभावर्त्तेयज्ञेस्मिन्ममसन्निधौ ॥ अव्युच्छिन्नान्ततःशुभ्राव्यौचङ्कण्ठस्यदेहिमे ॥ ७४ ॥ एत्येहिभगवत्यम्बत्रिपु
रेकामदायिनी ॥ इमम्भागवलिम्गृह्यसान्निध्यमिहकल्पय ॥ ७५ ॥ नारायण्यैविद्महेवाग्वादिन्यैधोमहि ॥ एव
मुक्ताततःपश्चात्तन्नोदेवीप्रचोदयात् ॥ ७६ ॥ नारायण्यैविद्महेत्वाञ्छण्डिकायैचधीमहि ॥ शेषभागेप्रयुञ्जीततत्रःकुञ्जिप्रचो

पु०

अ.६७

२१०

दयात् ॥ ७७ ॥ महामायायैविद्महेत्वांसम्मोहिन्यैचधीमहि ॥ पश्चादेवम्प्रयुञ्जीततन्नश्चण्डिप्रचोदयात् ॥ ७८ ॥ एतास्तु
 त्रिपुरान्देव्यागायत्र्याःपरिकीर्तिताः ॥ प्रत्येकंस्नापनङ्कुर्यात्त्रिपुराणाञ्चतिसृभिः ॥ ७९ ॥ वाग्भवेनतुमन्त्रेणप्रथमम्पू
 जयेच्छिवाम् ॥ कामराजेनवैपश्चाद्दामरेणापिपूजयेत् ॥ ८० ॥ शेषन्तुमूलमन्त्रेणचाष्टाङ्गानाम्प्रपूजनम् ॥ एकैकम्प्रक्रम
 म्पूज्यत्रिपुरायैसमन्ततः ॥ ८१ ॥ नवधापूजयेद्देवीन्त्रिपुरास्कामरूपिणीम् ॥ उत्तरादिचतुःपत्रेपद्मस्वेतान्प्रपूजयेत् ॥ ८२ ॥
 ब्रह्माणम्माधवंशम्भुम्भास्करश्चतथैवच ॥ ऐशान्यादिषुतेष्वेवङ्कमाद्देव्याःप्रपूजयेत् ॥ ८३ ॥ जयन्तीम्प्रथमम्पश्चाद्वायव्या
 मपराजिताम् ॥ नैर्ऋत्याविजयाञ्चैवतथाग्नेय्याञ्जयाह्वयाम् ॥ ८४ ॥ त्रिकोणेकेशरस्यान्तेकामम्प्रीतिरतिन्तथा ॥ पूजये
 त्पञ्चबाणांश्चपुष्पञ्चापञ्चपुस्तिकाम् ॥ ८५ ॥ अक्षमालांश्रवद्यत्नासद्वपर्ह्यङ्कमेवच ॥ प्रेतसद्वशिरश्चैवसम्यक्तत्रैवपूज
 येत् ॥ ८६ ॥ सम्पूज्यपूर्ववन्मालांस्फाटिकामेषभैरव ॥ आदायाथोत्तरीयेणतामाच्छाद्यप्रयत्नतः ॥ ८७ ॥ पूर्वोद्धृतञ्जपे
 त्सम्यक्साधकस्त्रिपुरामहः ॥ जप्त्वास्तुतिम्पठित्वाचप्रणम्यचमुहुर्मुहुः ॥ ८८ ॥ त्रिपुरायैबलिन्दद्यात्सम्भवात्तत्रिजातिकम् ॥
 सफेनैस्तोयसय्युक्तैःशर्करामधुसैन्धवैः ॥ ८९ ॥ अभ्युक्ष्यरुधिरन्दद्यात्कामराजेनभैरवा ॥ छेदयेद्वाग्भवेनैवडामरैर्विवहरेच्छिरः
 ॥ ९० ॥ यत्रयत्रबलीन्दद्यात्साधकोदेवतार्चने ॥ वैष्णवीतन्त्रकल्पोक्तमादद्यात्पूजनेबलिम् ॥ ९१ ॥ ततोदेव्यैबलोन्द

का०

२११

द्यादेतद्वर्णक्रमात्पुनः ॥ गोक्षीरम्ब्राह्मणोदद्याद्भव्यमाज्यन्तुराजजः ॥ १२ ॥ वैश्यस्तुमाच्छिकन्दद्याच्छूद्रः पुष्पासवाटिका
 न् ॥ घ्रात्वापुष्पमथैशान्यान्निर्माल्यन्निःक्षिपेद्बुधः ॥ १३ ॥ निर्माल्यधारिणीचास्यादेवोत्रिपुरचण्डिका ॥ विसृज्यादौ
 योनिमुद्रांपद्ममुद्रान्तथैवच ॥ १४ ॥ अर्द्धमुद्रात्रिमुद्राश्चप्रत्येकमपिदर्शयेत् ॥ निर्माल्यमथगृहीयात्कामराजाह्वयेनतु ॥ १५ ॥
 एवंयः पूजयेद्देवीन्त्रिपुराङ्कामरूपिणीम् ॥ सकांमानखिलान्प्राप्यदेवीलोकमवाप्नुयात् ॥ १६ ॥ ॥ इतिकालिकापुराणेअष्ट
 षष्टितमोऽध्यायः ॥ ६८ ॥ ॥ ईश्वरउवाच ॥ ॥ देव्याः कामेश्वरीम्मूर्त्तिशृणुवक्ष्यामिभैरव ॥ यस्याश्विन्तनमात्रेणसाधको
 लभतेप्रियान् ॥ १ ॥ तन्त्रन्तस्याः प्रथमतस्ततोनुध्यानगोचरम् ॥ ततः पूजाक्रमव्यङ्क्ष्येक्रमाद्वेतालभैरव ॥ २ ॥ प्रजाप
 तिस्ततोवह्निरिन्द्रबीजन्ततः परम् ॥ चूडाचन्द्रार्द्धसहितश्चतुर्थस्वरसंयुतम् ॥ ३ ॥ इदङ्कामेश्वरम्बीजमन्त्रंसर्वार्थ
 साधनम् ॥ स्थानाभ्युक्षणयन्त्रादिपात्रन्यासादिकन्तथा ॥ ४ ॥ भूतापसारादीश्वैष्णवीतन्त्रभाषितान् ॥ तथोक्तानुत्त
 रेतन्त्रेगृहीयात्साधकोत्तमः ॥ ५ ॥ प्राणायामत्रयंकुर्याद्दहनंलवनन्तथा ॥ विशेषमण्डलञ्चास्याः शृणुवेतालभैरव ॥ ६ ॥
 षड्कोणम्मण्डलङ्कुर्याद्रक्तवर्णन्तुचिन्तयेत् ॥ विभेद्यशक्त्याशम्भुन्तुत्रिपुरातन्त्रबुधः ॥ ७ ॥ ततः शक्तिशम्भुनापिभेदये
 त्क्रमतः सुधीः ॥ ऐशान्यादिनैर्ऋतान्तारेखाङ्कत्वाथदक्षिणे ॥ ८ ॥ पश्चिमात्पूर्वगारेखाम्पूर्वादिपितथोत्तराम् ॥ उत्तरात्प

पु०

अ. ६८

२११

श्रिमान्तान्तुकृत्वारेखास्तुयोजयेत् ॥ ९ ॥ धनुस्तोरणसंकाशंद्वारेचोत्तरपश्चिमे ॥ दक्षिणन्तुत्रिकोणंस्यात्षट्कोणम्पूर्वमुच्य
 ते ॥ १० ॥ जालन्धरंलिखेत्पीठमुत्तरेपश्चिमेलिखेत् ॥ ओष्ठपीठन्दक्षिणेतुकामरूपन्तुपूर्वतः ॥ ११ ॥ देव्याद्वादशगुद्या
 नियानिद्वादशभिःकरैः ॥ लिखेन्मण्डलकोणेषुतानिदिक्षुत्रयन्त्रयम् ॥ १२ ॥ षड्विषड्विस्तुरेखाभिःकर्तव्योमण्डलक्रमः ॥
 अन्यदुत्तरतन्त्रोक्तव्यैण्वीतन्त्रभाषितम् ॥ १३ ॥ मण्डलस्यक्रमं सर्वविद्विदेतालभैरव ॥ ओङ्कोमण्डलतत्त्वायनमइत्यत्र
 मण्डलम् ॥ १४ ॥ पूजयेत्प्रथमन्ध्यात्वामण्डलव्यैण्वीतकम् ॥ पीठेशिलायाविलिखेन्मण्डलंयोनिमण्डले ॥ १५ ॥
 त्रिकोणविलिखेत्पश्चाद्वेष्टयेत्कमलेनतु ॥ रूपन्तुचिन्तयेद्देव्याःकामेश्वर्यामनोहरम् ॥ १६ ॥ प्रभिन्नाञ्जनसङ्काशात्रील
 स्निग्धशिरोरुहाम् ॥ षड्कान्द्वादशभुजामष्टादशविलोचनाम् ॥ १७ ॥ प्रत्येकंषट्पुशीर्षेषुचन्द्रार्द्धकृतशेखराम् ॥ मणिमाणि
 क्यमुक्तादिकृतमालामुरस्थले ॥ १८ ॥ कण्ठेचबिभ्रतीनित्यंसर्वाऽलङ्कारमण्डिताम् ॥ पुस्तकंसिद्धसूत्रश्चपञ्चबाणन्तुत
 न्तथा ॥ १९ ॥ खड्गंशक्तिश्चशूलश्चबिभ्रतीन्दक्षिणैःकरैः ॥ अक्षमालाम्महापद्मङ्कोदण्डश्चाभयन्तथा ॥ २० ॥ चर्मप
 श्चात्पिनाकश्चबिभ्रतीम्वामपाणिभिः ॥ शुक्लरक्तश्चपीतश्चहरितद्वृणमेवच ॥ २१ ॥ विचित्रंक्रमतःशीर्षमैशान्याम्पूर्व
 मेवच ॥ दक्षिणम्पश्चिमञ्चैवतथैवोत्तरशीर्षकम् ॥ २२ ॥ मध्यञ्चेतिमहाभागक्रमाच्छोर्षाणिवर्णतः ॥ शुक्लम्माहेश्वरीत्रकं

का०

२१२

ढ्कामारुयारक्तमुच्यते॥२३॥त्रिपुरापीतसङ्काशाशरदाहरितातथा॥ कृष्णङ्कामेश्वरीवक्रचण्डायाश्चित्रमिष्यते॥२४॥धम्मि
 लसय्युतकचम्प्रतिशीर्षम्प्रकीर्तितम्॥ सिंहोपरिसितप्रेतन्तस्मिल्लोहितपङ्कजम्॥ २५॥ कामेश्वरोस्थितातत्रैषत्प्रहसिता
 नना ॥ विचित्रांशुकसर्व्वीतांव्याघ्रचर्माम्बरान्तथा ॥ २६ ॥ एवङ्कामेश्वरीन्ध्यायेद्धर्मकामार्थसिद्धये ॥ पीठेन्यत्राऽथवादे
 व्यापूजायाङ्कथ्यतेक्रमः॥२७॥ पीठेविशेषोक्तव्यःसामान्येत्वन्यदिष्यते॥अङ्गुष्ठादिक्रमादेवसय्योऽप्याथयुगय्युगं॥२८॥
 मूलमन्त्रस्याक्षरेणदीर्घस्वरयुतेनच॥ षड्विराद्यैर्न्यसेत्पूर्व्वमङ्गुलीयकमेवच॥ २९ ॥ हस्तिरस्तुशीर्षवर्म्मनेत्रास्त्राणिपुनस्तथा
 ॥ न्यसेदक्षिणहस्तेनषड्विर्मन्त्रैस्तथाक्रमात्॥३०॥आस्यवर्वाह्युगङ्गुक्षिगुह्यञ्जानुयुगन्तथा ॥ पादयुग्मङ्कमातैस्तुषड्विर्म
 न्नैर्न्यसेत्तथा॥३१॥अष्टधामूलमन्त्रन्तुजप्त्वाऽथार्घाहितेजले ॥ तेनोपकरणन्देयश्चाभ्युक्ष्यक्रममारभेत्॥३२॥दैशिकःपूज
 येद्देवीम्पीठेनादैशिकःकचित् ॥ तस्यैवहिकरस्पर्शादेवीनोद्विजतेशिवा॥३३॥यदिदेशान्तराद्यातपीठन्देशान्तरम्प्रति॥तद्देशि
 कोपदेशेनतदापूजांसमारभेत्॥३४॥यद्यन्यतःसमायाताकामरूपाद्वतेनरः ॥ तद्देशजोपदेशेनसम्पूज्यफलमाप्नुयात्॥३५॥
 यस्मिन्देशेतुयःपीठओडपाञ्चालकादिषु॥ तद्देशजोपदेनत्रपूज्यःपीठेसुरोनरैः॥३६॥इतोन्यथापूजनेनसम्यक्फलमाप्नुया
 त् ॥ महाविभवसम्पूर्णैर्विहितेनैवभैरव ॥ ३७ ॥ अनुक्तोयःक्रमश्चात्रवैष्णवीतन्त्रगोचरे ॥ तथैवोत्तरतन्त्रेऽपिप्रोक्तो

पु०

अ.६८

२१२

ग्राह्यस्तुसाधकैः ॥ ३८ ॥ पूर्वद्वारिप्रथमतः कामतत्त्वम्प्रपूजयेत् ॥ दक्षिणेप्रीतितत्त्वन्तुरतितत्त्वञ्चपश्चिमे ॥ ३९ ॥ उत्तरेमो
 हनन्तत्त्वङ्कमादेतानिपूजयेत् ॥ ऐशान्याम्पूजयेद्देवीङ्गणेशन्द्वारपालकम् ॥ ४० ॥ अग्नौतुचाग्निवेतालंनैर्ऋत्याङ्गालमेवच ॥
 वायव्यान्नन्दिनञ्चापिपूजयेत्क्रमतस्त्विमान् ॥ ४१ ॥ चतुःकम्पञ्चकषट्कचतुःकम्पञ्चकञ्चतुः ॥ षट्कारञ्चैवयोवेदसयोग्यःपी
 ठपूजने ॥ ४२ ॥ ओङ्कार्यमप्रथमम्पीठद्वितीयञ्जालशैलकम् ॥ तृतीयम्पूर्णपीठन्तुकामरूपञ्चतुर्थकम् ॥ ४३ ॥ ओङ्पोठ
 म्पश्चिमेतुतथैवोद्देश्वरींशिवाम् ॥ कात्यायनीञ्जगन्नाथमोद्देशञ्चप्रपूजयेत् ॥ ४४ ॥ उत्तरेपूजयेत्पोठम्प्रशस्तञ्जालशैलकम्
 ॥ जालेश्वरम्महादेवीञ्चण्डोञ्जालेश्वरीन्तथा ॥ ४५ ॥ दोर्धिकाञ्चोग्रचण्डाञ्चतत्रैवपरिपूजयेत् ॥ दक्षिणेपूर्णशैलन्तुतथापू
 र्णेश्वरींशिवाम् ॥ ४६ ॥ पूर्णनाथम्महानाथंसरोजामथचण्डिकाम् ॥ पूजयेद्दमनीन्देवाशान्तामपितथाशिवाम् ॥ ४७ ॥ का
 मरूपम्महापीठन्तथाकामेश्वरींशिवाम् ॥ नीलञ्चपर्वतश्रेष्ठनाथङ्कामेश्वरन्तथा ॥ ४८ ॥ पूजयेद्द्वारिपूर्वेतुक्रमादेतास्तुभैर
 व ॥ ओङ्कादीनान्तुपीठानाङ्घ्रिपालान्गुरुस्तथा ॥ ४९ ॥ अन्यास्तुद्वारपालादीन्त्वेस्वेस्थानेप्रपूजयेत् ॥ विशेषात्कामरू
 पस्यकामेश्वरीम्प्रपूजयन् ॥ ५० ॥ तानेवनीलशैलस्थान्छण्डुवेतालभैरव ॥ नाथःकामेश्वरोदेवोदेवोकामेश्वरीतथा ॥ ५१ ॥ क
 रालःक्षेत्रपालश्चचिञ्चावृक्षस्तथैव ॥ त्रिकुटेनीलशैलस्तुगुहाचापिमनोभवा ॥ ५२ ॥ बटुकःकम्बलानामवल्लीचैवापराजि

का०
२१३

ता ॥ भैरवः पाण्डुनाथश्च मशानं हेरुकाह्वयम् ॥ ५३ ॥ योगिनीचमहोच्छ्वासा तथा चन्द्रवतीपुरी ॥ लौहित्योनदराजश्च प्रान्तादि
करवासिनी ॥ ५४ ॥ जलपीशाख्यस्तुवायव्याङ्केदाराख्योऽथ राक्षसे ॥ एतान्सम्पूजयेद्धारितथा देव्यास्तु मण्डले ॥ ५५ ॥
द्वारपालो योगिनीचबटुकाद्यायथा तथा ॥ कामरूपे पीठवरे ओङ्गादिष्वथ तत्तथा ॥ ५६ ॥ मध्ये तु मण्डलस्याथ द्वावणं शोषणन्त
था ॥ बन्धनम्मोहनश्चैव तथैवाकर्षणाह्वयम् ॥ ५५ ॥ मनोभवस्य बाणस्तु पञ्चेतान् परिपूजयेत् ॥ षट्कोणाग्रेषूत्तरादौ भगादि
षट्कमेव च ॥ ५६ ॥ त्रिपुरातन्त्रमन्त्रोक्तम्पूजयेत्क्रमतः सुधीः ॥ गणान्क्रीडादिकन्तद्वत्तथा विद्याकलादिकान् ॥ ५७ ॥ बटुका
न्तिसद्वपुत्रादीन्सिद्धाद्याश्च कुमारिकाः ॥ चतुश्चतुर्कर्मित्येतच्चतुष्कमिति चोच्यते ॥ ५८ ॥ कामरंतिश्च प्रीतिश्च अनङ्गमेष
लादिकम् ॥ सप्तवैत्रिपुरघ्नाद्या असिताङ्गादयोनव ॥ ५९ ॥ माहेश्वर्यादिका देव्यो दशभिः पञ्चभिर्गर्गैः ॥ द्वितीयम्पञ्चक
म्प्रोक्तम्पीठे कामफलप्रदम् ॥ ६० ॥ आधारशक्तिमुख्यायेनित्यन्तत्र प्रतिष्ठिताः ॥ धर्माद्याश्च तथैवाष्टौ तथा सत्त्वादिका गु
णाः ॥ ६१ ॥ एकत्रग्रहदिक्पालाश्चतुःकमपरं स्मृतम् ॥ देव्यास्तथोग्रचण्डाद्यानायिकां परिपूजयेत् ॥ ६४ ॥ पूर्वोक्तदे
शे मन्त्रेण भक्त्या वेतालभैरव ॥ आवाहनं सोढशोपचाराणाम्प्रतिपादनम् ॥ ६५ ॥ जपश्च बलिदानश्च अङ्गास्त्राणाम्प्रपूजनम् ॥
मुद्रापूर्वाविसृष्टश्च षट्कमेतत्प्रकीर्तितम् ॥ ६६ ॥ एतान्सप्तयानानि प्रकारान्पूजकः सुधीः ॥ स एवोङ्गादिपीठानि सम्पूज

पु०
अ. ६८

२१३

यितुमर्हति ॥ ६७ ॥ यज्ज्ञात्वासम्यगेतानिकुरुतेपीठपूजनम् ॥ ससम्यक्फलमाप्नोतिहीनायुरपिजायते ॥ ६८ ॥ त्रिपुरा
 तन्त्रमन्त्रोक्तस्थानेष्वेतेषुभैरव ॥ पूजयित्वाप्रथमतःपूजयेत्परमेश्वरीम् ॥ ६९ ॥ कामेश्वरिद्विहागच्छसम्मुखीभवचेइवरि ॥
 चिन्तयित्वाथमनसाभ्यर्च्यकामेश्वरींहृदि ॥ ७० ॥ मानसैर्गन्धपुष्पाद्यैस्ततोदक्षिणनासया ॥ निःसार्यवायुन्तत्पुष्पमा
 रोप्यमण्डलान्तरे ॥ ७१ ॥ आवाहयेन्महादेवींसर्वकामेश्वरेश्वरीम् ॥ कामेश्वरिद्विहागच्छसम्मुखीभवसन्निधौ ॥ ७२ ॥
 कामेश्वरिविद्वद्देवाङ्कामाख्यायैचधीमहि ॥ तन्नःकुञ्जिमहामायेततःपश्चात्प्रचोदयात् ॥ ७३ ॥ एत्येहिभगवत्यम्बलो
 कानुग्रहकारिणि ॥ कामेशोकामरूपेत्वङ्कामकान्तेप्रसीदमे ॥ ७४ ॥ ततस्तुप्रथमंस्नानञ्जलन्दत्वातुपूजकः ॥ मूलम
 न्त्रेणवितरेदुपचाँरास्तुषोडश ॥ ७५ ॥ पूजयेन्मध्यभागेतुषडङ्गानिततोर्चयेत् ॥ अङ्गन्यासेतुयेमन्त्राःक्रमेपूर्वन्तुभा
 षिताः ॥ ७६ ॥ तैरेवमन्त्रैरङ्गानिदेव्याअपिचपूजयेत् ॥ पूर्वार्धेष्टदलेष्वेतायोगिनीःपरिपूजयेत् ॥ ७७ ॥ यथाक्रमेणकामा
 नांसिद्ध्यङ्कामदायिकाः ॥ गुप्तकामान्तुश्रीकामान्तथैवविन्ध्यवासिनीम् ॥ ७८ ॥ कोटेश्वरीम्बनस्थान्तुयोगिनीम्पादच
 ण्डिकाम् ॥ दीर्घेश्वरीन्तुप्रकटाम्भुवनेशीङ्कामाद्यजेत् ॥ ७९ ॥ वैष्णवीतन्त्रमन्त्रस्ययान्यष्टावक्षराणितु ॥ तानिविन्दिन्दुयुक्ता
 निमन्त्रन्यासांश्चप्रक्ष्यते ॥ ८० ॥ मन्त्रेषुषण्णाङ्कोणानाम्बडिमाःपरिपूजयेत् ॥ ऐशान्यादिक्रमेणैवकामाख्यान्त्रिपुरान्तथा

का०

२१४

॥ ८१ ॥ दौरदाश्रमहोच्छ्वासाम्प्रकटाम्भुवनेश्वरीम् ॥ सिद्धकामेश्वरीश्चापिदेव्यारूपाणिभैरव ॥ ८२ ॥ अष्टपुष्पिक
यादेवीम्पुनःसम्पूज्यचाष्टथा ॥ जप्त्वास्तुत्वावलिन्दत्वानत्वामुद्राम्प्रदर्श्यच ॥ ८३ ॥ देव्यास्तुसिद्धचण्ड्याँवैनिर्माल्यम्प्र
तिपाद्यच ॥ विसृज्यमण्डलादेवींस्थापयेद्योनिमण्डले ॥ ८४ ॥ एतत्कामेश्वरोतन्त्रङ्कथितयुँवयोःसुतौ ॥ शारदायामहा
तन्त्रंसमन्त्रंशृणुभैरव ॥ ८५ ॥ इतिकालिकापुराणेत्रिपुरापूजनन्नामएकोनसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ६९ ॥ ॥ श्रीभग
वानुवाच ॥ ॥ शस्त्कालेपुरायस्मात्रवम्याम्बोधितासुरैः ॥ शारदासासमारव्यातापीठेलोकेचमानव ॥ १ ॥ तस्यास्तु
नेत्रबीजाख्यामन्त्रम्प्राक्प्रतिपादितम् ॥ दुर्गातन्त्रञ्चतन्मन्त्रमङ्गमन्त्रम्पुरोदितम् ॥ २ ॥ ताभ्यामेवतुमन्त्राभ्याम्पूज
येताञ्जगन्मयीम् ॥ तृतीयम्पीठमन्त्रन्तुशारदायाअनुत्तमम् ॥ ३ ॥ शृणुतञ्चैकमनसाचतुर्वर्गप्रदायकम् ॥ चतुर्थस्वरस
युँक्तमुपान्तोवह्निनायुतः ॥ ४ ॥ कामराजन्तथानान्तमुपान्तस्वरसयुँतम् ॥ वह्निनाचापिसन्दीप्तःसर्वविन्दिन्दुसय्युतम् ॥
॥ ५ ॥ हादिःसमाप्तिसहितएतद्वोजञ्चतुर्थकम् ॥ चतुर्भिरेभिःकथितोमन्त्रोक्तैश्चषडक्षरैः ॥ ६ ॥ अयन्तृतीयोमन्त्रस्तुशार
दायाःप्रकीर्तितः ॥ अनेनपूजयेत्पीठेसर्वसिद्धिमवाप्नुयात् ॥ ७ ॥ रूपमस्याःपुराप्रोक्तंसिंहस्थन्दशबाहुभिः ॥ तत्रपूजाक्र
मंसम्यक्शृणुतम्पुत्रकौमम ॥ ८ ॥ चतुर्द्वारमण्डलन्तुकुर्यात्तत्रविभूतये ॥ महामायामण्डलन्तुशारदायास्तुमण्डलम् ॥ ९ ॥

पु०

अ. ६९

२१४

वैष्णवीतन्त्रकल्पोक्तैर्मन्त्रस्थानादिमार्जनम् ॥ कृत्वातुनेत्रबीजेनमण्डलम्प्रस्तरेलिखेत् ॥ १० ॥ योनावष्टदलङ्कृत्वात्रिको
 णम्मध्यतोऽन्यसेत् ॥ अयव्विशेषः कथितो वैष्णवीमण्डलात्पुनः ॥ ११ ॥ मण्डलाङ्गुलैर्वनश्चैव तथाभूतापसारणम् ॥ पात्रस्य
 प्रतिपत्तिस्तु अमृतोकारणन्तथा ॥ १२ ॥ गन्धपुष्पाभसाङ्घेप आत्मासनप्रपूजनम् ॥ प्राणायामश्च त्रिविधो भूतिशुद्धिप्र
 वेशनम् ॥ १३ ॥ दहनप्लवने चैव पाणिकच्छपिका तथा ॥ योगपिठस्य च ध्यानव्यैष्णवीतन्त्रभाषिते ॥ १४ ॥ तथैवोत्तरैस्त
 न्नोक्तङ्कुर्याद्देव्याः प्रपूजने ॥ अमृतोकरणङ्कुर्यात्सलिले धेनुमुद्रया ॥ १५ ॥ रूपन्त्वेवन्दशभुजम्पूर्वोक्तन्तुविचिन्तयेत् ॥
 अङ्गन्यासकरन्यासौ दुर्गातन्त्रेणभैरव ॥ १६ ॥ नवाक्षरेणैकुर्यादङ्कुर्यादिक्रमेणतु ॥ हृदयादिक्रमान्पश्चाद्वक्त्रादावपिपू
 र्ववत् ॥ १७ ॥ एतदेवार्घ्यपात्रेऽष्टधामन्त्रञ्जपेत्सुधीः ॥ ततोयैः सेचयेच्छोर्ध्वपुष्पगन्धादिकन्तथा ॥ १८ ॥ एवम्पूजाक्रम
 न्तत्रकुर्वाद्देव्यास्तुमण्डले ॥ आदित्यश्चण्डिकारूपन्ध्यात्वापूर्व्यांशलातले ॥ १९ ॥ तस्मैनिवेदयेदध्यासिद्वार्थाच्छतपु
 ष्पकैः ॥ आधारशक्तिप्रभृतौ नृहीमन्त्रेण च साधकः ॥ २० ॥ पूजयेत्प्रथममध्यधर्मादीनपिपूर्ववत् ॥ सत्त्वादीन्गुरुपा
 दान्तान्पूर्वतन्त्रोदितान्बुधः ॥ २१ ॥ पूजयेन्मध्यपद्मे तु सुमेरुमपिमध्यतः ॥ पूर्वभागेमण्डलस्य देव्याः शक्तीः प्रपूजयेत् ॥
 ॥ २२ ॥ नाथकामेश्वरादीस्तुलौहित्यान्तान्विशेषतः ॥ सर्वान्वैपीठदेवास्तुमण्डलस्योत्तरेयजेत् ॥ २३ ॥ मणिकूर्चश्चित्ररथ

का०

२१५

म्भस्मकूटन्तथैवच ॥ श्वेतत्रीलञ्चचित्रश्चवाराहङ्गन्यमादनम् ॥ २४ ॥ मणिकूर्चन्नन्दनश्चपश्चिमेपूजयेदिमान् ॥ जल्पीशमथ
 केदारन्देवीदिक्रवासिनीम् ॥ २५ ॥ धात्रींस्वयान्तथास्वाहाम्मानस्तोकेपराजिते ॥ दक्षिणेपूजयेदेताश्चतुःषष्टिश्चयोगिनीः
 ॥ २६ ॥ ग्रहौश्चदशदिक्पालाम्पूर्वाद्युक्तक्रमेणतु ॥ पूर्ववत्पूजयेद्दीमान्भैरवम्भैरवीमपि ॥ २७ ॥ ततःकच्छपिकाम्बद्वापुनरेव
 तुपूजकः ॥ ध्यायेच्चपूर्ववद्देवींहृदिस्थाम्मनसापिच ॥ २८ ॥ मानसैर्गन्धपुष्पाद्यैःपूजयित्वाहृदिस्थिताम् ॥ नासापुटेननिःसा
 र्यदक्षिणेनाथमण्डले ॥ २९ ॥ पुष्पमारोग्यकामाख्यांशारदायाह्वयेन्मुहुः ॥ एत्येहिपरमेशानिसान्निध्यमिहकल्पय ॥ ३० ॥
 पूजाभागद्ब्रह्माणेमम्मखरक्षनमोस्तुते ॥ दुर्गेदुर्गेइहागच्छसर्वैःपरिकरैःसह ॥ ३१ ॥ पूजाभागद्ब्रह्माणेमम्मखरक्षनमोस्तुते ॥
 नारायिण्यैचविद्महेत्वाञ्चण्डिकायैतुधीमहि ॥ ३२ ॥ शेषभागेतुगायत्र्यास्तन्नश्चण्डोप्रचोदयात् ॥ दत्वास्नानमनेनैवदत्वातन्त्रे
 णवैपुनः ॥ ३३ ॥ नेत्रबीजेनचतथापीठमन्त्रेगचान्तरम् ॥ चतुरक्षरेणशेषेणत्रिभिर्मन्त्रैःप्रपूजयेत् ॥ ३४ ॥ चतुरक्षरमन्त्रेण
 पाद्यादीनथषोडश ॥ वितरेदुपचारैस्तुपूर्वैकैस्तास्तुभैरव ॥ ३५ ॥ दुर्गातन्त्रेणमन्त्रेणदेव्याङ्गानिप्रपूजयेत् ॥ दुर्गेत्यनेन
 हृदयम्पुनदुर्गेत्यनेनकम् ॥ ३६ ॥ शिखाकचनेत्रांश्चपादपादांश्चपञ्चभिः ॥ वादिपञ्चाक्षरैःशेषैःपूजयेत्क्रमतःसुधीः ॥ ३७ ॥
 पूर्वाद्यष्टदलेष्वेताःपूजयेन्नाधिकाक्रमात् ॥ जयन्तीम्पूर्वपत्रेतुआग्नेय्यादौतुमङ्गलाम् ॥ ३८ ॥ कालोञ्चभद्रकालीञ्चतथा

पु०

अ. ६९

२१५

चैवकपालिनीम् ॥ दुर्गाशिवाङ्गामाञ्चैवक्रमादेवतुनामतः ॥ ३९ ॥ केशरस्यतुमध्येतुअष्टावेतास्तुनायिकाः ॥ नेत्रबीजस्यमन्त्रे
 णबीजेनषट्सुनायिकाः ॥ ४० ॥ असीषाञ्चतथैवासौषड्भिरेतान्तराहितैः ॥ हान्हींश्रीमित्युपातान्तुप्रान्तामाद्यस्वेरणवै ॥ ४१ ॥ उ
 ग्रचण्डाम्प्रचण्डाञ्चचण्डोग्राञ्चण्डनायिकाम् ॥ चण्डाञ्चण्डवतोञ्चैवचण्डरूपाञ्चचण्डिकाम् ॥ ४२ ॥ त्रिकोणकेशरान्तनुकाम
 म्प्रोतिरतिन्तथा ॥ पञ्चबाणान्पुष्पधनुःपूजयेत्काममन्त्रकैः ॥ ४३ ॥ अष्टपुष्पिकयापश्चात्सम्पूज्यपरमेश्वरीम् ॥ देव्यास्तु
 करगृह्यानिशस्त्राण्यङ्गानिवाहनम् ॥ ४४ ॥ पञ्चाननङ्केशरञ्चदेव्यमग्रेप्रपूजयेत् ॥ पीठदेवींशारदांतुकामाख्यामधिदेवताम्
 ॥ ४५ ॥ त्रिपुराख्यांमहादेवीम्पीठमत्यधिदेवताम् ॥ कामेश्वरींमहोत्साहाम्मध्यएवप्रपूजयेत् ॥ ४६ ॥ चतुरक्षरमन्त्रेणदद्यात्पु
 ष्पाञ्जलित्रयम् ॥ जहवास्तुत्वाबलिन्दत्वानमस्कृत्यावगुण्यच ॥ ४७ ॥ योनिमुद्राम्प्रदर्शयन्निर्माल्यन्दिशिशूलिनः ॥ चण्डे
 श्वर्य्येनमइतिनिःक्षिप्यर्चाविसर्जयेत् ॥ ४८ ॥ ततस्तुभास्करायार्घ्यन्दद्यादच्छिद्रधारणाम् ॥ देवीञ्चहृदयेस्थाप्यस्थापयेद्यो
 निमण्डले ॥ ४९ ॥ एवन्देविन्तुकामाख्याय्योनिमुद्राञ्जगन्मयीम् ॥ शारदाख्याम्महादेवींयोगेनविधिनाजयेत् ॥ ५० ॥ सर्व
 कामान्सुसम्प्राप्यशिवलोकमवाप्नुयात् ॥ यदिपीठव्विनान्यत्रपूजयेत्कामरूपिणीम् ॥ ५१ ॥ नीलकूटेतदाप्येतत्सर्वमेवस
 माचरेत् ॥ यदान्यत्रयजेद्देवींजलेवास्थण्डलेपिवा ॥ ५२ ॥ शिलादिषुचवह्नौवादेवीपीठेयथेच्छया ॥ यजेद्वानयजेद्वापिपीठेव

का०

२१६

श्यम्प्रपूजयेत् ॥ ५३ ॥ एवयैः पञ्चभिर्मन्त्रैः पञ्चमूर्तिधरां शिवाम् ॥ एकैकेनाथवातस्य स्वयं स्याद्वरदायका ॥ ५४ ॥ विघ्नानतस्य
 जायन्ते नाधयो व्याधयस्तथा ॥ नतस्य सदृशो न्यः स्याद्वनधान्यसमृद्धिभिः ॥ ५५ ॥ गवाङ्कोटिप्रदानात्तु यत्फलञ्जायते
 नृणाम् ॥ तत्फलं समवाप्नोति कामाख्याम्पूजयन्नृणाम् ॥ ५६ ॥ दशपूर्वान्दशपरान्वंशानुद्धृत्य पापतः ॥ सकृत्सम्पूजनेनैव
 मम लोकमवाप्नुयात् ॥ ५७ ॥ द्विःसम्पूज्य महादेवीङ्कामाख्याय्योनिमण्डले ॥ शतव्यंशान्त्समुद्धृत्य देवीलोकमवाप्नुयात्
 ॥ ५८ ॥ यस्त्रिवारान्पूजयेत्तु विधिनानेन मानवः ॥ नीलपर्वतमारुह्य कामाख्याय्योनिमण्डले ॥ ५९ ॥ स सहस्रन्तुवंशा
 नामुद्धृत्य पापकोपतः ॥ इह लोके सुखैश्वर्यचिरायुष्यमवाप्नुयात् ॥ ६० ॥ देहान्ते मद्गृह्मप्राप्य गणानामधिपो भवेत् ॥ य
 स्याङ्कस्यामथाष्टम्यान्नवम्याव्यपि साधकः ॥ ६१ ॥ पञ्चरूपान्तु कामाख्याम्पञ्चमन्त्रैः सतन्त्रकैः ॥ पूजयेद्वरदान् देवीमण्ड
 लैश्च पृथक्पृथक् ॥ ६२ ॥ ध्यात्वा तु पञ्चरूपाणि जप्त्वा मन्त्राणि पञ्च वै ॥ सकल्पकोटिलक्षाणि ममलाके च मानवः ॥ ६३ ॥
 स्थित्वा देवीप्रसादेन परे निर्वर्णमाप्नुयात् ॥ इह लोके वाञ्छितार्थं सुखमप्राप्य यशस्तथा ॥ ६४ ॥ रिपूञ्जित्वा सयर्मात्मा मा
 तङ्गानिव केसरो ॥ चिरायुः पुत्रपौत्रैश्च वित्तैश्च नमन्यतः ॥ ६५ ॥ क्रोडयित्वा ह्यनरवद्युवतोभिश्च सादरात् ॥ यक्षरक्षः
 पिशाचानाम्मेता भवति नित्यशः ॥ ६६ ॥ सर्वान्कामानवाप्यैव द्विजराजसमो भवेत् ॥ ६७ ॥ ॥ इति कालिकापु

पु०

अ. ६९

२१६

राणेसततितमोऽध्यायः ॥ ७० ॥ ॥ ६९ ॥ ॥ और्वउवाच ॥ ॥ एतत्तन्त्रं स मस्तन्तु श्रुत्वा वेतालभैरवौ ॥
 पप्रच्छतुल्यम्बकश्च हर्षोत्फुल्लविलोचनौ ॥ १ ॥ ॥ वेतालभैरवावूचतुः ॥ ॥ कामारूपायाः श्रुतन्तन्त्रं साङ्गव्युष्मत्प्र
 सादतः ॥ नमस्कारन्तथामुद्राम्बलिदानन्तथैव च ॥ २ ॥ तथैव मातृकान्यासम्पूजायाश्चान्यतः क्रमम् ॥ एतत्सर्वं स
 माचक्ष्व विस्तरेण जगत्प्रभो ॥ ३ ॥ शृण्वतोर्न हि नौ तृप्तिर्जायते मोदभूमिषु ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ वक्ष्यामि यद
 हम्पृष्टो भवद्दाम्पुत्रकोत्तमौ ॥ ४ ॥ शृणु तन्न रशार्दूलावेकाग्रमनसाधुना ॥ त्रिकोणमथ षट्कोणमर्द्धचन्द्रम्प्रदक्षिणम् ॥ ५ ॥
 दण्डमष्टाङ्गमुग्रश्च सप्तधानतिलक्षणम् ॥ ऐशानीवाथ कौबेरीदिक्रामारूपाप्रपूजने ॥ ६ ॥ अशस्तास्थण्डिलादौ च सर्वम्
 तैश्च सर्वतः ॥ त्रिकोणादिव्यवस्थातु यदि पूर्वमुखो यजेत् ॥ ७ ॥ पश्चिमाच्छाम्भवीङ्गत्वा व्यवस्थान्निर्दिशेत्तदा ॥ य
 दोत्तरामुखः कुर्यात्साधको देवपूजनम् ॥ ८ ॥ तदायाम्यान्तुवायव्याङ्गत्वा कुर्यात्तु संस्थितिः ॥ दक्षिणाद्वायवीङ्गत्वादि
 शन्तस्माच्च शाम्भवीम् ॥ ९ ॥ ततोऽपि दक्षिणङ्गत्वा नमस्कारस्त्रिकोणवत् ॥ त्रिकोणारूयो नमस्कारस्त्रिपुराप्रीतिदायकः ॥
 ॥ १० ॥ दक्षिणाद्वायवीङ्गत्वा वायव्याच्छाम्भवीन्ततः ॥ ततोऽपि दक्षिणाङ्गत्वा तान्त्यक्ताग्नौ प्रविश्य च ॥ ११ ॥ अ
 ग्नितो राक्षसीङ्गत्वा तत्पश्चादुत्तरान्दिशम् ॥ उत्तरांच तथाग्नेयीम्भ्रमणन्दि त्रिकोणवत् ॥ १२ ॥ षट्कोणोऽयं नमस्कारः प्री

का०
२१७

तिदःशिवदुर्गयोः ॥ दक्षिणाद्वायीङ्गत्वात्स्मादावृत्यदक्षिणम् ॥ १३ ॥ गत्वायोसौनमस्कारःसोर्ध्वचन्द्रःप्रकीर्ति-
तः ॥ सकृत्प्रदक्षिणङ्गत्वावर्तुलाकृतिसाधकः ॥ १४ ॥ नमस्कारःकथ्यतेसौप्रदक्षिणइतिद्विजैः ॥ त्यक्त्वास्वमासनस्था-
नम्पश्चादुर्गानमस्कृतिः ॥ १५ ॥ प्रदक्षिणञ्चिन्नायातुनिपत्यभुविदण्डवत् ॥ दण्डइत्युच्यतेदेवैःसर्वदेवौघमोददः ॥ १६ ॥
पूर्ववदण्डवद्भूमौनिपत्यहृदयेनतु ॥ चिबुकेनमुखेनाथनासयाहनुकेनच ॥ १७ ॥ ब्रह्मरन्ध्रेणकर्णाभ्याय्यैद्भूमिस्पर्शन-
ङ्कमात् ॥ सचाष्टाङ्गइतिप्रोक्तोनमस्कारोमनीषिभिः ॥ १८ ॥ प्रदक्षिणत्रयङ्गत्वासाधकोवर्तुलाकृतिः ॥ ब्रह्मरन्ध्रेणसंस्प-
र्शःक्षितेर्यस्यान्नमस्कृतौ ॥ १९ ॥ सउग्रइतिदेवोघैरुच्यतेविष्णुतुष्टिदः ॥ नदानांसागरोयद्वद्विपदाम्ब्राह्मणोयथा ॥ २० ॥
नदीनाञ्जाह्नवीयाहृदेवानामपिचक्रधृक् ॥ नमस्कारेषुसर्वेषुतथैवोग्रःप्रशस्यते ॥ २१ ॥ त्रिकोणाद्यैर्न्नमस्कारैःकृतैरेव-
तुभक्तिः ॥ चतुर्वर्गल्लभेद्रक्तोनचिरादेवसाधकः ॥ २२ ॥ नमस्कारोमहायज्ञःप्रीतिदःसर्वतःसदा ॥ सर्वेषामेवे-
वानामन्येषामपिभैरव ॥ २३ ॥ योसावुग्रोनमस्कारःप्रीतिदःसततंहरेः ॥ महामायाप्रीतिकरःसनमस्करणोत्तमः ॥ २४ ॥
उक्तास्तत्रनमस्काराःशृण्वतंपरतोर्युवाम् ॥ मुद्राणामपरिसङ्ख्यानंस्वरूपञ्चयथाक्रमम् ॥ २५ ॥ धेनुश्चसम्पुटश्चैवप्राञ्जलि-
र्विल्वपद्मकौ ॥ नाराचोमुण्डदण्डौचयोनिरर्द्धन्तथैवच ॥ २६ ॥ वन्दनीचमहामुद्रामहायोनिस्तथैवच ॥ भगश्चपुटक-

पु०
अ.७१

२१७

श्रैवमिषङ्गोत्थार्द्धचन्द्रकः ॥ २७ ॥ अङ्गश्चद्विमुखश्चैवशङ्खमुद्राचमुष्टिकः ॥ वज्रश्चैवतथाबद्धस्मयोनिर्व्विमलन्तथा ॥ २८ ॥
 घटःशिखरिणीतुङ्गःपुण्ड्रोत्थार्द्धचन्द्रकः ॥ समीलेनीचकुण्डश्चचक्रंशूलन्तथैवच ॥ २९ ॥ सिंहवक्रङ्गोमुखश्चप्रोन्नामोन्न
 मनन्तथाः ॥ विश्वम्पाशुपतंशुद्धन्त्यागोथोसारिणीतथा ॥ ३० ॥ प्रसारणीचोग्रमुद्राकुण्डलीव्यूहएवच ॥ त्रिमुखाश्वासिव
 ल्लीचयोगोभेदोथमोहनम् ॥ ३१ ॥ वाणोधनुश्चतूणीरम्मुद्राएताश्चसत्तमाः ॥ अष्टोत्तरशतम्मुद्राब्रह्मणायाःप्रकीर्तिताः
 ॥ ३२ ॥ तासान्तुपश्चपश्चाशदेताग्राह्यास्तुपूजने ॥ शेषास्तुयास्त्रिपश्चाशन्मुद्रास्तासमयेषुच ॥ ३३ ॥ द्रव्यानयन
 सङ्केतनटनादिषुताःस्मृताः ॥ देवानाश्चिन्तनेयोगेध्यानेजप्येविसर्जने ॥ ३४ ॥ आद्यास्तुपश्चपश्चाशन्मुद्राभैरवकीर्ति
 ताः ॥ मुद्राब्धिनातुयज्जप्यम्प्राणायामःसुरार्चनम् ॥ ३५ ॥ योगोध्यानासनेचापिनिःफलानिचभैरव ॥ प्रत्येकंलक्ष
 णन्तेषांश्रुणुतन्तनयौयुवाम् ॥ ३६ ॥ दक्षिणामध्यमाग्रेणसव्यहस्तस्यतर्जनीम् ॥ योजयेत्सद्यमध्यान्तुतर्जन्यादक्षिणे
 नवै ॥ ३७ ॥ तथादक्षानामिकयावामहस्तकनिष्ठिकाम् ॥ अनामिकान्तुवामस्यदक्षिणस्यकनिष्ठया ॥ ३८ ॥ योजयेद्भ
 क्तिमान्त्सम्यग्दक्षिणावर्तनेनतु ॥ धेनुमुद्रासमाख्यातासर्व्वदेवस्यतुष्टिदा ॥ ३९ ॥ सद्योऽज्यद्वौतलौसर्वाण्युद्धुल्यग्राणि
 हस्तयोः ॥ सद्योऽज्यपार्श्वतोद्धुष्टौसम्पुटःप्रोच्यतेसुरैः ॥ ४० ॥ सर्व्वेषामथदेवानासम्पुटःप्रीतिदायकः ॥ ध्यानचिन्तन

का०

२१८

योगादौ सम्पुटः शस्यते सदा ॥ ४१ ॥ निकुञ्जयुगलम्पाण्योस्तं सद्यो ज्योर्द्वौ एव च ॥ मध्यशून्यः पुटाकारः प्राञ्जलिः परिकीर्तितः ॥ ४२ ॥ अङ्गुष्ठमन्तरङ्गत्वापाण्योर्मुष्टिर्विधाय च ॥ सद्यो ज्यविल्ववन्ते तु विल्वमुद्राप्रकीर्तिता ॥ ४३ ॥ माणिबन्धादाकरभंसद्यो ज्यकरयोर्द्वयोः ॥ अङ्गुष्ठे चापि सद्यो ज्यतथैव च कनिष्ठके ॥ ४४ ॥ तिस्रस्तिस्रोस्तयोः पाण्योरङ्गुलीर्विरलास्तयः ॥ पद्ममुद्रासमाख्याता चतुर्वर्गफलानृणाम् ॥ ४५ ॥ अङ्गुष्ठाग्रेण तज्जन्या सद्यो ज्यार्थोर्द्वौ रेखया ॥ अन्याङ्गुलीस्तथानम्यनाराचः स्यात्प्रसार्यते ॥ ४६ ॥ ममचैव शिवायाश्च प्रीतिदेयम्प्रियङ्करी ॥ नाराचमुद्रासततम्प्रीत्यैवेतालभैरव ॥ ४७ ॥ अन्तराङ्गुष्ठमुष्टिश्च कृत्वा वामकरस्य तु ॥ मध्यमायो दक्षिणस्य तथानम्यप्रयत्नतः ॥ ४८ ॥ मध्यमेनाथ तर्जन्या अङ्गुष्ठाग्रानियोज्य च ॥ दक्षिणय्यो ज्येत्पाणिर्वाँममुष्टौ च साधकः ॥ ४९ ॥ दर्शयेद्दक्षिणे भागे मुण्डमुद्रेयमिष्यते ॥ इयन्तु गणनाथस्य प्रीतिदामुद्रिकोत्तमा ॥ ५० ॥ सर्वेषामपि देवानां तुष्टिदा सर्वकर्मसु ॥ अङ्गुष्ठमध्यमादींश्च सम्यगानम्य तर्जनीम् ॥ ५१ ॥ प्रसार्य दण्डमुद्रेति दक्षिणे स्य करस्य च ॥ सर्वाङ्गुलीस्तु सद्यो ज्यकरयो रूभयोरपि ५२ ॥ संवेष्ट्य रज्जुवद्वेति पाण्योरपि कनिष्ठके ॥ वामस्यानाममूले वै उदग्रं विनियोजयेत् ॥ ५३ ॥ दक्षस्य मध्यमामूले तथा ग्रंवाँममेव च ॥ योजयोजनात्पश्चादावर्त्य करशाखिकाः ॥ ५४ ॥ योन्याकारन्तु तन्मध्यय्ये निमुद्राप्रकीर्तिता ॥ कामाख्यायाः पञ्चमूर्ते

पु०

अ. ७१

२१८

दुर्गाया अपि भैरव ॥ ५५ ॥ प्रोतिदायोनिमुद्रेयम्ममकामस्यचप्रिया ॥ संसक्ताअङ्गुलोःसर्वाःप्रसार्याङ्गुष्ठपर्वणा ॥ ५६ ॥
 अग्रेणचकनिष्ठायाअग्रेणापिचयोजयेत् ॥ करस्यदक्षिणस्येवमर्दयोनिःप्रकीर्तिता ॥ ५७ ॥ महायोनिस्तुकथितावैष्णवीत
 न्त्रणेवरे ॥ सम्पुटम्प्राञ्जलिर्व्यापियदिशीर्षेप्रदर्शयेत् ॥ ५८ ॥ ॥ वन्दनीयासमाख्यातामुद्राविष्णुप्रमोदिनी ॥ ५९ ॥ सैव
 चेच्छ्रवणासक्तामहामुद्राप्रकीर्तिता ॥ दक्षिणाङ्गेतुसासक्तावैष्णवीपरिकीर्तिता ॥ ६० ॥ ॥ महायोनिस्तुकथितावैष्णवीत
 न्त्रगोचरे ॥ द्वयोर्मूलैर्दुष्टाग्रमङ्गुलीञ्चकनिष्ठयोः ॥ ६१ ॥ नियोज्यप्रसृतोक्त्यद्वौपाणीयोजयेत्पुनः ॥ भगमुद्रासमाख्या
 तालक्ष्मीवाणीशिवप्रिया ॥ ६२ ॥ सर्वाङ्गुलीनामग्रौघन्दक्षिणस्यकरस्यच ॥ सध्येज्यैकत्रपुरतोनिर्देशःपुटकःस्मृतः ॥
 ॥ ६३ ॥ कनिष्ठिनामिकाङ्गुष्ठाङ्गुलीनाद्यैर्जयेद्बुधः ॥ अग्राण्येकत्रमध्यान्तुतर्जनीञ्चप्रसार्यैवै ॥ ६४ ॥ कुब्जोक्त्यकरद्वन्द्व
 न्पृथगग्रेनिदर्शयेत् ॥ निःसङ्गनाममुद्रेयन्नरसिंहवराहयोः ॥ ६५ ॥ कनिष्ठानामिकामध्यामाकुञ्चदक्षिणेनतु ॥ करस्यतर्जन्यङ्गु
 ष्ठेप्रसार्यक्रियतेतुया ॥ ६६ ॥ सामुद्राख्यद्वचन्द्राख्याग्रहाणाम्प्रीतिदायिनी ॥ उर्ध्वीकृत्यतथाङ्गुष्ठङ्करस्यदक्षिणस्यतु ॥ ६७ ॥
 कृत्वामध्यान्तदङ्गुष्ठवाममुष्टिन्तथोर्ध्वतः ॥ उर्ध्वाङ्गुष्ठन्तथाकुर्व्यादगमुद्राप्रकीर्तिता ॥ ६८ ॥ एतस्याएवमुद्रायाकनिष्ठादि
 वियोगतः ॥ अष्टौमुद्रासमाख्यातानामतासाम्पृथक्शृणु ॥ ६९ ॥ द्विमुखश्चैवमुष्टिश्चवज्रमाबद्धमेवच ॥ विमलश्चघटश्चैवतुङ्गः

का०
२१९

पुण्ड्रस्तथैव च ॥ ७० ॥ नवानाब्धिष्णुमूर्तीनां सार्द्धमङ्गेन मुद्रिकाः ॥ क्रमान्नवसमाख्यातानाधिकानान्तथैव च ॥ ७१ ॥ सद्यो
ज्यकरयोः पृष्ठे तथा वर्त्यतु वै समम् ॥ प्रसार्य तर्जनीयुग्मं सद्यो कंसर्वतः पुनः ॥ ७२ ॥ अङ्गुष्ठौ च तथा सक्तौ शङ्खमुद्रा प्रकीर्त्तिता ॥
उत्तानमञ्जलिङ्गत्वा अङ्गुष्ठे द्वे कनिष्ठयोः ॥ ७३ ॥ मूले निःक्षिप्य तु करौ सद्यो ज्याथ प्रदर्शयेत् ॥ सायोनिरिति विख्याता मुद्रा दे
वौघतुष्टिदा ॥ ७४ ॥ मुष्टिर्दक्षिणहस्तस्य यदोर्द्धाङ्गुष्ठिका भवेत् ॥ सास्याच्छिखरणीमुद्रा ब्रह्मसूर्यप्रिया च सा ॥ ७५ ॥ अनामि
के कनिष्ठे च सद्यो ज्यवायुना पुनः ॥ मध्यमा तर्जनीनां तु धेनुमुद्रे व बन्धनम् ॥ ७६ ॥ सार्द्धधेनुरिति विख्याता चन्द्रप्रीतिविवादिनी ॥
करयोरङ्गुलीनां तु सर्वाग्राण्येकतः स्थिता ॥ ७७ ॥ नियोज्य द्वेतले चैव तदधोपि नियोज्य च ॥ अग्रैरग्रैर्योजयेत्तु मुद्रा समीलनी
तु सा ॥ ७८ ॥ भौमभूमिमुनीशानामियम्प्रीतिविवादिनी ॥ सर्वाङ्गुलीस्तु सद्यो ज्यादक्षिणस्य करस्य च ॥ ७९ ॥ कियद्वागन्तथा
नम्यतलङ्कुर्यात्तु कुण्डवत् ॥ समाख्याता कुण्डमुद्रा बुधवाणी शिवा प्रिया ॥ ८० ॥ सर्वाङ्गुलीनां मध्यन्तु वामहस्तस्य चाङ्गुलीः ॥
प्रसार्याङ्गुष्ठयुगलं सद्यो ज्याग्रेण भैरव ॥ ८१ ॥ तदङ्गुष्ठद्वयङ्कार्यं सम्मुखं विवर्त्तरेत्ततः ॥ चक्रमुद्रा समाख्याता गुरुविष्णुशिव
प्रिया ॥ ८२ ॥ अङ्गुष्ठं मध्यमाश्चैव नामयित्वा करस्य तु ॥ दक्षिणस्य परास्ति स्त्रो योजयेदग्रतः पुनः ॥ ८३ ॥ शूलमुद्रा तु साख्याता
ममशुक्रगुहप्रिया ॥ निकुञ्जीकृत्य तु करौ वामाङ्गुलिगणस्य तु ॥ ८४ ॥ अग्राण्यो जयेन्मध्येतलस्यासव्यहस्ततः ॥ अधः कृ

पु०
अ. ७१

२१९

त्वावामहस्तम्मुद्रासिंहमुखीस्मृता ॥ ८५ ॥ इयम्प्रीत्यैतुदुर्गायाःसूर्यपुत्रस्यचक्रिणः ॥ भगमुद्राकर्णमूलेगोमुखाख्याप्रकी
 र्तिता ॥ ८६ ॥ ममविष्णोस्तथाराहोस्सर्वदाप्रीतिदायिनी ॥ मुष्टिद्वयमथोत्तानङ्कत्वास्येयौज्यपार्श्वतः ॥ ८७ ॥ दक्षिणस्यक
 निष्ठादीन्प्रसार्यक्रमतःपुनः ॥ तथावामकनिष्ठाभ्यामेकैकेनप्रसारयेत् ॥ ८८ ॥ अष्टौमुद्रासमाख्यातनामतःक्रमतःशृणु ॥
 प्रोल्लासोन्नमनश्चैवबिम्बंपाशुपतन्तथा ॥ ८९ ॥ शुद्धन्त्यागःसारणीचतथाचैवप्रसारणी ॥ आकुञ्चकरशाखास्तुदक्षिणासातुमु
 द्रिका ॥ ९० ॥ उग्रमुद्रासमाख्यातास्वहस्तस्यविपर्ययात् ॥ इन्द्रादिलोकपालानान्दशमुद्राःप्रकीर्तिताः ॥ ९१ ॥ सर्वेषामे
 वदेवानाम्परमप्रीतिवर्द्धनाः ॥ अङ्गुष्ठाग्रन्तुतर्जन्याअग्रेभागेनयोजयेत् ॥ ९२ ॥ आकुञ्चमध्यमाद्यास्तुदक्षहस्तस्यचाङ्गु
 लीः ॥ दर्शयेत्कुण्डलाकारङ्गुण्डलीशक्तितुष्टिदम् ॥ ९३ ॥ सर्वेषामपिदेवानाम्यथातुष्टिकरम्हत् ॥ अङ्गुष्ठतर्जनीमध्याअग्रभा
 गेनियोज्यच ॥ ९४ ॥ मध्यमाश्चकनिष्ठाश्चआकुञ्च्यदक्षिणेकरे ॥ त्रिमुखाख्यासमाख्याताविश्वदेवप्रियासदा ॥ ९५ ॥ केतोः
 प्रियेयंसततम्मातृणामपितुष्टिदा ॥ तर्जन्यङ्गुष्ठयोरग्रभागौसयोज्यचाङ्गुलीः ॥ ९६ ॥ अन्याआकुञ्चयेतिस्रःसासिवल्लीप्रकी
 र्तिता ॥ पितृणामथसाध्यानांरुद्राणांविश्वकर्मणः ॥ ९७ ॥ सर्वदाप्रीतिजननीसासिवल्लीप्रकीर्तिता ॥ पादौतलाभ्यांस
 योज्यतदङ्गुष्ठद्वयन्ततः ॥ ९८ ॥ उर्ध्वस्योजयेन्नाभौतस्योपरितथाञ्जलिः ॥ योगमुद्रासमाख्यातायोगिनान्तत्वदायिनी ॥

का०
२२०

॥ १९ ॥ सर्वेषामपि देवानाम्पूजने चिन्तने तथा ॥ योगमुद्रासमाख्याता तुष्टिप्रीतिकरो सदा ॥ १०० ॥ प्राञ्जलिनाममुद्रा
तुङ्गर्द्धाधोभावयोजिताम् ॥ विभिद्यदर्शयेद्वस्तौ उर्ध्वाधः प्रसृतीकृतौ ॥ १ ॥ भेदमुद्रासमाख्यातामविशोर्विधेः
प्रिया ॥ अङ्गुष्ठे द्वे तु निःक्षिप्य करयोरुभयोरपि ॥ २ ॥ अग्रेण योजयेत्पश्चात्कनिष्ठा युगलन्ततः ॥ उभयोर्हस्तयोश्चा
न्यास्तर्जन्याद्याश्च योजयेत् ॥ ३ ॥ अग्रग्रैस्तु पृथक् कृत्य दर्शयेत्तु कनिष्ठिकाम् ॥ मुद्रासम्मोहनत्रामकामदुर्गारमाप्रिया
॥ ४ ॥ सर्वेषामिह देवानाम्मोहनमप्रीतिदं स्मृतम् ॥ आनम्यासव्यहस्तस्य मध्यमानामिकेतथा ॥ ५ ॥ तयोः पृष्ठसु
सर्ग्यौ ज्य अङ्गुष्ठाग्रन्ततः परम् ॥ कनिष्ठान्तर्जनीश्चैव अग्रेणा योजयेत्ततः ॥ ६ ॥ बाणमुद्रासमाख्याता सर्वदेवस्य तुष्टि
दा ॥ सर्वाङ्गुलीस्तु सङ्कोच्य अङ्गुष्ठमथ तर्जनीम् ॥ ७ ॥ प्रसार्य करयोः पश्चादङ्गुष्ठाग्रन्तु योजत् ॥ अङ्गुष्ठाग्रे तर्जन्या
अग्रेणापि च तर्जनीम् ॥ ८ ॥ यथाशक्ति प्रसार्यापि धेनुमुद्राप्रकीर्तिता ॥ सर्वाङ्गुलीनामग्राणि ब्राह्मे तीर्थे नियोजयेत् ॥
॥ ९ ॥ अनामिकायाः पृष्ठे तु अङ्गुष्ठाग्रन्नियोज्य च ॥ शून्यं तूणीरवत्कृत्वा तेषामन्तस्तु भैरव ॥ तूणीरमुद्रासमाख्याता सर्वेषा
मप्रीतिवर्दिनी ॥ ११० ॥ मुद्रासु संस्थिता पूजामुद्रासु परिचिन्तनम् ॥ मुद्रासु जयिद्वाराणां पुण्यं मोदकरास्ततः ॥ ११॥ य
दा यदा पूजनेषु चिन्तने ध्यानकर्मणि ॥ यज्ञादौ स्तवने वापि हस्तकृच्छ्रं नावधति ॥ १२ ॥ तदा मले न्वितङ्कुर्यादिष्टा पूर्तं करद्वय

पु०

अ. ७१

२२०

म् ॥ यज्ञकृत्येषु चेच्छको हस्तो मुद्रा सुचक्षमः ॥ १३ ॥ तदामुद्राम्बिधायैव तन्तुकृत्यं समाचरेत् ॥ मुद्राविमुक्तहस्तन्तुक्रियते
 कर्मदैविकम् ॥ १४ ॥ कृत्वा यन्निष्फलं यस्मात्तस्मान्मुद्रान्वितो भवेत् ॥ विसर्जने तु देवानां यत्स्य यापरिकीर्तिता ॥ १५ ॥ मु
 द्रांताम्पूजनादौ तु तस्यैव प्रयोजयेत् ॥ विसृज्योक्तामृते मुद्राम्मुद्रायुक्तः समाचरेत् ॥ १६ ॥ पूजनादिसमस्तन्तुकर्मवृद्धौ वि
 चक्षणः ॥ अतो मुद्रापरन्नाम मुद्रा पुण्यप्रदायिनी ॥ १७ ॥ देवानाम्मोददामुद्रा तस्मात्तायै तन्तश्चरेत् ॥ अर्द्धयोनिर्महायोनि
 र्योनिर्ब्राह्मी च वैष्णवी ॥ १८ ॥ मुद्रा विसर्जने प्रोक्ता शिवा त्रिपुरयोः सदा ॥ दुर्गायाः सर्वरूपेषु मुद्रा एताः प्रकीर्तिताः ॥ १९ ॥
 योनिश्च सम्पुटैश्च महामहायोनि तथैव च ॥ वर्जयित्वा व्यस्तभावाद्दुक्तादन्यत्र योजयेत् ॥ २० ॥ भवेद्यस्तु त्रिपञ्चाशदन्यामुद्राः स
 मन्ततः ॥ ताव्यस्तभावाद्दामास्युर्मुद्रामोदकराः पराः ॥ २१ ॥ एवम्विद्धितामुद्राः पूजने पूज्यतुष्टिदा ॥ क्रमस्तु बलिदानस्य
 शृणु वैतालभैरव ॥ २२ ॥ इति कालिकापुराणे एकसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७१ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ क्रमस्तु बलिदानस्य स्व
 रूपं रुधिरादितः ॥ यथास्यात्प्रीतये सम्यक्तत्वाच्चक्ष्यामि पुत्रकौ ॥ १ ॥ वैष्णवी तन्त्रकल्पोक्तः क्रमः सर्वत्र सर्वदा ॥ साधकैर्बलि
 दानस्य ग्राह्यः सर्वसुरस्य च ॥ २ ॥ पक्षिणः कच्छपाग्राह्या मत्स्यानवविधामृगाः ॥ महिषो गोधिका गावश्चा गोबभ्रुश्च सूकरः
 ॥ ३ ॥ खड्गश्च कृष्णसारश्च गोधिका शरभो हरिः ॥ शार्दूलश्च नरश्चैव स्वगात्ररुधिरन्तथा ॥ ४ ॥ चण्डिका भैरवादीनाम्बलयः परिकी

का०

२२१

तिंताः ॥ बलिभिः साध्यते मुक्तिर्बलिभिः साध्यते दिवम् ॥ ५ ॥ बलिदानेन सततञ्जपेच्छन्नूपान्नृपः ॥ मत्स्यानाङ्गच्छपानान्तु
 रुधिरैः सततं शिवा ॥ ६ ॥ मासैकं तृप्तिमाप्नोति ग्रहैर्मासांस्तु त्रीनथ ॥ मृगाणां शोणितैर्देवीनराणामपिशोणितैः ॥ ७ ॥ अष्टौ
 मासानवाप्नोति तृप्तिं ह्यङ्गल्याणदा च सा ॥ गोधिकानाञ्च रुधिरैर्वार्षिकीं तृप्तिमाप्नुयात् ॥ ८ ॥ कृष्णसारस्य रुधिरैः शूकरस्य च शो
 णितैः ॥ प्राप्नोति सततं देवी तृप्तिं द्वादशवार्षिकीम् ॥ ९ ॥ अजाविकानां रुधिरैः पञ्चविंशतिवार्षिकीम् ॥ महिषाणाञ्च खड्गानां रुधि
 रैः शतवार्षिकीम् ॥ १० ॥ तृप्तिमाप्नोति परमां शार्दूल रुधिरैस्तथा ॥ सिंहस्य शरभस्याथ स्वगात्रस्य च शोणितैः ॥ ११ ॥ देवी तृप्ति
 मवाप्नोति सहस्रम्परिवत्सरान् ॥ मांसैरपि तथा प्रीतिरुधिरैर्यस्य यावती ॥ १२ ॥ कृष्णसारमृगङ्गङ्गन्तथामत्स्यश्च रोहितम् ॥
 वार्द्धीनसयुगञ्चापि फलन्ते याम्पृथक्पृथक् ॥ १३ ॥ कृष्णसारस्य मांसेन तथा खड्गेन च ण्डिका ॥ वर्षाणाञ्च शतान्येव तृप्ति
 माप्नोति केवलम् ॥ १४ ॥ रोहितस्य तु मत्स्यस्य मांसैर्वार्द्धीनसस्य च ॥ तृप्तिमाप्नोति वर्षाणां शतानि त्रीणि मत्स्या ॥ १५ ॥
 त्रीपिवन्विन्द्रियक्षीणं श्वेतं वैदमजापतिन् ॥ वार्द्धीणसः प्रोच्यते सौहव्येकव्ये च तत्कृतः ॥ १६ ॥ नीलग्रीवोरक्तशीर्षः
 कृष्णपादः सितछदः ॥ वार्द्धीणसस्यात्पक्षी च मम विष्णोरपि प्रियः ॥ १७ ॥ नरेण बलिना देवो सहस्रम्परिवत्सरान् ॥ वि
 धिदत्तेन चाप्नोति तृप्तिं ह्यङ्गल्याणदा च सा ॥ नारेणैवाथ मांसेन त्रिसहस्रञ्च वत्सरान् ॥ तृप्तिमाप्नोति कामाख्या भैरवी मम

पु०

अ. ७२

२२१

रूपधृक् ॥ १९ ॥ मन्त्रपूतंशोणितन्तुपीयूषञ्जायतेसदा ॥ मस्तकश्चापितस्यातिमांसश्चापितथाशिवा ॥ २० ॥ तस्मा
 तुपूजनेदद्याद्वलेःशीर्षश्चलोहितम् ॥ भोज्येहोमेचमांसानिनियुञ्जीयाद्विचक्षणः ॥ २१ ॥ पूजासुनाममांसानिदद्याद्वैसा
 धकःकचित् ॥ ऋतेतुलोहितंशीर्षममृतन्तन्तुजायते ॥ २२ ॥ कूष्माण्डमिक्षुदण्डश्चमद्यमासवमेवच ॥ एतेबलिसमाप्रो
 क्तास्तृप्तौछागसमाःसदा ॥ २३ ॥ चन्द्रहासेनकर्त्र्यावाछेदनम्मूर्ख्यमिष्यते ॥ दात्रासिधेनुक्रकचशङ्कुलाभिस्तुमध्यमम्
 ॥ २४ ॥ क्षुरक्षुरप्रभलैश्चवाधमम्परिकीर्तितम् ॥ एभ्योन्यैःशक्तिबाणाद्यैर्बलिश्छेद्यःकदापिन ॥ २५ ॥ नात्तिदेवीबलि
 न्तन्तुदातामृत्युमवाप्नुयात् ॥ हस्तेनछेदयेद्यस्तुप्रोक्षितंसाधकःपशुम् ॥ २६ ॥ क्षीणव्याँब्रह्मवध्यामवाप्नोतिमुरुदुःसहाम् ॥
 नामन्व्यखड्गन्तुबलिनियुञ्जीतविचक्षणः ॥ २७ ॥ खड्गस्यामन्त्रणेमन्त्रायावन्तःकथिताःपुरा ॥ महामायाबलौतेवैयोज्या
 स्तत्रोदिताबुधैः ॥ २८ ॥ तैःसार्द्धमेतेमन्त्रास्तुयोज्याःखड्गादिमन्त्रणे ॥ पूजनेशारदादीनाङ्कामारख्यायाविशेषतः ॥ २९ ॥
 द्विःकालीतिततोदेव्यावज्जेश्वरिपदन्ततः ॥ ततोनुलोहदण्डायैनमःशेषेतुयोजयेत् ॥ ३० ॥ सम्पूज्यानेनमन्त्रेणखड्गमादाय
 पाणिना ॥ कालरात्र्यास्तुमन्त्रेणतङ्गुलमभिमन्त्रयेत् ॥ ३१ ॥ नेत्रबीजस्यमध्यन्तुद्विरावर्त्यप्रयोजयेत् ॥ ततोनुकालिकाली
 तिकरालोष्ट्रीस्ततःपरम् ॥ ३२ ॥ हान्ताँदोश्चतृतीयेनस्वरेणैकादशेनवै ॥ योजितोनादविन्दुभ्याँद्वौतत्पश्चान्नियोजयेत् ॥

का०
२२२

॥ ३३ ॥ फेत्कारिणिपदन्तस्मात्त्वादयच्छेदयेत्यतः ॥ सर्वान्दुष्टानितिततोद्विर्मारयलुलायकं ॥ ३४ ॥ खड्गेनछिन्धिछिन्धी
 तिततःकिलकिलेतिवै ॥ ततःकिचिकिचित्येवन्ततःपिबपिबेतिच ॥ ३५ ॥ ततोऽनुरुधिरश्चेतिस्फौस्फौकिरिकिरीतिच ॥
 कालिकायैनमइतिकालरात्र्यास्तुमन्त्रकम् ॥ ३६ ॥ इत्यनेनतुमन्त्रेणकरवालेभिमन्त्रिते ॥ कालरात्रीस्वयन्तत्रप्रसीद
 त्यरिहानये ॥ ३७ ॥ बलेःपूर्वोदितामन्त्रानित्यङ्गुल्यास्तुसाधकैः ॥ अयम्मन्त्रस्तुवक्तव्यस्तस्यहत्याविहानये ॥ ३८ ॥
 यज्ञार्थेपशवःसृष्टाःस्वयमेवस्वयम्भुवा ॥ अतस्त्वाङ्गातयिष्यामितस्माद्यज्ञेवधोवधः ॥ ३९ ॥ ततोदैवतमुद्दिश्यका
 ममुद्दिश्यचात्मनः ॥ छेदयेत्तेनखड्गेनबलिम्पूर्वाननन्तुतम् ॥ ४० ॥ अथवोत्तरवक्रन्तंचस्वयम्पूर्वमुखस्तथा ॥ पूर्वो
 क्तान्त्सैन्धवादीस्तुवक्त्रेवश्यन्नियोजयेत् ॥ ४१ ॥ सौवर्णंराजतन्ताम्रंदैत्यम्पत्रपुटञ्चवा ॥ माहेयङ्कास्यमथवायज्ञका
 ष्ठमयञ्चवा ॥ ४२ ॥ पात्रंरुधिरदानायकर्तव्यंविभवावधि ॥ नलोहेवल्कलेवापिवैत्रेराङ्गेथसैकसे ॥ ४३ ॥ दद्या
 द्रक्तम्बलीनान्तुभूमौश्रुचिश्रुवेतथा ॥ नघटेभूतलेवापिदेयन्क्षुद्रेनभाजने ॥ ४४ ॥ रुधिराणिप्रदद्यात्तुभूतिकामोनरो
 त्तमः ॥ नरस्यतुसदारक्तम्माहेयेतैजसेथवा ॥ ४५ ॥ दद्यान्नरपतिस्तत्तुनपटादौकदाचन ॥ हयमेधमृतेदद्यान्नकदा
 चिद्वयम्बलिम् ॥ ४६ ॥ तथादिक्पालमेधेतुगजन्दद्यान्नराधिपः ॥ नकदाचित्तदादेव्यैप्रदद्याद्वयहस्तिनौ ॥ ४७ ॥

पु०
अ. ७२

२२२

हयाकर्षेचामरन्तुवलिंदद्यान्नराधिपः ॥ सिंहव्याघ्रन्नरश्चापिस्वगात्ररुधिरन्तथा ॥ ४८ ॥ नदद्याद्ब्राह्मणोमद्यम्हादेव्यै
 कदाचन ॥ सिंहव्याघ्रन्नरन्दत्वाब्राह्मणोनरकव्रजेत् ॥ ४९ ॥ इहापि स्यात्सहीनायुःसुखसौभाग्यवर्जितः ॥ स्वगा
 त्ररुधिरन्दद्याच्चात्मवध्यामवाप्नुयात् ॥ ५० ॥ मद्यन्दत्वाब्राह्मणास्तुब्राह्मणादेवहीयते ॥ नकृष्णसारविंतेरेद्वलितुक्ष
 त्रियादिकः ॥ ५१ ॥ ददतःकृष्णसारन्तुब्रह्महत्याभवेद्यतः ॥ यत्रसिंहस्यव्याघ्रस्यनरस्यविहितोवधः ॥ ब्रह्मणोक्तातुव
 ल्यादौतत्रायविहितःक्रमः ॥ ५२ ॥ कृत्वाघृतमयव्याघ्रन्नरंसिंहश्चभैरव ॥ अथवापूपविकृतय्यैवक्षोदमयश्चवा ॥ ५३ ॥
 घातयेच्चन्द्रहासेनतेनमन्त्रेणसंस्कृतम् ॥ प्रभूतबलिदानेतुद्वावात्रीन्वाग्रतःकृतान् ॥ ५४ ॥ पूजयेत्प्रमुखान्कृत्वासर्वान्म
 न्त्रेणसाधकः ॥ सामान्यपूजाकथितावलीनाम्पूर्वतोमया ॥ ५५ ॥ विशेषोयत्रयत्रास्तितन्मत्तःशृणुभैरव ॥ महिषम्प्रद
 देदेव्यैभैरव्यैभैरवायवै ॥ ५६ ॥ अनेनैवतुमन्त्रेणतदातम्पूजयेद्वलिम् ॥ यथावाहम्भवान्द्वेष्टियथावहसिचण्डिकाम् ॥ त
 थाममरिपून्हिसशुभाव्यैहलुलायक ॥ २७ ॥ यमस्यवाहनस्त्वन्तुवररूपधराव्यय ॥ आयुर्वित्तव्यैशोदेहिकासरायनमोस्तुते ॥
 ५८ ॥ खड्गस्यतुयदादानङ्कियतेतन्त्रमन्त्रकम् ॥ जलेनाभ्युक्ष्यकुर्वीतगुहाजातेतिभाषयन् ॥ ५९ ॥ दैवैपैत्रेशुभगःखड्ग
 स्त्वङ्गङ्गसन्निभः ॥ च्छिन्धिविघ्नान्महाभागगुहाजातनमोस्तुते ॥ ६० ॥ प्रदानेकृष्णासारस्यमन्त्रोयम्परिकीर्तितः ॥ कृष्ण

का०

२२३

सारब्रह्ममूर्तेब्रह्मतेजोविवर्धन ॥६१॥ चतुर्वर्द्धमियं प्राज्ञप्रज्ञान्देहियशोमहत् ॥ तथा सरभपूजायाम्मन्त्रमेतत्प्रकीर्तितम् ॥
 ॥६२॥ त्वमष्टपादो बिभ्रंसचन्द्रभागसमुद्भव ॥ अष्टमूर्तेमहाबाहौ भैरवाख्यनमोस्तुते ॥ ६३ ॥ यथा भैरवरूपेण वाराहो नि
 हतस्त्वया ॥ तथा शरभरूपेण रिपून्विघ्नान्निपूदय ॥ ६४ ॥ हरिस्त्वं हररूपेण यथा वहसि चण्डिकाम् ॥ तथा शुभानि मे नित्यं
 हुविघ्नांश्चसूदय ॥ ६५ ॥ त्वं हरिः सिंहरूपेण जगत्प्रत्युह रूपिणम् ॥ जघान येन सत्येन हिरण्यकशिपुं हरन् ॥ ६६ ॥ इत्येवं
 सिंहपूजायाङ्गमउक्तो मया नय ॥ नरेस्वगात्ररुधिरेपर्यायं शृणु भैरव ॥ ६७ ॥ पोठे चेद्दीयते मर्त्योऽब्जलिन्दद्यात्क्षमशानके ॥ शमशा
 नहेरुकारुण्यन्तु तत्पूर्वम् प्रतिपादितम् ॥ ६८ ॥ कामारुण्यानिलयैशैले ओड्रादौ विद्वितक्रमम् ॥ मम रूपं शमशानन्तद्वैरवाख्य
 श्रव्यते ॥ ६९ ॥ तत्राङ्गत्वं तपःसिद्धौ त्रिभागन्तु भविष्यति ॥ पूर्वार्द्धे भैरवाख्ये तु समुत्सृष्टिर्नरस्य तु ॥ ७० ॥ दक्षिणाङ्गे
 शिरोदद्याद्द्वैरव्यामुण्डमालया ॥ रुधिरम्पश्चिमाङ्गे तु हेरुकारुण्येनियोजयेत् ॥ ७१ ॥ दत्त्वा समपूज्य तु नरं त्रिसृज्या गमनक्रमे ॥ पो
 ठशमशानेषु बलिन्नेक्षेत्तु बलिदायकम् ॥ ७२ ॥ अन्यत्रापि यतो यत्र दीयते यन्महाबलिः ॥ तत्राप्यन्यत्र चोत्सृज्य छित्त्वान्यत्र शि
 रो मृतम् ॥ ७३ ॥ नियोजयेत्साधकस्तु विसृज्य न विलोकयेत् ॥ सुस्नातमनुजन्दीप्तमूर्त्वाह्निनियताशनम् ॥ ७४ ॥ मांसमैथुनभो
 ग्येन हीनं स्रक्-न्दनोक्षितम् ॥ कृत्वोत्तरामुखन्तन्तु तदङ्गेऽप्यङ्गदेवताः ॥ ७५ ॥ पूजयेत्तन्तु नान्नातु दैवतेन च मानुषम् ॥ तद्ब्रह्मर

पु०

अ. ७२

२२३

न्नेब्रह्माणन्तन्नासायाश्चमेदिनीम् ॥ ७६ ॥ कर्णयोस्तु तथा काशश्चिह्वायां सर्वतो मुखम् ॥ ज्योतींषि नेत्रयोर्विष्णुर्वन्दने परिपू-
 जयेत् ॥ ७७ ॥ ललाटे पूजयेच्चन्द्रं शक्रं दक्षिणगण्डतः ॥ वामगण्डे तथा वह्निं ह्रीं वायां समवर्तिनम् ॥ ७८ ॥ केशाग्रे निऋतिं मध्ये
 भ्रुवोश्चापि प्रचेतसम् ॥ नासामूले तु श्वसनं स्कन्धे चापि धनेश्वरम् ॥ ७९ ॥ हृदये सत्परां जन्तुपूजयित्वा पठेद्दिदम् ॥ नरवर्यम्
 हाभागसर्वदेवमयोत्तमम् ॥ ८० ॥ रक्षमांशरणापन्नं सपुत्रपशुबान्धवम् ॥ सराज्यम्मांसहामात्यश्चतुरगसमन्वितम् ॥ ८१ ॥
 रक्षपरित्यजप्राणान्मरणे नियते सति ॥ महातपोभिर्ज्ञानैश्च यज्ञैर्ग्यत्साध्यते मृतम् ॥ ८२ ॥ तन्मे देहि महाभाग त्वञ्चापि प्राप्नु-
 हि श्रियम् ॥ राक्षसाश्च पिशाचश्च वेतालाद्याः सरीसृपाः ॥ ८३ ॥ नृपाश्च रिपवश्चान्येनमान्तेघ्नन्तु त्वत्कृते ॥ त्वत्कण्ठनाल-
 गलितैः शोणितैरङ्गसंयुतैः ॥ ८४ ॥ आप्याय स्वात्मवन्मृतत्वामरणे नियते सति ॥ एवं सम्पूज्य विधिवत्पूर्वतन्त्रैश्च पूज-
 येत् ॥ ८५ ॥ पूजितो मत्स्वरूपो यन्दिक्पालाधिष्ठितो भवेत् ॥ अधिष्ठितस्तथान्यैश्च ब्रह्माद्यैः सकलैः सुरैः ॥ ८६ ॥ कृ-
 तपापोपि मनुजो निःपाप्मास्तु जायते ॥ तस्य निष्कलुषस्याशुपीयूषं शोणितम् भवेत् ॥ ८७ ॥ प्रोणाति च महादेवी जग-
 न्माता जगज्जन्मयी ॥ सोपिकायम्परित्यज्यमानुषन्नचिरान्मृतः ॥ ८८ ॥ भवेद्दणानामधिपो मयापि बहुसत्कृतः ॥ इतो-
 न्यथा पापयुक्तं मलमूत्रवशा युतम् ॥ ८९ ॥ तम्बलिन्नहि गृह्णाति कामाख्या न्यापि नामतः ॥ अन्येषाम्महिषादीनां बली

का०
२२४

नामथपूजनात् ॥ ९० ॥ कायोमेध्यत्वमायातिरक्तङ्कृतातिवैशिवा ॥ अन्येभ्योपिचदेवेभ्योयदायत्तुत्रदीयते ॥ ९१ ॥
तदर्चितम्प्रदद्यात्तुपूजितायसुरायवै ॥ काणम्पङ्कुश्चातिवृद्धंरोगिणश्चगलद्वणम् ॥ ९२ ॥ क्लोबंहीनाङ्गमयवातद्वलिङ्गङ्कु
लक्षणम् ॥ श्वित्रिणश्चातिह्रस्वश्चमहापातकिनन्तथा ॥ ९३ ॥ अद्वादशकवर्षीयंशिशुसूतकसंयुतम् ॥ ऊर्ध्वतव्वत्स
राच्चापिमहागुरुनिपातिनम् ॥ ९४ ॥ बलिकर्मणिचैतौस्तुवर्जयेत्पूजितानपि ॥ पशूनाम्पक्षिणाम्वापिनराणाञ्चविशे
षतः ॥ ९५ ॥ स्त्रियन्नदद्यात्तुबलीन्दत्वानरकमात्तुयात् ॥ सङ्घातबलिदानेषुयोषितम्पशुपक्षिणैः ॥ ९६ ॥ बलिन्दद्या
न्मानुषीन्तुत्यक्तासङ्घातपूजितम् ॥ नत्रिमासीयकान्यूनम्पशुन्दद्याच्छिवाबलिम् ॥ ९७ ॥ नचत्रैपक्षिकान्यूनम्प्रदद्या
द्वैपतत्रिणम् ॥ काणव्यङ्गादिदुष्टन्तुनपशुम्पक्षिणन्तथा ॥ ९८ ॥ देव्यैदद्यात्तथामर्त्यन्तथैवपशुपक्षिणौ ॥ छिन्नलाङ्गुलं
कर्णादीन्भग्नदन्तन्तथैवच ॥ ९९ ॥ भग्नशृङ्गादिकव्वापिनदद्यात्तुकदाचन ॥ नब्राह्मणबलिन्दद्याच्चाण्डालमपिपार्थि
व ॥ १०० ॥ नोत्सृष्टन्दिजदेवेभ्योभूपतेस्तनयन्तथा ॥ रणेनविजितन्दद्यात्तनयंरिपुभूभृतः ॥ १ ॥ स्वपुत्रम्भ्रातर
व्वापिपितरश्चाविरोधिनम् ॥ विट्पतिश्चनदद्यात्तुभागिनेश्चमातुलम् ॥ अनुक्तान्नापिदद्यात्तुतथाज्ञातान्मृगद्विजान् ॥ २ ॥
उक्तालाभेप्रदद्यात्तुगर्दभश्चोष्ट्रमेवच ॥ लाभन्येषान्नवितरेद्वाद्यमुष्ट्रङ्करन्तथा ॥ ३ ॥ सम्पूज्यविधिवन्मर्त्यम्पशुम्प

पु०

अ.७२

२२४

क्षिणमेववा ॥ संछिन्नश्चापिमन्त्रेणमन्त्रेणैवनिवेदयेत् ॥ ४ ॥ नारंमर्त्यशिरोरक्तन्देव्याःसम्यङ्निवेदयेत् ॥ छागन्तुवाम
 तोदद्यान्माहिषवितरेत्पुरः ॥ ५ ॥ पाक्षिणव्यामतोदद्यादग्रतोदेहशोणितम् ॥ ऋव्यादानाम्पशूनान्तुपक्षिणान्तुशिरोऽसृ
 जम् ॥ ६ ॥ वामेनिवेदयेत्पार्श्वैर्जलजानाञ्चसर्वशः ॥ कृष्णसारस्यकूर्मस्यखड्गस्यशशकस्यच ॥ ७ ॥ ग्राहाणामथमत्स्या
 नामग्रएवनिवेदयेत् ॥ सिंहस्यदक्षिणेदद्यात्खड्गिनोऽपिचदक्षिणे ॥ ८ ॥ पृष्ठदेशेनदद्यात्तुशिरोवारुधिरव्वलेः ॥ नैवेद्यन्द
 क्षिणेवामेपुरतो नतुपृष्ठतः ॥ ९ ॥ दीपन्दक्षिणतोदद्यात्पुरतोवानवामतः ॥ वामतस्तुतथाधूपमग्रेवानतुदक्षिणे ॥ १० ॥ निवे
 दयेत्पुरोभागगन्धम्पुष्पञ्चभूषणम् ॥ मण्डलेचेन्मध्यभागेवामदक्षादिपूर्ववत् ॥ ११ ॥ मदिराम्पृष्ठतोदद्यादन्यत्पानन्तु
 वामतः ॥ अवश्यव्यहितय्यत्रमद्यन्तत्रद्विजःपुनः ॥ १२ ॥ नारिकेलजलंकाँस्येतामेवाविसृजेन्मधु ॥ नापद्यपिद्विजोमद्यङ्क
 दाचिद्विसृजेदपि ॥ १३ ॥ ऋतेपुष्पासवादुक्तागृञ्जनाद्वाविशेषतः ॥ राजपुत्रस्तथामात्यःसचिवःसौप्तिकादयः ॥ दद्युर्नरबलि
 भूषसम्प्रत्याविभयायच ॥ १४ ॥ नृपाननुमतेमर्त्यन्ददत्पापमवाप्नुयत् ॥ उपप्लवेरणेवापियथेच्छवितरेन्नरः ॥ १५ ॥ यःकश्चि
 द्राजपुरुषोनान्यस्त्वपिकदाचन ॥ बलिदानदिनात्पूर्वन्दिवसेतुबलिनरम् ॥ १६ ॥ मानस्तोकेतिमन्त्रेणदेवीसूक्तनयेनच ॥
 गन्धद्वारेत्यनेनापिखड्गशीर्षेनिधायच ॥ १७ ॥ तस्मिन्स्वङ्गेसुगन्धादिदत्वातेनाधिवासयेत् ॥ गन्धादिकन्तुखड्गस्थङ्गलेतस्य

का०

२२५

प्रदापयेत् ॥ १८ ॥ अम्बेऽम्बिकेतिमन्त्रेणरौद्रेणभैरवस्यच ॥ एवन्तुसंस्कृतेमर्त्येदेवीरक्षतितव्वलिम् ॥ १९ ॥ नतस्य
 व्याधयश्चापिक्षुन्नतारजनौनच ॥ नसूतकन्दूषयेत्तज्ज्ञात्युत्पत्तिमृतादिकम् ॥ १२० ॥ छिन्नन्नरस्यशीर्षन्तुपतितय्यन्नय
 त्रच ॥ यलुभश्चाशुभव्वापिपश्वादीनाश्चतच्छृणु ॥ २१ ॥ छिन्नंशिरस्तथैशान्यान्नारन्दिश्यथराक्षसे ॥ पतितंराज्यहानिश्च
 विनाशश्चविनिर्दिशेत् ॥ २२ ॥ पूर्व्याग्नियाम्यवारुण्यवायव्यादिगतङ्कमात् ॥ श्रियम्पुष्टिम्मयंलाभम्पुत्रलाभन्धनन्तथा
 ॥ २३ ॥ क्रमाद्विनिर्दिशेन्नारञ्छिन्नशीर्षन्तुभैरव ॥ उत्तरादिक्रमादेवमहिषस्यापिमस्तकः ॥ २४ ॥ पतितोवायुकाष्ठा
 न्तञ्छूचयेद्यच्छृणुष्वतत् ॥ भाग्यहानिस्तथैश्वर्यवित्तरिपुजयम्भयम् ॥ २५ ॥ राज्यलाभंश्रियश्चापिक्रमाद्विद्विभैरव ॥
 पशूनाश्चैवसर्वेषाञ्छागादीनामशेषतः ॥ २६ ॥ एवम्फलङ्कमाद्विद्यादृतेजलभवाण्डजौ ॥ जलजानाम्पक्षिणान्तुयाम्यनैर्ऋ
 त्ययोर्भयम् ॥ २७ ॥ अन्यत्रतुश्रियन्दद्यात्पतितंशातितंशिरः ॥ यःस्यात्कटकटाशद्वोदन्तानाञ्छिन्नमस्तके ॥ २८ ॥ नराणा
 म्पशुपक्ष्यादिग्राहादीनाश्चरोगदः ॥ लोटकश्चक्षुषोज्जातय्यदिश्रवतिमस्तके ॥ २९ ॥ छिन्नेनरस्यराज्यस्यतदाहानिर्वि
 निर्दिशेत् ॥ माहिषेमस्तकेनेत्राद्यदिश्रवतिलोटकम् ॥ १३० ॥ छिन्नेनिवेदितंवैरिभूपमृत्युन्तदादिशेत् ॥ अन्येषामथप
 श्वादिबलीनांशिरसोर्दितात् ॥ ३१ ॥ निर्गतल्लोटकन्धत्तेपराङ्गीतिङ्गदन्तथा ॥ हसतिछिन्नशीर्षश्चेन्नारंस्यात्तुरिपुक्षयम्

पु०

अ. ७२

२२५

॥३२॥ श्रीवृद्धिरायुषोवृद्धिः सदादातुरसंशयः ॥ यद्यद्वाक्यन्निगदतितथाभवतिचाचिरात् ॥३३॥ हङ्काराद्राज्यहानिः स्यात्खले
 ष्मश्रवाच्चपञ्चताम् ॥ देवानाथ्यैदिनामानिभाषतेछिन्नमस्तकः ॥३४॥ विभूतिमतुलाम्बिद्यात्पण्मासाभ्यन्तरेतदा ॥ रुधिरा
 दानकालेतुसकृन्मूत्रेयदिश्रवेत् ॥३५॥ कायन्तदाधश्चोर्ध्वंदातुः स्यान्मरणन्तदा ॥ आक्षेपाद्वामपादस्य महारोगः प्रजाय
 ते ॥ अन्यदाक्षेपचलनैः कल्याणमुपजायते ॥३६॥ माहिषस्यतुरक्तस्यमानुषस्यतुसाधकः ॥ अङ्गुष्ठानामिकाभ्यान्तुकिञ्चिदु
 दृत्यभूतले ॥३७॥ महाकौशिकमन्त्रेणनिःक्षिपेद्वलिमुत्तमम् ॥ देवेभ्यः पूतनादिभ्योनैर्ऋत्यान्दिशिपूर्वतः ॥३८॥ महिषः प
 श्ववर्षीयः पञ्चविंशतिवर्षिकः ॥ बलिर्देयोनरोदेव्यैतस्यरक्तन्तुभूतये ॥३९॥ नेत्रबीजत्रयङ्कामबीजं हन्ता प्रजापतिः ॥ वह्नि
 बीजङ्कटस्वराभ्यां संस्पृक्तश्च तथापरः ॥ १४०॥ स एवैतास्तथैतावदादिवर्गान्तसंयुतः ॥ षष्ठस्वरशिखाबिन्दुश्चन्द्रयुक्तस्त
 थापरः ॥ ४१॥ द्वित्रासिकाबीजकान्तः कौशिकीत्यभिमन्त्रणम् ॥ एष बलिः स्वाहेति मन्त्रो यङ्कौशिकीस्मृतः ॥ ४२॥ नृ
 पौवैरिबलिन्दद्यात्खड्गमामंत्र्यपूर्वतः ॥ ४३॥ महिषाञ्चाथ छागव्वावैरिनाम्नाभिमंत्र्य च ॥ सूत्रेण वदने बद्धत्रिधा तस्य तु
 मन्त्रकैः ॥ ४४॥ छित्वा तस्योत्तमाङ्गन्तु देव्यै दद्यात्प्रयत्नतः ॥ यदायदारिपोर्वृद्धिबलिदानं तदापरम् ॥ ४५॥ दद्यात्तदाशिर
 च्छित्त्वारिपोस्तस्य क्षयाय च ॥ प्राणप्रतिष्ठाश्चरिपोः कुर्यात्तस्मिन् यथावथ ॥ ४६॥ तस्मिन्क्षीणे रिपोः प्राणाः क्षीयन्ते विपदा